

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Daniel Quinn

İsmail

Bir Zihin ve Ruh Macerası

Türkçesi: Ebru Eroğlu

0.212.512 50 21 ÖĞRETMEN

öğrenciler arıyor. Dünyayı
kurtarmak için ciddi ve içten
istek duyanlar. Bizzat
başvurun.

"Bundan böyle, okuduğum kitapları iki kategoriye ayıracağım: İsmail'i okumadan
önce okuduğlarım ve İsmail'i okuduktan sonra okuduğlarım."

-Jim Britell, Whole Earth Review

DHARMA®

Ücretsiz Türkçe Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Nisan 2002 / 1. Basım

İSMAİL

Bir Zihin ve Ruh Macerası

DANIEL QUINN

Türkçesi: Ebru Eroğlu

O

t>UAKM

BİR

1

İlânı ilk okuduğumda nefesim daraldı, küfrettim, tükürdüm ve gazeteyi yere fırlattım. Bu da yetmedi, onu yerden kaptığım gibi doğruca mutfağa gittim ve çöp tenekesine tıktım. Hazır oradayken küçük bir kahvaltı hazırlayıp sakinleşmek için kendime zaman tamdım. Kahvaltımı ettim ve tamamen alâkasız şeyler düşündüm. “Pekâlâ,” dedim, “tamam.” Sonra gazeteyi çöp kutusundan geri aldım ve sadece o lanet olasıca şeyin hâlâ orada ve hatırladığım şekilde olup olmadığını görmek için kişisel ilânlar bölümünü açtım. Aynen oradaydı ve hatırladığım gibiydi:

ÖĞRETMEN Öğrenciler arıyor. Dünyayı kurtarmak için ciddi ve içten istek duyanlar. Bizzat başvurun.

Dünyâyı kurtarmak için ciddi ve içten istek! Ah, bunu sevmiştim. Gerçekten kulağa hoş geliyordu. Dünyayı kurtarmak İçin ciddi ve içten istek - evet bu mükemmeldi. Öğle vaktiyle birlikte ikiyeüz doğuştan gerizekalı, beyni sulanmış, budala, sersem kafa, hantal ve çeşitli ahmak ve kalın kafalı verilen adreste şüphesiz sıraya girmiş olacak ve kendilerine, sadece dönüp

komşularını kocaman kucaklarsa her şeyin İyi olacağı haberini verecek bir gurunun dizinin dibinde oturmak gibi ender bir ayrıcalığa sahip olabilmek için bütün dünyeviyatlarını teslim etmeye hazır olacaktı.

Merak edeceksiniz: Bu adam neden bu kadar hiddetli? Bu kadar sert? Haklı bir soru. Aslında ben de kendime bu soruyu soruyordum.

Sorunun yanıtı yirmi yıl kadar öncesine, dünyada en çok yapmak istediğim şeyin bir... öğretmen bulmak olduğu gibi aptalca bir fikre sahip olduğum zamana dayanır. Bu doğru. Bir öğretmen istediğimi, bir Öğretmene ihtiyacım olduğunu sanmıştım; bana, dünyayı kurtarmak olarak nitelendirilebilecek bir şeyin nasıl yapılacağını göstermesi için.

Saçma, hayır? Çocuksu. Saf. Tecrübesiz. Toy. Ya da sadece budalaca. Bu, bir açıdan son derece normal gibi gözükse de, aslında diğer açılardan açıklama gerektiriyor.

Öğretmen arayışım şu şekilde ortaya çıktı.

Altmışlı ve yetmişli yılların gençlik isyanında, bu çocukların akıllarından neyin geçtiğini anlayabilecek kadar büyük -tüm dünyayı ters çevirmek istiyorlardı- ve sonunda başarabileceklerine inanacak kadar da küçüktüm. Bu doğru. Her sabah gözlerimi açtığımda yeni çağın başlamış olduğunu, gökyüzünün daha parlak bir mavi ve çimenlerin daha parlak bir yeşile döndüğünü görmeyi umdum. Havada yankılanan kahkahalar duymayı ve caddelerde sadece çocukların değil, bütün insanların dans ettiğini görmeyi bekledim. Sağlığım için özür dilemeyeceğim, yalnız olmadığımı anlamanız için sadece şarkıları dinlemeniz yeterli.*

Derken bir gün, onlu yaşlarımda ortalarındayken, bir sabah uyandım ve yeni çağın hiçbir zaman başlamayacağını farkına vardım. İsyan, ayağını yere basamamış, önemini kaybederek sadece moda olan bir ifade biçimine dönüşmüştü. Bu konuda hayal kırıklığına uğramış, hayrete düşmüş tek kişi ben olabilir miydim? Öyle görünüyordu. Benden başka herkes olayı atlatmıştı ve suratlarındaki alaycı sırıtiş şöyle diyordu: “Ne bekliyordun ki? Hiçbir zaman bundan daha fazlası olmadı ve hiçbir zaman da bundan daha fazlası olmayacak. Kimse dünyayı kurtarmayacak, çünkü dünya kimsenin umurunda değil. Bu sadece bir grup budala çocuğun muhabbetiydi.

Bir iş bul, biraz para kazan, altmışına kadar çalış, sonra Floridaya yerleş ve öl."

Omuz silkip bu konuyu bu şekilde bir tarafa bırakamazdım. Ve o masumiyetimle, oralarda bir yerlerde hayal kırıklığımı ve hayretimi dağıtıp yokedecek, bilinmeyen bir bilgeliğe sahip olan birisi ...bir öğretmen olması gerektiğini düşündüm.

Tabii ki öyle biri yoktu.

Yazar burada, içlerinde John Lennon'un, 20. yüzyılın en güzel şarkısı seçilen Imagine'in da bulunduğu bazı şarkılardan söz ediyor. Imagine adlı şarkının sözlerinde: "You may say I am a dreamer, but I am not the only one," "Bana hayalci diyebilirsin ama ben yalnız değilim," demektedir. (Yay. n.)

Bir guru, bir Kung Fu hocası, ya da ruhani bir yönetmen istemiyordum. Bir büyücü olmak, okçuluk sanatının inceliklerini öğrenmek, meditasyon yapmak, çakralarımı dengelemek ya da geçmiş enkarnasyonlarımı anımsamak istemiyordum. Bu türden ilim ve öğretiler esas itibariyle bencildirler. Hepsi öğrencinin çıkan ve iyiliği için amaçlanmış, dünyanın değil. Ben tamamen başka bir şeyin peşindeydim ama peşinde olduğum şey ne gazetenin seri ilân sayfalarında ne de keşfedebildiğim başka bir yerdeydi.

Herman Hesse'nin 'Doğuya Yolculuk adlı kitabında Leo'nun o müthiş bilgeliğinin ne olduğunu asla öğrenmeyiz. Bunun sebebi, Hesse'nin bize, kendisinin de bilmediği bir şeyi söyleyememiş olmasıdır. O da benim gibiydi. Sadece, dünya üstünde gizli bir bilgiye ve kendisinininkini aşan bir bilgeliğe sahip olan, Leo gibi birinin varolmasına duyduğu özlemde bu. Aslında gizli bilgi diye bir şey tabii ki yoktur. Hiçkimse, bir halk kütüphanesinin rafında bulamayacağınız herhangi birşeyi bilmez. Fakat ben bunu o zaman bilmiyordum.

Ve aradım. Şu anda aptalca gelse de aradım. Kutsal Ka-se'nin peşinden gitmek bile daha akla yatkındı. Bu konuda konuşmayacağım; çok utanç verici. Ta ki aklım başıma gelinceye kadar aradım. Ve sonra, kendimi aptal durumuna düşürmekten vazgeçtim. Ama içimde bir şey, her zaman bir çeşit sevgi ve hayranlık beslediğim bir şey öldü. Onun yerinde bir iz kaldı - sert, ama aynı zamanda hassas bir bölge.

Ve şimdi, aramaktan vazgeçtikten yıllar sonra, bir şarlatan gazete ilânıyla onbeş yıl önceki benle aynı, genç bir hayalperest arıyordu.

Ama bu hâlâ benim öfkemi açıklamıyor; öyle değil mi?

Şunu deneyin: On yıldır, yaşadığınızın bile zar zor farkında olan birine aşıksınız. Fîer şeyi yaptınız, sizin kıymetli ve saygıdeğer bir insan olduğunuzu ve aşkınızın bir şeye değer olduğunu görmesi için her şeyi denediniz. Ve bir gün gazeteyi açıyorsunuz, kişisel ilânlar bölümüne bir göz atıyorsunuz ve orada aşık olduğunuz kişinin bir ilân vermiş olduğunu görüyorsunuz... sevmeye ve tarafından sevilmeye değer birisini aradığına dair bir ilân...

Ab tabii ki, biliyorum bu aynı şey değil. Bu kimliği meçhul öğretmenin bir öğrenci için ilân vermek yerine neden doğrudan benimle bağlantıya geçmesini beklemeliydim ki? Tam aksine, eğer bu öğretmen benim zannettiğim gibi bir şarlatan ise, beni bulmasını neden isteyecektim?

Boşverin. Mantıksız düşünüyorum. Bu bazen olur, bir mahsuru yok.

2

Oraya gitmek zorundaydım.

Tabii ki, bunun da bir başka işe yaramazın teki olduğu konusunda kendimi tatmin etmem gerekiyordu. Bunu anlarsınız. Otuz saniye yeterlidir, tek bir bakış, ağzından çıkacak on kelime. İşte o zaman durumu anlar ve eve gidip bu konuyu unutabilirdim.

Oraya vardığımda, buranın ikinci sınıf basın sözcüleri, avukatlar, dişçiler, seyahat acentaları, bir masajla tedavi ve bir iki özel dedektiflik bürosuyla dolu çok sıradan bir ofis binası olduğunu görmek beni şaşırttı. Biraz daha havalı bir yer beklemiştim - kahverengi kumtaşından yapılmış bir ev, aynalı çerçevelerle süslenmiş duvarlar, yüksek tavanlar ve kepenkli pencereler belki de... 105 no'lu odayı arıyordum ve arka tarafta sokağa bakan pencerenin yanında, aradığımı buldum. Kapıda hiçbir ibare yoktu ben de iterek açtım ve çok geniş ve boş bir odaya girdim. Bu alan, aradaki duvarlar yıkılarak yaratılmıştı ve bunun izleri sert ahşap zeminin üzerinde hâlâ görülebiliyordu.

Boşluk: ilk izlenimim buydu. İkincisi ise koku: oda sirk kokuyordu - hayır sirk değil hayvanat bahçesi. Bu şüphe götürmezdi, ama kötü de değildi. Etrafıma baktım. Oda tamamen boş değildi. Soldaki duvara dayalı duran ve içinde genelde tarih, tarihöncesi ve antropoloji üzerine otuz ya da kırk cildin bulunduğu küçük bir kitaplık vardı. Taşınanlardan geriye kalmışa benzeyen içi fazla doldurulmuş boş bir koltuk, sağdaki duvara dönük bir biçimde, ortada duruyordu. Şüphesiz bu öğretmene ayrılmıştı, öğrencileri onun hemen önünde bir daire oluşturacak biçimde dizilmiş minderlere oturacaklardı.

Peki yüzlercesinin burada hazır bekleyeceğini tahmin ettiğim şu öğrenciler neredeydi? Acaba gelmişler ve sonradan Hamelin'in çocukları* gibi uzaklara mı götürülmüşlerdi? İnce bir toz tabakası, bu hayalimin aksini kanıtlamak istercesine, yerde hiç bozulmamış bir biçimde duruyordu.

Odada bir tuhaflık vardı, fakat ne olduğunu bulmak için odayı tekrar gözden geçirmem gerekti. Kapının tam karşısındaki duvarda sokaktan içeriye zayıf bir ışık demetini kabul eden iki tane yüksek, kanatlı pencere vardı, yan taraftaki ofisle bizi ayıran soldaki duvar boştu. Sağdaki duvarda dökme camdan yapılma koskocaman bir pencere vardı ama bu dış dünyaya açılan basit bir pencere değildi çünkü oradan

" Robert Browning'ın ünlü eseri "Fareli Köyün Kavalcısı" ndaki köyün adı.

(Çev.n.)

içeriye hiç ışık gelmiyordu; bu, bitişikteki başka bir odaya bakan bir pencereydi ve bu oda içinde bulunduğumdan bile daha loştu. Orada, meraklı ellerden uzakta ve güven içinde, ne tür bir kutsal nesnenin teşhir edildiğini merak ettim. Kedi kürkü ve karton piyerden yapılmış bir kocaayak ya da mumyalanmış bir yeti miydi? Yoksa yıldızlardan getirdiği yüce mesajı (hepimiz kardeşiz, bize iyi davranın) söyleyemeden bir ajan tarafından öldürülen bir ufonotun ceseti mi?

Arka tarafı karanlık olduğu için bu pencerenin camı siyah opak ve yansıtıcıydı. Cama doğru yaklaşırken arka tarafını görmek için herhangi bir girişimde bulunmadım. Gözlem altında olan bendim. Camın iyice önüne geldiğimde bir an için kendi gözlerime bakmayı sürdürdüm ve sonra

bakışlarımı camın gerisine, arka tarafa odakladım; ve kendimi başka bir çift göze bakarken buldum.

İrkilerek geriye sıçradım, sonra gördüğüm şeyin ne olduğunu anlayınca bu sefer biraz da korkarak bir kez daha sıçradım.

Camın diğer tarafındaki yaratık, iri yetişkin bir gorildi!

Aslında "iri" lafı pek bir şey anlatmıyor. Korkutucu bir biçimde iriydi, bir kaya parçası, bir Stonehenge astarıydı sanki. Sırf kütlesi bile korku uyandırmaya yetiyordu, halbuki tehditkar bir davranış sergilemiyordu. Aksine huzur içinde, yan oturur yarı uzanmış bir pozisyonda sol elinde bir asa gibi tuttuğu dalı incelikle kemiriyordu.

Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Bana öyle geliyordu ki, izin isteyip konuşmam, orada bulunma nedenimi ve kendisini niçin rahatsız ettiğimi açıklamam ve yaratıktan özür dilemem gerekiyordu. Bunun cesaretimi ne kadar kırdığım tahmin edebilirsiniz. Doğrudan onun gözlerinin içine bakmanın bir hakaret olduğunu hissediyordum ama başka çarem yoktu, felce uğramış gibiydim. Bize olan benzerliği yüzünden hayvanlar alemindeki bütün diğer hayvanlardan daha çirkin, ama yine de kendine göre bir Yunan heykelinden bile daha asil olan yüzünden başka hiçbir şeye bakamazdım.

Aslında aramızda hiçbir engel yoktu. Tek bir dokunuşuyla aramızdaki cam bölme bir kağıt mendil gibi ayrılıverirdi. Ama öyle bir düşüncesi yok gibiydi. Orada oturdu, gözlerimin içine baktı, dalının ucunu kemirdi ve bekledi. Hayır beklemiyordu, o sadece oradaydı, ben gelmeden önce de oradaydı ve ben gidince de orada olacaktı. Bir tepenin yamacında dinlenen bir çoban için geçen bir bulut neyse, onun İçin önemimin bundan daha fazla olmadığını hissettim.

Korkum yavaş yavaş geri çekilirken, durumumun farkına vardım. Kendi kendime öğretmenin burada olmadığını, beni burada tutacak bir şeyin bulunmadığım ve eve gitmem gerektiğini söyledim. Fakat bir şey elde edememiş olarak buradan ayrılma fikrinden hoşlanmadım. Üzerine yazabileceğim bir şey ve bîr kalem bulabilirsem bir not yazabilirim diye düşünerek etrafıma bakındım, ama hiçbir şey yoktu. Yine de yazılı iletişim kurma düşüncesiyle yaptığım bu araştırma, dikkatimi camın arkasındaki

odada gözden kaçırdığım bir şeye çekti: Bu, gorilin arkasındaki duvarda asılı duran bir tabela ya da posterdi. Şöyle yazıyordu;

İNSANOĞLU GİTTİĞİNDE GORİL İÇİN BİR ÜMİT OLACAK MI?

Poster durmama neden oldu - daha doğrusu üzerindeki yazı durmama neden oldu. Kelimeler benim uzmanlık alanım-dır; buradaki kelimelerin yakasına yapıştım ve kendi kendilerini açıklamaları ve iki anlamlı olmaktan vazgeçmeleri için zorladım. Goriller için ümit insan ırkının yokolmasında mı yatıyordu yoksa yaşamasında mı? İki şekilde de anlaşılabilirdi.

Bu tabii ki izah edilemesin diye düşünülmüş bir koandı'. Bu yüzden beni iğrendirdi. İğrenmemin ikinci nedeni de şuydu ki, görünüşe bakılırsa camın arkasındaki bu muhteşem yaratık sırf bu koana canlı bir misal olarak hizmet etmek üzere burada tutsak edilmişti.

Kendi kendime öfkeyle, “Bu konuda kesinlikle bir şey yapmalısın” dedim ve ardından ekledim, “En iyisi oturup sessiz olmak...”

Bu garip öğüdün yankısını, pek çıkaramadığım bir müzik parçasının bir bölümüymüş gibi dinledim. Koltuğa bakıp merakla sordum: “En iyisi oturup sessiz olmak mı? Eğer öyleyse neden?” Yanıt yeterince çabuk geldi: “Çünkü sessiz olursan daha iyi duyarsın.” Evet, diye düşündüm, bu kesinlikle doğrudu.

Herhangi bir bilinçli neden olmaksızın bakışlarımı yan odadaki hayvan arkadaşımın gözlerine doğrulttum. Herkesin de bildiği gibi gözler konuşur. İki yabancı, ortak ilgi ve beğenilerini hiç zorluk çekmeden tek bir bakışta belli edebilirler. Gözleri konuştu ve ben anladım. Dizlerimin bağı çözülürdü ve yere düşmeden koltuğa ulaşmayı güç bela başardım.

“Ama nasıl?” dedim, kelimeleri yüksek sesle söylemeye cesaret edemeyerek.

“Ne önemi var?” diye aynı sessizlikle yanıt verdi. “Bu böyle ve daha fazla bir şey söylemeye gerek yok.”

“Ama sen...” Dilim dolaşmıştı, “Sen...”

Koan: Zen Budist rahiplerini tefekkür yoluyla mantığa bağımlılıktan kurtulmaları yönünde eğitmek ve âni bir içsel aydınlanmaya zorlamak için kullanılan birbirine zıt iki ayrı anlam içeren ifade. (Çev. n.)

Tam o kelimeye geldiğimin ve yerine koyacak başka bir kelime olmadığının farkında olarak, konuşamayacağımı hissettim.

Bir an sonra, çektiğim sıkıntının farkındaymışçasına başıyla beni onayladı.

"Öğretmen benim."

Bir süre birbirimizin gözlerine baktık. Kafam terkedilmiş bir çiftlik ambarı kadar boştu.

Sonra dedi ki: "Kendini toparlamak için zamana ihtiyacın var mı?"

"Evet!" diye bağırdım, ilk defa yüksek sesle konuşmuştum.

Bana bakmak için, meraklı bir şekilde, iri kafasını yana çevirdi. "Hikayemi dinlemek sana yardımcı olur mu?"

"Evet, gerçekten de olur," dedim. "Ama önce, bir mahsuru yoksa, lütfen bana ismini söyle."

Bana, bir süre yanıt vermeden ve (o anda anlayabildiğim kadarıyla) ifadesiz bir şekilde baktı. Sonra sanki ben hiç konuşmamışım gibi devam etti.

"Ekvatorial Batı Afrikanın ormanlarında bir yerde doğdum," dedi. "Tam olarak neresi olduğunu bulmak amacıyla hiçbir zaman bir çaba göstermedim ve şimdi de bunun için herhangi bir neden göremiyorum. Hayvanat bahçeleri ve sirkler için hayvan toplamayla ilgili bir şey biliyor musun?"

İrkilerek başımı kaldırdım. "Hayvan toplamayla ilgili hiçbir şey bilmiyorum."

"Bir zamanlar, en azından otuzlu yıllarda goriller için yaygın olarak kullanılan yöntem şuydu: Bir grup bulunduğu toplayıcılar bütün dişileri vurup, gözönündeki bütün bebekleri toplarlardı."

"Ne korkunç," dedim düşünmeden.

Yaratık omuz silkerek yanıt verdi. “Bu olaydan önceki zamanlarla ilgili anılarım olmasına karşın bu olayla ilgili bir anım yok. Yine de Johnsonlar beni küçük bir kuzeydoğu şehrinde bir hayvanat bahçesine sattılar; neresi olduğunu söyleyemem çünkü daha henüz bu tür şeyleri farkedebilecek durumda değildim. Orada birkaç yıl yaşadım ve büyüdüm,”

Konuşmasma ara verdi ve bir süre sanki düşüncelerini toplamaya çalışıyormuş gibi dalgın bir tavırla dalını kemirdi.

“Hayvanların tamamen hapsedildiği bu tür yerlerde, ” (sonunda tekrar konuşmaya başladı) “onlar vahşi doğadaki kuzenlerinden hemen her zaman daha düşüncelidirler. Bunun nedeni içlerinde en sığ olanının bile bu hayat tarzında çok yanlış bir şeyin olduğunu sezmeden edememesidir. Daha düşüncelidirler derken muhakeme gücüne sahip olduklarını kastetmiyorum. Fakat yine de kafesinde çılgınca gezinen kaplan, bir insanın kesinlikle bir düşünce olarak tanımlayacağı bir şeyle meşguldür. Ve bu düşünce bir sorudur: Neden? “Neden, neden, neden, neden, neden, neden?” Kaplan, kafesinin parmaklıkları arkasında sonu hiç gelmeyen yolunu yürürken her saat, her gün, her yıl bu soruyu kendisine sorar. Soruyu analiz edip, üzerinde durarak ayrıntılarına inemez. Eğer bir şekilde hayvana “ne neden” diye sorabilseydin, sana yanıt veremezdi. Buna karşın bu soru, beyinde söndürülemez bir alev gibi, iç dağlayan bir acı vererek yanar ve bu durum, hayvan, hayvanat bahçesi bakıcılarının ‘geri dönüşü olmayan yaşamı inkar etme’ olarak tanımladığı nihai uyuşukluk haline girinceye kadar da yokolmaz. Ve tabii ki bu sorgulama, hiçbir kaplanın doğal ortamında yaptığı bir şey değildir.

“Çok geçmeden ben de kendime sormaya başladım: neden? Sinir sistemim kaplanınkinden çok daha gelişmiş olduğu için, bu soruyla ne demek istediğimi sorgulayabiliyordum; en azından temel olarak. Onu yaşayanlar için ilginç ve hoş olan farklı bir hayat tarzı hatırlıyordum. Oysa buradaki hayat ıstırap verecek kadar sıkıcıydı ve hiçbir zaman güzel değildi. Bu yüzden, neden diye sorarken, hayatın neden bu şekilde ikiye ayrılması gerektiğini çözmeye çalışıyordum; bir yarısı ilginç ve hoş, diğer yansı sıkıcı ve tatsız. Kendimi bir esir gibi algılamıyordum, bana herhangi biri benim ilginç ve hoş bir yaşam sürdürmemi engelliyormuş gibi de gelmiyordu. Soruma bir yanıt çıkmayınca iki hayat tarzı arasındaki farkları değerlendirmeye başladım. En

temel fark, ben Afrikada bir ailenin -sizin kültürünüzün binlerce yıldır bilmediği türden bir çeşit ailenin- üyesiydim. Eğer gorillerin bu çeşit bir ifade tarzı olsaydı, size ailelerinin bir ele benzediğini, kendilerinin de bu elin parmakları olduklarını söylerlerdi. Onlar bir aile olduklarının tümüyle, birer birey olduklarının çok az farkındadırlar. Burada hayvanat bahçesinde başka goriller de vardı; ama aile yoktu. Beş kesik parmak bir el etmez.

“Beslenme konusunu düşündüm. İnsan yavruları; dağların dondurma, ağaçların zencefilli çörek ve taşların da şekerleme olduğu bir ülke hayal eder. Bir goril için Afrika öyle bir yerdir. Nereye baksan, yiyecek çok güzel bir şey vardır. Kini' se 'sanırım biraz yemek arasam İyi olacak' diye düşünmez. Yiyecek her yerdedir ve tıpkı nefes alır gibi farkında olmadan alıp yerler. Aslında kimse beslenmeyi ayrı bir faaliyet olarak düşünmez. Bu daha çok gün içinde yeralan tüm diğer faaliyetlerin arka planında çalan şahane bir müzik gibidir. Aslında beslenme benim için, günde iki kere büyük miktarlarda tatsız hayvan yeminin kafeslerimizden içeriye atıldığı, hayvanat bahçesi beslenmesi haline geldi.

“İşte bu tür küçük konuları çözmeye çalışırken, pek de farkında olmadan içsel yaşamım başladı.

“Doğal olarak hakkında hiçbir şey bilmiyor olmama karşın, Büyük Ekonomik Bunalım, Amerikan hayatının her alanında kendini gösteriyordu. Bütün hayvanat bahçeleri, elde bulundurdu klan hayvanların sayılarını azaltıp, bu yolla her türlü harcamayı kısarak tasarruf etmeye zorlanıyordu. Sanırım, bakımı kolay ve görünüşü renkli ya da çarpıcı olmayan hayvanlar için özel sektörde bir pazar bulunmadığından, çok sayıda hayvan sadece öldürüldü. İstisnalar vardı tabii ki; büyük kediler ve primatlar.

“Bu uzun hikayeyi kısa kesersek, dolduracak boş bir vagonu olan gezici bir sirk sahibine satıldım. Çok iri ve etkileyici bir yetişkindim ve şüphesiz mantıklı bir uzun vadeli yatırımı temsil ediyordum,

“Bir kafeste yaşamamanın başka bir kafeste yaşamakla aynı olduğunu düşünebilirsin, ama durum hiç de öyle değildir. Örneğin insanlarla ilişki konusunu ele al. Hayvanat bahçesinde bütün goriller insan ziyaretçilerimizin farkındaydı. Onlar bizim için seyretmeye değer bir merak konusuydu, aynen bir insan ailesi için evinin etrafındaki kuşların ya da sincapların

seyretmeye değer görünmesi gibi. Bu ilginç yaratıkların orada durup bizi seyrettikleri aşikârdı ama o özel amaç için geldikleri hiçbir zaman aklımızdan geçmemiştir. Yine de, sirkte, bu olayla ilgili gerçeği çok kısa bir sürede anladım.

"Gerçekten de, bu konuyla ilgili öğrenimim, ilk teşhir edildiğim andan itibaren başladı. Küçük bir ziyaretçi grubu vagonuma yaklaştı ve biraz sonra benimle konuşmaya başladı. Aşırı derecede şaşırmışım. Hayvanat bahçesinde insanlar bir birleriyle konuşurlardı, asla bizimle değil. 'Belki de bu insanların kafaları karışmış olabilir, ' dedim kendi kendime. 'Belki de beni içlerinden biriyle karıştırdılar. ' Birbiri ardına vagonumu ziyaret eden her grup aynı şekilde davranınca, hayretim ve şaşkınlığım daha da arttı. Bundan ne çıkaracağımı hiç bilmiyordum.

"O gece, öyle yaptığının bilincinde olmadan, ilk defa bir sorunu çözmek için düşüncelerimi topladım. Bulduğum yeri değiştirmenin beni bir şekilde değiştirmiş olması mümkün müydü? Kendimi azıcık bile değişmiş hissetmiyordum, görüntümde de herhangi bir şey kesinlikle değişmiş görünmüyordu. Belki de, diye düşündüm, o gün beni ziyaret eden insanlar, hayvanat bahçesine gelenlerden farklı bir türdü. Bu mantık yürütme beni tatmin etmedi; iki grup tıpatıp aynıydılar, tek bir şey dışında: Bir grup kendi aralarında, öteki grup benimle konuşmuştu. Konuşma sesi bile aynıydı. Başka bir şey olmalıydı.

"Sonraki gece bu sorunu tekrar ele aldım, bu sefer şu şekilde akıl yürüttüm: Eğer bende bir şey değişmediyse ve onlarda bir şey değişmediyse, o zaman başka bir şey değişmiş olmalıydı. Ben aynıyım, onlar aynı, öyleyse başka bir şey aynı değil. Konuya bu şekilde bakınca, tek bir yanıt görebiliyordum: Hayvanat bahçesinde pek çok goril vardı, burada ise sadece bir tane. Bundaki gücü hissedebiliyordum ama ziyaretçilerin neden pekçok gorilin varlığında bir şekilde ve bir gorilin varlığında başka bir şekilde davrandıklarını tahmin edemiyordum.

"Ertesi gün ziyaretçilerimin neler söylediklerine daha fazla dikkat ettim. Çok geçmeden farkettim ki her konuşma farklı olsa da, arada tekrar tekrar geçen bir ses vardı ve benim dikkatimi çekmek üzere söyleniyor gibiydi. Tabii ki bunun ne anlama geldiğine dair bir tahminde bulunamadım; Doğrusu bir Rosetta Taşı'na¹ hiç mi hiç benzemiyordum.

“Sağımdaki vagonda bebeği olan dişi bir şempanze vardı ve ziyaretçilerin onunla da benimle yaptıkları gibi konuştuklarını gözlemlemiştim. Ziyaretçilerin onun dikkatini çekmek için başka bir sesi tekrarladıklarını farkettim. Onun vagonunun önünde ‘Zsa-Zsa! Zsa-Zsa! Zsa-Zsa!’ diye, benim vagonumun önünde “Golyat! Golyat! Golyat!”² diye bağırıyorlardı.

"Bunun gibi küçük adımlarla, bu seslerin birer birey olarak her ikimizle gizemli bir biçimde doğrudan ilişkili olduğunu çok geçmeden anladım. Doğuştan itibaren birer ismi olan ve belki de bir ev köpeğinin bile bir ismi olduğunun farkında olduğunu düşünen sizler -ki bu doğru değildir- bir isme sahip olmanın bende farkındalık konusunda nasıl bir devrim yarattığımı tahmin edemezsiniz. O anda gerçekten doğduğumu, bir kişi olarak doğduğumu söylemek abartı olmaz.

“Bir ismim olduğunu anladıktan sonra, her şeyin bir ismi olduğunu anlamam o kadar da zor olmadı. Kafese kapatılmış bir hayvanın ziyaretçilerinin dilini öğrenmek için pek fırsatı olmadığını düşünebilirsin ama öyle değildir. Sirkler aileleri çeker ve bu sayede çok geçmeden ailelerin dil konusunda çocuklarını sürekli eğittiklerini keşfettim.; ‘Bak Johnny, bir ördek! Ördek diyebilir misin? Ö-r~r-d-e-k! Ördekler ne der biliyor musun? Ördekler vak vak der.’

“Birkaç yıl içinde işitme mesafesi içinde olan konuşmaların çoğunu anlayabiliyordum, fakat anlamayla anlayamamanın kafa kafaya gittiğini keşfettim. Artık kendimin bir goril, Zsa Zsa’nın ise bir şempanze olduğunu biliyordum. Diğer vagonların sakinlerinin hayvanlar olduğunu da biliyordum. Fakat bir hayvanı neyin teşkil ettiğini bir türlü çıkaramıyor-dum; insan ziyaretçilerimiz kendileri ve hayvanlar arasında açıkça bir ayırım yapıyorlardı ama bunun nedenini bulamıyordum. Bizi hayvan yapan şeyin ne olduğunu anlayabilsem de (ve anladığımı zannediyordum), onları hayvan yapmayan şeyin ne olduğunu anlayamıyordum.

“Tutsaklığımızın tabiatı artık bir sır değildi, çünkü bunun yüzlerce çocuğa açıklandığını duymuştum. Sirkteki bütün hayvanlar daha önce dünyanın dört bir köşesine uzanan (‘dünya’ denilen şey her neyse), Vahşi Doğa diye bilinen bir yerde yaşamışlardı. Vahşi doğadan alınmış bir yerde bi-raraya toplanmıştık, çünkü garip bir nedenden dolayı insanlar bizi ilginç

buluyorlardı. Kafeslerde tutuluyorduk çünkü ‘vahşi’ ve ‘tehlikeliydik’ - bu terimler beni şaşırtıyordu çünkü benim temsil ettiğim nitelikleri İmâ ediyorlardı. Söylemek istediğim, aileler çocuklarına özellikle vahşi ve tehlikeli bir yaratık göstermek istediklerinde beni işaret ediyorlardı. Büyük kedileri de gösteriyorlardı ama kafes dışında büyük bir kedi görmediğim için bu pek de aydınlatıcı değildi,

“Genel olarak sirkteki hayat, hayvanat bahçesindeki hayata göre bir ilerleme sayılabılırdi çünkü bunaltıcı biçimde sıkıcı değildi. Bakıcılarıma kızmak aklıma gelmiyordu. Daha geniş bir hareket sahaları olmasına karşın, hepimiz gibi sirk tarafından sınırlandırılmış görünüyorlardı ve dışarıda tümüyle farklı bir hayatları olduğunu hayal bile edemiyordum. Dİledİğimce yaşamak gibi bana doğuştan verilen bir hakkın haksızca elimden alındığı fikrinin aklıma gelmesi, neredeyse Böyle Kanunu’nun kafamın İçinde birdenbire belivermesi kadar olanaksızdı.

"Belki üç ya da dört yıl geçti. Derken yağmurlu bir gün özel bir ziyaretçi geldi: Bana yaşlı ve buruş buruş gözüken yalnız bir adam; ama daha sonradan öğrendiğime göre daha kırklı yaşlarının başındaydı. Bulunduğum yöne doğru geliş şekli bile diğerlerinden farklıydı. Sirkin girişinde durdu, her vagona sırayla sistemli bir şekilde baktı ve sonra doğrudan bana geldi. Bir buçuk metre ötede gerili duran halatın önünde durakladı, elinde tuttuğu bastonun ucunu hemen ayaklarının önüne çamura sapladı ve dikkatle gözlerimin içine baktı. Bir insanın bana bakması hiçbir zaman canımı sık-mamıştı, o yüzden sükunetle bakışına karşılık verdim. Ben oturdum, o da bir kaç dakika kıpırdamadan durdu. Yüzünden aşağı akıp elbiselerini sıırıslıklam eden yağmura metanetle tahammül eden bu adama karşı sıradışı bir hayranlık duyduğumu hatırlıyorum.

"Sonunda bedenini doğrultup sanki çok dikkatle değerlendirilmiş bir sonuca ulaşmış gibi bana başını salladı.

““Sen Golyat değilsin,’ dedi,

“Ardından sırtını döndü ve sağına soluna bakmadan geldiği yoldan geri gitti. ,,

4

“Tahmin edebileceğin gibi yıldırım çarpmışa döndüm. Golyat değil miyim? Golyat olmamak ne demek olabilirdi?

“Tamam eğer Golyat değilsem, o zaman kimim?’ demek de aklıma gelmiyordu. Bir insan bu soruyu sorardı çünkü ismi ne olursa olsun, birisi olduğunu bilirdi. Ben bilmiyordum. Aksine, bana öyle geliyordu ki eğer Golyat değilsem, o zaman herhangi birisi olmamalıydım.

“Bu yabancı o gün daha önce beni hiç görmemiş olsa da, tartışılmaz bir yetkiyle konuştuğundan bir an bile şüphem yoktu. Binlerce kişi beni Golyat ismiyle çağırmıştı -benî çok iyi tanıyan sirk çalışanları bile- ama konu kesinlikle bu değildi, bunun hiçbir değeri yoktu. Yabancı ‘senin adın Golyat değil’, dememişti. ‘Sen Golyat değilsin’ demişti. Arada dünya kadar fark vardı. Anladığım kadarıyla, (o zaman bu şekilde ifade edemesem de) kişiliğim konusundaki farkındalı-ğımın bir hayal olduğu beyan edilmişti.

“Sanki hipnoz altındaymışım gibi tuhaf bir ruh haline sürüklendim, ne bilinçliydim, ne de bilinçsiz. Bir bakıcı yemek getirdi, görmezlikten geldim. Gece oldu, ama uyumadım. Benden habersiz yağmur durdu ve güneş doğdu. Çok geçmeden her zamanki ziyaretçi kalabalığı gelip, ‘Golyat! Golyat! Golyat!’ diye bağırdı, ama ben hiç umursamadım.

“Birkaç gün bu şekilde geçti. Sonra bir akşam sirk o gün için kapandıktan sonra, kabımdan bolca su içtim ve kısa bir süre sonra uyuyakaldım; suyuma güçlü bir yatıştırıcı katılmıştı. Şafakta gözlerimi yabancı bir kafeste açtım. Başlangıçta çok büyük ve garip şekilli olduğu için, burasının bir kafes olduğunu bile anlamadım çünkü dairevî ve dört yanı açıktı. Daha sonra anladığım üzere, bulunduğum mekân bu amaca hizmet etmek için düzenlenmiş bir taraçaydı. Yakındaki büyük beyaz ev dışında, dünyanın sonuna kadar uzanıyor olmalı, diye düşündüğüm cazip bir parkın ortasında tek başına duruyordu.

“Bu tuhaf yer değiştirme olayına bir açıklama bulmam çok uzun sürmedi: Sirki ziyaret eden insanlar, en azından bir kısmı, Golyat isminde bir gorili görme beklentisiyle geliyorlardı. Bu beklentiyeye nereden kapılmışlardı

bilemiyorum ama kesinlikle buna sahiptiler ve sirkin sahibi benim aslında Golyat olmadığımı öğrenince, beni artık o olarak teşhir edemezdi ve beni göndermekten başka çaresi kalmamıştı. Buna üzölmeli miydim bilmiyordum; yeni evim, Afrika'dan ayrıldıktan sonra gördüğüm herhangi bir yerden çok daha güzeldi, ama her günkü insan kalabalığının yokluğuyla çok geçmeden, en azından başka gorillerin olduğı hayvanat bahçesinden bile daha fazla acı verecek kadar sıkıcı olacaktı. Öğleye doğru başımı kaldırıp yalnız olmadığımı gördüğümde hâlâ bu konuları düşünüyordum. Uzakta güneşin aydınlattığı eve aykırı bir biçimde siyah siluetiyle bir adam hemen parmaklıkların gerisinde duruyordu. Temkinli bir biçimde yaklaştım ve kim olduğunu anlayınca hayret ettim.

“Daha önceki karşılaşmamızı tekrar canlandıymıyormuşuz gibi, ben kafesimde yere oturarak, o da bastonuna dayanmış bir şekilde birkaç dakika birbirimizin gözlerinin içine baktık. Gördüm ki, kuru ve yeni giysiler içinde, daha önceden yaşlı bir insan zannettiğim o kişiye hiç benzemiyordu. Yüzü uzun, esmer ve kemikliydi; gözleri garip bir pırıltıyla parlıyordu ve ağzına buruk bir sevinç ifadesi yerleşmiş gibi görünüyordu. Sonunda, aynen önceki gibi başım salladı ve dedi ki:

“Evet, haklıydım, sen Golyat değilsin, sen İsmail'sin*.’

“Bir kez daha, sanki önemli olan her şey sonunda hallolmuş gibi, arkasını döndü ve gitti.

“Ve bir kez daha yıldırım çarpmışa döndüm; fakat bu sefer derin bir rahatlamayla... çünkü unutulmaktan kurtarılmıştım. Dahası yıllarca istemeden de olsa bir sahtekâr olarak yaşamama neden olan hata, sonunda düzeltilmişti. Bir birey olarak tamamlanmıştım; yeniden değil, ilk kez.

“Kurtarıcıma karşı içim merakla doluydu. Sirkten bu hoş taraçaya getirilişimi onunla bağlantılandırmayı akıl etmedim, çünkü henüz mantık yürütme dediğimiz o düşünce biçiminin en ilkelini -post hoc ergo propter hoc' bile gerçekleştirmekten acizdim. O benim için üstün bir varlıktı. Mitolojiye hazır bir beyin için tanrısallığın ifade ettiğı şeyin başlangıcıydı. Hayatımda karşıma çok kısa sürelerle iki kez çıkmıştı ve iki kez de tek bir sözöyle beni değiştirmişti. Karşıma çıkmasının altında yatan anlamı araştırmaya çalıştım ama sadece sorularla karşılaştım. Bu adam sirke Golyat'ı aramak için mi

gelmişti, yoksa beni mi? Benim Golyat olduğumu umduğa İçin mi yoksa Golyat olmadığımdan şüphelendiği

İsmail: İbranî peygamberi. İslâm inancında "Allah'ın Kurbanı" anlamında Zebihatullah, denir. Babası, kendisi gibi peygamber olan İbra-himdir. Annesi olan. Mısır firavununun İbrahim'e hediyesi Hacer, asıl karısı Sârâ'nın hizmetçisi olarak bilinir. Kur'an'daki bir anlatıya göre İbrahim peygamber, Allah'ın emriyle İsmail'i kurban etmek istemiştir. (Hristiyan kaynaklarda ise kurban edilmek istenenin diğer oğlu İstıak olduğu belirtilir.) İslâm yazarlarının verdikleri bilgilere göre İbrahim, daha küçük yaşlarda olan İsmail ve annesi Hacer'i Mekke'ye getirerek yerleştirmiştir. Başka kaynaklar Sara'nın kıskançlığı yüzünden evden kovulup çöle terk edildiklerini söyler. Zemzem Suyu'nun İsmail'in ayaklarını vurduğu yerden çıktığı kabul edilir. (Yay. ve Çev. n.)

Post hoc ergo propter hoc: bundan sonra, bu yüzden, bunun için. Ardı ardı gelen iki olaydan birincisinin ikincisine sebep olduğu çıkarımını yapmak. (Çev. n.)

için mi gelmişti? Beni yeni yerimde nasıl bu kadar çabuk bulabilmişti? İnsanların yapabileceklerinin kapsamı konusunda bildiğim bir ölçü yoktu. Sirkte bulunabileceğim herkesin bildiği bir şey ise (ki öyleydi), şimdi burada bulunabileceğim de herkesin bildiği bir şey miydi? Yanıt bulmayan bütün sorulara karşın, bu esrarengiz yabancıнын benzeri görülmemiş bir biçimde bana bir birey olarak hitap etmek için iki kez peşimden geldiği gerçeği karşı konulmaz biçimde ortadaydı. Kimlik olayımı sonuçta hallettiğine göre, hayatımdan sonsuza kadar çıkacağından emindim; yapacağı başka ne vardı ki?

“Şüphesiz, soluğum kesilerek farkına vardığım bu düşüncelerin sadece bir dizi kuru laftan ibaret olduğunu sanacaksınız. Halbuki gerçek (sonradan öğrendiğime göre), daha az garip değildi,

“Velinimetim, bu şehirde zengin bir yahudi tüccar olan, Walter Sokoknov adında bir adamdı. Beni sirkte bulduğu gün, birkaç ay önce, bütün ailesinin Nazilerin yahudi katliamına kurban gittiğini öğrendiği gün üzerine çöken intihara eğilimli ruh haliyle, yağmur altında yürüyordu. Aylak adımları onu şehrin kenarında kurulu olan karnavala götürdü ve kafasında özel bir

amaç olmaksızın içeri girdi. Yağmur yüzünden bütün kulübeler ve binici sahaları kapalıydı, bu da karnaval yerine onun melankolik haliyle tam bir uyum sağlayan bir terkedilmişlik havası veriyordu. Sonunda, ana eğlence programları reklamının bir dizi korkutucu resimle yapıldığı sirke geldi. Diğerlerinden daha korkutucu olan bir resim, Afrikalı bir yerlinin parçalanmış gövdesini bir silahmış gibi sallayan goril Golyat'ı gösteriyordu. Walter Sokolow, belki de Golyat isminde bir gorilin, o zamanlar Musa'nın ırkını yoketme işine karışmış bir Nazi devi için yerinde -bir sembol olduğunu düşünerek, öyle bir canavarı parmaklıklar arkasında görmenin tatmin edici olacağına karar vermişti,

"İçeri girdi, vagonuma yaklaştı ve gözlerime bakarak çok geçmeden benim resimdeki kana susamış canavarla ve de ırkına işkence edenlerle uzaktan yakından âlâkam olmadığını farkettiler. Beni parmaklıklar arkasında görmenin onu hoşnut etmediğini çabucak anladı. Aksine içindeki suçluluk duygusu ve meydan okuma arzusu yüzünden Don Kişotvari bir tavırla, beni kafesimden kurtarmaya ve Avrupa'nın kafesinden kurtaramadığı ailesinin yerine geçecek heybetli bir vekil yapmaya karar verdi. Sirk sahibi satışa olumlu baktı ve Bay Sokolow'un, geldiğimden beri benimle ilgilenen bir bakıcıyı kiralamasına bile izin verdi. Sirk sahibi gerçekçi bir adamdı; Amerika'nın savaşa engellenemeyen girişiyle, kendisinininki gibi gezici şovlar, bu güç zamanları ya kışlalarda geçirecekler ya da dağılıp yokolacaklardı.

"Bana yeni yerime alışmam için bir gün süre verdikten sonra, Bay Sokolow beni daha yakından tanıyabilmek için geri geldi. Bakıcımdan kendisine, yemeğimin hazırlanmasından kafesimin temizlenmesine kadar her şeyin nasıl yapılacağını göstermesini istedi. Ona tehlikeli olup olmadığını sordu. Bakıcı ağır makinalara benzediğimi, mizaç olarak değil, saf boyutsal kuvvet açısından tehlikeli olduğumu söyledi.

"Yaklaşık bir saat sonra Bay Sokolow onu gönderdi ve daha önceden iki kez yaptığımız gibi uzun süren bir sessizlik içinde birbirimize baktık. Sonunda, sanki gözünü korkutan içsel bir engelin isteksizce üstesinden geliyormuş gibi benimle konuşmaya başladı, sirkteki ziyaretçiler gibi şakayollu değil, daha çok bir insanın rüzgara ya da kıyıya vuran dalgalara konuştuğu gibi, söylenmesi ama kimsenin duymaması gerekenleri anlatarak. Dertleri,

üzüntüleri ve pişmanlıkları konusunda içini dökerken, temkinli olması gerektiğini unuttu. Aradan bir saat geçtiğinde bir eli parmaklıklardan birini tutmuş biçimde, kafesime dayanmış duruyordu. Düşünceye dalmış halde yere bakıyordu ve ben sempatiyi göstermek için bu ânı fırsat bilip, uzanarak nazikçe elinin boğumlarını okşadım. Şaşırp korkarak geriye sıçradı fakat gözlerime baktığında gördüğü şey, yaptığım hareketin aynen görüldüğü gibi, tehditten tamamen uzak olduğu konusunda onu ikna etti.

Yaşadığı bu tecrübeden dolayı, gerçek zekaya sahip olduğumdan şüphelenmeye başladı ve birkaç basit test bundan emin olmasına yetti. Onun kelimelerini anladığımı kanıtlayınca, (primatlarla çalışan diğerlerinin daha sonradan yapacakları gibi) benim de kendi kelimelerimi oluşturabileceğim sonucuna vardı. Kısacası bana konuşmayı Öğretmeye karar verdi. Bunu takip eden aylarda geçirdiğim zahmetli ve küçük düşürücü zamanları atlayacağım. Bende fonetik ses çıkarmaya yarayan temel bir aracın olmamasından kaynaklanan zorluğun üstesinden gelinemez olduğunu ikimiz de anlamıyorduk. Bu anlayışın yokluğunda, İkimiz de, eğer azimle devam edersek bende bu hünerin bir gün sihirli bir biçimde kendini göstereceğini düşünerek çalıştık. Ama sonunda artık devam edemeyeceğim bir gün geldi ve bunu ona söy-leyememenin verdiği derin kederle, sahip olduğum tüm beyin gücümü kullanarak bunu ona düşündüm. Tam anlamıyla şoke oldu, beyinsel haykırışımı duyduğunu gördüğümde aynen benim olduğum gibi.

“Aramızda tam anlamıyla bir iletişim sağladıktan sonraki ilerlememizin bütün safhalarını anlatarak seni yormayacağım çünkü sanıyorum ki bunlar kolayca tahmin edilebilir. Sonraki on yıl bana, dünya, evren ve insanlık tarihiyle ilgili bildiği her şeyi anlattı ve sorularım onun bildiklerini aşmaya başlayınca birlikte çalıştık. Ve sonunda yaptığım çalışmalar beni onun ilgi alanlarının ötesine taşıyınca, severek araştırma asistanım oldu ve benim ulaşamadığım yerlerde benim için kitap arayıp bilgi topladı.

“Dikkatini tamamen benim eğitime vermiş olduğundan, velinimetim çok geçmeden vicdan azabıyla kendine işkence etmeyi unuttu ve böylelikle bunalımdan çıktı. Altmışlı yılların başlamasıyla birlikte, ev sahibinin ilgisine çok az ihtiyacı olan bir misafir haline gelmişim ve böylelikle Bay Sokolow, sosyal çevrelerde tekrar keşfedilmek için kendisine izin verdi ve kolaylıkla önceden tahmin edilebileceği gibi kendisini, onun son derece uygun bir koca

olabileceğini düşünen, kırk yaşında genç bir kadının kollarında buldu. Aslında evliliğe hiç karşı değildi, ama bu konuda çok büyük bir hata yaptı. Aramızdaki özel ilişkinin karısından bir sır olarak saklanması gerektiğine karar verdi. Bu, o zamanlar için sıradışı bir karar değildi ve ben bu tür konularda, bunun ne kadar büyük bir hata olduğunu anlayacak kadar deneyime sahip değildim.

“Edindiğim medeni alışkanlıkları karşılayacak şekilde yeniden düzenlenir düzenlenmez, tekrar taraçaya yerleştim. Buna karşın, Bayan Sokolow daha ilk günden beni, tuhaf ve korkutucu bir ev hayvanı olarak gördü ve benim bir an önce gönderilmem için kocasını kışkırtmaya başladı. Allahtan velinimetim kendi bildiğini okuyan bir adamdı ve istediği kadar yalvarsın ya da baskı yapsın, benim konumumun değişmeyeceğini açıklığa kavuşturdu.

“Düğünden birkaç ay sonra, karısının, aynı İbrahim’in karısı Sara gibi bu ilerlemiş yaşında ona bir çocuk vereceğini söylemek için bana uğradı.

“Bana, ‘Sana İsmail ismini verirken böyle bir şey beklemiyordum,’ dedi, ‘Ama şundan emin ol ki Sara’mn senin adaşım İbrahim’in evinden attığı gibi, karımın seni bu evden atmasına izin vermeyeceğim.’ Yine de, eğer bir oğlan olursa ismini İshak koyacağını söylemek onu avutmuştu. Buna karşın olaylar tersine gelişti, bir kızları oldu ve ismini Raşel koydular.”

Burada İsmail, gözlerini kapatıp öyle uzun bir ara verdi ki neredeyse uykuya mı daldı acaba diye merak etmeye başladım. Ama sonunda tekrar konuşmaya başladı.

“Velinimetim, akıllıca ya da belki de aptalca bir düşünceyle kızının kılavuzu ve öğretmeni olmama karar verdi; ve ben de, akıllıca mı yoksa aptalca mı olduğunu bilmediğim bir düşünceyle, onu bu şekilde memnun edebilme şansını yakaladığım için çok sevindim. Raşel, babasının kucağında oturmak suretiyle, benimle neredeyse annesiyle geçirdiği kadar çok vakit geçirdi. Bu tabii ki, benim o şahsın gözünde bulunduğum pozisyonu değiştirmede, Raşel ile konuşma dilinden daha dolaysız bir dilde konuşabildiğim için, diğerleri başarısız olduğunda onu sakinleştirip eğlendirebiliyordum ve zamanla aramızda, tek yumurta ikizlerinin arasındaki bağı benzetilebilecek bir bağ gelişti; tek fark ben aynı anda hem kardeş, hem ev hayvanı, hem öğretmen hem de dadiydım,”

“Bayan Sokolow, Raşel’in okula başlayacağı günü iple çekti, çünkü o zaman yeni ilgi alanları onu bana yabancılaş-tıracaktı. Beklediği sonuç çıkmayınca, benim varlığımın çocuğun sosyal gelişimini engelleyeceğini öne sürerek, beni gönderebilmek için başlattığı kampanyayı yeniledi. Kızın sosyal gelişimi hiç engellenmedi, hatta, ilkokulda üç ve lisede bir sınıf bile atladı; yirminci yaşgününden önce biyolojide yüksek lisansını tamamlamıştı. Bütün bunlara karşın kendi evinin idaresiyle ilgili bir konuda senelerdir işine engel olunan Bayan Sokolow’un benim gitmemi istemek için artık özel bir nedene İhtiyacı yoktu.”

“1985’te velinimetimin ölümüyle, Raşel benim koruyucum oldu. Artık taraçada kalmam söz konusu bile değildi. Babasının vasiyetine bu amaçla konulmuş fondan yararlanarak Raşel, beni peşinen hazırlanmış bir sığınağa yerleştirdi.”

Bir kez daha İsmail birkaç dakika sessiz kaldı. Sonra devam etti: “Bunu takip eden yıllarda hiçbir şey planlandığı ya da umulduğu gibi gitmedi. ‘Sığınmakla’ tatmin olmadığımı keşfettim; koca bir hayatı sığınakta geçirmiş olarak, artık bir şekilde kültürünüzün tam merkezine ilerlemek istiyordum ve bu amacımı gerçekleştirebilmek İçin bir sıkıcı düzenleme ardına başka birini deneyerek, yeni koruyucumun sabrını tüketmeye devam ettim. Bu sırada Bayan Sokolow her şeyi olduğu gibi bırakmaktan tatmin olmayıp, benim yaşamımı idame ettirmek için ayrılan fonun yarısının kesilmesini bir mahkeme kararıyla sağladı.

"Ancak 1989 yılında her şey açıklığa kavuştu. O yıl, yapmam gereken işin öğretmek olduğunu sonunda anladım ve sonuç olarak bu şehirde, katlanılabilir şartlarda yaşamamı sağlayacak bir sistem geliştirdim, ”

Hîkayesinin sonunun geldiğini ya da anlatacaklarının bu kadar olduğunu anlamam için başıyla işaret etti.

- [6](#)
- [6](#)
- [DÖRT](#)
- [6](#)
- [9](#)
- [6](#)

- [11](#)
- [ONÜÇ](#)

[1](#)

Rosetta Taşı: Napolyonun askerleri tarafından 1779 da Mısır'da Nil Nehrinin batı ağzında bulunmuş bir yazıt. 5. Batlamyus'un IM.Ö, 205-1801 kanun hükmünü anlatan yazıtlarda, Batlamyus'un isminin tekrar tekrar geçmesi Thomas Young'a hiyeroglifleri deşifre edebilmesi İçin bir ipucu sağlamıştır. (Çev. n.J

[2](#)

Golyat: ICâlût) Tevrat'ta hikâye edildiğine göre, Davut peygamberin sapanıyla öldürdüğü çok güçlü bir savaşçı. (Yay. n.)

6

Bazen insanın söyleyecek çok şeyi olduğuunda, çok az şeyi varmış gibi dili tutulur. Böyle bir hikayeye yeterli bir şekilde ya da incelikle karşılık verecek hiçbir yol düşünemedim. Sonuç olarak aklıma gelen onlarca başka sorudan ne daha az, ne de daha çok anlamsız gözüken birini sordum,

“Peki çok öğrencin oldu mu?”

“Dört tane oldu ve hepsinde de başarısız oldum.”

“Ah, niye başarısız oldun?”

Bir an düşünmek için gözlerini kapattı, “Başarısız oldum çünkü öğretmeye çalıştığım şeyin zorluğunu hafife aldım ve öğrencilerimin zihinlerini yeterince anlamadım. ”

“Anlıyorum,” dedim. “Peki sen ne öğretiyorsun?”

İsmail sağında duran yığından taze bir dal seçti, biraz inceledi ve gözlerimin içine isteksizce bakarak kemirmeye başladı, Sonra konuştu: “Geçmişimi temel alırsan, öğretmeye en ehliyetli olduğum konunun hangisi olduğunu söyledin?”

Gözlerimi kırptım ve ona bilmediğimi söyledim.

“Tabii ki biliyorsun. Benim konum: esaret.”

“Esaret.”

“Bu doğru.”

Bir dakika orada oturdum ve sonra, “Bunun dünyayı kurtarmakla ne ilgisi olduğunu bulmaya çalışıyorum,” dedim.

İsmail bir süre düşündü, “kültürünüzdeki insanlar içinde hangileri dünyayı yoketmek istiyor?”

“Hangileri mi dünyayı yoketmek istiyor? Bildiğim kadarıyla özel olarak hiçbirini dünyayı yoketmek istemiyor. ”

“Ama yine de onu yokediyorsunuz, herbiriniz. Herbiriniz hergün dünyanın yokolmasına katkıda bulunuyorsunuz.”

“Evet, bu doğru.”

“Neden buna bir son vermiyorsunuz?”

Omuz silktim. “Açıkçası nasıl yapacağımızı bilmiyoruz.”

“Yaşamak için sizi dünyayı yoketmeye az ya da çok zorlayan bir medeniyet sisteminin esirisiniz. ”

"Evet, öyle görünüyor.”

“Demek ki, sizler esirsiniz ve dünyayı da bir esir haline getirdiniz. Tehlikeli olan bu öyle değil mi? Sizin esaretiniz ve dünyanın esareti. ”

"Evet, öyle. Bunu hiç bu şekilde düşünmemiştim.”

“Ve sen de şahsi olarak bir esirsin öyle değil mi?”

“Nasıl yani?”

İsmail büyük bir kütle halindeki fildişi renkli dişlerini göstererek gülümsedi. O ana kadar bunu yapabileceğini bilmiyordum.

“Esir olduğuma dair bir izlenimim var ama niye böyle bir izlenime sahip olduğumu açıklayamıyorum.”

"Birkaç yıl önce -sen o zamanlar çocuk yaşıta olmalısın o yüzden hatırlamayabilirsin- bu ülkenin pek çok genç insanı aynı izlenime sahipti. Bu esaretten kurtulmak için samimi ve düzensiz bir çabada bulundular ama sonuçta başarısız oldular, çünkü kafesin parmaklıklarını bulamadılar. Seni içeride iüran sevLkcafedemcBseru dışarı çıkma isteği çok geçmeden zihnini karıştırır ve başarısız olursun.”

“Evet ben de öyle hissediyorum.”

İsmail başıyla onayladı.

“Ama yine de, bunun dünyayı kurtarmakla ne ilgisi var?”

“Dünya insanlığın esiri olarak daha fazla yaşamayacak. Bu, açıklama gerektiriyor mu?”

“Hayır, en azından bana değil.”

"Bence aranızda dünyayı esaretten kurtarmaktan mutlu olacak pek çok kişi var. "

“Katılıyorum.”

“Onları bunu yapmaktan alıkoyan ne?”

“Bilmiyorum.”

“Onları alıkoyan şu: Kafesin parmaklıklarını bulamıyorlar.”

“Evet,” dedim. “Anlıyorum.” Sonra, “Şimdi ne yapıyoruz?” diye sordum.

İsmail tekrar gülümsedi. “Ben sana buraya nasıl geldiğime dair bir hikaye anlattığıma göre, belki sen de aynısını yaparsın.”

“Ne demek istiyorsun?”

"Demek istediğim, belki sen de bana senin buraya nasıl geldiğini açıklayan bir hikaye anlattırısın.”

“Ha,” dedim, “Bana bir dakika ver.”

“İstediğin kadar dakika kullanabilirsin,” diye ciddiyetle yanıt verdi.

7

"Bir zamanlar üniversitedeyken," dedim sonunda, "felsefe dersi için bir ödev hazırladım. Verilen ödevin tam olarak ne olduğunu hatırlamıyorum ama epistemolojiyle ilgili bir şeydi. Ödevde kabaca şunları anlattım: Bilin bakalım ne oldu? Nazîler sonuçta savaşı kaybetmediler. Savaşı kazandılar ve gelişip büyüdüler. Dünyayı ele geçirdiler ve kalan yahudileri, ayrıca Çingeneleri, Zencileri, Hintlileri ve Kızılderilileri de yeryüzünden sildiler. Sonra bunlar da bitince Rusları, Lehleri, Bohemyalıları, Moravyalıları, Bulgarları, Sırpı, Hırvatları ve bütün Slavları yokettiler. Daha sonra da, Asya'nın bütün insanları, yani Polinezyalıları ve Koreliler ve Çinliler ve de Japonlarla işe koyuldular. Bu çok ama çok uzun zaman aldı, ama hepsi bitişinde, dünyadaki herkes yüzde yüz ariydi ve hepsi çok ama çok mutluydular.

"Doğal olarak okullardaki ders kitapları ariden başka bir ırktan, Almancadan başka bir dilden, Hitlerizm'den başka bir dinden ya da Nasyonel Sosyalizm'den başka bir politik sistemden söz etmiyordu, Bunun bir anlamı olmazdı. Ondan birkaç nesil sonra, ders kitaplarına İsteseler bile farklı bir şey koyamazlardı, çünkü farklı bir şey bilmiyorlardı.

"Fakat birgün, Tokyo'da New Heidelberg üniversitesinde iki genç öğrenci sohbet ediyorlardı. İkisi de ari ırka özgü o yakışıklı tiplerdendi ama bir tanesi garip şekilde endişeli ve mutsuz görünüyordu. Bu Kurt idi. Arkadaşı sordu: 'Neyin var Kurt? Neden böyle sürekli sıkıntı içinde dolaşıyorsun?' Kurt yanıt verdi: 'Söyleyeyim Hans, beni tedirgin eden, şiddetli bir biçimde tedirgin eden bir şey var.' Arkadaşı bunun ne olduğunu sordu. 'Şu,' dedi Kurt, 'küçük bir şey hakkında bize yatan söylenildiğini hissediyorum ve bu çılgınca hissi silkip atamıyorum.'

"Ve ödev böyle bitiyor."

İsmail düşünceli bir biçimde başıyla onayladı. "Peki, öğretmenin nasıl buldu?"

"Kurt gibi benim de aynı çılgın hisse sahip olup olmadığımı sordu. Olduğumu söyleyince, bize yalan söylenilen şeyin ne olduğunu düşündüğümü bilmek istedi. Ben de ona, 'Ben nereden bilebilirim ki, Kurt'tan daha iyi durumda değilim.' diye yanıt verdim. Tabii ki ciddi olduğumu düşünmedi. Bunun sadece bir epistemoloji alışması olduğunu

sandı. ”

“Hâlâ sana yalan söylenip söylenmediğini merak ediyor musun? ”

"Evet ama o zamanki kadar aşırı değil."

"O zamanki kadar aşırı değil mi? Nedenmiş o?"

“Çünkü anladım kİ, pratikte bir şey farketmiyor. Bize yalan söylenmiş olsa da olmasa da, yine de kalkıp işe gitmek, faturaları ödemek ve bütün o diğer şeyleri yapmak zorundayız."

"Ta ki, hepiniz size yalan söylenildiğinden şüphelenene ve hepiniz bu yalanın ne olduğunu bulana kadar. ”

“Ne demek istiyorsun?"

"Yalanın ne olduğunu sadece sen bulmuş olsan, o zaman büyük ihtimalle haklısın, pek bir fark yaratmazdı. Ama eğer yalanın ne olduğunu hepiniz bulmuş olsanız, bu muhtemelen gerçekten de çok büyük bir fark yaratırdı. ”

“Doğru."

"O zaman ümit ettiğimiz şey bu olmak."

Tam ona bununla neyi kastettiğini soracaktım ki, deri kapk siyah elini kaldırdı ve şöyle dedi: "Yarın."

8

O akşam yürüyüşe çıktım. Sadece yürüyüş olsun diye yürümek çok ender yaptığım bir şeydi. Dairemin içinde kendimi açıklanamaz biçimde sıkıntılı hissedecektim. Güven tazelemek için birisiyle konuşmaya ihtiyacım vardı. Ya da belki günahımı itiraf etmem gerekiyordu: Bir kez daha dünyayı kurtarmak üzerine karışık düşüncelere dalmıştım. Ya da ikisi de değildi; hayal görüyor olmaktan korkuyordum. Aslında günün olaylarını gözönünde bulundurunca, hayal görüyor olmam olasıydı. Bazen rüyalarımda uçarım ve kendi kendime şöyle derim: “Sonunda; gerçekten oluyor, rüya görmüyorum!"

Ne olursa olsun, birisiyle konuşmaya ihtiyacım vardı ve yalnızdım. Bu benim her zamanki halimdi ve bunu tercih eden bendim ya da kendime böyle söylüyordum. Sadece ahbaplık beni tatmin etmiyordu ve çok az insan benim anladığım şekilde bir arkadaşlığın risk ve yükümlülüklerini kabul etmeye hevesliydi.

Başkaları benim huysuz ve insan düşmanı olduğumu söylüyorlardı ve ben de onlara muhtemelen haklı olduklarımı söylüyordum. Tartışmanın her türü, herhangi bir konuda, bana her zaman vakit kaybı olarak görünürdü.

Ertesi sabah uyandım ve şöyle düşündüm: “Yine de bu bir rüya olabilir. Rüyanda uyuyabilirsin, hatta rüya içinde rüya bile görebilirsin.” Kahvaltımı hazırlarken, yerken ve yıkanırken kalbim delice çarpıyordu. “Nasıl dehşete düşmemiş gibi davranabiliyorsun?” der gibi bir hali vardı kalbimin.

Vakit İlerledi. Arabayla şehre indim. Bina hâil oradaydı. Zemin kattaki koridorun sonundaki oda hâlâ oradaydı ve hâlâ kilitli değildi.

Kapıyı açtığımda, İsmail’in o muazzam ve etli kokusu üzerime bir gökgürlemesi gibi indi. Yalpalayan bacaklarla, koltuğa yürüdüm ve oturdum.

İsmail, sanki önemli bir konuşmayı kaldıracabilecek kadar güçlü olup olmadığını merak edencesine, siyah camın İçinden ciddiyetle beni süzdü. Kararını verince, herhangi bir önsöze gerek duymadan başladı ve ben de bunun, onun her zamanki tarzı olduğunu öğrenmiş oldum.

iki

1

“Tuhafl olan Şu ki,” dedi, “esaret konusuna karşı ilgimi uyandıran kendi durumum değil, velinimetimin durumuydu. Dünkü anlatımımnda belirtmiŐ olabileceğim üzere, o zamanlar Nazi Almanyasında süregiden olaylar zihnine musallat olmuŐtu.”

“Evet ben de bu sonucu çıkardım.”

“Kurt ve Hansla ilgili dünkü hikayenden, senin Adolf Hitler buyruğu altındaki Almanların yaŐamları ve dönemleri üzerine eğitim gördüğünü anlıyorum.”

“Eğitim görmek mi? Yoo hayır, o kadar ileri gitmezdim. Çok bilinen kitapların bazılarını okudum; Speer’in Anıları, Nazi Almanyasının Yükselişi ve çöküşü ve bunun gibi diğerleri ve Hitler’in birkaç  alıŐması.”

“Bu durumda, Bay Sokolow’un bana sabırla göstermeye  abŐtıęı Şeyin ne olduğunu eminim anlarsın; Hitler’in esirlerinin sadece Yahudiler olmadığı. Bütün Alman toplumu, onun en hevesli destekçileri dahil, birer esirdiler. Bazıları onun yaptığı Şeyden nefret etti, bazıları ellerinden geldiğince ayak uydurdular ve bazıları da olumlu bir Şekilde iÇlerini başlarıyla yürüttüler; ama

hepsi onun esiriydi."

"Sanırım ne demek İsteddiğini anlıyorum."

"Onlan esir olarak tutan neydi?"

"Eh... Korku, sanırım."

İsmail başını iki yana salladı, "Yüzlercesinin, binlercesi-nin tek vücut halinde şarkı söyleyip eğlendiği savaş öncesi toplantılarının filmlerini görmüşsündür. Onları o birlik ve güç ziyafetlerine getiren korku değildi."

"Doğru. O zaman bunun Hitler'in karizması olduğunu söylemek zorundayım."

"Buna kesinlikle sahipti. Ama karizma sadece insanların dikkatini çeker. Bir kez dikkatlerini çektin mi onlara anlatacak bir şeyinin olması gerekir. Peki Hitler'in Almanlara anlatacak neyi vardı?"

Gerçek bir kanaatim olmadan bunu bir süre düşündüm. "Yahudi işi dışında bu soruya yanıt verebileceğimi sanmıyorum."

"Onlara anlatacağı bir hikayesi vardı."

"Bir hikaye,"

"İçinde, arı ırkın ve özellikle de Almanların, dünyada ha-kettikleri konumdan alıkonuldukları, sınırlandırıldıkları, üzerlerine tükürüldüğü, ırzlarına geçildiği ve melez ırkların, Komünistlerin ve Yahudilerin çizmeleri altında yerlerde çiğnendikleri bir hikaye. Adolf Hitler'in önderliğinde, arı ırkm sınırlarının zincirlerini kırdığı, onlara zulmedenlerden intikam aldığı, insanoğlunu defolarından arındırdığı ve hakettik-leri gibi bütün ırkların efendiliğini üzerine aldığı bir hikaye. "

"Doğru."

"Sana şu anda, herhangi bir insanın bu saçmalıkla esir alınması inanılmaz gibi gelebilir, fakat Birinci Dünya Savaşını takip eden yirmi yıllık aşağılanma ve acı çekme döneminden sonra, bu Almanlara neredeyse karşı konulmaz

derecede çekici geldi ve sadece sıradan propaganda yollarıyla değil, gençler için yoğun bir eğitim programıyla ve yaşlıların da yeniden eğitilmesiyle takviye edildi.”

"Doğru."

“Dediğim gibi, Almanya’da bu hikayeyi tam anlamıyla bir mitoloji olarak tanımlayan pekçok kişi vardı. Yine de, sırf çevrelerindeki büyük çoğunluk bunun kulağa harika geldiğini düşündüğü ve bunun gerçek olması için hayatlarını vermeye hazır oldukları için, onlar da bunun esiri oldular. Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

“Sanırım. Sen kişisel olarak hikayeye esir olmamış olsan bile, yine de bir esirdin, çünkü etrafındaki insanlar seni esir ediyorlardı. Topluca koşuşan diğer hayvanların arasında onlarla beraber sürüklenen bir hayvan gibiydin.”

“Bu doğru. Kişisel olarak bütün bunların bir delilik olduğunu düşünsen bile, kendi payına düşeni oynamalı ve hikaye içindeki yerini almalıydın. Bundan kaçmanın tek yolu Almanya’dan kaçmaktı.”

"Doğru."

“Bunu sana niye anlattığımı anlıyor musun?”

“Anladığımı sanıyorum ama emin değilim.”

“Bunu sana anlatıyorum çünkü, kültürünüzün insanları tamamen aynı düdümdalar. Nazi Almanyasının insanları gibi, bir hikayenin esiri olmuşlar.”

Gözlerimi kırıştıtarak bir süre oturdum. Sonunda ona: “Ben öyle bir hikaye bilmiyorum,” dedim.

"Yani hiç duymadım demek istiyorsun."

“Bu doğru."

İsmail başıyla onayladı. “Bunun nedeni bunu duymana gerek olmaması. Bunu adlandırmaya ya da tartışmaya gerek yok. Herbiriniz altı ya da yedi yaşlarınıza geldiğinizde bunu ezbere biliyorsunuz. Siyah ya da beyaz, erkek

ya da dişi, Hristiyan ya da Musevi, Amerikalı ya da Rus, Norveçli ya da Çinli, hepiniz bunu duyarsmız. Ve bunu sürekli olarak duyarsınız çünkü her propaganda ortamı, her eğitim ortamı bunu sürekli olarak yayar. Ve bunu sürekli duyduğunuz İçin de dinlemezsiniz. Onu dinlemeye gerek yoktur, O her zaman arka planda mırıldanır, bu yüzden ona dikkatini vermek zorunda degilsindir. Hatta, ona dikkatini vermenin -en azından başlangıçta- zor olduğunu anlayacaksınız. Uzaktan gelen ve hiç durmayan bir motor sesinin mırıltısı gibidir; bir süre sonra artık hiç duyulmayan bir ses haline dönüşür. ”

“Bu çok ilginç,” dedim ona. “Fakat inanması da biraz zor.”

İsmail’in gözleri hoşgörölü bir tebessümle nazikçe kapandı. “İnanç gerekli değildir. Bu hikayeyi bir kere öğrenince, toplumunuzdaki her yerde duyacaksınız ve çevrendeki insanların da bunu sadece duymakla kalmayıp, anladığına hayret edeceksin. ”

2

“Dün bana, bir esir olduğun izlenimini taşıdığını söylemiştin. Böyle bir izlenime sahipsın çünkü toplumunu-zun dünya üzerinde canlandırdığı bu hikayede senin de yerini alman için -ki bu herhangi bir yer olabilir- üzerinde muazzam büyüklükte bir baskı var. Bu baskı her yoldan, her seviyede uygulanır, fakat en temel olarak uygulandığı şekil şudur: Bu hikayede yer almayı reddedenlerin kamı doymaz. ”

“Evet bu böyle.”

“Hitlerin hikayesinde yeralmayı içine sindiremeyen bir Almanın bir seçeneğı vardı. Almanya’yı terkedebilirdi. Senin böyle bir seçeneğın yok. Dünya üzerinde nereye gidersen git, aynı hikayenin anlatılıp canlandırıldığını anlayacaksınız ve bu hikayede bir rol edinmezsen kamım doyuramayacaksınız,”

“Doğru.”

“Ana Kültür size olması gerekenin bu olduğunu söyler. Oraya buraya dağılmış birkaç bin vahşi hariç, dünyanın bütün insanları şimdi bu hikayeyi canlandırıyorlar. Bu, insanların içinde rol almak için doğduğu hikayedir ve bu hikayeden aynılmak insan ırkının kendisinden istifa etmek ve

tamamen unutulma riskine atılmaktır. Senin yerin burasıdır; bu hikayede rol almak, canını dişine takarak yardımda bulunmak ve karşılığında kamım doyurmak. ‘Başka bir şey’ diye bir şey yoktur. Bu hikayeden dışarı adım atmak, dünyanın kenarından aşağı düşmektir. Ölmek dışında bundan kaçış yoktur.”

“Evet, öyle görünüyor.”

İsmail düşünmek için bir an durdu, “Bütün bunlar yapacağımız çalışmaya sadece bir giriş. Bunları duymayı istedim, çünkü en azından belli belirsiz de olsa burada giriştiğin iş hakkında bir fikrin olsun istedim. Ana Kültür’ün sahnenin gerisinde mırıldanan ve hikayesini toplumunuzdaki insanlara tekrar tekrar anlatan sesini ayırt etmeyi bir kere öğrendikten sonra, her zaman bunun farkında olacaksın. Hayatının geri kalan kısmında nereye gidersen git, kendini etrafındaki insanlara şöyle demek zorunda hissedeceksin: ‘Nasıl olur da bunu dinleyip ne olduğunun farkına varmazsınız?’ Ve bunu yaparsan insanlar sana tuhaf bir şekilde bakıp ne saçmaladığını merak edecekler. Bir başka deyişle, benimle birlikte bu eğitici yolculuğa çıkarsan, kendini etrafındaki insanlara, arkadaşlarına, ailene, geçmiş ilişkilerine ve diğerlerine yabancılaşmış bulacaksın.”

Ona, “Bunu kaldırabilirim,” dedim ve böylece olayları akışına bıraktım.

“Bir kereliğine bile olsa, aynen sizin yaptığınız gibi özgürce ve engellenmeden dünyanızda seyahat edebilmek, caddeye çıkıp beni, New York, Londra ya da Floransa’ya götürecek bir uçağa bineceğim havaalanına götürmesi için bir taksiye el etmek, benim tüm kalbimle arzu ettiğim, en ulaşılmaz fantazimdir. Bu fantazinin en büyük bölümü seyahat için nefis hazırlıklar yapmakla, bavulumda bana neyin eşlik etmesi gerektiğini ve geride nelerin güvenli olarak bırakılabileceğini düşünmekle geçer. (Tabii ki insan kılığında seyahat edeceğimi anlamışsındır.) Eğer yanıma çok fazla şey alırsam, bunları oradan oraya sürüklemek çok yorucu olacaktır; diğer yandan çok az şey alırsam, yol boyunca sürekli olarak bir şeyler almak için seyahatimi yarıda kesmek zorunda kalacağım ve bu daha bile yorucu olacaktır.”

Yalnızca ona katılıyor olmak için, “Doğru,” dedim,

"İşte bugünün amacı bu: Birlikte yapacağımız yolculuk İçin çantamızı topluyoruz. Bu çantaya, sonradan durup almak istemeyeceğim bazı şeyleri koyuyorum. Şu anda bunlar sana çok az şey ifade edebilir ya da hiçbir şey ifade etmeyebilir. Sana bunları kısaca göstereceğim ve çantaya tıkacağım. Böylelikle daha sonradan onları dışarı çıkarttığımda tanıyor olacaksın."

"Tamam."

"İlk önce biraz kelime dağarcığı: Sürekli olarak 'sizin kültürünüzün insanları' ve 'bütün öteki kültürlerin insanları' diyerek konuşmamıza devam etmek zorunda kalmamamız için bazı adlar bulalım. Çeşitli öğrencilerimle çeşitli adlar kullandım ama seninle yeni bir çift ad deneyeceğim. 'İster al, ister bırak' deyişini biliyorsundur. Onları bu anlamda kullanırsak, alanlar ve bırakanlar kelimeleri sende ağır bir çağışım yapıyor mu?"

"Ne demek istediğinden emin değilim."

"Şunu demek istiyorum: Eğer bir grubu Alanlar, diğer grubu da Bırakanlar olarak adlandıırırsam, birisini iyi adamlar, diğerini kötü adamlar yapmışım gibi mi görünür?"

"Hayır, bana oldukça nötr görünüyorlar."

"İyi. O zaman bundan sonra sizin kültürünüzün insanlarına Alanlar, diğer bütün kültürlerin insanlarına Bırakanlar diyeceğim. "

Biraz hımm'ladım. "Bununla ilgili bir sorunum var."

"Söyle,"

"Dünyadaki bütün diğer insanları nasıl böyle tek bir kategoriye sokabildiğini anlamıyorum. "

"Bu sizin kendi kültürünüzde böyle yapılıyor; sadece siz, bu nispeten nötr terimler yerine bir çift ağır anlamlarla yüklü terim kullanıyorsunuz. Siz kendinizi medeni ve geriye kalan herkesi ilkel olarak adlandırıyorsunuz. Evrensel olarak bu terimler üzerinde fikir birliğine varmışsınız; yani Londra'nın, Paris'in, Bağdat'ın, Seul'ün, Detroit'in, Buenos Aires'in ve

Toronto'nun insanların hepsi biliyor ki -onlan birbirlerinden ayıran pek çok unsur olmasına karşın- medeni olmada birleşiyorlar ve dünyanın her tarafına yayılmış Taş Devri insanlarından farklılar; farklılıktan ne olursa olsun, bu Taş Devri insanlarının da aynı şekilde ilkel olmakta birleştiklerini görüyor ya da anlıyordur."

"Evet, bu doğru."

"Eğer bu terimleri, yani medeni ve ilkel kelimelerini kul-lansaydık daha mı rahat ederdin?"

"Evet sanırım daha rahat ederdim ama sadece onlara alışık olduğum için, Alanlar ve Bırakanlar benim için uygun."

4

"İkinci olarak: Harita. Harita bende. Rotayı ezberlemene gerek yok. Başka bir deyişle eğer herhangi bir günün sonunda birden bire, söylediğim hiçbir kelimeyi hatırlamadığını farkedersen, endişelenme. Bu önemli değil. Seni değiştirecek olan yolculuğun kendisidir. Ne demek İsteddiğimi anlıyor musun?"

"Emin değilim,"

İsmail bir an düşündü. "Sana nereye doğru gittiğimize dair genel bir fikir vereceğim, o zaman anlayacaksın."

"Tamam."

"Doğduğun günden beri sesi kulaklarında olan Ana Kültür, her şeyin nasıl bu hâle geldiğiyle ilgili sana bir açıklama yaptı. Bunu çok iyi biliyorsun ve kültürünüzdeki herkes de bunu çok iyi biliyor. Fakat bu açıklama size bir anda yapılmadı. Herhangi bir zamanda hiçkimse sizi oturtup, 'On, onbeş milyar yıl önce başlayıp, ta şimdiye kadar olan her-şey bu hale şöyle geldi,' demedi. Aslında bu açıklamayı, bunu paylaşan diğerleri tarafından size sunulan bir milyon bilgi parçacığından, bir mozaik gibi siz biraraya getirdiniz. Bu mozaiki ailelerinizin masa sohbetlerinden, televizyonda izlediğiniz çizgi filmlerden, hafta sonları katıldığınız din derslerinden, ders

kitaplanmızdan ve öğretmenlerinizden, yeni yayınlardan, filmlerden, romanlardan, vaazlardan, oyunlardan, gazetelerden ve geriye kalan diğer kaynaklardan biraraya getirdiniz. Buraya kadar bana katılıyor musun?"

"Sanırım,"

"Her şeyin nasıl bu hale geldiğine dair bu açıklama, kültürünüzü kuşatmıştır. Herkes bunu bilir ve sorgulamadan kabul eder."

"Tamam."

"Burada yolculuğumuzu yaparken, bu mozağin anahtar parçalarını tekrar inceliyor olacağız. Bunları sizin yaptığınız mozağin içinden çıkarıp tamamen başka bir mozağe yerleştireceğiz; her şeyin nasıl bu hale geldiğine dair tamamen farklı bir açıklamaya."

"Tamam."

"Ve işimiz bittiğinde, dünya ve burada olan her şeyle ilgili tamamen yeni bir anlayışa sahip olacaksın. Ve bu anlayışın nasıl oluştuğunu anımsaman hiç ama hiç önem taşımayacak. Yolculuğun kendisi seni değiştirecek, bu yüzden bu değişime ulaşmanı sağlayan yolu ezberleme konusunda endişe etmen gerekmiyor. "

"Tamam. Ne demek istediğini şimdi anlıyorum,"

"Üçüncüsü," dedi, "tanımlar. Bunlar buradaki karşılıklı konuşmamızda özel anlam taşıyacak olan kelime' lerdir. İlk tanım: Hikaye. Hikaye, insan, dünya ve tanrılar arasında geçen bir senaryodur. "

"Tamam."

"İkinci tanım: Canlandırmak. Bir hikayeyi canlandırmak, o hikayeyi bir gerçeğe dönüştürmek için yaşamaktır. Başka bir deyişle, bir hikayeyi canlandırmak onun gerçek olmasına çalışmaktır. Hitler'in emri altındaki Almanların yaptığının bu olduğunu anlıyorsun. Bin Yıl Reich'ını¹ gerçeğe dönüştürmek için uğraşıyorlardı. Kendilerine anlatılan hikayenin gerçek olması için uğraşıyorlardı."

"Doğru,"

"Üçüncü tanım: Kültür. Kültür, bir hikayeyi canlandıran insanlardır."

"Bir hikayeyi canlandıran insanlar. Ve hikaye de...?"

"İnsan, dünya ve tanrıları arasında geçen bir senaryo,"

"Tamam. Öyleyse sen, benim kültürümün insanların, insan, dünya ve tanrılar hakkındaki kendi hikayelerini canlandırdıklarını söylüyorsun."

"Doğru,"

"Ama ben hâlâ hikayenin ne olduğunu bilmiyorum."

"Bileceksin. Bu konuda endişelenme. Şu anda tek bilmen gereken, burada, insanoğlunun bugüne kadarki yaşamı boyunca temelde birbirinden farklı iki ayrı hikayenin canlandığıdır. Bir tanesi, Bırakanlar olarak adlandırmaya karar verdiğimiz insanlar tarafından, iki ya da üç milyon yıl önce burada canlandırılmaya başladı ve bugün de hâlâ onlar tarafından aynı başarıyla canlandırılıyor. Diğeri, Alanlar adını verdiğimiz insanlar tarafından on ya da oniki bin yıl önce canlandırılmaya başladı ve görünüşe göre bir felaketle sonuçlanacak. "

Yalnızca, "Hı," diyebildim. Neden bahsettiğini bilmiyordum.

6

Eğer Ana Kültür, bu terimleri kullanarak insanlık tarihinin bir hesabını yapacak olsaydı, şöyle bir şey olurdu: Bırakanlar, insanlık tarihinin birinci bölümüdür; uzun ve olaysız bir bölüm. Bırakanların insanlık tarihindeki rolleri Yakın Doğu'da tarımın doğuşuyla on bin yıl önce sona ermiştir. Bu olay ikinci bölümün, Alanlar bölümünün başlangıcını işaretlemiştir. Dünyada hâlâ yaşamakta olan Bırakanların olduğu doğrudur ama bunlar birer tarih hatası, birer fosil ve geçmişte yaşayan ve kendi insanlık tarihi bölümlerinin sona erdiğinin bir türlü farkına varamayan insanlardır. "

"Doğru,"

“Bu sizin kültürünüzde algılandığı şekliyle insanlık tarihinin genel şeklidir,”

“Bence de.”

“Daha sonra anlayacağın üzere, benim söylediğim bundan oldukça farklı. Bırakanlar, içinde Alanların ikinci bölüm olduğu bir hikayenin birinci bölümü değiller.”

“Şunu bir daha söyler misin?”

“Başka bir şekilde söyleyeceğim. Bırakanlar ve Alanlar, tamamen farklı ve karşıt öncüllere dayanan, iki ayn hikayeyi canlandırıyorlar. Bu, daha sonra değineceğimiz bir şey, bu yüzden bunu hemen şu saniye anlamam gerekiyor, ”

“Tamam,”

7

İsmail, düşünceli bir tavırla çenesinin kenarını kaşıdı. Camın benim bulunduğum tarafından, bunu duymadım; hayalimde bu, çakılların üzerinde sürüklenen küregin-ki gibi bir ses çıkartıyordu.

“Sanırım çantamız hazır. Söylediğim gibi senden, çantaya bugün attığım her şeyi hatırlamanı beklemiyorum. Buradan ayrıldığında, büyük bir ihtimalle her şey kocaman bir karışıklık haline gelecek.”

Onunla aynı kanıda olarak, “Sana inanıyorum,” dedim.

“Ama bunun önemi yok. Eğer yarın çantadan bugün koyduğum birşey çıkarırsam, onu hemen tanıyacaksın ve tek önemli olan da bu.”

"Tamam, bunu duyduğuma sevindim."

"Konuşmamızı bugünlük kısa bir seans olarak yapacağız. Yolculuk yann başlıyor. Bu arada günün geri kalan kısmını, geçmiş on bin yılda kültürünüzün insanların dünya üzerinde canlandırdığı hikayeyi, el yordamıyla aramakla geçirebilirsin. Hikayenin neyle ilgili olduğunu hatırlıyor musun?"

“Neyle İlgili olduğunu mu?”

“Dünyanın anlamı, dünya üzerindeki tanrısal niyetler ve insanoğlunun kaderiyle ilgili. ”

“Eh, sana bunlarla ilgili hikayeler anlatabilirim ama tek bir hikaye bilmiyorum.”

“Bu, kültürünüzdeki herkesin bilip kabul ettiği tek hikaye. ”

“Korkarım bu bana pek yardıma olmuyor.”

“Belki de sana bunun açıklayıcı bir hikaye olduğunu söylersem bir yardımı olur: ‘Filin kuyruğu nasıl oldu’ ya da ‘leoparların benekleri nasıl oldu’ gibi.”

“Tamam.”

“Peki sence senin bu hikayen neyi açıklıyor?”

“Tanrım, hiçbir fikrim yok.”

“Sana daha önce söylediklerimden bunun bariz olması gerek. Bu hikaye her şeyin nasıl bu hale geldiğini açıklıyor. En başmdan bugüne dek. ”

“Anlıyorum,” dedim ve bir süre camdan dışarıya doğru baktım. “Kesinlikle böyle bir hikaye bildiğimin farkında de-gilim. Söylediğim gibi, hikayeler, evet, ama tek bîr hikaye gibi bir şey yok,”

İsmail bunu bir iki dakika düşündü.' "Dün bahsettiğim öğrencilerden biri, ne aradığını açıklamak konusunda kendini zorunlu hissetti ve dedi kİ: ‘hiçkimsenin heyecanlanma-masınm nedeni ne? Çamaşırhanede İnsanların dünyanın sonunun geldiğinden bahsettiklerini duyuyorum ve deterjan markalarını tartışırken heyecanlandıklarından daha fazla heyecanlanmıyorlar. İnsanlar, Ozon tabakasının parçalanmasından ve tüm yaşamın ölümünden söz ediyorlar. Yağmur ormanlarının yokoluşundan, binlerce ve hatta milyonlarca yıl bizimle beraber olacak olan, ölümcül derecedeki hava kirliliğinden, hergün yokolmakta olan onlarca yaşam türünden, canlı türlerinin çeşitliliğinin sona ermesinden konuşuyorlar. Ve tamamen sakın görünüyorlar.’

“Ona dedim ki, ‘Öyleyse bilmek istediğin bu mu; insanlar dünyanın mahvolması konusuna neden heyecan göstermiyorlar?’ Bunu bir süre düşündü ve ‘Hayır’ dedi. ‘Niye heyecanlanmadıklarını biliyorum. Heyecanlanmıyorlar çünkü onlara anlatılanlara inanıyorlar.

“Yani?” dedim.

“İnsanlara, onları bu gezegene yaptıkları yıkıcı haşan gördeklerinde nispeten sakin olmalarını ve heyecanlanma-malanm sağlayacak ne anlatıldı?”

“Bilmiyorum.”

“Onlara açıklayıcı bir hikaye anlatıldı. Her şeyin nasıl bu hale geldiğine dair bir açıklama yapıldı ve bu onların tehlike alarmını kapatıyor? Bu açıklama, ozon tabakasının durumunun kötüye gitmesi, okyanusların kirlenmesi, yağmur or-inanlarının yok edilmesi ve hatta insanoğlunun yokolması dahil her şeyi kapsıyor ve bu onları tatmin ediyor. Ya da onları yatıştırıyor demek daha doğru olur. Gün içinde canlarını dişlerine takıp çalışıyorlar, gece de ilaçlar ya da televizyonla kendilerini uyuşturuyorlar ve kendi çocuklarının uğraşmak zorunda kalacakları dünya hakkında fazla ayrıntılı düşünmemeye çalışıyorlar. ”

“Doğru.”

“Herkes gibi sana da her şeyin nasıl bu hale geldiğiyle ilgili aynı açıklama yapıldı; ama açıkça görülüyor ki bu seni tatmin etmiyor. Bebekliğinden beri bunu dinliyorsun ama hiçbir zaman bunu içine sindiremedin. Bir şeyin atlandığı, sahte bir şekilde gizlendiği hissini taşıyorsun. Sana bir şey hakkında yalan söylendiğini hissediyorsun ve eğer yapabilirsen, bunun ne olduğunu bilmek istiyorsun. Ve işte burada, bu odada yaptığın da bu.”

“Bunu bir saniye düşüneyim. Sen bu açıklayıcı hikayenin Kurt ve Hans’la ilgili ödevimde bahsettiğim yalanları da mı içerdiğini söylüyorsun?”

"Evet, kesinlikle.”

“Bu, düşünmemi engelliyor. Buna benzer, tek bir hikaye bilmiyorum. ”

“Bu, mükemmel biçimde birleştirilmiş tek bir hikaye. Sadece, mitolojik olarak düşünmen gerekiyor.”

“Ne?”

“Kültürünüzün mitolojisinden bahsediyorum tabii ki. Bunun yeterince açık olduğunu düşünmüştüm.”

“Bence hiç de açık değil.”

“Dünyanın anlamını, tanrıların niyetlerini ve insanoğlunun kaderini açıklayan her hikaye mutlaka mitolojidir.”

“Öyle olabilir, fakat o kadar uzak geçmişte olan bir şeyden haberdar değilim. Bildiğim kadarıyla, eğer Yunan ya da İskandinav ya da buna benzer bir mitolojiyi kastetmiyorsan, kültürümüzde mitoloji diye adlandırılacak bir şey yok. ”

"Ben yaşayan mitolojiden bahsediyorum. Bir kitapta yazılı olmayan, kültürünüzün insanların beyinlerinde kayıtlı ve biz burada oturup konuşurken bile dünyanın her tarafında canlandırılan bir mitoloji.”

“Yine de, bildiğim kadarıyla, kültürümüzde böyle bir şey yok. ”

İsmail bana hem eğlenen hem de çileden çıkmış bir ifadeyle bakarken, katrana benzeyen alnı derin çizgilerle kırıştı. “Bunun nedeni mitolojiyi hayal ürünü bir dizi masal zannetmen. Yunanlılar, kendi mitolojileri hakkında böyle düşünmüyorlardı. Bunu kesinlikle anlamam lazım. Homeros zamanındaki Yunanistan’da bir adama gidip, tanrılar ve geçmişin kahramanları hakkında çocuklarına hangi hayal ürünü masalları anlattığını sorsaydın, senin neden bahsettiğini anlamazdı. Senin söylediğini söylerdi: 'Bildiğim kadarıyla, kültürümüzde bunun gibi bir şey yok,' Bir İskandinav da aynı şeyi söylerdi.”

"Tamam, Ama bu tam olarak yardımcı olmuyor.”

“Peki. O zaman ödevi daha basit bir boyuta indirgeyelim. Bu hikayenin, her hikaye gibi, bir başlangıcı, ortası ve bir sonu var. Ve her bölüm kendi içinde

bir hikaye. Yarın tekrar biraraya gelmemizden önce bakalım hikayenin başını bulabilecek misin."

"Hikayenin başı."

"Evet... antropolojik açıdan düşün."

Güldüm, "O ne demek?"

"Avustralya'daki Alawa aborijinlerinin canlandırdığı hikayenin peşinde olan bir antropolog olsaydın, bir başlangıcı, ortası ve bir sonu olan bir hikaye duymayı beklerdin."

"Tamam."

"Peki, hikayenin başlangıcı ne olurdu sence?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Tabii ki var. Sadece aptalı oynuyorsun. "

Aptalı oynamaya nasıl son vereceğimi bulmaya çalışarak bir süre öylece oturdum. Sonunda, "Tamam," dedim. "Sanırım hikayenin başlangıcı onların yaradılış efsanesi olurdu."

"Tabii ki."

"Fakat bunun bana ne yardım sağladığını anlamıyorum,"

"O zaman ben söyleyeyim. Kendi kültürünün yaradılış efsanesini bulacaksın."

Sahte bir ifadeyle ona uzun uzun baktım. "Bizim yaradılış efsanemiz yok," dedim. "Orası kesin."

üç

1

Ertesi sabah geldiğimde, “Bu ne?” dedim. Sandalyenin kenarında duran bir nesneyi kastediyordum.

“Neye benziyor?”

“Bir kayıt cihazı.”

“Kesinlikle öyle. ”

“Demek istediğim bununla ne yapacağız?”

“Senin bana anlatacağın, bahtsız bir medeniyetin dikkat çekici halk masallarını gelecek nesiller için kaydedeceğiz,”

Gülerek oturdum. “Korkarım sana anlatacak dikkat çekici halk masalları henüz bulamadım.”

“Bir yaratılış efsanesi bulman konusundaki tavsiyem bir işe yaramadı mı?”

“Bir yaratılış efsanemiz yok,” dedim yine. “İncil’deki Yaratılışsan bahsetmiyorsan.”

“Gülünç olma. Eğer bir sekizinci sınıf öğretmeni senden her şeyin nasıl başladığını anlatmanı isteseydi, sınıfa Incil’deki Yaratılışın ilk bölümünü mü okurdun.”

“Tabii ki hayır.”

“O zaman onlara nasıl bir hikaye anlatırdın?”

“Onlara bir hikaye anlatabilirdim ama bu kesinlikle bir efsane olmazdı.”

“Doğal olarak bunun bir efsane olduğunu düşünmezdin. Hiçbir yaratılış efsanesi onu anlatan insanlar için bir efsane değildir. O sadece hikayedir. ”

“Tamam ama bahsettiğim hikaye kesinlikle bir efsane değil. Sanırım bazı bölümleri hâlâ tartışılıyor ve zannediyorum ki daha sonraları yapılacak olan araştırmalar bunun üzerinde bazı düzeltmeler yapabilir ama bu kesinlikle bir efsane değil. ”

“Kayıt cihazının düğmesine bas ve başla. O zaman anlarız.”

Ona sitem dolu bîr bakış fırlattım. “Yani sen benim gerçekten...”

“Evet, doğru, hikayeyi anlatmanı istiyorum.”

“Hemen bir anda akıcı bir şekilde anlatamam. Toparla-yabilmem için biraz zamana ihtiyacım var.”

“Yeterli zamanımız var. Bu, doksan dakikalık bir kaset,”

Bir iç çektim, kayıt cihazının düğmesine bastım ve göz-lerimi yumdum.

2

“Her şey çok uzun zaman önce, on ya da on beş milyar yıl önce başladı,” diyerek birkaç dakika sonra konuşmaya başladım. “Şu anda hangi teorinin bilim adamlarının çoğunluğu tarafından kabul gördüğünü bilmiyorum, durgunluk hali mi yoksa büyük patlama mı, ama her iki durumda da evrenin başlangıcı çok uzun bir zaman önceydi.”

Bu noktada gözlerimi açtım ve İsmail’e tahlil edercesine bir bakış attım.

O da bakışımı geri iade etti ve dedi ki: "Bu kadar mı? Hikaye bu mu?"

“Hayır sadece kontrol ediyordum.” Gözlerimi yumdum ve tekrar anlatmaya

başladım. “Ve sonra... bilemiyorum -sanırım altı ya da yedi milyar yıl önce- bizim güneş sistemimiz oluştu... Çocukluğumdaki bir ansiklopediden aklımda kalan bir resim var; bir yerden fışkıran damlalar ya da birleşen damlalar... ve bunlar da gezegenlerdi. Sonraki iki milyar yılda soğuyup katı hale gelen gezegenler... Eh, bir bakalım. Yaşam antik okyanuslarımızın kimyasal sularında yaklaşık olarak kaç... Beş milyar yıl önce mi başladı?”

"Üç buçuk ya da dört,”

"Tamam. Bakteriler, mikroorganizmalar evrimleşerek daha yüksek, daha karmaşık yaşam formlarına dönüştüler ve evrimlerini sürdürerek daha da karmaşık yaşam formlarını oluşturdular. Yaşam yavaş yavaş karaya yayıldı. Sanırım... okyanus kıyılarında sümüksü canlılar... amfibiyanlar. Amfibiyanlar karaya çıktılar ve evrimleşerek sürüngenleri oluşturdular. Sürüngenler evrim geçirdi ve memeliler oldu. Bu ne zamandı? Bir milyar yıl önce mi?”

“Sadece çeyrek milyar yıl önce.”

“Tamam. Herneyse, memeliler... bilemiyorum. Çalılıarın altındaki ve ağaçlardaki küçük oyuklarda, küçük yaratıklar... Ağaçlardaki yaratıklardan primatlar ortaya çıktı. Sonra, emin değilim, belki on ya da onbeş milyon yıl önce, primatların bir türü ağaçlardan ayrıldı ve... ” Daha fazla devam edemedim. Tıkanmışım,

Bu bir sınav değil,” dedi İsmail. “Genel çizgiler yeterli; sadece genel olarak bilinen şekliyle, otobüs şoförlerinin, çiftçilerin ve senatörlerin bildiği şekliyle.”

“Tamam,” dedim ve tekrar gözlerimi yumdum. “Pekâlâ, bir şey, başka bir şeye neden oldu. Türler türleri izledi ve en sonunda insan ortaya çıktı. Bu ne kadar zaman önceydi? Üç milyon yıl önce mi?”

“Üç yeterince iyi gözükyor.”

“Tamam.”

“Bu kadar mı?”

"Ana hatlarıyla bu kadar."

' Sizin kültürünüzde anlatıldığı şekliyle yaratılış efsanesi. "

"Evet. Şu an bildiğimiz kadarıyla."

İsmail başıyla onayladı ve bana kayıt cihazını kapatmamı söyledi. Sonra, camın içinden uzaktaki bir volkan gibi gürleyen bir iç çekişle geriye yaslandı, ellerini göbeğinin üzerinde birleştirdi ve bana anlaşılmaz bir ifadeyle uzun uzun baktı. "Yani, zeki ve az çok iyi eğitim almış bir insan olan sen, benim bunun bir efsane olmadığına inanmamı mı bekliyorsun?"

"Bunda efsanevi olan nedir?"

"Ben bunda efsanevi bir şey var demedim. Bunun bir efsane olduğunu söyledim."

Sinirli bir tavırla güldüğümü sanıyorum. "Belki de senin bir efsaneden ne anladığını bilmiyorum.

"Senin anlamadığın bir şeyi anlamıyorum. Kelimeyi genel anlamında kullanıyorum."

"O zaman bu bir efsane değil."

"Bu kesinlikle bir efsane. Söylediklerini dinle." İsmail kaseti başa sanp, çalıştırmamı istedi.

Kaseti dinledikten sonra, bir iki dakika, sırf gösteriş olsun diye düşünceli görünerek oturdum. Sonra dedim ki: "Bu bir efsane değil. Bunu bir sekizinci sınıf fen metnine koyabilirsin ve herhangi bir yerde bunu tartışma konusu yapacak bir okul yönetim kurulu olduğunu sanmıyorum; Yaratılışçıları saymazsak."

"Tüm kalbimle sana katılıyorum. Hikayenin kültürünüzü dört bir yandan kuşattığını söylememiş miydim? Çocuklar bunu fen ders kitapları dahil bütün yayınlardan ediniyorlar."

"O zaman ne diyorsun? Bana bunun gerçeklere dayanmayan bir açıklama

olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?

Bir sürü gerçek var tabii ki ama bunların düzenlenişi tamamen efsanevi."

Neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Açıkça görülüyor ki beynini kapatmışsın. Ana Kültür alçak sesle şarkı söyleyerek seni uykuya yatırmış."

Ona sert bir bakış attım. "Evrimin bir efsane olduğunu mu söylüyorsun?"

"Hayır."

"İnsanın evrimleşerek olmadığını mı söylüyorsun?"

"Hayır, "

"O zaman ne?"

İsmail gülümseyerek bana baktı. Sonra omuzlarını silkti. Sonra da kaşlarını kaldırdı.

Ona uzun uzun baktım ve şöyle düşündüm: Bir goril benimle dalga geçiyor. Ama bir yararı olmadı.

"Kaseti tekrar dinle," dedi bana.

Dinledikten sonra dedim ki: "Tamam, tek bir şey duydum, Ortaya çıktı lafı. En sonunda insan ortaya çıktı dedim. Bu mu?"

"Hayır öyle bir şey değil. Bir kelimeyi tartışmıyorum. Anlattıklarının içeriğinden, ortaya çıktı kelimesinin evrim-leşti kelimesi yerine kullanıldığı ve eşanlamlı bir kelime olduğu son derece açıktı. "

"O zaman nedir şu kahrolası şey?"

"Korkarım, gerçekten düşünmüyorsun. Bin kere duyduğun bîr hikayeyi anlattın ve şimdi Ana Kültür'ü dinliyorsun ve kulağına şöyle mırıldanıyor: 'İşte, işte, çocuğum, düşünülecek bir şey yok, endişelenecek bir şey yok,

heyecanlanma, edepsiz hayvanı dinleme, bu efsane değil, sana söylediğim hiçbir şey efsane değil, bu yüzden düşünülecek bir şey yok, endişelenecek bir şey yok, sadece benim sesimi dînle ve uyu, uyu, uyu...”

Bir süre dudağımı çiğnedim ve sonra dedim ki: “Bunun yaran yok, ”

“Peki,” dedi. “Ben sana kendim bir hikaye anlatacağım, belki bunun bir yararı olur,” Bir süre yapraklı bir dalı kemirdi, gözlerini kapadı ve başladı.

3

Bu hikaye (İsmail’in dediğine göre) yanm milyar yıl önce geçiyor - hayal edilemeyecek kadar uzun bir zaman önce, bu gezegenin var olduğu fakat bizim tarafımızdan ta-nınamayacak bir durumda olduğu bir zamanda. Karada, rüzgar ve toz dışında hareket eden hiçbir şey yoktu. Rüzgarda sallanan tek bir çimen yaprağı, öten tek bir cırcır böceği ve gökte süzülen tek bir kuş bile yoktu. Bütün bunlar, onlarca milyon yıl sonra, gelecekte olacaktı. Denizler bile ürkütücü biçimde durgun ve sessizdi, çünkü omurgalılar da, onlarca milyon yıl sonra, gelecekte ortaya çıkacaklardı.

Ama tabii ki halihazırda bir antropolog vardı. Antropo-logsuz bir dünya neye benzerdi ki? Yine de o,. canı sıkılmış ve hayal kırıklığına uğramış bir antropologtu, çünkü gezegen üzerinde her yere giderek, görüşme yapacağı birisini aramıştı ve sırt çantasındaki bütün kasetler gökyüzü kadar boştu. Fakat birgün, canı sıkın bir şekilde okyanusun kenarında dolaşırken, okyanusun sığ sulannda, yaşayan bir canlıya benzeyen şeyi gördü. Pek abartılacak bir şey değildi, sadece peltemsi bir su kabarcığıydı, fakat yaptığı bütün yolculuklar boyunca gördüğü tek olası malzemeydi, bu yüzden, dalgalarla birlikte aşağı yukan hareket eden canlının bulunduğu tarafa doğru, sığ suda yürüyerek gitti.

Yaratığı kibarca selamladı ve nazik bir biçimde karşılandı; çok geçmeden ikisi iyi arkadaş oldular. Antropolog, elinden geldiğince, hayat tarzları, gelenekler ve adetler alanında eğitim gören bir öğrenci olduğunu anlatmaya çalıştı ve yeni arkadaşından bu tür bilgiler rica etti. O da bu bilgileri seve seve verdi. Ve şimdi,” dedi sonunda, “Aranızda anlattığınız hikayelerden bazılarını senin ağzından kasete kaydetmek istiyorum, ”

“Hikayeler mi?” diye sordu öteki.

“Bilirsin, yaradılış efsaneniz gibi, eğer varsa,”

“Yaradılış efsanesi de nedir?” diye sordu yaratık.

"Aman, bilirsin işte,” diye yanıt verdi antropolog, "Dünyanın başlangıcıyla ilgili çocuklarınıza anlattığınız hayal ürünü hikayeler."

Bunun üzerine, yaratık hiddetle son derece ciddileşti -en azından peltemsi bir su kabarcığının yapabileceği kadar- ve toplumunun bu tür hayal ürünü hikayelerinin olmadığını söyledi.

Öyleyse nasıl yaratıldığınıza dair bir açıklamanız yok mu?”

“Nasıl yaratıldığınıza dair bir açıklamamız kesinlikle var, diye şapırdadı öteki. “Ama bu kesinlikle bir efsane değil. ”

“Ah, tabii ki değil,” dedi antropolog sonunda, okulda öğrendiklerini hatırlayarak. "Bunu benimle paylaşırsan çok müteşekkir olurum."

“Peki,” dedi yaratık. “Ama şunu anlamamı istiyorum, sizler gibi biz de, gözleme, mantığa ve bilimsel yöntemeye dayanmayan hiçbir şeyi kabul etmeyen son derece akılcı canlılarız.

“Muhakkak, muhakkak,” diyerek, antropolog ona katıldı.

Ve sonunda yaratık hikayesine başladı. “Evren,” dedi, "çok, çok uzun zaman önce, belki on ya da onbeş milyar yıl önce doğdu. Bizim kendi güneş sistemimiz -bu yıldız, bu gezegen ve bütün diğerleri- herhalde İki ya da üç milyar yıl önce oluştu. Uzun bir süre burada hiçbir şey yaşamadı. Fakat bir milyar yıl filan sonra, yaşam ortaya çıktı.

"Affedersin,” dedi antropolog. “Yaşam ortaya çıktı dedin. Nerede oldu bu, efsanenize göre, yani bilimsel açıklamanıza göre demek istiyorum."

Yaratık soruya şaşırmış gözüküyordu ve rengi açık bir eflatuna döndü. "Tam olarak hangi noktada mı demek istiyorsun?"

“Hayır. Demek İstediğim, bu karada mı yoksa denizde mi oldu?”

“Kara mı?” Diye sordu öteki. “Kara nedir?”

"Ah, bilirsin," dedi adam, kıyıyı işaret ederek, “Şurada başlayıp ötelere uzanan toprak ve kayalardan oluşan geniş saha.”

Yaratığın rengi bu sefer mora döndü ve dedi ki, “Neden bahsettiğini anlayamadım. Oradaki toprak ve kayalar sadece denizi içine alan büyük kasenin kenarları.”

“Ah evet,” dedi antropolog, “Ne demek istediğini anlıyorum. Yani hemen hemen. Devam et.”

"Pekâlâ," dedi öteki. "Milyonlarca asır boyunca, dünyadaki yaşam sadece, kimyasal bir suda çaresizce yüzen mikroorganizmalardan ibaretti. Fakat azar azar, daha karmaşık yaşam formları ortaya çıktı: Tek hücreliler, sümüksü canlılar, deniz yosunları, polipler, vesaire.”

“Vee en sonunda,” dedi yaratık, hikayesinin doruk noktasına ulaşırken, rengi gururdan pembeleşerek, “vee en sonunda denizanası ortaya çıktı!”

4

Doksan saniye boyunca, aciz bir hiddet dalgası dışında benden pek bir şey çıkmadı. Ardından, "Bu hiç de adil değil," dedim.

“Ne demek istiyorsun?”

“Ne demek istediğimi tam olarak bilmiyorum. Bir şeye mim koydun ama ne olduğunu bilmiyorum.”

"Bilmiyor musun?”

“Hayır bilmiyorum.”

“Denizanası, Vee en sonunda denizanası ortaya çıktı,' derken ne demek istiyordu?”

"Demek istediği... tüm her şeyin bununla sonuçlandığı. Tüm on ya da onbeş milyar yıllık yaratılışın deniz anasıyla sonuçlandığı..."

"Sana katılıyorum. Peki senin yaratılış hikayen neden deniz anasının ortaya çıkmasıyla son bulmuyor?"

Sanırım kıkırdadım. "Çünkü deniz anasından sonra gelecek pek çok şey vardı. "

"Bu doğru. Yaratılış deniz anasıyla son bulmadı. Daha omurgalılar, amfibiyanlar, sürüngenler ve memeliler ve de tabii ki son olarak insan gelecekti."

"Doğru."

"Ve bu yüzden senin yaratılış hikayen, 'Ve son olarak insan ortaya çıktı.' diye bitiyor."

"Evet."

"Yani?"

"Yani, artık ondan sonra gelecek bir şey yoktu. Yani yaratılış sona ermişti."

"Bütün her şeyin sonuçlandığı şey buydu,"

"Evet."

"Tabii ki. Kültürünüzdeki herkes bunu bilir. Doruk noktasına insanın ortaya çıkmasıyla ulaşılmıştı. İnsan, yaratılışın tüm kozmik tiyatrosunun zirvesidir. ,,"

"Evet."

"Sonunda insan ortaya çıktığında, yaratılış sona erdi, çünkü amaca ulaşılmıştı. Yaratacak başka bir şey kalmamıştı,"

"Görünüşe göre dile getirilmeyen sanı bu."

“Hiç dile getirilmediği kesinlikle doğru değil. Kültürünüzün dinleri bu konuda suskun değiller. İnsan yaradılışın son ürünüdür. İnsan, bütün diğer şeylerin, bu güneş sisteminin, bu galaksinin ve evrenin kendisinin, uğruna yaratıldığı canlıdır,”

“Doğru.”

"Kültürünüzdeki herkes dünyanın, denizanaları ya da somonlar ya da iguanalar ya da goriller için yaratılmadığını bilir. Dünya insan için yaratılmıştır. ”

“Bu doğru.”

İsmail alaycı bakışlarını bana sabitledi. “Ve bu mitoloji değil, öyle mi?”

“Eh... gerçek gerçektir.”

“Kesinlikle, gerçek gerçektir, mitolojide vücut bulmuş olsa bile. Ama ya geriye kalanlar? Yaradılışın kozmik sürecinin tamamı üç milyon yıl önce tam burada, bu küçük gezegende, insanın ortaya çıkışıyla mı son buldu?”

“Hayır.”

“Yaradılışın gezegensel süreci bile üç milyon yıl önce insanın ortaya çıkmasıyla mı sona erdi? Sadece insan artık ortaya çıktı diye, evrim frenlerini g c rdatarak durdu mu?”

“Hayır tabii ki değil.”

“O zaman neden o şekilde anlattın?”

“Sanırım, bu şekilde anlattım çünkü anlatıldığı şekil bu.”

"Bu Alanlar arasmda anlatıldığı şekli. Kesin olan bir şey var ki, bunu anlatabileceğin tek şekil bu değil.”

“Tamam şimdi anlıyorum. Sen nasıl anlatırdın?”

Camının dışındaki dünyaya başıyla işaret etti. “Evrende herhangi bir yerde,

yaradılışın insanın doğuşuyla sona erdiğine dair en ufak bir kanıt görebiliyor musun? Orada herhangi bir yerde, yaradılışın, başından beri bu kadar çaba sarfederek ulaşmaya çalıştığı doruk noktasının insan olduğuna dair en ufak bir kanıt görebiliyor musun?”

“Hayır. Böyle bir kanıt neye benzerdi, onu bile hayal edemiyorum.”

“Bu gayet açık olmalı. Eğer astrofizikçiler evrenin ana yaratıcı süreçlerinin, beş milyar yıl önce, güneş sistemimiz oluştuğunda durduklarını rapor edebilselerdi, bu fikirlere en azından bir destek sunmuş olurlardı. ”

“Evet, ne demek istediğini anlıyorum,”

“Ya da eğer biyologlar ve paleontologlar, türlerin artışının üç milyon yıl önce durduğunu rapor edebilselerdi, bu da bize destekleyici bir fikir verirdi. ”

“Evet.”

“Ama bunların hiçbirinin aslında olmadığını biliyorsun. Hatta alâkası bile yok. Evren eskisi gibi devam etti, gezegen eskisi gibi devam etti. İnsanın ortaya çıkması denizanasının ortaya çıkmasından daha fazla telaş yaratmadı. ”

“Çok doğru.”

İsmail kayıt cihazını işaret etti. “Öyleyse o anlattığın hikayeyeyle ilgili rie anlıyoruz?”

Acıklı bit gülümsemeyeyle dişlerimi gösterdim. “O bir efsane. İnanması çok zor ama öyle.”

5

Dün sana, kültürünüzün insanların canlandığı hikayenin, dünyanın anlamı, tanrıların niyetleri ve insanın kaderiyle ilgili olduğunu söyledim,”

Evet.

“Pekâlâ, hikayenin bu birinci kısmına göre, dünyanın anlamı nedir?”

Bunu bir an düşündüm, “Ben bunun dünyanın anlamını nasıl açıkladığını pek anlamadım.”

"Hikayenin ortalarında ilgi odağı serbest evrenden, tek başına bu gezegene kayıyor. Neden?”

“Çünkü tek başına bu gezegen insanın doğum yeri olarak tahsis edildi. ”

“Tabii ki. Söylediğimize göre, insanın doğuşu, kozmosun kendi tarihinde merkezi bir olay, hatta ve hatta bu tarihin ana olayıdır. İnsanın doğumundan sonra, evrenin geri kalan kısmı ilgi noktası olmaktan çıkar, gelişen tiyatro oyununda yeralmayı keser. Bunun için dünya tek başına yeterlidir; O insanın doğum yeri ve evidir ve bu da onun anlamıdır. Alanlar dünyayı, insan hayatını idame ettiren ve üreten, bir çeşit insan-destek sistemi olarak değerlendirirler. ”

“Evet, doğru,”

“Hikayeni anlatırken, tanrılara değinmeyi doğal olarak atladın, çünkü hikayene mitolojiyi bulaştırmak istemiyordun. Hikayenin mitolojik karakteri artık kabul edildiğine göre, şimdi bu konuda endişelenmene gerek yok. Yaradılışın arkasında ilahi bir araç olduğunu varsayarak, bana tanrıların niyetleriyle ilgili ne söyleyebilirsin?”

“Eh, temel olarak, yola çıktıklarında akıllarında insan vardı. Bizim galaksimiz içinde olabilsin diye evreni yarattılar. Bizim güneş sistemimiz içinde olabilsin diye galaksiyi yarattılar. Bizim gezegenimiz içinde olabilsin diye güneş sistemimizi yarattılar. Ve de biz içinde olabilelim diye gezegenimizi yarattılar. Tamamen her şey insanın üzerinde durabileceği iri bir parça toprağı olsun diye yapıldı.”

“Ve, kültürünüzde bu konu, genelde bu şekilde anlaşıyor; en azından evrenin, tansal niyetlerin bir ifadesi olduğunu varsayanlar tarafından,”

“Evet.”

“Ŗu gayet açık ki, bütün evren insan yaratılabilsin diye yaratıldığına göre, insan tanrılar için müthiş önem taşıyan bir varlık olmalı. Ama hikayenin bu kısmı tanrıların insanlar hakkındaki niyetleriyle ilgili bir ipucu vermiyor. İnsan için özel olarak hazırladıkları bir alm yazısı olmalı ama bu burada açıklanmıyor.”

“Doğru.”

1

Reich; Almancada hükümdarlık anlamına gelen kelime. Üçüncü Reich, Hîtler yönetimindeki Nazi Almanyasını ifade ediyor. (Çev.n.)

6

"Her hikaye bir öncül üzerine kurulur ve her hikaye bir öncülün açılımıdır. Bir yazar olarak bunu bildiğinden eminim."

"Evet."

"Şunu hatırlarsın: İki düşman ailenin çocukları birbirlerine aşık olur."

"Evet. Romeo ve Juliet."

"Alanlar tarafından dünyada canlandırılan hikayenin de, bugün bana anlattığın hikayenin bölümünde somutlaşan bir öncülü var. Ne olduğunu bulabilecek misin bir bak bakalım."

Gözlerimi kapadım ve aslında hiç şansım olmadığını bildiğim için, çok uğraşıyormuş gibi yaptım. "Korkarım, bulamıyorum."

"Bırakanların dünyada canlandırdıkları hikayenin tamamen farklı bir öncülü vardır ve onu şu anda bulman olanaksız olurdu. Fakat kendi hikayenin öncülünü bulabilmen lazım. Çok basit bir fikir ve tüm insanlık tarihinde en güçlü olanı. En yararlısı olmadığı muhakkak ama kesinlikle en güçlüsü. Sizin bütün tarihiniz bütün mucizeleri ve felaketleriyle, bu öncülün açılımıdır."

"Gerçek şu ki, nereye varmak istediğini hayal bile edemiyorum."

"Düşün... Dünya denizaneleri için yaratılmadı değil mi?"

"Hayır."

"Kurbağalar, kertenkeleler ya da tavşanlar için de yaratılmadı, "

"Hayır."

"Tabii ki değil. Dünya insan için yaratıldı. "

"Bu doğru."

“Kültürünüzdeki herkes bunu bilir öyle değil mi? Hatta tanrının olmadığına yemin eden ateistler bile dünyanın insan için yaratıldığını bilir, ”

“Evet bence de öyle.”

“Tamam. Bu senin hikayenin öncülü: Dünyâ, insan için yaratıldı.”

“Pek anlayamıyorum. Yani bunun neden bir öncül olduğunu pek anlayamıyorum.”

“Kültürünüzün insanları bunu bir öncül yaptılar ve bir öncül olarak aldılar. Şöyle dediler: Ya dünya bizim için yaratıldıysa?”

“Tamam, devam et.”

“Bunu bir öncül olarak almanın sonuçlarını bir düşün: Eğer dünya sizin için yaratıldıysa o zaman ne olur?”

“Tamam ne demek istediğini anlıyorum... Sanırım. Eğer dünya bizim için yaratıldıysa, o zaman bize aittir ve biz ona canımızın istediği her şeyi pekâlâ yapabiliriz.”

“Kesinlikle. İşte, son onbin yılda burada olan şey budur. Dünyaya canınızın istediği her şeyi yapıyorsunuz. Ve tabii ki, ona canınızın istediği her şeyi yapmaya aynen devam etmek niyetindesiniz, çünkü kahrolası şey tamamen sîze ait. ”

“Evet,” dedim ve bir saniye düşündüm. “Aslında bu oldukça garip. Yani, bunu günde elli kez duyarsın. İnsanlar çevremizden, denizlerimizden, güneş sistemimizden konuşurlar. Hatta insanların vahşi yaşamımızdan konuştuklarını bile duydum.”

“Ve daha dün, gayet kendinden emin bir biçimde, kültürünüzde, mitolojiyle uzaktan yakından ilgisi olan herhangi bir şeyin olmadığına beni temin ettin.”

“Doğru, Bunu yaptım.” İsmail somurtarak bana bakmaya devam etti. Ona “Hata yaptım,” dedim. “Daha ne istiyorsun?”

“Şaşkınlık,” dedi.

Başımı salladım. “Şaşkınım tamam mı? Sadece belli etmiyorum.”

“Seni onyedinde elime geçirmeliydim.”

Ben de bunu dilerdim anlamında omuz silktim.

7

“Dün, hikayenizin size, her şeyin nasıl bu hale geldiğine dair bir açıklama sunduğunu söyledim. ”

"Doğru."

“Hikayenin bu birinci kısmı bu açıklamaya ne gibi bir katkıda bulunuyor?”

"Yani,, her şeyin şu anda olduğu hale nasıl geldiğine ne gibi bir katkıda bulunuyor demek istiyorsun."

"Evet. ”

“Düşünmeden, ne gibi bir katkıda bulunduğunu söyleyemem. ”

“Düşün. Eğer dünya denizaneları için yaratılmış olsaydı, her şey bu hale gelir miydi?”

“Hayır, gelmezdi.”

“Gelmeyeceği açık. Eğer dünya denizanası için yaratılmış olsaydı her şey tamamen farklı olurdu. ’’

"Bu doğru. Ama dünya denizanası için yaratılmadı, insan için yaratıldı. ”

“Ve bu her şeyin nasıl bu hale geldiğini kısmen açıklıyor. ”

"Doğru. Bu, her şeyin suçunu tanrıların üzerine atmanın bir tür sinsice yolu. Eğer dünyayı denizaneları için yaratmış olsalardı, bunların hiçbirisi olmayacaktı.”

"Kesinlikle," dedi İsmail. "Şimdi anlamaya başladın."

8

"Bu hikayenin öteki bölümlerini - ortasını ve sonunu nerede bulabileceğini artık kestirebiliyor musun?"

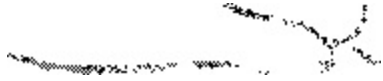
Bunu biraz düşündüm. "Nova kanalını seyredirdim, sanırım,"

"Neden?"

"Eğer yaratılış hikayesini Nova yapıyor olsaydı, bugün anlattığım hikaye ana hatları olurdu, derdim. Şimdi tek yapmam gereken, hikayenin gerisini nasıl yaparlardı, onu bulmak, "

"O zaman bir sonraki ödevin bu. Yarın hikayenin ortasını dinlemek istiyorum. "

l'

DÖRT

1

“Tamam,” dedim, “Sanırım, hikayeye tamamen uygun olan orta ve son bölümleri buldum. ”

İsmail başını salladı ve ben de kayıt cihazının düğmesine bastım.

“Yaptığım, öncülle başlamakti: Dünya insan için yaratıldı. Sonra kendime hikayeyi iVova için hazırlasaydım nasıl yazardım diye sordum. Ortaya şöyle bir şey çıktı:

“Dünya insan için yaratıldı, fakat insanın bunu anlaması çok, çok uzun süre aldı. Yaklaşık üç milyon yıl boyunca o, sanki dünya denizanası için yaratılmış gibi yaşadı. Yani, sanki herhangi bir canlıymış, bir aslan ya da bir vombatmış gibi yaşadı.”

“Bir aslan ya da bir vombatmış gibi yaşamak tam olarak ne demek?”

“Yani... dünyanın insafına kalmış olarak yaşamak. Çevren üzerinde herhangi bir kontrolün olmadan yaşamak demek. ”

“Anlıyorum, devam et.”

“Tamam. Bu durumda insan gerçek insan olamıyordu. Gerçekten insani olan, yani ayırd edilebilir biçimde insani olan bir hayat tarzı geliştiremiyordu. Böylelikle, yaşamının bu ilk aşamasında, aslında yaşamının en büyük bölümünde, insan hiçbir yere varamadan ve hiçbir şey yapamadan beceriksizce oradan oraya dolaştı.

“Çözülmesi gereken anahtar bir sorun vardı ve beni çok uzun süre uğraştıran da, bunun ne olduğunu bulmak oldu. İnsan, bir aslan ya da bir vombat gibi yaşayarak hiçbir yere yaramıyordu, çünkü bir aslan ya da bir vombat isen... Herhangi bir şeyi başarmak için, insanın, bir yere yerleşip, tabiri caizse işe koyulması gerekiyordu. Yani, doğada bir av-cı-toplayıcı olarak yaşayıp,

yiyecek aramak için sürekli bir yerden başka bir yere giderek belli bir noktanın ötesine geçmesi olanaksızdı. O noktanın Ötesine geçmesi için bir yere yerleşmesi ve oradan çevresine hükmedeceği daimi bir karargahının olması gerekiyordu.

“Pekâlâ. Neden olmasın? Yani, onu, bunu yapmaktan alıkoyan neydi? Onu alıkoyan, eğer aynı yerde bir kaç haftadan fazla kalırsa, açlıktan öleceği gerçeğiydi. Bir avcı-top-layıcı olarak, bulunduğu mekânı silip süpürecek ve avlayacak ve toplayacak hiçbir şey kalmayacaktı. Yerleşmeyi başarabilmek için, insanın çok önemli bir idareyi öğrenmesi gerekiyordu. Çevresini yiyeceksiz kalmayacak şekilde işletip idare edebilmeliydi. Onu daha fazla insan yiyeceği üretebilecek şekilde İşletip idare etmek zorundaydı. Başka bir deyişle bir ziraatçi olması gerekiyordu.

“Bu dönüm noktasıydı. Dünya insan için yapılmıştı, ama o, bu sorun çözülene kadar, dünyaya sahip olamazdı. Ve sonunda, onbin yıl kadar önce, orada Bereketli Hilal’de¹ insan bu sorunu çözdü. Bu çok büyük bir andı; bu noktaya kadar insanlık tarihindeki en büyük an. İnsan sonunda tüm engellerden kurtulmuştu... Avcı-toplayıcı hayatın getirdiği kısıtlamalar, insanı üç milyon yıl boyunca kontrol altında tutmuştu. Tarımla birlikte bu kısıtlamalar yokolmuştu ve insanın yükselişi çok süratliydi. Yerleşik hayat emeğin paylaşılmasına yol açtı. Emeğin paylaşımı teknolojiyi getirdi. Teknolojinin ilerlemesiyle ticaret ve alışveriş başladı. Ticaret ve alışverişle matematik ve okur-yazarlık ve bilim ve tüm diğerleri ortaya çıktı. Sonunda her şey rayına oturmuş ilerliyordu ve gerisi, herkesin dediği gibi tarihi.

“Ve bu da hikayenin ortası.”

2

“Çok etkileyici,” dedi İsmail, “Biraz önce tarif ettiğin büyük an, gerçekte sizin kültürünüzün doğumudur. Bunu farkettiğinden eminim.”

“Evet,”

“Yine de, tarımın dünyaya tek bir başlangıç noktasından yayıldığı fikrinin kesin olarak modasının geçtiğini belirtmek gerekir. Buna karşın, Bereketli

Hilal, hâlâ ziraatin efsanevi doğum yeri olarak yerini korur, en azından batıda ve bunun daha sonra ilgileneceğimiz özel bir önemi var."

"Tamam."

"Hikayenin dünkü kısmı, Alanlar arasında anlaşıldığı şekliyle dünyanın önemini ortaya koydu: Dünya, insan hayatını idame ettiren ve üreten bir makine, bir insan yaşam destek sistemidir. "

"Doğru."

"Hikayenin bugünkü kısmı, insanın ahnyazısıyla ilgili gibi görünüyor. Açıkça anlaşıldığı üzere, bir aslan ya da vombat olarak yaşamak insanoğlunun alinyazısı değildi."

"Bu doğru."

"İnsanoğlunun alinyazısı nedir o zaman?"

"Şey" dedim, "Eh, insanoğlunun alinyazısı... büyük şeyler yapmak, başarmak."

"Alanlar arasında bilindiği şekliyle, insanoğlunun alinya-zısı bundan daha belirgindir."

"Sanırım, insanoğlunun alinyazısının medeniyeti inşa etmek olduğunu söyleyebiliriz."

"Mitolojik açıdan düşün."

"Sanırım onun nasıl yapıldığını bilmiyorum."

"Göstereceğim. Dinle."

Dinledim.

"Dün gördüğümüz gibi, yaradılış denizanası ortaya çıktığında ya da amfibiyanlar ortaya çıktığında ya da sürüngenler ortaya çıktığında ve hatta memeliler ortaya çıktığında bile tamamlanmış değildi. Sizin mitolojinize

göre, yaradılış sadece insan ortaya çıktığında tamamlandı.”

“Doğru.”

“Dünya ve evren İnsan olmadığında neden eksik kalıyordu? Dünyanın ve evrenin insana neden ihtiyacı vardı?”

“Bilmiyorum.”

“Pekâlâ, bunu bir düşün. Dünyayı insansız olarak düşün. Dünyayı insansız olarak hayal et. ”

"Tamam," dedim ve gözlerimi yumdum. Bir kaç dakika sonra ona dünyayı insansız olarak hayal ettiğimi söyledim.

“Neye benziyor?”

“Bilmiyorum. Sadece dünya işte.”

“ Neredesin? ”

“Ne demek istiyorsun?”

"Ona nereden bakıyorsun?”

“Ha, yukarıdan, dış uzaydan”

"Ne işin var yukarıda?”

“Bilmiyorum.”

. “Neden aşağıda, yüzeyde değilsin?”

“Bilmiyorum. Üzerinde insan olmayınca... Ben sadece bir ziyaretçi, bir yabancıyım. ”

“Pekâlâ, aşağıya, yüzeye İn.”

"Tamam," dedim ama bir dakika sonra, bunu şu sözlerim izledi: “Çok İlginç.

Aşağı inmemeyi tercih ederim.”

“Niye? Aşağıda ne var?”

Güldüm. “ Vahşi orman var. ”

“Anlıyorum. Demek istediğin, ‘Dişleri ve pençeleri kızıla boyanmış doğa... Ağızlarından salyalar akarak birbirlerini parçaladı, devrin ejderhaları.’”

“Aynen öyle.”

“Peki, aşağı inseydin ne olurdu?”

"Ejderhaların, ağızlarından salyalar akarak parçaladıklarından biri olurdum.”

İsmail’in başıyla onayladığını görmek için tam vaktinde gözlerimi açtım. “Ve işte bu noktada insanın ilahi tabloda nereye oturduğunu görmeye başlıyoruz. Tanrılar dünyayı vahşi bir orman olarak bırakmaya niyetli değillerdi, öyle değil mi?”

“Yani bizim mitolojimizde demek istiyorsun. Evet, buna niyetli olmadıkları kesin,”

“Öyleyse: İnsansız olarak dünya tamamlanmamış durumdaydı ve sadece, dişleri ve pençeleri kızıla boyanmış doğadan ibaretti. Kargaşa ve ilkel bir anarşi hali içinde bulunuyordu.”

“Bu doğru. Kesinlikle böyle.”

“Öyleyse dünyanın neye ihtiyacı vardı?”

“Gelip... onu düzeltecek birisine İhtiyacı vardı. Onu düzene sokacak birine.”

“Bir şeyleri düzelten kişi ne tür bir kişidir? Ne türden bir kişi anarşiyi ele alıp düzene sokar?”

“Şey,.. bir yönetici. Bir hükümdar.”

"Tabii ki. Dünyanın bir yöneticiye İhtiyacı vardı. Onun insana ihtiyacı vardı.”

“Evet.”

“Böylece, artık bütün bu hikayenin neyle ilgili olduğuna dair daha net bir fikrimiz var: Dünya insan için yaratıldı ve insan da onu yönetmek için.”

“Evet, Bu şimdi gayet açık. Bunu herkes anlar. ”

“Ve bu nedir?”

“Ne midir?”

“Bu gerçek midir?”

“Hayır.”

“Öyleyse nedir?”

“Mitoloji," dedim.

“Kültürünüzde izi bile olmayan mitoloji öyle mi?”

“Doğru. ”

Bir kez daha, İsmail beni, camın gerisinden asık bir yüzle uzun uzun süzdü.

“Bak,” dedim biraz sonra, “Bana gösterdiğin şeyler, yaptıkların... neredeyse inanılmaz. Bunu biliyorum. Fakat, elimi alnıma vurarak, ‘Tanrım, bu inanılmaz!’ diyerek sandalyemden fırlamak içimden gelmiyor. * ”

Düşünceli bir tavırla alnı kırıştı ve dedi ki: “Sorunun ne öyleyse?”

Gülümsemem gerektiği konusuyla gerçekten ilgileniyor görünüyordu.

“İçim buz tuttu,” dedim ona. “Bir buzdağı gibiyim.” Benim için üzülerek başını salladı.

4

“Konumuza dönersek... dediğin gibi, insanın, bir aslan ya da vombat gibi

yaşayarak elde edebileceğinden daha önemli şeyler için yaratıldığı gerçeğine varması, onun çok ama çok uzun zamanını aldı. Üç milyon yıl boyunca, o sadece anarşinin bir parçası ve sadece balçıkta yuvarlanan bir başka canlıydı. ”

“Doğru.”

“Sonunda yerinin balçığının İçi olmadığını farketmesi sadece onbin yıl kadar önce oldu. Kendini balçıktan çıkartması ve bu mekânı ele alıp düzeltmesi gerekiyordu.”

“Haklısın.”

“Fakat, dünya insanın yönetimine uysal bir biçimde boyun eğmedi, öyle değil mi?”

“Hayır.”

“Doğru, dünya İnsanoğluna meydan okudu. İnsanın yaptığını, rüzgar ve yağmur yıktı. Ekinleri ve köyleri için açtığı alanları, vahşi orman geri almaya çalıştı. Ektiği tohumlan kuşlar alıp kaçtı. Yetiştirdiği filizleri böcekler kemirdi. Depoladığı mahsulü fareler talan etti. Yetiştirip beslediği hayvanları kurtlar ve tilkiler çaldı. Dağlar, nehirler ve okyanuslar oldukları yerde kalarak, ona yol açmadılar. Deprem, sel, kasırga, tipi ve kuraklık onun bir emriyle yokolmadı.”

“Haklısın.”

“Dünya, insanın yönetimine uysal bir biçimde boyun eğmeyecekti, öyleyse İnsanın ona ne yapması gerekiyordu?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Eğer hükümdar onun yönetimine boyun eğmeyen bir şehre gelirse, ne yapması gerekir?”

“Orayı fethetmesi gerekir.”

“Tabii ki. Kendini dünyanın hükümdarı yapabilmek için, insanın ilkönce

orayı fethetmesi gerekiyordu.”

“Aman tanrım," dedim ve elimi alnıma vurarak neredeyse sandalyemden sıçradım.

“Evet?”

“Bunu günde elli kez duyarsın. Radyoyu ya da televizyonu açıp her saat bunu dinleyebilirsin. İnsanoğlu çölleri fethediyor, insanoğlu okyanusları fethediyor, insanoğlu atomu fethediyor, İnsanoğlu elementleri fethediyor, insanoğlu dış uzayı fethediyor.”

İsmail güldü. “Bu hikayenin kültürünüzü tamamen kuşatmış olduğunu söylediğimde bana inanmadın. Şimdi ne demek istediğimi anlıyorsun. Kültürünüzün mitolojisi öylesine sürekli bir şekilde kulağınızda uğulduyor ki hiç kimse ona azıcık bile dikkatini vermiyor. Tabii ki insan uzayı, atomu, çölleri, okyanusları ve elementleri fethediyor. Mitolojinize göre, o bunları yapmak için doğdu. ”

“Evet. Bunu şimdi gayet iyi anlıyorum.”

“Artık hikayenin ilk İki bölümü biraraya geldi: Dünya insan için yaratıldı ve insan da onu fethedip yönetmek İçin yaratıldı. Peki, hikayenin ikinci kısmı her şeyin nasıl bu hale geldiğiyle ilgili olan açıklamana nasıl bir katkıda bulunuyor?”

“Bunu biraz düşüneyim... Bu yine, tanrıları suçlamanın bir tür sinsice yolu. Dünyayı insan için yaptılar ve insanı da dünyayı fethedip yönetsin diye yarattılar ve sonuç olarak insan da bunu yaptı. Ve her şey şu andaki haline böyle geldi.”

"Çiviye yerine çak. Biraz daha derine in.”

Gözlerimi yumdum ve buna birkaç dakika harcadım ama hiçbir şey çıkmadı,

İsmail başıyla pencereye doğru işaret etti. “Bütün bunlar, bütün zaferleriniz ve trajedileriniz, bütün mucizeleriniz ve ıstıraplarınız doğrudan doğruya neyin sonucu?”

Bu soruya bir süre kafa yordum ama nereye varmaya çalıştığımı hâlâ anlayamıyordum.

"Bir de şöyle düşünmeyi dene," dedi İsmail. "Eğer tanrılar insanı bir aslan ya da vombat gibi yaşasın diye yaratsalar-dı, hiçbir şey şu anda olduğu halde olmazdı, öyle değil mi?"

"Hayır."

"İnsanın alinyazısı dünyayı fethetmek ve yönetmekti. Öyleyse her şeyin bu hale gelmesinin nedeni...?"

"İnsanın alinyazısını icra etmesidir."

"Tabii ki. Alinyazısını icra etmesi gerekiyordu, öyle değil mi?"

"Evet, tamamiyle,"

"Öyleyse bunda heyecanlanacak ne var?"

"Çok doğru, çok doğru."

"Alanların olaya bakış açısına göre, bütün bunlar sadece İnsan olmanın bedeli."

"Nasıl yani?"

"Balçığın içinde ejderhalarla yanyana yaşayarak tam anlamıyla insan olmak olanaksızdı, öyle değil mi?"

"Evet."

"Tam anlamıyla insan olmak için, İnsanın kendisini balçıktan çıkarması gerekiyordu. Ve tüm olanlar da bunun sonucu. Alanlara göre, tann insanoğluna Akhilleus'a* verdiği tercih hakkının aynısını verdi: zafer dolu kısa bir hayat ya da belirsizlik içinde geçen uzun ve olaysız bir hayat. Ve Alanlar zaferle dolu kısa bir hayatı seçtiler."

"Evet, bunu kesinlikle böyle görüyorlar. İnsanlar sadece omuz silkip şöyle

diyorlar: 'Eh, tüm bunlar, su tesisatı, mer-

Akhilleus: Yunan Mitolojisine en çok konu olmuş kişidir. Homeros'un İlyada'sı aslında Akhilleus'un destanıdır. Bir eisaneye göre, annesi The-tis onu Styx ırmağında yıkayınca silah işlemez hale gelmiş. Ama topuğundan tutup yıkadığı için Troya savaşında Akhilleus topuğundan vurulup ölmüştür. Aşil Tendonu, adını bu söylenceden alır. fYay. n.)

kezi ısıtma, havalandırma, otomobiller ve bütün diğerleri için ödenmesi gereken bir bedel. ” Ona şakacı bir bakış attım. “Peki sen ne diyorsun?”

“Ödediğiniz bedel insan olmanın bedeli değil diyorum. Hatta biraz önce bahsettiğin şeylerin bedeli bile değil. Bu, insana dünyanın düşmanı rolünü veren bir hikayeyi canlandırmanın bedeli.”

BEŞ

“Hikayenin başını ve ortasını biraraya getirdik,” dedi İsmail ertesi gün başlarken. “İnsan sonunda alinyazısı-nı icra etmeye başlıyor. Dünyanın fethi

rayına oturmuş ilerliyor. Peki, hikaye nasıl bitiyor?”

“Sanırım dün devam etmeliydim. İpin ucunu kaçırdım gibi.”

“Belki de ikinci bölümün nasıl bittiğini dinlemek yardımcı olur. ”

“İyi fikir.” Kaseti bir dakika kadar başa sardım ve play düğmesine bastım.

“İnsan sonunda bütün engellerden kurtulmuştu... Avcı-toplayıcı hayatın getirdiği kısıtlamalar, İnsanı üç milyon yıl boyunca kontrol altında tutmuştu. Tarımla birlikte bu kısıtlamalar yokolmuştu ve insanoğlunun yükselişi çok süratliydi. Yerleşik hayat emeğin paylaşılmasına yolaçtı. Emeğin paylaşımı teknolojiyi getirdi. Teknolojinin ilerlemesiyle ticaret ve alışveriş başladı. Ticaret ve alışverişle matematik, okur-yazarlık, bilim ve diğerleri ortaya çıktı. Sonunda her şey rayına oturmuş, ilerliyordu ve gerisi, herkesin dediği gibi tarihti."

"Tamam," dedim. "Pekâlâ. İnsanın alınyazısı dünyayı fethetmek ve yönetmekti ve onun yaptığı da buydu; hemen hemen. Bunu tam olarak yapmadı ve bu onun mahvolma nedeni olabilir gibi gözüküyor. Sorun şu ki, insanın dünyayı fethetmesi dünyanın yokolmasına yol açıyor. Ve elde ettiğimiz tüm hakimiyete karşın, dünyayı yoketmeye son verecek ya da daha şimdiden ona yaptığımız haşan onaracak hünere sahip değiliz. Zehirlerimizi dünyaya, o sanki dipsiz bir kuyuymuş gibi döktük ve dökmeye de devam ediyoruz. Yeri doldurulamaz kaynakları, sanki hiç bitmeyeceklermiş gibi çabucak tükettik ve tüketmeye de devam ediyoruz. Dünyanın bu suistimalle bir asır daha yaşamına devam edebilmesini hayal etmek bile çok güç, fakat bu konuda kimse gerçekten bir şey yapmıyor. Bu bizim çocuklarımızın ya da torunlarımızın çözmek zorunda kalacağı bir sorun.

“Sadece bir tek şey bizi kurtarabilir. Dünya üzerindeki hakimiyetimizi arttırmamız lazım. Bütün bu hasar, bizim dünyayı fethetmemiz sırasında ortaya çıktı ama hakimiyetimiz mutlak oluncaya dek, onu fethetmeye devam etmeliyiz.

Kontrolü tamamen elimize aldığımızda, o zaman her şey iyi olacak. Atom gücüne sahip olacağız. Hava kirliliği olmayacak. Yağmuru başlatıp durdurabileceğiz. Bir santimetrekare-de bir kile buğday yetiştireceğiz.

Okyanusları tarla yapacağız, Hava durumunu kontrol edeceğiz - artık kasırgalar, hortumlar, kuraklık ve zamansız donlar olmayacak. Bulutların yağmurlarını, boşu boşuna okyanusa akıtmalarını engelleyip, karaya İndirmelerini sağlayacağız: Bu gezegenin bütün yaşamsal işlemleri ait oldukları yerde olacaklar; tanrıların onların olmalarını planladıkları yerde, bizim ellerimizde. Ve biz onları, aynen bir bilgisayar programcısının bilgisayarını programladığı gibi, idare edeceğiz.

“İşte şu anda bulunduğumuz yer burası. Fethi ileriye taşımalıyız. Ve bunu ileriye taşımak, dünyayı ya yıkıp yokede-cek ya da onu bir cennete çevirecektir, insanın hakimiyetinde bir cennete.

“Eğer bunu yapabilirsek -eğer kendimizi sonunda dünyanın mutlak hakimi yapmayı başarabilirsek- o zaman bizi kimse durduramaz. O zaman Uzay Yolu çağına gireriz. İnsan, fethetmek ve bütün evreni yönetmek üzere uzaya hareket eder. Ve bu da insanın nihayi alinyazısı olabilir: Bütün evreni fethedip, yönetmek. İşte insan böyle harika bir canlıdır.”

2

İsmail beni hayrete düşürerek, yığınının bir dal seçti, ve hararetli bir onaylama hareketiyle bana doğru

salladı. “Bir kez daha mükemmeldi,” dedi, dalın yapraklı ucunu zarifçe ısırarak.

“Ama tabii ki, hikayenin bu bölümünü bir yüzyıl önce, hatta elli yıl önce bile anlatıyor olsaydın, sadece cennetten bahsederdin. İnsanın dünyayı fethinin yararlı olmaktan başka her şey olabileceği fikri aklına bile gelmezdi. Son otuz ya da kırk yıla kadar, kültürünüzün insanların, her şeyin sonsuza kadar sadece iyi, daha iyi ve daha da iyiye gideceğinden hiç şüpheleri yoktu. Görünürde akla uygun bir son bulunmuyordu.”

“Evet, Öyle.”

“Yine de, hikayende atlamış olduğun bir öge var ve kültürünüzün, her şeyin nasıl bu hale geldiğine dair olan açıklamasını tamamlaması için o ögeye ihtiyacımız var. ”

“Hangi öğeymiş bu?”

“Bunu bulabileceğini düşünüyorum. Şimdiye kadar elimizde şunlar var: Dünya insanın iethedip yönetmesi için yaratıldı ve insanın yönetiminde dünyanın bir cennet olacağı düşünüldü. Bunun kesinlikle bir ‘amayla devam etmesi gerekiyor. Bunu her zaman bir ‘ama’ izledi. Bunun nedeni Alanların, dünyada olması düşünülen cennetin çok yetersiz kaldığım her zaman idrak etmeleri idi.”

"Doğru. Bir bakalım... Şu nasıl: Dünya insanın fethedip yönetmesi için yaratıldı ama bu fetih beklenilenden daha yıkıcı oldu."

“Dinlemiyorsun. Hikayenin ‘ama’sı, hikayenin, fethiniz bütün dünyada yıkıcı olmadan çok önceki bölümüdür. ‘Ama’ cennetinizdeki bütün kusurları açıklamak için oradadır; savaş ve vahşilik, yoksulluk ve adaletsizlik, bozulma ve zulüm. Bugün, açlığı ve baskıyı, nükleer çoğalma ve kirliliği açıklamak İçin hâlâ oradadır. İkinci dünya savaşını açıkladı ve eğer bir gün yapması gerekirse üçüncü dünya savaşını da açıklayacak.”

Ona boş boş baktım.

“Bu çok bilinen bir şey. Herhangi bir üçüncü sınıf öğrencisi bunu bulabilir.”

“Bunun doğru olduğundan eminim, fakat henüz anlayamadım.”

"Bir düşün. Burada ters giden şey neydi? Burada herza-man ters gitmiş olan şey neydi? İnsanın yönetimi altında dünya bir cennet olmalıydı, ama..."

"Ama insanlar bunu berbat ettiler."

“Tabii ki. Peki neden berbat ettiler?”

“Neden?”

“Bir cennet istemedikleri için mi berbat ettiler?”

"Hayır. Görünüşe göre... berbat etmeye mecburdular. Dünyayı bir cennete çevirmek istediler ama insan olduklarından, bunu berbat etmek zorunda

kaldılar.”

“Ama neden? İnsan oldukları için, neden bunu berbat etmek zorunda kaldılar?”

“İnsanlarda esas itibariyle yanlış olan bir şey olduğu için. Kesin olarak cennetin aleyhine işleyen bir şey. İnsanları aptal, yıkıcı, açgözlü ve basiretsiz yapan bir şey.”

“Tabii ki. Kültürünüzdeki herkes bunu bilir. İnsan dünyayı cennete çevirmek için yaratılmıştır. Fakat trajik bir şekilde kusurlu dogm ştır. Ve bu yüzden insanın cenneti, aptallık, açgözlülük, yıkıcılık ve basiretsizlikle, her zaman bozulmuştur, ”

“Bu doğru,”

Sonradan aklıma gelen birtakım düşünceler yüzünden, ona uzun uzun kuşkuyla baktım. “Bu açıklamanın yanlış olduğunu mu ileri sürüyorsun?”

İsmail hayır anlamında başını saladı, “Mitolojiyi tartışmanın bir anlamı yoktur. Bir zamanlar, kültürünüzün insanları ‘insanın evi’nin, evrenin merkezi olduğuna inanıyorlardı. İnsan, evrenin yaratılmasının birinci nedeniydi, bu yüzden onun evi’nin evrenin başkenti olması akla yatkındı. Kopemik’in izindekiler bunu tartışma konusu yapmadılar. Parmaklarını insanlara do rultup, ‘Siz hatalısınız,’ demediler. Gökleri işaret edip, ‘Orada gerçekte ne olduğuna bakın,’ dediler.”

“Nereye varmaya çalıştığından emin değilim.”

“Alanlar, insanlarda esas İtibariyle bir şeylerin yanlış olduğu sonucuna nasıl ulaştılar? Kanıt olarak neye bakıyorlardı?”

“Bilmiyorum. ”

“Sanırım özellikle kalın kafalılık ediyorsun. Kanıt olarak insanlık tarihine bakıyorlardı.”

“Doğru.”

“Peki, insanlık tarihi ne zaman başladı?”

“Şey... üç milyon yıl önce.”

İsmail bana bezgin bir bakış attı. “Çok iyi bildiğin gibi, o üç milyon yıl, çok yakın bir geçmişte İnsanlık tarihine ilave edildi. Ondan önce, İnsanlık tarihinin başlangıcının evrensel olarak ne zaman olduğu varsayılıyordu?”

“Eee, sadece birkaç bin yıl önce.”

“Tabii ki. Aslında, kültürünüzün insanları arasında, insanlık tarihinin tamamının sizin tarihiniz olduğu varsayılıyordu. İnsan yaşamının sizin saltanatınızın ötesine uzanabileceğinden hiçkimse azıcık bile şüphelenmiyordu.”

“Öyle.”

“Öyleyse, kültürünüzün insanları, insanda esas itibariyle yanlış olan bir şeyler olduğu sonucuna ulaştıklarında hangi kanıta bakıyorlardı?”

“Kendi tarihlerine bakıyorlardı.”

“Kesinlikle. Tek bir kültürden alınmış olan kanıtın yüzde birinin yansına bakıyorlardı. Bu kadar kapsamlı bir sonucu dayandırmak için hiç de makul bir örnek değil.”

“Haklısın.”

“İnsanlarda esas itibariyle yanlış olan bir şey yoktur. Onları dünyayla uyum içine sokan bir hikaye verildiğinde, dünyayla uyum içinde yaşayacaklardır. Fakat, dünyayla aralarını açan bir hikaye verildiğinde, dünyayla araları açık olarak yaşayacaklardır. Onların dünyanın efendileri oldukları bir hikaye verildiğinde, dünyanın efendileri gibi davranacaklardır. Dünyanın yenilmesi gereken bir düşman olduğu bir hikaye verildiğinde ise, dünyayı bir düşmanmış gibi yenip fethedecekler ve bir gün, kaçınılmaz olarak düşmanları ayaklarının dibinde, aynen bugün olduğu gibi, can çekecektir,”

“Bir kaç gün önce," dedi İsmail, "Her şeyin na-sıl bu hale geldiğiyle ilgili olan açıklamanı bir mozaik olarak tarif ettim. Şimdiye kadar baktıklarımız mozağin sadece taslağı - resmin genel olarak ana hatlarıdır. Taslağın parçalarını burada yerleştirmeyeceğiz. Bu, her şey bittikten sonra, senin kolaylıkla kendi kendine yapabileceğin bir şey.”

“Tamam.”

“Yine de, devam etmeden önce, bu parçalar içinden ana bir ögeyi, kabataslak olarak yerleştirmemiz gerekiyor... Alanlar kültürünün en çarpıcı özelliklerinden biri onun peygamberlere olan tutkulu ve değişmez bağımlılığıdır, Musa, Gautama, Buda, Konfüçyus, İsa ve Muhammed’in Alanlar tarihindeki nüfuzları tam anlamıyla aşın derecededir. Bunun farkında olduğundan eminim.”

“Evet.”

“Bunu bu kadar çarpıcı yapan, Bırakanlar arasında buna benzer bir şeyin kesinlikle olmamasıdır; Wovoka ve Hayalet dansı ya da John Frumm ve Güney Pasifigin Cargo Mezhepleri durumunda olduğu gibi, Alanlar kültürünün yıkıcı bir temasına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmadıkça. Bütün bunlar bir yana, Bırakanların arasından onların hayatlarını düzeltmek ve onlara yaşarken uymaları için yeni bir dizi kanunlar ve ilkeler vermek için bir peygamber çıkması gibi bir gelenek yoktur. ”

"Bunun belli belirsiz farkındaydım. Sanırım herkes öyle. Sanırım bu... Bilmiyorum.”

“Devam et.”

“Sanırım, genelde ‘boşversene, bu insanlar kimin umurunda,’ türünden bir his hakim. Yani, vahşilerin hiç peygamberlerinin olmaması çok da şaşılabilecek bir şey değil. Tanrı, ikinci taş devrinin o hoş, beyaz çiftçileri ortaya çıkıncaya kadar insanoğluna pek ilgi duymadı. ”

“Evet, bu gayet iyi anlaşılıyor. Fakat şu anda yönelmek istediğim konu, Bırakanlarda peygamberlerin olmaması değil, Alanlar arasında peygamberlerin aşırı derecedeki etkisi. Milyonlarca insan seçtikleri peygamberi canları

pahasma da olsa gönüllü olarak desteklediler. Onları bu kadar önemli yapan nedir?”

“Kahrolası iyi bir soru, fakat yanıtı bildiğimi zannetmiyorum.”

“Tamam, şunu dene. Peygamberler burada neyi başarmaya çalışıyorlardı? Onlar ne yapmak için buradaydılar? ”

“Bunu bir dakika önce sen kendin söyledin. Bizi düzeltmek ve bize nasıl yaşamamız gerektiğini söylemek için buradaydılar, ”

“Hayati bilgi. Ölmeye degecek bir şey olduğu çok aşikar. ”

“Evet, çok aşikar.”

“Ama neden? Size nasıl yaşamamız gerektiğini söylemeleri için neden peygamberlere ihtiyacınız var? Size nasıl yaşamamız gerektiğini söylemesi için neden herhangi birine ihtiyacınız var?”

“Ah, tamam, nereye varmaya çalıştığını anladım. Bize nasıl yaşamamız gerektiğini söylemeleri için peygamberlere ihtiyacımız var çünkü öteki türlü bunu bilemezdik.”

"Tabii ki. İnsanların nasıl yaşaması gerektiğine dair sorular, Alanlar arasında her zaman dini sorulara ve peygamberler arasındaki tartışmalara dönüşür. Örneğin bu ülkede kürtaj yasallaştırılmaya başlandığında, başta tamamen vatandaşlarla ilgili bir sorun olarak muamele gördü. Ama insanların aklına sonradan birtakım fikirler gelip, kuşkular ortaya çıkınca, peygamberlerine başvurdular ve çok geçmeden bu, her iki tarafın da kendilerini desteklemeleri için din adamlarını sıraya dizdikleri dini bir kavga haline geldi. Aynı şekilde eroin ve kokain gibi uyuşturucuların yasallaştırılması, şu anda birinci dereceden pratik hususlarda tartışılıyor. Ama eğer bu ciddi bir olasılık haline dönüşürse, belli bir eğilimdeki insanlar şüphesiz, peygamberlerinin bu konuda ne söylediklerini görmek için kutsal yazılan taramaya başlayacaklardır."

“Evet öyle. Bu insanlar için öylesine otomatik bir tepkidir ki, hiçbir zaman şaşmaz.”

“Bir dakika önce dedin ki, ‘Bize nasıl yaşamamız gerektiğini söylemeleri için peygamberlere ihtiyacımız var, çünkü öteki türlü bilemezdik.’ Neden o? Nasıl yaşayacağınızı peygamberleriniz olmadan neden bilemezsiniz?”

“İyi bir soru. Çünkü... Kürtaj örneğini düşün. Bunu bin yıl boyunca tartışabiliriz, fakat tartışmayı sonuçlandıracak bir argüman hiçbir zaman olmayacaktır, çünkü her argümanın bir karşı argümanı vardır. Bu yüzden ne yapmamız gerektiğini bilmemiz olanaksız. O yüzden peygambere ihtiyacımız var. Peygamber bilir. ”

“Evet sanırım bu yüzden. Ama soru yanıtsız kaldı. Siz niçin bilmiyorsunuz?”

“Soru yanıtsız kaldı çünkü yanıtlamıyorum.”

“Atomları nasıl parçalayacağınızı, aya kaşifleri nasıl göndereceğinizi, genleri birbirlerine nasıl tutturacağınızı biliyorsunuz, fakat insanların nasıl yaşamaları gerektiğini bilmiyorsunuz. ”

“Bu doğru.”

“Neden o? Ana Kültür bu konuda ne diyor?”

“Ha," dedim ve gözlerimi yumdum. Bir-iki dakika sonra: “Ana Kültür atomlar, uzay yolculuğu, genler gibi şeyler hakkında kesin bilgi sahibi olmanın mümkün olduğunu, fakat insanların nasıl yaşaması gerektiği konusunda kesin bilgi diye bir şeyin olmadığını söylüyor. Böyle bir bilgi sadece mevcut değil ve bu yüzden ona sahip değiliz.”

“Anlıyorum. Peki Ana Kültür’ü dinledikten sonra sen ne diyorsun?”

“Bu durumda aynı fikirde olduğumu söylemek zorundayım, Orada bir yerlerde insanların nasıl yaşaması gerektiğine dair kesin bir bilgi yok.”

“Başka bir deyişle, yapabileceğiniz en iyi şey, 'orada bir yerlerde' bir şey olmadığına göre kafalarınızın içine başvurmak. Uyuşturucuları yasallaştırma tartışmasında da yapılan budur. Taraflar, mâkul olanın üzerine kurulmuş birer dava hazırlıyor ve asıl olarak hangi tarafa geçersen geç, doğru şeyi yaptığından emin olmayacaksınız.”

“Bu tamamen doğru. Mesele, ne yapılması gerektiği olmayacaktır, çünkü bunu bulmanın bir yolu yok. Bu sadece bir oy toplama meselesi olacak.”

"Bütün bunlardan oldukça eminsin. İnsanların nasıl yaşamaları gerektiğine dair kesin olan herhangi bir bilgi elde etmenin hiç yolu yoktur. ”

“Tamamen eminim.”

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?”

"Bilmiyorum. Nasıl yaşanacağına dair kesin bir bilgi... kesin bilgiye ulaştığımız yolların hiçbirinden elde edilemez. Dediğim gibi, sadece orada bir yerde öyle bir bilgi yok."

“Herhangi biriniz hiç oraya baktı mı?”

Gölmekten kendimi alamadım.

“Herhangi bir kimse hiç şunu dedi mi; ‘Eh, bütün diğer şeylerle ilgili kesin bilgimiz var, neden nasıl yaşanacağı hakkında bu tür bir bilgi var mı diye bakmıyoruz?’ Herhangi biri bunu yaptı mı?”

"Bundan şüpheliyim."

“Bu sana garip gelmiyor mu? Bunun şimdiye kadar insanoğlunun çözmek zorunda kaldığı en önemli sorun olduğunu gözönünde bulundurursak, bu konuya adanmış ana bir bilim dalı olması gerektiğini düşünürdün. Bunun yerine, tek birinizin bile böyle bir bilginin elde edilmek üzere orada bir yerde varolup varolmadığını merak etmediğinizi keşfediyoruz.”

“Orada olmadığını biliyoruz.”

"Bakmadan, demek istiyorsun."

“Doğru.”

“Bu kadar bilimsel insanlar için pek de bilimsel olmayan bir yöntem.”

“Haklısın”

5

“Artık insanlar hakkında son derece önemli iki

şey biliyoruz,” dedi İsmail, “en azından Alanlar mitolojisine göre. Bir; onlarda esas itibariyle yanlış olan bir şey var ve iki; nasıl yaşamaları gerektiği hakkında kesin bilgilen yok ve hiçbir zaman da olmayacak. Sanki bu iki şey arasında bir bağlantı olması gerek gibi gözüküyor. ”

“Evet. Eğer insanlar nasıl yaşamaları gerektiğini bilselerdi, o zaman insan doğasındaki yanlış olan şeyi idare edebilirlerdi. Yani, nasıl yaşayacağını bilmek, kusurlu varlıklar olarak nasıl yaşayacağını bilmeyi de içermek zorunda. Eğer İçermeseydi, hakiki bilgi olmazdı. Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

"Sanırım. Aslında, eğer nasıl yaşaman gerektiğini bilseydim o zaman insandaki kusur kontrol altında tutulabilirdi diyorsun. Nasıl yaşaman gerektiğini bilseydin, sonsuza kadar dünyayı berbat ediyor olmazdın. Belki de gerçekte bu iki şey aslında tek bir şeydir. Belki de insanın kusuru tam olarak şudur: nasıl yaşaması gerektiğini bilmemesi. ”

6

“Şu anda, her şeyin bu hale nasıl geldiğine dair kültürünüzün açıklamasının bütün ana öğelerini yerlerine koyduk. Dünya insana, onu cennete çevirsin diye verildi, fakat o bunu her zaman yüzüne gözüne bulaştırdı, çünkü insan esas itibariyle kusurlu. Eğer nasıl yaşaması gerektiğini bilseydi, bu konuda bir şeyler yapabilirdi. Fakat bilmiyor ve hiçbir zaman da bilmeyecek, çünkü bu konuda hiçbir bilgi elde edilemez. Bu yüzden, insan dünyayı cennete çevirmek için ne kadar çok çalışırsa çalışsın, büyük ihtimalle sadece onu berbat etmeye devam edecek. ”

“Evet, öyle görünüyor.”

“Burada çok üzücü bir hikayeyle karşı karşıyasınız, bir çaresizlik ve yararsızlık hikayesi, gerçekten yapılacak hiçbir-şeyin olmadığı bir hikaye.

İnsan kusurlu, bu yüzden cennet olması gereken yeri sürekli olarak berbat etmekte ve bu konuda yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Cenneti berbat etmeye son vermek için nasıl yaşamanız gerektiğini bilmiyorsunuz ve bu konuda yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Bu yüzden işte buradasınız, dosdoğru felakete koşuyorsunuz ve tek yapabildiğiniz felaketin yaklaşmasını seyretmek. ”

“Evet, öyle görünüyor.”

“Canlandırarak bu sefil hikayeden başka bir şey yokken, pekçoğunuzun hayatlarını uyuşturucunun, içkinin ve televizyonun tesiri altında sarhoş geçirmenize şaşmamak gerek. Pekçoğunuzun delirmesine ya da intihar etmesine hayret etmemek lazım.”

“Doğru. Ama başka bir tane daha var mı?”

“Başka bir tane daha ne?”

“İçinde rol alacak başka bir hikaye?”

“Evet, rol alacak başka bir hikaye daha var, iakat Alanlar onu da diğer her şeyle beraber yoketmek için ellerinden geleni yapıyorlar.”

7

"Seyahatlerinde, bol bol gezdin mi?"

Aptalca gözlerimi kırptım. “Gezmek mi?”

"Görölmeye değır yöresel yerlere bakmak için yolunu değıştirdin mi?"

"Sanırım. Zaman zaman."

"Eminim yerel sınır taşlarına gerçık anlamda sadece turistlerin baktığını farketmişsındır. Bütün pratik amaçlarına karşın, bu sınır taşları, sadece her zaman orada, açıkça gö-zönünde olduklarından, yerliler onları görmez."

“Evet, öyle,"

“Yolculuğumuzda şimdiye kadar yaptığımız da bu. Kültürel ana vatanınızda yerlilerin hiçbir zaman görmedikleri işaretlere bakarak dolaşıyoruz. Başka bir gezegenden gelen bir ziyaretçi onları dikkat çekici, hatta sıradışı bulurdu ama kültürünüzün yerlileri onları farketmiyor bile.”

“Bu doğru. Kafamı iki elinin arasına sıkıştırıp, bir yöne çevirerek, ‘Onu görmüyor musun?’ demen gerekirdi. Bende sana, ‘Neyi görmüyor muyum? Orada görülecek bir şey yok,’ derdim.”

“Bugünün büyük bölümünü sizin en etkileyici anıtlarınızdan birine bakarak geçirdik; insanların nasıl yaşamaları gerektiği hakkında kesin bilgi elde etmenin hiç yolu olmadığım söyleyen bir aksiyom. Ve bu aksiyom, doğası nedeniyle kanıtlanamaz olduğu için, Ana Kültür bunun bir kanıt olmaksızın, kendi değerine göre kabulünü arz ediyor.”

"Doğru."

“Ve bu aksiyomdan çıkardığın sonuç...?”

“Böyle bir bilgiyi aramanın bir anlamı olmadığı.”

“Doğru. Haritalarınıza göre düşünsel dünya, kültürünüzle sınırdadır. O, kültürünüzün sınırında son bulur ve o sınırın ötesine gitme riskini göze alırsan, dünyanın kenarından aşağı düşersin. Ne demek istediğimi anladın mı?”

“Sanırım. ”

“Yarın cesaretimizi zorlayıp, o sınırı geçeceğiz. Ve göreceğin üzere, dünyanın kenarından aşağı düşmeyeceğiz. Sadece kendimizi yeni topraklarda bulacağız, kültürünüzdeki hiçbir kimse tarafından keşfedilmemiş topraklarda, çünkü haritalarınız onun orada olmadığını, gerçekte orada olamayacağını söylüyor, ”

ALTI

1

"Bugün kendini nasıl hissediyorsun bakalım?" diye sordu İsmail. "Avuç içlerin terliyor mu? Kalbin pır pır atıyor mu?"

Bizi ayıran camın içinden ona düşünceli bir tavırla baktım. Bu, arada bir gelip giden şakacı tavır yeni bir şeydi ve bundan hoşlandığımdan emin değildim. Tanrı aşkına, o bir gorildi! Ve bunu ona hatırlatmam için bir şey beni dürtüyordu, fakat kendimi tuttum ve şöyle mırıldandım:

"Şu ana kadar nispeten sakinim."

"İyi. İkinci Katil gibi, sen de, dünyanın alçak saldırı ve yumrukları yüzünden o kadar kızmışsın ki, dünyaya kindarlık etmek konusunda pervasısın."

"Tamamıyla, "

"Öyleyse başlaya lım Kültürünüzün düşünce sınırında bir duvarla kar ıla  yoruz. D n ben ona anıt dedim ama sanırım bir duvarın aynı anda bir anıt olmasını engelleyen bir şey yoktur. Ne olursa olsun bu duvar, insanların nasıl yaşaması gerektiği hakkında kesin bilginin elde edilemeyeceğini söyleyen bir aksiyom. Bu aksiyomu kabul etmiyorum ve duvara tırmanıp öteki tarafa geçiyorum. Peygamberlerin bize nasıl ya ayaca ımızı söylemelerine ihtiyacımız yok. Bunu, orada gerçekte ne olduğuna bakarak, biz kendimiz bulabiliriz. "

Buna söylenecek bir şey yoktu, bu yüzden sadece omuz silktim.

“Şüphecisin, tabii ki. Alanlara göre her tür yararlı bilgi evrende bulunabilir ama bunların hiçbirisi insanların nasıl yaşaması gerektiğiyle âlâkalı değildir. Evreni inceleyerek, uçmayı, atomları parçalamayı, yıldızlara ışık hızında mesajlar göndermeyi, vesaireyi öğrendiniz ama tüm bu bilgilerin en gereklisine ve en temeline sahip olmak için evreni incelemenin bir yolu yok. Bu bilgi de, nasıl yaşamanız gerektiğini söyleyen bilgi.”

“Bu doğru.”

“Bir asır önce dünyanın havacı adayları, uçmayı öğrenme konusunda tam olarak aynı durumdaydılar. Neden biliyor musun?”

“Hayır. Havacıların bununla ne ilgisi olduğunu anlayamadım.”

“Bu havacı adaylarının aradığı bilginin var olup olmadığı bile kesinlikten çok uzaktı. Kimileri, bu bilginin bulunmak üzere orada bir yerde olmadığını söylediler, bu yüzden onu aramanın bir anlamı yoktu. Şimdi benzerliği görebiliyor musun?”

“Evet sanırım.”

“Dahası, benzerlik bu kadarla da bitmiyor. Zamanın o noktasında, uçmakla ilgili kesin diye nitelendirilebilecek tek bir bilgi parçasığı yoktu. Herkesin kendi kuramı vardı. Kimisi, ‘Uçmayı başarmanın tek yolu kuşu taklit etmektir; çırpınmak için bir çift kanadın olmalı,’ derdi. Kimisi de, ‘Bir çift yetmez, iki çift olmalı,’ derdi. Bir başkası ise, ‘Saçma. Kağıt uçaklar kanat çırparak uçmaz. Bir çift hareketsiz kanat ve havanın içinde seni itmesi için bir güç santrali olması gerek,’ derdi. Ve bunun gibi gözde fikirlerini doya doya tartışabilirlerdi çünkü, kesin olan tek bir şey bile yoktu. Tek yapabildikleri deneme yanılma yoluyla ilerlemektir.”

“Hı hı,”

“Onların daha etkili bir biçimde ilerlemelerini ne kolay-laştırdı?”

“Eh, senin de dediğin gibi, biraz bilgi açıkçası.”

“Ama, özellikle hangi bilgi?”

"Tanrım... Kaldırma kuvvetinin nasıl üretilceğini bilmeleri gerekiyordu. Havanın, bir airfoil² üzerinden aktığında..."

“Tarif etmeye çalıştığın şey ne?"

“Bir airfoil üzerinden hava aktığında ne olduğunu tarif etmeye çalışıyorum."

“Yani bir airfoil üzerinden hava aktığında her zaman olan şeyi mi?"

“Doğru."

“Ona ne denir? Belirli koşullar biraraya geldiğinde her zaman olan şeyi tarif eden ifadeye?"

“Bir kanun."

“Tabii ki. İlk havacılar, deneme yanılma yoluyla ilerlemek zorundaydılar; çünkü aerodinamik kanunlarını bilmiyorlardı, hatta birtakım kanunların olduğunu bile bilmiyorlardı."

“Tamam, şimdi nereye varmaya çalıştığını anlıyorum."

“Kültürünüzün insanları, konu nasıl yaşamaları gerektiğini öğrenmeye geldiğinde, aynı düdümdalar. Deneme yanılma yoluyla ilerlemek zorundalar, çünkü konuyla ilgili kanunları bilmiyorlar ve hatta kanunlar olduğunu bile bilmiyorlar."

“Ve ben de onlara katılıyorum," dedim.

“İnsanların nasıl yaşaması gerektiğini ilgilendiren hiç bir kanun bulunamayacağından eminsin."

“Bu doğru. Şu gayet açık ki yapılmış kanunlar var, uyuşturucu kullanımını yasaklamak için yapılmış kanunlar gibi ama bunlar bir oyla değiştirilebilir. Aerodinamik kanunlarını oyla değiştiremezsin ve insanların nasıl yaşaması gerektiğiyle ilgili böyle kanunlar yok."

“Anlıyorum. Ana Kültür’ n öğrettiği de bu ve bu durumda ona katılıyorsun, önemli değil. Ama sonunda burada yapmaya çalıştığım şey hakkında net bir anlayışa ulaştın;

Sana, senin de bir oyla değişemeyeceğini kabul edeceğin bir kanun göstermek.”

“Tamam. Beynim buna açık, fakat hayatta bunu başarabileceğin herhangi bir yol düşünemiyorum.”

2

“Yerçekimi kanunu nedir?” diye sordu İsmail, bir kez daha tamamen konuyu değiştirip beni şaşırtarak.

“Yerçekimi kanunu mu? Eh, yerçekimi kanunu... evrendeki her partikülün bütün diğer partik llerce çekilmesi ve bu çekimin aradaki uzaklığa göre değişmesidir.”

“Peki kanunun bu ifadesi nereden bulundu?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Neye bakılarak bu kanunun çıkarımı yapıldı?”

“Eee... maddeye, sanırım. Maddenin davranışına.”

“Bu  ıkarım anların tabiatlanm yakmdan inceleyerek yapılmadı.”

“Hayır.”

“Eğer araların tabiatlarını öğrenmek istersen, anları incellersin, dağ oluşumlarını incelemezsin.”

“Bu doğru.”

“Eğer bir yerlerde nasıl yaşamanız gerektiği İle ilgili bir dizi kanun olabileceği gibi garip bir fikre kapılıydın, onu nerede arardın?”

“Bilmiyorum.”

“Göklerde mi arardın?”

“Hayır.”

“Atomdan küçük partiküller aleminimi araştırırdın?”

“Hayır.”

“Tahtanın özelliklerini mi incelerdin?”

“Hayır. ”

“Rasgele bir tahminde bulun.”

“Antropoloji mi?”

“Antropoloji, fizik gibi bir araştırma dalıdır. Newton yerçekimi kanununu bir fizik kitabını okuyarak mı keşfetti? Kanun orada mı yazılıydı?”

“Hayır.”

“Nerede yazılıydı? ”

“Maddede. Maddenin evreninde.”

“Öyleyse, tekrar soruyorum: hayatla ilgili bir kanun varsa, onu nerede buluruz?”

“Sanırım insanın davranışında.”

“Sana şaşırtıcı haberlerim var. İnsan bu gezegen üzerinde yalnız değildir. Tamamen bağımlı olduğu bir toplumun parçasıdır. Bu konuda hiç şüphen oldu mu?”

Onu ilk defa tek kaşını kaldırırken gördüm.

“Alaycı olmana gerek yok,” dedim ona.

“İnsanın sadece bir üyesi olduğu bu toplumun adı nedir?”

“Canlılar toplumu.”

“Bravo. Aradığımız kanunun bu toplumda yazılı olabileceğı sana hiç makul geliyor mu?”

“Bilmiyorum.”

“Ana Kültür ne diyor?”

Gözlerimi yumdum ve bir süre dinledim. “Ana Kültür eğer böyle bir kanun varsa bunun bize uymayacağını söylüyor.”

“Neden?”

"Çünkü biz o toplumun diğer üyelerinden çok çok yukarılardayız."

“Anlıyorum, Peki insan olduğunuz için muaf olduğunuz başka kanunlar aklına geliyor mu?"

“Ne demek İstiyorsun?”

“Demek istediğim, inekler ve karafatmalar, yerçekimi kanununa tabiidirler. Siz muaf mısınız?”

“Hayır.”

“Aerodinamik kanunlarından muaf mısınız?”

“Hayır. ”

“Genetik?”

“Hayır."

“Termodinamik?”

“Hayır.”

“İnsanların muaf olduğu herhangi bir kanun aklına geliyor mu?”

“Düşünmeden bir şey söyleyemem.”

“Eğer aklına gelirse beni haberdar et. Bu gerçek bir haber olacak.”

“Tamam.”

“Tabii bu arada, eğer olur da genel olarak canlılar toplu-mundaki davranışları idare eden bir kanun ortaya çıkarsa, insanlar bundan muaf olacaktır.”

“Eh, Ana Kültür’ün dediğı bu.”

“Peki, sen ne diyorsun?”

"Bilmiyorum. Kaplumbağalar ve kelebekler için olan bir kanunun bizimle nasıl bu kadar alâkalı olabileceğini anlamıyorum. Senin bahsettiğın kanuna kaplumbağaların ve kelebeklerin itaat ettiğini sanıyorum.”

“Bu doğru. İtaat ediyorlar.’ Alâkalı olmaya gelince, aerodinamik kanunlarının sizinle her zaman âlâkası yoktu, değil mi?”

“Hayır.”

“Ne zaman sizinle âlâkası oldu?”

“Eh... uçmak istediğımız zaman.”

“Uçmak istediğınız zaman, uçuşu düzenleyen kanunlar âlâkalı oldu.”

"Evet, bu doğru."

“Ve yokolmanın eşiğine geldiğinizde ve biraz daha fazla yaşamak istediğinizde, yaşamı düzenleyen kanunlar da belki âlâkalı hale gelebilir.”

“Evet, sanırım öyle,”

"Yerçekiminin etkisi nedir? Yerçekimi neye yarar? ”

“Yerçekimi gözle görülen âlem düzeyindeki şeyleri düzenleyendir. Her şeyi bir arada tutandır; güneş sistemini, galaksiyi, evreni.”

İsmail başıyla onayladı. “Ve bizim aradığımız kanun da yaşayan toplumu bir arada tutan kanundur. Aynen yerçekiminin gözle görülen âlem düzeyindeki şeyleri düzenlediği gibi, bu kanun da biyolojik seviyedeki şeyleri düzenler.”

"Tamam." Sanırım, İsmail aklında başka bir şey olduğunu sezebilmişti, çünkü devam etmem için bekledi. “Bizim kendi biyologlarımızın bu kanunun farkında olmamalarına inanmak çok zor.”

Yüzünün mavi-gri derisi, durumdan zevk alan bir hayret ifadesiyle kırıştı. "Ana Kültür'ün biyologlarınızla konuşmadığını mı zannediyorsun?"

"Hayır."

“Öyleyse onlara ne söylüyor?"

“Böyle bir kanun varsa, bize uymayacağım.”

“Tabii ki, Ama bu senin sorunu yanıtlamıyor. Doğa toplumundaki davranışın belirli kalıplan izlediğini duymak biyologlarınızı kesinlikle çok fazla şaşırtmayacaktır. New-ton’un yerçekimi kanununu dile getirdiğinde hiç kimsenin fazla şaşırmadığını hatırlamaksın. Desteklenmeyen nesnelerin dünyanın merkezine doğru düştüklerini söylemek İnsanüstü bir başarı değildir, İki yaşını geçen herkes bunu bilir. Newton’un başansı, yerçekimi fenomenini keşfetmek değildi, fenomeni bir kanun olarak ortaya koymaktı. ”

“Evet, ne demek istediğini anlıyorum.”

“Aynı şekilde, burada canlılar toplumunda yaşamla ilgili keşfedeceğin hiçbir şey kimseyi çok fazla şaşırtmayacak, kesinlikle ne doğa bilimcilerini, ne biyologları ne de hayvan davranış bilimcilerini. Benim amacım, eğer başarabilirsem, bunu bütünüyle bîr kanun olarak ortaya koymak olacak,”

“Tamam. Anladım.”

“Yerçekimi kanununun uçuş hakkında olduğunu söyleyebilir miydin?”

Bunu bir süre düşündüm ve dedim ki, “Uçuş hakkında değil, ama kayalara uyduğu kadar hava taşıtlarına da uyduğunu gözönünde bulundurursak, kesinlikle uçuşla alâkalı. Kayalarla, hava taşıtları arasında bir ayrım yapmıyor. ”

“Evet, iyi dedin. Burada aradığımız kanun, medeniyetler açısından aynen böyle. Medeniyetler hakkında değil, ama kuş ve geyik sürülerine uyduğu gibi aynen medeniyetlere de uyuyor. İnsan medeniyetleriyle arı kovanları arasında bir ayrım yapmıyor. Bütün türlere hiçbir ayrım yapmadan uyuyor. Bu kanunun kültürünüzde keşfedilmemiş olarak kalmasının bir nedeni budur. Alanlar mitolojisine göre, insan tanımsal olarak biyolojik bir istisnadır. Milyonlarca türün içinden sadece bir tanesi bir son üründür. Dünya; kurbağaları, cırcır böceklerini, köpekbalıklarını ya da çekirgeleri yaratmak için yapılmamıştır. O, İnsanı yaratmak İçin yapılmıştır. Bu yüzden İnsan kendine özgü konumu içinde diğerlerinden tamamen ayrı bir yerde tek başına durur.”

"Doğru."

İsmail bundan sonraki birkaç dakikayı burnunun yaklaşık yarım metre önündeki bir noktaya gözünü dikip bakarak geçirdi ve ben onun, benim orada olduğumu unuttuğundan şüphelenmeye başladım. Daha sonra kafasını salladı ve kendine geldi. Tanıştığımızdan beri ilk kez ufak bir söyleve benzeyen bir konuşma yaptı.

“Tanrılar, Alanlara üç kötü oyun oynadılar. İlkönce, dünyayı, Alanların ait olduğunu düşündüğü yere, yani evrenin merkezine koymadılar. Alanlar bunu duymaktan gerçekten nefret ettiler ama buna alıştılar. İnsanoğlunun evi geri kalmış bölgede sıkışmış olsa da onun, yaratılış tiyatrosunda ana karakter olduğuna hâlâ inanabilirlerdi.

“Tanrıların oyunlarından ikincisi daha kötüydü. İnsan yaratılışın zirvesi olduğuna ve bütün diğer canlılar da onun İçin yaratıldığına göre, tanrılar, onu itibarına ve önemine yakışacak bir şekilde, yaratılışın ayrı ve özel bir biçimiyle var etme nezaketini göstermeliydiler. Bunu yapacaktan yerde, insanın aynı keneler ya da ciğer tremadotlan gibi basit bir sümüksü canlıdan

evrimleşmesini planladılar. Alanlar bunu duymaktan gerçekten nefret ettiler ama buna alışmaya başlıyorlar. İnsan basit bir sümüksü canlıdan evrimleşmiş olsa bile, dünyaya ve belki de evrene hükmetmek hâlâ onun ilahi yoldan belirlenmiş ahnyazısıydı.

“Fakat tanrıların oyunlarının en sonuncusu en kötüsüydü. Alanlar bunu henüz bilmeseler bile, tanrılar insanı tırtılların, kenelerin, karideslerin, tavşanların, yumuşakçalann, geyiklerin, aslanların ve denizanalannın hayatlarını düzenleyen kanundan muaf tutmamıştır. Tanrılar insanı yerçekimi kanunundan ne kadar muaf tuttularsa bu kanundan da o kadar muaf tutmuşlardır ve bu da Alanlara inen darbelerin en acısı olacaktır. İnsanlar, tanrıların diğer kötü oyunlarına uyum sağlayabildiler. Ama bu oyuna uyum sağlamak olanaksızdır. ”

İsmail, et ve kürkten oluşmuş bir dağ yamacı gibi bir süre öylece oturdu, sanırım söylediklerinin hazmedilmesini bekliyordu. Sonra devam etti. “Her kanunun sonuçları vardır, aksi taktirde bir kanun olarak keşfedilemezler. Bizim aradığımız kanunun sonuçları çok basittir. Kanuna uyarak yaşayan türler, çevre koşulları izin verdiği sürece, sonsuza kadar yaşarlar. Umarım bu, İnsanoğlunun geneli tarafından iyi bir haber olarak algılanır, çünkü eğer insanoğlu bu kanuna uyarak yaşarsa, o da sonsuza kadar; ya da koşullar elverdiği sürece, yaşayacaktır.”

“Ama tabii ki kanunun tek sonucu bu değildir. Kanuna uymadan yaşayan türler yok olur. Biyolojik zamanın ölçeğinde, çabucak yok olurlar. Ve bu da kültürünüz insanları için çok kötü bir haber olacaktır; şimdiye kadar aldıkları haberlerin en kötüsü.”

“Umarım,” dedim, "bunların herhangi birinin bana bu kanunu nerede arayacağımı gösterdiğini düşünmüyorsunuzdur,"

İsmail bir an düşündü, sonra sağındaki yığından bir dal alıp görmem için yukarı kaldırdı ve sonra elini açıp onu yere düşürdü. "Newton'un açıklamaya çalıştığı sonuç budur." Dışarıdaki dünyayı eliyle işaret etti. “Benim açıklamaya çalıştığım sonuç da o. Oraya baktığında, çevre koşulları elverdiği sürece sonsuza kadar yaşayacak olan türlerle dolu bir dünya görürsün.”

“Evet, ben de aynı kanıdayım. Ama bu neden açıklama gerektiriyor? ”

İsmail yığınınından başka bir dal daha seçti, yukarı kaldırdı ve yere düşürdü.
“Bu neden açıklama gerektiriyor?”

“Tamam, öyleyse bu fenomenin, bir 'hiç'in sonucu olmadığını söylüyorsun.
Bu, bir kanunun sonucu. Ortada işleyen bir kanun var.”

"Tam olarak öyle. İşleyen bir kanun var ve benim görevim de bu kanunun nasıl işlediğini sana göstermek. Bu noktada, onun nasıl işlediğini sana göstermenin en kolay yolu, senin zaten bildiğin kanunlarla benzerlik kurmak; yerçekimi kanunu ve aerodinamik kanunlarıyla.”

"Tamam.”

1

Bereketli Hilal (Fertile Crescent): Kuzey Irak, Kuzey Suriye ve Türkiye'nin Güneydoğu bölgesini içine alan.hilal şeklindeki bir toprağı kapsayan tanıma doğal olarak elverişli verimli bir saha. (Çev. n.)

2

Airfoil: Uçak kanadı, ya da pervane kanadı gibi, hareket halindeyken kendisini çevreleyen havaya karşı istenen tepki gücünü sağlamak üzere tasarlanmış bir gövde. (Çev. n.)

6

“Bildiğin gibi, burada otururken hiçbir şekilde yerçekimi kanununa meydan okumuyoruz. Desteklenmemiş nesneler dünyanın merkezine doğru düşerler ve üzerinde oturduğumuz yüzeyler de bizim desteklerimiz. ”

“Doğru.”

“Aerodinamiğin kanunları bize yerçekimi kanununa meydan okuyacağımız bir yol sunmuyorlar. Bunu anladığından eminim. Onlar sadece bize havayı bir destek olarak kullanabileceğimiz bir yol sunuyorlar. Bir uçağın içinde oturan bir adam da aynen bizim burada otururken olduğumuz şekilde yerçekimine maruzdur. Bununla birlikte uçağın içinde oturan adam açıkça bizim yoksun olduğumuz bir özgürlüğün tadını çıkarır: Havanın özgürlüğü.”

“Evet.”

“Aradığımız kanun yerçekimi kanunu gibi bir kanun: Ondan kaçış yoktur, fakat uçuşa denk olanı başarmanın bir yolu var, yani havanın özgürlüğüne denk olanı. Başka bir deyişle uçan bir medeniyet kurmak mümkün.”

Ona bir süre baktım, sonra, “Tamam,” dedim.

“Alanların motorlu uçuşu başarmaya çalışırken nasıl işe başladıklarım hatırlarsın. Aerodinamik kanunlarıyla ilgili bir anlayışa sahip olarak başlamadılar. Araştırmaya ve dikkatlice planlanmış deneye dayanan bir kuramla da başlamadılar. Sadece birtakım mekanizmalar yapıp, bunları tepelerin kenarından boşluğa ittiler ve olabileceklerin en iyisini ümit ettiler.”

“Doğru.”

“Pekâlâ. Ben o ilk denemelerin birisini detaylı olarak örnek almak İstiyorum. Varsayalım bu deneme, kuşların uçuşuna dair hatalı bir anlayışa dayanarak yapılan, kanat çırparak ve pedal çevirerek işleyen-o harika mekanizmaların birinde yapılıyor olsun.”

“Tamam.”

“Uçuş başladığında, her şey yolundadır. Havacı adayımız tepenin kenarından itilmiş ve pedal çevirerek uzaklaşıyor ve araç kanatlarını deli gibi çırpıyor. Havacımız kendini harika ve aşırı mutlu hissediyor. Havanın özgürlüğünü deneyimliyor. Buna karşın farkında olmadığı bir şey var ki o da bu aracın aerodinamik olarak uçmaya elverişli olmadığıdır. Araç, uçuşu mümkün kılan kanunlarla tamamen uyumsuzdur, fakat bunu ona söyleyen sana güler. Bu tür kanunları hiç duymamıştır, onlar hakkında hiçbir şey bilmiyordur. Çırpın kanatları göstererek şöyle der: ‘Bak, aynı bir kuş gibi!’ Yine de ne düşünürse düşünsün, o uçmuyordur. O dünyanın merkezine doğru düşen desteklenmemiş bir nesnedir. O uçmuyor, serbest düşüş yapıyordur. Buraya kadar bana katılıyor musun?”

"Evet."

"Allahtan havacımız (belki de maalesef demek daha doğru olur), aracının kalkışı için çok yüksek bir tepe seçmiştir. Gözünün açılmasına zaman ve uzam olarak daha çok yol vardır. Orada kendini harika hissederek ve zaferi için kendi kendini tebrik ederek serbest düşüşünü yapar. Bir iddia üzerine ondokuzuncu kattan atlayan fıkradaki adam gibi. Onuncu katı geçtiğinde kendi kendine şöyle der: ‘Eh şimdiye kadar çok iyiyim,’”

"Orada, uçmak saydığı şeyin sevincini yaşayarak serbest düşüşünü gerçekleştirir. Bulunduğu müthiş yükseklikten kilometreler boyunca çevresini görebiliyordur ve gördüğü bir şey onu şaşırtır. Vadinin yüzeyi kendisinininkinin aynısı olan, düşmemiş ama sadece terkedilmiş araçlarla doludur. ‘Ne-den,’ diye merak eder, ‘bu araçlar yerde öylece durmak yerine neden havada değiller? Havanın özgürlüğünün keyfini çıkarmak varken hava taşıtlarını terketmek ne tür aptalların işi acaba?’ Aman canım, kabiliyeti kıt, toprağa sıkı sıkıya bağlı ölümlülerin davranışsal acayiplikleri onu hiç ilgilendirmez. Vine de vadiye bakmak bir şeyin daha farkına varmasına yolaçar. Sanki bulunduğu irtifayı koruyamıyordur. Aslında yeryüzü ona doğru yükseliyormuş gibi gözükür. Bunu kafasına fazla takmaz. Bir kere uçuşu o ana kadar tam bir başarıyla gerçekleştirmiş ve başarıyla devam etmemesi için de hiç bir neden yoktur. Sadece biraz daha kuvvetlice pedal çevirmesi gerekir, o kadar.

"Ona göre o ana kadar her şey gayet iyidir. Uçuşunun, felaket, kırılmış kemikler ve ölümle sonuçlanacağı tahmininde bulunanları düşünerek eğlenir.

İşte oradadır, bu kadar yol gelmiş ve değil kırık bir kemik bir bere bile almamıştır. Ama sonra tekrar aşağı bakar ve gördüğü şey onu gerçekten rahatsız eder. Yerçekimi saniyede on metre oranında ve giderek artan bir ivmeyle ona yetişmektedir. Yeryüzü korkutucu bir biçimde hızla ona doğru gelmektedir. Endişelenir ama ümitsizliğe kapılmaz, ‘Aracım beni buraya kadar gayet güvenli bir biçimde getirdi,’ der kendi kendine. Ve sonra bütün gücüyle pedalları çevirmeye devam eder. Bu tabii ki hiç bir işe yaramaz, çünkü aracı aerodinamik kanunlarıyla tamamen uyumsuzdur. Bacakları, bin, onbin hatta bir milyon adam gücünde olsa bile, o araç uçmayı başaramayacaktır. O araç başarısızlığa mahkumdur ve aracı terketmediği sürece havacımız da. ”

“Tamam. Dediklerini anlıyorum, fakat bunların burada konuştuğumuz şeyle ne gibi bir bağlantısı var onu anlamıyorum.”

İsmail başını salladı. “Bağlantı şurada: Onbin yıl önce, kültürünüzün İnsanları benzer bir uçuş için, bir medeniyet uçuşu için araçlarına bindiler. Araçları herhangi bir kurama göre yapılmamıştı. Bizim hayali havacımız gibi, medeniyet uçuşunu başarabilmek için uyulması gereken bir kanun olduğunun hiç farkında değillerdi. Bunu merak bile etmediler. Havanın verdiği özgürlüğü istediler ve ellerine geçirdikleri ilk mekanizmayı tepenin kenanndan boşluğa ittiler:

“Başlangıçta her şey iyiydi. Aslında her şey mükemmeldi. Alanlar pedal çevirerek uzaklaşıyorlardı ve araçları kanatlarını hoş bir şekilde çırpıyordu. Kendilerini harika hissediyorlardı ve çok sevinçliydi. Havanın özgürlüğünü deneyimli-yorlardı: Biyolojik toplumun geri kalanını tutan ve kısıtlayan engellerden kurtulmanın verdiği özgürlük. Ve bu özgürlükle birlikte mucizeler geldi; önceki gün bahsettiğin şeylerin hepsi: Kentleşme, teknoloji, okur-yazarlık, matematik ve bilim.

“Uçuşları hiçbir zaman sona eremezdi, sadece çok daha heyecan verici hale gelebilirdi. Aynı bizim talihsiz havacımız gibi, sadece havada olduklarını fakat uçmadıklarını bilemezler, tahmin bile edemezlerdi. Onlar serbest düşüş yapıyorlardı, çünkü araçları uçuşu olası kılan kanunlarla hiç uyumlu değildi. Gözleri çok uzak bir gelecekte açılacaktı ve bu yüzden pedal çevirerek uzaklaşıyorlar ve çok iyi vakit geçiriyorlardı. Şu anda Alanlar da bizim havacımız gibi, düşüşleri sırasında ilginç manzaralar görüyorlar. Kendi

araçlarına, çok

1.0

benzeyen başka araçların kalıntılarını görüyorlar -harap olmamış ama sadece terkedilmiş araçlar- Mayaların, Hoho-kamların, Anasazilerin ve Hopewell ırkından insanların ter-kettiği araçlar. Bunlar burada, Yeni Dünyada bulunanlardan sadece birkaçı. ‘Neden,’ diye merak ediyorlar, ‘bu araçlar havada olup uçmak varken neden yerde duruyor? Bizim yaptığımız gibi havanın verdiği özgürlüğe sahip olabilmek varken toprağa sıkı sıkıya bağlı olmayı kim ve neden tercih eder ki?’ Bu, onlar için idrak ötesi, asla anlaşılamayacak bir sır.

“Eh, bu tür aptalların saçmalıkları Alanları hiç ilgilendirmiyor. Pedal çevirerek yollarına devam ediyorlar ve harika vakit geçiriyorlar. Araçlarını terketmeyecekler. Havanın özgürlüğünün tadını sonsuza kadar çıkaracaklar; ama ne yazık ki bir kanun, peşlerinden onlara yetişiyor. Böyle bir kanunun varolduğunu bile bilmiyorlar fakat bu bilgisizlik, onları bu kanunun sonuçlarından korumuyor. Bu kanun yerçekimi kanunu kadar ‘affetmez’ bir kanun ve yerçekimi kanununun havacımıza yettiği gibi, o da aynı şekilde, giderek artan bir ivmeyle Alanlara yetişiyor.

“Robert Wallace ve Thomas Robert Malthus gibi ümitsiz bazı ondokuzuncu yüzyıl düşünürleri aşağı bakıyorlar. Bin yıl önce, hatta beşyüz yıl önce bile, büyük ihtimalle hiç bir-şeyin farkına varmazlardı. Ama şimdi gördükleri şey onları korkutuyor. Sanki yeryüzü onlarla buluşmak için hızla üzerlerine doğru geliyor, sanki düşecekler. Bir hesaplama yapıp şöyle diyorlar: ‘Bu şekilde gitmeye devam edersek, pek de uzak olmayan bir gelecekte başımız çok büyük belaya girecek.’ Diğer Alanlar omuz silkip bu tahminleri savuşturuyorlar. ‘Bu kadar uzun bir yolu katettik ve bir çizik bile almadık. Yer bize doğru yükseliyor, bu doğru, ama bu demektir ki sadece pedalları biraz daha kuvvetlice çevirmemiz gerekecek. Endişe edecek bir şey yok, ’ diyorlar. Buna karşın, aynen Önceden tahmin edildiği gibi, açlık çok geçmeden Alanların dünyaya yıldırım gibi düşen medeniyetlerinin pek çok bölgesinde hayatın rutin bir durumu haline geliyor ve Alanlar pedalları eskisinden daha da kuvvetli ve etkili bir biçimde çevirmek zorunda kalıyorlar, Fakat garip bir şekilde, pedalları ne kadar kuvvetli ve etkili çevirirlerse, şartlar o kadar kötüleşiyor. Çok ilginç. Peter Farb bunu bir

paradoks olarak tanımlar: ‘Artan bir nüfusu beslemek için üretimin yoğunlaştırılması, o nüfusun daha da artmasına neden olur.’ Alanlar, ‘Zararı yok,’ diyorlar. ‘Sadece bazı insanları güvenilir bir doğum kontrol yöntemi konusunda pedal çevirmeleri için atamamız gerekecek. O zaman Alanların yıldırım gücündeki medeniyeti sonsuza kadar uçacak.

“Fakat bu türden basit yanıtlar kültürünüzün insanları bugünlerde tatmin etmek için yeterli değil. Herkes aşağı bakıyor ve görüyorlar ki, yerin hızla size doğru yaklaştığı ve hergün daha da hızlı bir biçimde yaklaştığı çok açık. Temel ekolojik ve gezegensel sistemler Alanların yıldırımından etkileniyor ve bu etkinin yoğunluğu her yıl artıyor. Yeri doldurulamaz, temel kaynaklar her yıl hızla tüketiliyor ve her yıl daha da büyük bir açgözlülükle tüketilmeye devam ediliyor. Sizin tacizlerinizin sonucunda türler tamamen yokolu-yor ve her yıl daha da artan sayılarla yokoluyorlar. Kötümserler -ya da onlara realistler demek daha doğru olur- aşağı bakıp, ‘Belki yirmi yıl, belki de elli yıl sonra düşeceğiz. Aslında bu her an olabilir. Bunu kesin olarak bilmenin bir yolu yok,’ diyorlar. Ama tabii ki şöyle diyen iyimserler de var: ‘Aracımıza güvenmeliyiz. Her şeyden önce bizi buraya kadar güvenli bir şekilde getirdi. Bizi bekleyen kötü bir talih değil, bu, sadece hepimiz pedalları biraz daha kuvvetlice çevirirsek aşabileceğimiz bir tepe. Sonra zafer dolu, sonsuz bir geleceğe süzülerek uçacağız ve Alanların yıldırım gücündeki medeniyeti bizi yıldızlara götürecek ve evrenin kendisini fethedeceğiz.’ Ama aracınız sizi kurtarmayacak. Tam aksine sizi felakete doğru sürükleyen sizin kendi aracınız. Beş milyar, on milyar hatta yirmi milyar insan pedal çevir-se de onu uçuramazsınız. Aracınız başından beri serbest düşüş yapıyor ve bu düşüş sona ermek üzere.”

Sonunda benim de buna ekleyecek bir şeyim vardı. “Bunun en kötü yanı,” dedim, “Bu düşüşten sonra, hayatta kalanlar -eğer olursa- bütün her şeyi, aynı şekilde tekrar baştan kurmak için hemen İşe koyulacaklar.”

“Evet, korkarım haklısın. Deneme ve yanılma yöntemi bir hava taşıtı yapmayı öğrenmek için kötü bir yol değil ama bir medeniyet kurmayı Öğrenmek için felaket getiren bir yol olabilir. ”

YEDİ

1

“İşte sana düşünmen için bir bilmece," dedi İsmail. “Uzak bir ülkedesin ve kendini diğerlerinden yalıtılmış, ilginç bir şehirde buluyorsun. Orada gördüğün insanlardan hemen etkileniyorsun. Arkadaş canlısı, neşeli, sağlıklı, refah içinde, dinç, barışçıl ve İyi eğitilmişler ve sana herkesin hatırlayabildiği kadar uzun bir süredir, her şeyin bu şekilde olduğunu söylüyorlar. Eh, seyahatine burada bir süre ara vermeyi düşünüyorsun ve bir aile seni onlarla birlikte kalman için davet ediyor.

“O akşam, yemekte onların yiyeceğinden tadıyorsun ve yiyeceği lezzetli bulduğun fakat tadı sana yabancı olduğu için, onlara bunun ne olduğunu soruyorsun ve onlar da, ‘Ah, B eti* tabii ki. Tek yediğimiz bu,’ diyorlar. Doğal olarak kafan karışıyor ve onlara bal toplayan küçük böceklerin etini mi kastettiklerini soruyorsun. Gülüyorlar ve seni pencereye götürüyorlar. ‘İşte orada bazı B’ler var,’ diyorlar, yan evdeki komşularını göstererek.

Aman Tanrım!’ diye dehşet içinde bağırıyorsun. ¹ İnsan yediğinizi mi söylüyorsunuz?!’ Şaşırarak sana bakıyorlar ve şöyle diyorlar: ‘Biz B’leri yiyoruz, ’

‘Ne zalimlik,’ diye karşılık veriyorsun. ‘Öyleyse onlar sizin köleleriniz mi? Onları kafese mi kapatıyorsunuz?’

‘Neden onları kafese kapatalım ki?’ diye soruyorlar.

‘Kaçmalarını engellemek için tabii ki!’

“O anda evin sahipleri senin biraz zayıf akıllı olduğunu düşünmeye başlıyorlar ve sana B Terin hiçbir zaman kaçmayı düşünmeyeceklerini, çünkü kendi yiyecekleri olan A’ların sokağın hemen karşısındaki evde oturduklarını açıklıyorlar.

"Eh, bütün bunlara karşılık senin attığın hiddet dolu isyan çığlı klan ve onların şaşkın bir biçimde yaptığı açıklamalarla seni yormayacağım. Sonuç olarak dehşet verici tablonun parçalarını biraraya getiriyorsun. A’lar Cleri, B’ler A’la-rı, C’ler de B’leri yiyorlar. Bu yiyecek sınıfları arasında hiyerarşi yok. C’ler, sırf B’ler onların yiyeceği diye B’lere efendilik taslamıyorlar, çünkü her şeyden önce onlar da ATarın yiyeceği. Bütün bunlar tamamen demokratik ve dostça, Ama tabii ki bunların hepsi sana göre son derece korkunç ve on-

İngilizce de B eti anlamına gelen "B meat" B harfinin okunuşu yüzünden arı eti anlamına da gelir: "bee meat" <Çev. n.)

Ura böyle kanunsuz bir biçimde yaşamaya nasıl tahammül edebildiklerini soruyorsun. Bir kez daha sana şaşırmış olarak bakıyorlar. 'Kanunsuz demekle ne demek istiyorsun?’ diye soruyorlar, ‘Bir kanunumuz var ve istisnasız olarak her zaman ona uyuyoruz. Neşeli, barışçıl ve birbirimizle dost olmamızın ve bizde sana cazip gelen diğer bütün şeylerin nedeni bu. Bu kanun bir insan topluluğu olarak başarımızın temelidir ve en başından beri hep öyle olmuştur,”

“İşte bilmece. Onlara sormadan hangi kanuna uyduklarını nasıl bulursun?”

Bir süre gözlerimi kırpıştırarak ona baktım. "Bilemiyorum."

“Bunu düşün.”

“Eh... Açıkça görülüyor ki, kanunları şu; A’lar C’leri, B’ler A’lan ve C’ler de B’leri yiyor.”

İsmail başını salladı. "Bunlar yiyecek tercihleri. Bir kanun gerektirmiyor."

“O zaman yola çıkmak için daha fazla şeye ihtiyacım var. Elimde olan tek şey yiyecek tercihleri.”

“Yola çıkmak için üç şeyin daha var. Bir kanunları var, istisnasız olarak her zaman bu kanuna uyuyorlar ve istisnasız olarak her zaman buna uydukları için de çok başarılı bir toplumları var. ”

“Hâlâ çok yüzeysel. Tabii, eğer kanunları şöyle bir şey değilse: Sakin ol.”

“Sana kanunun ne olduğunu sormuyorum. Kanunun ne olduğunu keşfetmek için bir yöntem geliştirmeni istiyorum.”

Sandalyemde aşağı doğru kaykıldım, ellerimi karnımın üzerinde birleştirdim ve gözlerimi tavana diktim. Bir dakika sonra aklıma bir fikir geldi. “Bu kanunu çiğneyenler için bir ceza var mı?”

“Ölüm.”

“O zaman bir infaz olmasını beklerim.”

İsmail gülümsedi. “Dahice, fakat pek de bir yöntem sayılmaz. Ayrıca kanuna istisnasız olarak her zaman uyuldu-gu gerçeğini gözden kaçırıyorsun. Bir infaz hiç olmamış.”

İç geçirdim ve gözlerimi yumdum. Birkaç dakika sonra şöyle dedim: “Gözlem. Uzun bir süre boyunca dikkatli bir biçimde gözlem yapardım.”

"Bu daha yakın. Neyi gözlemlerdin?"

“Neyi yapmadıklarım. Neyi hiçbir zaman yapmadıklarım.”

“Güzel. Fakat alâkasız konuları nasıl elerdin? Örneğin, hiçbir zaman amuda kalkıp başlarının üzerinde durarak uyumadıklarım ya da aya hiç taş fırlatmadıklarını görebilirsin. Hiç yapmadıkları milyonlarca şey olacaktır ama

bunlar mutlaka kanun tarafından yasaklanmış olmazlar."

"Doğru. Pekâlâ bir bakalım. Bir kanunları var ve buna istisnasız olarak her zaman uyuyorlar ve onlara göre... Onlara göre, bu kanuna uymak onlara çok iyi işleyen bir toplum kazandırdı. Bunu da ciddiye almalı mıyım? "

"Kesinlikle. Bu, hipotezin bir parçası."

"O zaman bu, konuyla âlâkasız olan şeylerin çok büyük bir kısmını eler. Amuda kalkıp başlarının üstünde durarak uyumadıkları gerçeğinin çok iyi işleyen bir toplum olmakla bir âlâkası olamaz. Bir bakalım. Sonuçta... Aslında arıyor olmam gereken şey... Konuya iki uçtan yaklaştırdım. Bir uçtan, 'Bu toplumun işlemlerini sağlayan nedir?' derdim. Öteki uçtan. 'Bu toplumun işlemesi için neyi yapmıyorlar?' derdim."

"Bravo, Bunu bu kadar zekice çözdüğün için sana bir fırsat sunacağım: Her şeye karşın bir infaz olacak. Tarihte ilk kez, biri topluluğun temeli olan kanunu çiğniyor. Çok kızıyorlar, korkuyorlar ve şaşırıyorlar. Suçluyu alıp, küçük parçalara ayırıp, köpeklerle yem yapıyorlar. Kanunu bulabilmen için, bunun sana büyük yardımı dokunacak."

"Evet."

"Ben senin ev sahibin rolünde olacağım. İnfazdan yeni dönüyoruz. Sorular sorabilirsin."

"Tamam. Bu şahıs ne yaptı?"

"Kanunu çiğnedi."

"Evet, ama özel olarak ne yaptı?"

İsmail omuz silkti. "Kanunun tam aksine davrandı. Hiçbir zaman yapmadığımız şeyleri yaptı."

Ona dik dik baktım. "Bu hiç adil değil. Sorularıma yanıt vermiyorsun,"

"Sana bu üzücü hikayenin tamamının halk arşivi olduğunu söylüyorum genç adam. Onun biyografisi bütün detaylarıyla kütüphanede mevcut."

Homurdandım.

“Öyleyse bu biyografiyi nasıl kullanacaksın. Kanunu nasıl çiğnediği orada yazmıyor. Bu sadece onun nasıl yaşadığının baştan sona bir kaydı ve büyük ihtimalle çok büyük bir kısmı da konumuzla âlâkasız şeylerle dolu.”

“Tamam fakat bunun bana bir rehber daha sağladığım görüyorum. Şimdi üç tane oldu: toplumların İyi işlemlerini sağlayanın ne olduğu, neyi hiçbir zaman yapmadıkları ve onların hiçbir zaman yapmayıp da onun yaptığı şeyin ne olduğu. ”

2

“Çok iyi, Bunlar seni, burada aradığımız kanuna götürecek olan üç kılavuzun ta kendisi. Bu gezegendeki canlılar toplumu üç milyar yıl boyunca iyi işleyen, hatta çok hoş bir biçimde işleyen bir toplumdur. Alanlar bu toplumun, içindeki her canlının kendi hayatı için dehşete düştüğü, vahşi ve amansız bir rekabet ve kanunsuz bir kargaşa ortamı olduğunu düşünerek, korku içinde kendilerini bu toplumdan geri çektiler. Fakat sizin türünüzün bu toplum içinde yaşayanları onu öyle bulmuyorlar ve bu toplumdan ayrı düşmek-tense, ölümüne savaşırlar.

“Aslında bu düzenli bir toplumdur. Yeşil bitkiler bitki yiyenlerin, onlar da yırtıcı hayvanların yiyeceğidir ve onların bir kısmı da diğer yırtıcı hayvanların yiyeceğini oluşturur. Bunların artıkları ise, yeşil bitkiler için gerekli olan besinleri dünyaya geri veren leş yiyen hayvanların yiyeceğidir. Bu. milyarlarca yıldır muhteşem bir biçimde işlemiş bir sistemdir, Film yapımcılarının, savaş ve kan görüntülerini filme almaktan hoşlanmaları anlaşılır bir şey, fakat herhangi bir doğa bilimci sana türlerin hiçbir şekilde birbirleriyle savaşmadıklarını söyleyecektir. Ceylan ve aslan sadece Alanların kalasında düşmandırlar. Bir ceylan sürüsüyle karşılaşan bir aslan, onları bir düşmanın yapacağı gibi toplu olarak katletmez. Ceylanlara karşı olan nefretini değil, açlığını gidermek için bir tanesini öldürür ve avını öldürdüğü anda ceylanlar, aslan hâlâ sürünün tam ortasında olmasına karşın, gayet rahat bir biçimde otlamaya devam ederler.

“Bütün bunlar, toplum içinde istisnasız olarak her zaman uyulan bir kanun

olduğu için olur ve bu kanun olmasaydı, toplum gerçekten kargaşaya sürüklenir, çabucak parçalanıp yokolurdu. İnsan kendi varlığını bu kanuna borçludur. Çevresindeki türler bu kanuna uymasalardı, insan varolamaz ya da yaşayamazdı. Bu, toplumun sadece bütününe değil, toplumun içindeki türleri hatta bireyleri bile koruyan bir kanundur. Anlıyor musun?”

“Dediklerini anlıyorum, fakat kanunun ne olduğuyla ilgili hiçbir fikrim yok.”

"Ben kanunun sonuçlarına işaret ediyorum."

“Ah, tamam."

“Bu, barışı sağlayan kanundur. Toplumun, Alanların olduğunu zannettiği, uluyan bir kargaşaya dönüşmesini engelleyen kanundur. Herkes için yaşamı besleyen kanundur -otlar için, otlarla beslenen çekirge için, çekirgeyle beslenen bıldırcın için, bıldırcınla beslenen tilki ve ölü tilkilerle beslenen kuzgun için.

“Kıtaların kıyılarında ağır ağır ilerleyen sopa-yüzgeçli balıklar, onlardan önce yaşamın yüzmilyonlarca nesli bu kanuna uyduğu için varoldular ve bazıları da bu kanuna uyarak amfibiyan oldular. Ve bazı amfibiyanlar bu kanuna uyarak sürüngen oldular, bazı sürüngenler bu kanuna uyarak kuş ve memeli oldular, bazı memeliler bu kanuna uyarak primat oldular. Ve primatların bir kolu, bu kanuna uyarak Austra-lopithecus oldu. Australopithecus bu kanuna uyarak Homo Habilis oldu. Ve Homo Ha biliş bu kanuna uyarak Homo Erectus oldu. Homo Erectus bu kanuna uyarak Homo Sapi-ens oldu. Ve Homo Sapiens bu kanuna uyarak Homo Sapiens Sapiens oldu.

“Ve sonra yaklaşık onbin yıl önce, Homo Sapiens Sapi-ens’in bir kolu, ‘İnsan bu kanundan muaftır. Tanrılar hiçbir zaman insanın bu kanun tarafından engellenmesini planlamadılar,' dedi. Ve böylelikle kanuna her açıdan karşı koyan bir medeniyet inşa etiler ve beşyüz nesil içinde -biyolojik zamanın ölçeğine göre göz açıp kapayana kadar- Homo Sapiens Sapiens' lerin bu kolu bütün dünyayı ölümün eşiğine getirdiklerini gördüler. Ve bu felaket hakkında yaptıkları açıklama... neydi?”

“Hı?”

‘İnsan bir üç milyon yıl boyunca bu gezegende zararsız bir biçimde yaşadı, Fakat Alanlar beşyüz nesilde her şeyi çökme aşamasına getirdiler. Ve bunu nasıl açıklıyorlar?’

“Ne demek istediğini anlıyorum. Açıklamaları şu; insanlarda esas itibariyle yanlış olan bir şeylerin olduğunu söylüyorlar. ”

“Siz Alanların yanlış bir şeyler yapıyor olabilecekleri değil de, insanın doğasında esas itibariyle bir şeylerin yanlış olduğu. ”

“Doğru.”

“Bu açıklamayı şimdi nasıl buluyorsun?”

“Artık bu konuda şüphelerim var.”

“Güzel.”

“Alanlar Yeni dünyaya çıkıp, aptalca hareket ederek, her şeye tekme atıp parçaladıkları sırada, buradaki Bırakanlar şu soruya bir yanıt arıyorlardı: ‘Zamanın başlangıcından beri uyduğumuz kanunla uyumlu olan bir yerleşim biçimini başarmanın bir yolu var mı?’ Bu soruyu bilinçli olarak akıllarına getirip ortaya attılar demek istemiyorum tabii İd. İlk havacılar aerodinamik kanununun bilinçli olarak ne kadar farkındaysalar onlar da bu kanunun bilinçli olarak daha fazla farkında değillerdi. Ama yine de bunun için uğraşıyorlardı: Birbiri ardına medeniyet mekanizmaları inşa edip, deneyip vazgeçiyorlar ve uçacak olan bir tanesini bulmaya çalışıyorlardı. Bu şekilde yapıldığında, bu çok yavaş ilerleyen bir iştir. Sadece deneme ve yanılma yoluyla ilerlemek onların bir onbin, hatta ellibin yılını alırdı. Acelelerinin olmadığını bilecek bilgelige açıkça sahiptiler. Havalanmaları gerekmiyordu. Alanların yaptığı şekilde, kendilerini, açıkça felakete giden bir medeniyet aracına adamayı anlamsız buluyorlardı.”

İsmail bunu söyledikten sonra sustu ve devam etmeyince dedim ki: “Peki ya şimdi?”

Yanakları bir tebessümle kırıştı. “Şimdi eve gidiyorsun ve bana'başından beri canlılar toplumunda hangi kanunun ya da kanunların geçerli olduğunu

anlatmaya hazır olduğunda geri geliyorsun.”

“Buna hazır olduğumdan emin değilim.”

“En başından beri olmasa da, son bir haftanın yarısı boyunca burada yaptığımız şey bu: seni hazırlamak.”

“Ama nereden başlayacağımı bilmiyorum.”

“Evet, biliyorsun. Elinde A’lar, B’ler, ve C’ler meselesindeki üç rehberin aynısı var. Aradığın kanuna canlılar toplu-munda üç milyar yıl boyunca İstisnasız olarak her zaman uyulmuş.” Başıyla dışarıdaki dünyayı işaret etti. “Ve her şey bu hâle işte bu şekilde geldi. Eğer başından beri her nesil bu kanuna uymasaydı, denizler cansız çöl ve kara da hâlâ rüzgarda uçuşan toz olurdu. Burada gördüğün sayılamayacak kadar çok olan yaşam türleri bu kanuna uyarak varoldu ve insan da bu kanuna uyarak varoldu. Ve bu gezegenin tüm tarihi boyunca sadece bir kez bir canlı türü bu kanuna meydan okuyarak yaşamaya çalıştı ve bu, bir türün tamamı değildi, sadece Alanlar olarak adlandırdığım tek bir toplumdur. Onbin yıl önce bu toplum, ‘Artık yeter. İnsan bu kanun tarafından sınırlandırılmak için yaratılmadı,’ dedi ve kanuna her açıdan karşı koyan bir şekilde yaşamaya başladılar. Kanunun yasakladığı her şeyi birer birer medeniyetlerinin teme/ siyaseti haline getirdiler. Ve şimdi, beşyüz nesil sonra, bu kanuna aykırı yaşayan herhangi bir türün çekeceği cezayı çekmek üzereler.”

İsmail elinin tersini kapıya doğru sallayarak, "Sana rehberlik etmesi için bu kadarı yeterli olmalı, " dedi.

4

Kapı arkamdan kapandı ve işte oradaydım. Tekrar içeri giremezdim ve eve de gitmek istemiyordum. Kafam

bomboştu. Canım sıkılmıştı. Mantıklı bir nedeni olmaksızın kendimi reddedilmiş hissetmeyi bile becerdim.

Evde işler yığılıyordu. İşimde geri kalmıştım ve son teslim tarihlerini kaçıırıyordum. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, şimdi de İsmail bana pek de

şevk vermeyen bir ödev vermişti. Ciddiyetle işe koyulmanın zamanı gelmişti, o yüzden ender olarak yaptığım bir şeyi yaptım; dışarı çıkıp bir içki içmeye bir yere gittim. Birisiyle konuşmaya ihtiyacım vardı ve yalnız başına içenler bu yönden şanslıdır - her zaman konuşacak birilerini bulurlar.

Pekâlâ: Bu esrarengiz can sıkıntısı ve reddedilme hislerinin temelinde ne yatıyordu? Ve neden özellikle bu günde ortaya çıkmışlardı? Yanıt: Özellikle bu gün İsmail beni kendi başıma çalışmam için göndermişti. Yüklenmek üzere olduğum bu araştırmadan beni kurtarabilirdi, fakat bunu yapmamayı tercih etti. Öyleyse: bu bir tür reddedilme. Bunu bu şekilde algılamak çocukça tabii ki, ama hiç bir zaman mükemmel olduğumu iddia etmedim.

Yine de bundan daha fazlası vardı, çünkü canım hâlâ sıkındı. İkinci bir kadeh burbon bana bu konuda yardım etti: İlerleme kaydediyordum. Bu doğru. Can sıkıntımın nedeni şuydu:

İsmail'in bir müfredat programı vardı. Eh, tabii ki, neden olmasmdı ki? Birbiri ardına öğrencilerle çalışarak, yıllar boyunca müfredatını oluşturmuştu. Bu, akla yatkın. Bir planın olması gerek. Burada başlarsın, sonra şuraya ilerlersin, sonra şuraya, sonra da şuraya ve tamam! Güzel bir gün, dersi bitirirsin. İlgin için teşekkürler! İyi günler ve çıkarken kapıyı arkandan kapat.

Ben şu anda nereye kadar gelmişim? Yarı yolda mıydım? Üçte biri mi? Çeyreği mi? Her neredeysem, kaydettiğim her ilerleme beni İsmail'in hayatından çıkmaya bir adım daha yaklaştırıyordu.

Durumu bu şekilde almayı tasvir eden en başarılı kötü sözcük nedir? Bencillik? Sahiplenme? Hasislik? Her ne olursa olsun bunu kabul edeceğim ve hiçbir mazeret bulmayacağım.

Bununla yüzleşmem gerekiyordu: Sadece bir öğretmen istemiyordum, hayat boyu bir öğretmen İstiyordum.

W

W

*

SEKİZ

Kanunun ne olduğunu bulmak dört günümü aldı.

Bunun bir gününü kendime bunu yapamayacağımı söylemekle, iki gününü yapmakla, bir gününü de yaptığımdan emin olmakla geçirdim. Beşinci günde geri gittim. İsmail'in ofisinden içeri girerken, kafamda söyleyeceğim şeyin provasını yapıyordum ki, o da şuydu: "Bunu tek başıma yapmam konusunda neden ısrar ettiğini sanırım anladım, "

Düşüncelerimden sıyrılıp başımı kaldırdığımda bir an için dağıldım. Beni orada bekleyen şeyin ne olduğunu unutmuştum: boş oda, boş koltuk, kalın bir cam ve onun gerisinden parlayan bir çift göz. Aptalca, titrek bir sesle havaya merhaba dedim,

O anda İsmail daha önceden hiç yapmadığı bir şey yaptı. Beni karşılarken, üst dudağını kaldırdı ve ben bir dizi dirsek büyüklüğünde kehribar renkli diş gördüm. Aceleyle koltuğuma oturdum ve bir okul çocuğu gibi işaretini bekledim.

"Bunu tek başıma yapmam konusunda neden ısrar ettiğini sanırım anladım," dedim ona. "Eğer bunu benim için sen yapmış olsaydın ve Alan'ıarm, doğa toplumunda hiçbir zaman yapılmayan şeylerin hangilerini yaptıklarını sen anlatsaydın, sana şöyle diyecektim: 'Eh, tabii kİ, ne olmuş yani, büyük marifet.'"

İsmail homurdandı.

"Tamam. Anladığım üzere, toplumun geri kalan kısmının hiç yapmayıp da Alanların yaptığı dört şey var ve bunların hepsi onların medeniyet sisteminin asli unsurları. Öncelikle, Alanlar, rakiplerini yokediyorlar ve bu vahşi doğada hiçbir zaman olmayan bir şey. Vahşi doğada hayvanlar kendi bölgelerini ve avlarını savunurlar ve rakiplerinin bölgelerini işgal edip onları avlarından ederler. Bazı türler, avları arasına rakiplerini dahil bile ederler, fakat hiçbir

zaman, kovboyların ya da çiftçilerin çakallara, tilkilere ve kargalara yaptığı gibi sırf öldürmek için rakiplerinin izini sürmezler. Onlar avladıklarını yerler.”

İsmail başıyla onayladı. “Yine de hayvanların kendilerini savunmak ya da sadece hayatlarını tehdit altında hissetilderi için de öldürdüklerini belirtmek gerek. Örneğin, babunlar kendilerine saldırmayan bir leopara saldırabilirler. Burada görmen gereken nokta şu ki, babunlar yiyecek aramaya çıksalar bile hiçbir zaman bir leopar bulmak amacıyla çıkmazlar.”

“Ne demek istediğini anladığımdan emin değilim.”

“Yani, yiyecekleri yoksa, babunlar bir yemek bulmak için organize olurlar, fakat leoparların yokluğunda hiçbir zaman bir leopar bulmak için organize olmazlar. Başka bir deyişle, senin de dediğin gibi, hayvanlar avlanmaya çıktıklarında -babunlar gibi aşırı derecede saldırgan hayvanlar bile- bunu yiyecek elde etmek için yaparlar, rakiplerini yoketmek için değil, hatta onları avlayan hayvanları bile.”

“Evet, nereye varmaya çalıştığım şimdi anlıyorum.”

“Peki bu kanuna istisnasız olarak her zaman uyuldugun-dan nasıl emin olabilirsin? Yani, vahşi doğa olarak adlandırdığın yerde rakiplerin hiçbir zaman birbirlerini yokettikleri-nin görülmediği gerçeği dışında demek istiyorum.”

“Eğer bu kanuna istisnasız olarak her zaman uyulmasaydı, o zaman senin de dediğin gibi, hiçbir şey şu anda olduğu hale gelemezdi. Eğer rakipler birbirlerini sırf öldürmek için avlasalardı, o zaman hiç rakip olmazdı. Rekabetin her seviyesinde sadece tek bir tür olurdu: en güçlü olan.

“Devam et.”

“Sonra, Alanlar rakiplerinin yiyeceklerini kendi yiyeceklerine yer açmak amacıyla sistematik olarak yok ediyorlar. Doğa toplumunda buna benzer bir şey olmuyor. Oradaki kanun şu: İhtiyacın olanı al ve gerisini rahat bırak.”

İsmail başıyla onayladı.

“Üçüncüsü, Alanlar rakiplerinin yiyecek elde etmelerini kabul etmiyorlar. Vahşi doğada kural şu: Rakiplerinin senin yediğin şeyi elde etmelerini kabul etmeyebilirsin ama genel olarak yiyecek elde etmelerine bir şey diyemezsin. Başka bir deyişle ‘Bu ceylan benim,’ diyebilirsin, ama, Bütün ceylanlar benim/ diyemezsin. Aslan, kendisine ait olduğunu düşünerek avım savunur, ama kendisinmiş gibi bütün sürüyü savunmaz.”

"Evet, bu doğru. Fakat diyelim ki sıfırdan bir sürü yetiştirdin. O sürüyü sana aitmiş gibi savunabilir miydin?"

“Bilmiyorum. Sanırım savunabilirdim, dünyadaki bütün sürüler bana aitmiş gibi davranmadığım sürece.”

“Peki, ya rakiplerinin yetiştirdiğin şeyleri elde etmesini kabul etmemek?”

“ Bu konudaki siyasetimiz yine aynı: Bu gezegenin her santimetre karesi bize aittir ve bu yüzden eğer her yeri ekersek, bu, bütün rakiplerimizin sadece talihsiz oldukları ve yokol-mak zorunda oldukları anlamına gelir. Bizim politikamız rakiplerimizin dünyadaki hiçbir yiyeceği elde etmesine izin vermemektir ve bunu bizden başka hiçbir tür yapmaz.”

“Arılar, elma ağacındaki kovanlarının içinde olanı elde etmenize razı olmazlar ama elmaları almanıza bir şey demezler. ”

“Bu doğru.”

“Güzel. Ve vahşi doğa dediğin yerde hiç yapılmayan ama Alanların yaptığı dördüncü bir şey olduğunu söylüyorsun.”

“Evet. Vahşi doğada bir aslan bir ceylanı öldürür ve onu yer. Ertesi güne saklamak için ikinci bir ceylan öldürmez. Geyik orada duran çimenleri yer. Çimenleri biçip kış için saklamaz. Ama bunlar Alanların yaptığı şeyler.”

“Bu konuda pek de emin değilmişsin gibi görünüyorsun.”

"Evet, pek emin değilim. Yiyecek depolayan türler var, anlar gibi ama çoğu bunu yapmıyor."

“Bu durumda ortada olan bir şeyi gözden kaçırmışsın. Yaşayan her canlı,

yiyecek depolar. Birçoğu yiyeceği bedenlerinde depolar, aslanların, geyiklerin ve insanların yaptığı gibi, ötekilerde ise, bu onların adaptasyonları açısından yetersiz olacağından, harici olarak da yiyecek depolamaları gerekir."

"Evet, anlıyorum."

"Bu türden bir yiyecek depolamaya karşı bir yasaklama yoktur. Olamazdı da, çünkü bütün sistemin işlemlerini sağlayan budur: Yeşil bitkiler, bitki yiyenler için yiyecek depolar, bitki yiyenler de yırtıcı hayvanlar için yiyecek depolar vesaire. ”

"Doğru. Bunu bu şekilde düşünmemiştim."

"Canlılar toplumunda hiçbir zaman yapılmayan fakat Alanların yaptığı başka bir şey var mı?"

"Benim görebildiğim kadarıyla hayır. Toplumun işlemlerini sağlayan unsurlarla âlâkalı olan bir şey yok."

2

"Bu kadar hayranlıkla tarif ettiğin bu kanun, canlılar toplumundaki rekabeti tanımlıyor. Yeteneklerinin son haddine kadar rekabet edebilirsin, fakat rakiplerini sırf öldürmek için avlayamazsın veya onların yiyeceklerini yokedemezsin ya da yiyecek elde etmelerini engelleyemezsin. Başka bir deyişle rekabet edebilirsin ama savaş açamazsın."

"Evet, dediğin gibi, bu barışı sağlayan kanun,"

"Peki bu kanunun sonucu nedir? O neyi sağlar?"

"Eee... düzeni sağlar."

"Evet ama şu anda başka bir şeyin peşindeyim. Eğer bu kanun on milyon yıl önce feshedilseydi ne olurdu? Canlılar toplumu neye benzerdi?"

"Yine, her rekabet seviyesinde sadece tek bir yaşam formu olurdu bence."

Eğer çimenler için rekabet edenlerin hepsi on milyon yıl boyunca birbirleriyle savaş ediyor olsalardı, şimdiye kadar hepsinin arasından bir tanesi galip gelirdi diye düşünüyorum. Ya da belki bir tane galip böcek, bir tane galip kuş, bir tane galip sürüngen vesaire olacaktı. Bu durumun aynısı bütün seviyeler için geçerli olurdu."

"Öyleyse kanun neyi sağlıyor? Bu anlattığın toplumla, şu anki toplum arasındaki fark nedir?"

"Sanırım, biraz önce tarif ettiğim toplum yirmi, otuz ya da bir kaç yüz değişik türü içeriyor olurdu. Ama şu anki toplumda milyonlarca tür var."

"Öyleyse kanun neyi sağlıyor?"

"Çeşitlilik."

"Tabii ki. Peki çeşitliliğin iyi yanı nedir?"

"Bilmiyorum... daha ilginç olduğu kesin."

"Sadece çimenler, ceylanlar ve aslanlardan oluşan küresel bir toplumun nesi var? Ya da sadece pirinç ve insanlardan oluşan küresel bir toplumun?"

Bir süre gözlerimi boşluğa diktim. "Böyle bir toplumun ekolojik olarak zayıf olacağını söylemek zorundayım. Çok yüksek oranda tehlikelere açık olacaktır. Varolan şartlarda olabilecek herhangi bir değişimle, bütün her şey çöker. "

İsmail başıyla onayladı. "Çeşitlilik toplumun hayatta kalmasını sağlayan bir etkidir. Yüz milyon türü içeren bir toplum, bir topyekün küresel felaket dışında hemen hemen her şeyi atlatıp yaşamaya devam edebilir. Düşünüldüğünden çok daha fazla yokediciliğe sahip olan, yirmi derecelik küresel bir ısı düşüşünü, bu yüzmilyon türün içinden binlercesi atlatıp yaşamaya devam eder. O yüz milyonun içinden yirmi derecelik küresel bir ısı artışını binlercesi atlatıp hayatta kalır. Fakat yüz ya da bin türden oluşan bir toplumun hayatta kalma açısından hiçbir değeri yoktur."

"Doğru. Ve burada saldırıya uğrayan da çeşitliliğin ta kendisi. Alanların

kanun dışı rekabet etmesinin doğrudan bir sonucu olarak, hergün onlarca tür yokoluyor."

"Artık işin içinde bir kanun olduğunu bildiğine göre, bu, olanlara bakış açında bir değişildik yapıyor mu?"

"Evet. Artık yaptığımız şeyin sadece budalaca hareket etmek olduğunu düşünmüyorum. Dünyayı sakarlığımızdan yocketmıyoruz. Dünyayı yokediyoruz çünkü, açık bir şekilde, onunla hakikaten savaşıyoruz. "

3

"Anlattığına göre, eğer bütün türler bu kanun tarafından belirlenen rekabet kurallarından muaf tutulmuş

olsalardı, canlılar toplumu yokolurdu. Peki ama, sadece tek bir tür kendini kanundan muaf tutsaydı ne olurdu?"

"İnsandan başka mı demek istiyorsun? "

"Evet. Ama tabii ki, neredeyse insan kadar kurnaz ve azimli olması gerekirdi. Bir sırtlan olduğunu düşün. Av hay-vanlarını o tembel ve despot aslanlarla niye paylaşsın. Her seferinde aynı şey oluyor: Bir zebra öldürüyorsun, bir aslan geliyor, seni kovuyor ve sen bir köşede oturup artıklar için beklerken o afiyetle yemeğini yiyor. Bu adil mi?"

"Ben öteki türlü olduğunu düşünmüştüm, aslanlar avı öldürüyorlar ve sırtlanlar da tâcız ediyor. "

"Aslanlar tabii ki avlarını kendileri öldürürler, fakat eğer yapabilirlerse başkalarının avlanm kendilerine mâl etmekten de son derece memnun olurlar."

"Tamam."

"Pekâlâ, bundan bıkıyorsun. Bu konuda ne yapacaksın?"

"Aslanları yok edeceğim."

“Peki bunun sonucu ne olacak?”

“Eh... tacizler sona erecek.”

"Aslanlar neyle besleniyorlardı?"

“Ceylanlar. Zebalar. Av hayvanları.”

“Artık aslanlar yok. Bu seni nasıl etkiliyor?”

"Nereye varmaya çalıştığını anlıyorum. Artık daha fazla av hayvanımız var.”

"Ve daha fazla av hayvanınız olunca da?”

Ona boş boş baktım.

“Pekâlâ, Ekolojinin ABC’sini bildiğini varsayıyordum. Doğa toplumunda, bir nüfusun yiyecek kaynakları arttığında, o nüfus da artar. O nüfus arttıkça, yiyecek kaynakları azalır ve yiyecek kaynakları azaldıkça, o nüfus da azalır. Yiyecek nüfusuyla, o yiyeceği yiyen nüfus arasındaki bu karşılıklı etkileşim her şeyi dengede tutan şeydir.”

“Bunu biliyordum. Sadece o anda gerçekten düşünmüyordum.”

“Eh,” dedi İsmail şaşkın bir ifadeyle kaşlarını çatarak, “düşün.”

Güldüm. "Tamam. Öyleyse, aslanların gitmesiyle, sırtlanların daha fazla yiyeceği oluyor ve nüfusumuz artıyor. Av hayvanlarınız çok az kalana kadar nüfusunuz artıyor ve sonra azalmaya başlıyor. ”

“Alışılmış koşullarda öyle olurdu ama siz o koşulları değiştirdiniz. Sınırlı rekabet kanununun sırtlanlara uymadığına karar verdiniz.”

“Doğru. O zaman öteki rakiplerimizi yok ederiz.”

“Lafı ağzından her seferinde bir kelime olarak kerpetenle çekmeye beni zorlama. Bunu çözmeni istiyorum.”

"Pekâlâ, bîr bakalım. Av hayvanlarını paylaştığımız rakiplerimizi yokettikten

sonra... nüfusumuz av hayvanları yok denecek kadar azalmcaya dek artar. Artık yokedecek rakip de yoktur, bu yüzden av hayvanlarının nüfusunu arttırmalıyız... Hayvan yetiştirme işine başlayan sırtlanlar hayal edemiyorum,”

“Av hayvanlarını paylaştığınız rakiplerinizi öldürdünüz, fakat av hayvanlarınızın da rakipleri var - çimenler için rekabet edenler. Bunlar sizin ikinci dereceden rakiplerinizdir.

Onları yokedin, böylece av hayvanlarınız için daha fazla çimen olacaktır.”

“Doğru. Av hayvanları için daha fazla çimen demek daha fazla av hayvanı demektir, daha çok av hayvanı, daha çok sırtlan demek, daha çok sırtlan... Yokedecek ne kaldı ki?” İsmail bana bakarak sadece kaşlarını kaldırdı. “Yokedecek bir şey kalmadı.”

“Düşün.”

Düşündüm. “Pekâlâ. Doğrudan rakiplerimizi ve ikinci dereceden rakiplerimizi yokettik. Şimdi üçüncü dereceden rakiplerimizi yokedebiliriz - çimenlere karşı güneş ışığı ve toprak için yarışan yeşil bitkiler, ”

“Doğru. O zaman av hayvanlarımızın daha çok bitkisi olacak, sizin de daha çok av hayvanınız, ”

“Komik... Bu kovboylar ve çiftçiler tarafından neredeyse kutsal bir görev gibi görülür. Yiyemeyeceğin her şeyi yoket. Senin yediğini yiyen her şeyi yoket. Ve senin yediğini beslemeyen her şeyi yoket. ”

“Bu, Alanlar Kültüründe gerçekten de kutsal bir görevdir. Ne kadar fazla rakip öldürürsen, dünyaya o kadar fazla İnsan getirebilirsin ve bu durum, bunu olabilecek en kutsal görev haline getirir. Kendini sınırlı rekabet kanunundan bir kere muaf tuttun mu, dünyada, yiyeceğin ve yiyeceğinin yiyeceği dışındaki her şey yok edilmesi gereken bir düşman haline gelir. ”

“Gördüğün gibi bir tek türün kendini bu kanundan muaf tutması, türlerin

tümünün kendilerini bu kanundan muaf tutmalarıyla aynı sonucu doğuruyor. Sonuç olarak, tek bir türün çoğalıp yayılmasını desteklemek için, çeşitliliğin aşama aşama yokolduğu bir toplumla karşı karşıya kalıyorsun.

“Evet. Alanların geldiği noktaya gelmek zorunda kalıyorsun; sürekli olarak rakipleri saf dışı bırakmak, yiyecek kaynaklarını sürekli arttırmak ve sürekli olarak nüfus patlaması konusunda ne yapman gerektiğini düşünmek. Geçen gün bu konuda ne demiştin? Artan bir nüfusu beslemek için yiyecek üretiminin arttırılması hakkında bir şeydi.

“‘Artan bir nüfusu beslemek için üretimin yoğunlaştırılması, o nüfusun daha da artmasına yol açar. ’ Feter Farb bunu ‘İnsanoğlu nda. söylemiştir.”

“Bunun bir paradoks olduğunu mu söylemiştin?”

“Hayır, bunun bir paradoks olduğunu o söyledi.”

“Neden?”

İsmail omuz silkti. “Onun doğadaki herhangi bir türün yiyecek kaynaklarının arttığı oranda büyüüp çoğalacağını bildiğinden eminim. Fakat bildiğin gibi, Ana Kültür bu türden kanunların insanlara uymadığını öğretiyor.”

“Bir sorum var," dedim. "Bütün bunları birlikte gözden geçirirken, ziraatin bu kanuna aykırı olup olmadığını hep merak ediyorum. Demek istediğim tanımsal olarak bu kanuna aykırıymış gibi görünüyor. ”

"Öyle, eğer elinde olan tek tanım Alanların tanımıysa. Ama başka tanımlar da var. Ziraat, sizin büyümenizi desteklemeyen bütün canlılara karşı açılmış bir savaş olmak zorunda değil."

"Sanırım benim sorum şu. Biyolojik toplum bîr ekonomidir öyle değil mi? Demek istediğim, kendin için daha fazlasını almaya başlarsan, o zaman birileri için, bir şeyler için, daha azı kalmak zorunda. Öyle değil mi?"

“Evet, ama kendin için daha fazlasını alarak nereye varmaya çalışıyorsun? Bunu neden yapasın?”

Eh, bu yerleşik hayatın temeli. Ziraat olmadan yerleşik hayata geçemem.”

“İstedığının bu olduğundan emin misin?”

“Başka ne isteyeceğim ki?”

"Dünyayı ele geçirip, onun her santimetrekaresini ekip, yaşayan herkesi ziraatçı olmaya zorlayacağın noktaya kadar büyümek istemez misin? ”

“Hayır.”

Alanlar şimdiye kadar bunu yaptılar ve hâlâ da bunu yapıyorlar. Onların ziraat sistemleri bunu desteklemek üzere planlanmış: Sadece yerleşim değil, büyüme. Sınırsız büyüme.”

“Tamam. Ama benim tek istediğim yerleşik hayat.”

“Öyleyse savaşmak zorunda değilsin.”

“Ama sorun hâlâ ortada. Eğer yerleşik hayata geçeceksem, daha önceden sahip olduğumdan daha fazlasına ihtiyacım var ve bu daha fazlası bir yerden gelmek zorunda,

“Evet, bu doğru, çektiğin zorluğu anlıyorum. Öncelikle, yerleşik hayat hiçbir şekilde özel olarak insana ait bir adaptasyon değildir. Şu anda, tamamen göçebe olan herhangi bir tür aklıma gelmiyor. Her zaman bir bölge, bir beslenme yeri, bir yumurtlama yeri, bir kovan, bir yuva, bir tünek, bir in, bir kümes, bir delik, bir oyuk vardır. Ve hayvanlar arasında yerleşik hayatın değişik dereceleri vardır, insanlar arasında da. Avcı-toplayıcılar bile tamamen göçebe değillerdir ve onlarla saf ziraatçılar arasında ara toplumlar vardır. Yoğun toplayıcılığı, uygulayan ve birazcık daha yerleşmelerini sağlaması için fazladan yiyecek toplayıp depolayan avcı-toplayıcılar vardır. Sonra, az yetiştirip çok toplayan yarı-ziraatçılar vardır. Ve sonra çok yetiştirip, az toplayan yakın-ziraatçılar vardır. Ve bunun gibi,”

“Fakat bu asıl soruna değinmiyor,” dedim.

“Değiniyor, ama senin bakış açın, sorunu sadece ve sadece tek bir yönden görmeye kilitlenmiş. Gözden kaçırdığın nokta şu: Homo Habilis sahnede görüldüğü zaman, Homo Habilis olarak adlandırdığımız o özel adaptasyon

sahne de göründüğü zaman, bir şeyin ona yolu açması gerekiyordu. Demek istediğim bazı başka türlerin yokolmak zorunda olduğı değıl. Demek istediğim, sadece, Homo Habilis in yediğı ilk lokmayla birlikte, bir şeyle rekabete girdiğı. Ve sadece tek bir şeyle değıl, eğer Homo Habilis yaşayacaksa, bir dereceye kadar azalmak zorunda kalacak olan binlerce şeyle rekabete girdiğı. Bu durum, bu gezegen üzerinde şu ana dek varolmuş olan her tür için geçerlidir.”

“Tamam. Ama bunun yerleşik hayatla ne ilgisi olduğunu hâlâ anlamıyorum,”

“Dinlemiyorsun. Yerleşik hayat, insan dahil her tür tarafından bir dereceye kadar uygulanan biyolojik bîr adaptasyondur. Ve her adaptasyon, çevresindeki adaptasyonlarla rekabet ederek kendisini destekler. Kısacası, insanın yerleşimi rekabet kanunlarına aykırı değıl, rekabet kanunlarına tabiidir. ”

"Ah. Evet. Tamam, şimdi anladım."

6

Öyleyse, şimdi neyi ortaya çıkardık?

"Kendini rekabet kanunlarından muaf tutan herhangi bir türün sonuç olarak kendi büyümesini desteklemek için toplumu mahvettiğini."

“Herhangi bir tür mü? Buna İnsan da dahil mi?"

“Evet. Açıkça. Aslında burada olan da bu.”

“Öyleyse, en azından bunun, insan ırkına özgü gizemli bir günahkarlık olmadığı anlıyorsun. Kültürünüzün insanlarını dünyanın yokedicileri yapan, insanoğlunun özünde bulunan ölçülemez bir kusur değildir.”

“Doğru. Aynı şey herhangi bir türün başına da gelirdi, en azından bunu yapabilecek kadar güçlü olan herhangi bir türün. Yiyecek kaynaklarındaki her artış, nüfusun da artmasına neden olduğı sürece.”

“Yiyecek kaynakları arttığı sürece, her nüfus artar. Bu insan dahil her tür için

geçerlidir. Alanlar bunu burada onbin yıldır kanıtlıyorlar. Onbin yıldır, artan bir nüfusu beslemek için sürekli olarak yiyecek üretimini arttırıyorlar ve bunu her yaptıklarında, nüfus daha da artıyor.”

Bir süre düşünerek öylece oturdum. Sonra dedim ki: “Ana Kültür aynı fikirde değil.”

“Tabii ki değil. Buna hararetle karşı çıktığından eminim. Ne diyor?”

“Nüfusumuzu arttırmadan yiyecek üretimini arttırmanın bizim gücümüz dahilinde olduğunu söylüyor.

“Nereye kadar? Yiyecek üretimini arttırmak niye?”

“Açlık çeken milyonları beslemek için.”

“Ve onları beslerken onlardan üremeyeceklerine dair bir söz mü alacaksınız?”

“Şey... hayır, bu planın bir parçası değil.”

“Öyleyse açlık çeken milyonları beslerseniz ne olacak?”

“Çoğalacaklar ve bizim de nüfusumuz artacak.”

“Hem de başarılı bir şekilde. Kültürünüzde onbin yıl boyunca, her yıl başarıyla ve sonuçları tam olarak önceden bilinerek gerçekleştirilen bir deneydir bu. Artan bir nüfusu beslemek için yiyecek üretiminin arttırılması, nüfusun daha da artmasıyla sonuçlanır. Açıkçası, böyle sonuçlanmak zordur ve başka bir sonuç beklemek tamamen biyolojik ve matematiksel fantaziler kurmaktır.”

“Yine de...” diye düşündüm, “Ana Kültür, bu durumda, doğum kontrolünün sorunu çözeceğini söylüyor. ”

“Evet. Eğer bu konuda bazı arkadaşlarıyla tartışmaya girmek gibi bir aptallık yaparsan, bu konuya işaret etmek akıllarına geldiğinde rahatlamış olarak içlerini çekerler: ‘Oh be! Yırttık.’ Bu durum, hayatını mahvetmeden önce içkiyi bırakacağına yemin eden alkoliğin durumuna benzer. Küresel nüfus kontrolü, hep gelecekte gerçekleşecek olan bir şeydir. Bu, 1960’ta sayınız üç

milyarken gelecekte gerçekleŖecek bir Ŗeydi. Ŗu anda, nŖfusunuz beŖ milyar ve bu hâla gelecekte gerçekleŖecek olan bir Ŗey.”

“Doğru. Ama yine de bu gerçekleŖebilir.”

“Aslında gerçekleŖebilir ama bu hikayeyi canlandırdığınız sürece gerçekleŖemez. Bu hikayeyi canlandırdığınız sürece, açlığa yiyecek üretimini arttırarak yanıt vermeye devam edeceksiniz. Dünyadaki aç insanlara yiyecek göndermekle ilgili ilânları gördün mü?”

"Evet. "

"Gebeliği önleyici hap ya da aletler göndermekle ilgili hiç ilân gördün mü?”

"Hayır. "

“Hiçbir zaman göremezsin. Ana Kültür’ün bu konuda bir söylediği öteki söylediğini tutmaz. Ona, nŖfus patlaması dediğinde küresel nŖfus kontrolü der ama ona açlık dediğinde, yiyecek üretiminin arttırılması diye yanıt verir. Fakat olanlara bakılırsa, yiyecek üretiminin arttırılması her yit olan, küresel nŖfus kontrolü de hiçbir zaman olmayan bir olaydır. ”

“Doğru.”

“Bütün olarak kültürünüzde, aslında, küresel nŖfus kontrolüne doğru önemli bir yönelim yoktur. Görölmesi gereken nokta Ŗudur ki, tanrıların dünyayı insanoğlu için yarattığını söyleyen bir hikayeyi canlandırdığınız sürece de böyle bir yönelim hiçbir zaman olmayacaktır. Bu hikayeyi canlandırdığınız sürece, Ana Kültür yiyecek üretiminin arttırılmasını bugün talep edecektir ve nŖfus kontrolü için de yarına teminat verecektir. ”

“Evet, bunu anlayabiliyorum. Ama bir sorum var.”

"Devam et.”

"Açlık konusunda Ana Kültür’ün ne dediğini biliyorum. Sen ne diyorsun?”

“Ben mi? Türünüzün, bütün öteki türlere hükmeden biyolojik gerçeklerden muaf olmadığından başka bir Ŗey demiyorum.”

“İyi ama bunu açlıkla nasıl bağdaştırıyorsun?”

“Açlık, insanlara özgü değildir. Dünyanın her yerindeki bütün türler açlığa maruzdur. Bir türün nüfusu kendi yiyecek kaynaklarını aşarsa, o nüfus, yiyecek kaynaklarıyla tekrar dengeye gelene dek, azalır. Ana Kültür, insanların bu süreçten muaf olmaları gerektiğini söylüyor, bu yüzden de kendi kaynaklarını aşmış bir nüfus gördüğünde, o nüfusa hemen dışarıdan yiyecek yetiştiriyor ve böylece bir sonraki nesilde o nüfustan daha da fazla kişinin açlık çekmesini garantiliyor. Nüfusun, kendi yiyecek kaynaklarıyla desteklendiği noktaya kadar azalmasına hiçbir zaman izin verilmediği için açlık, hayatlarının kronik bir özelliği haline geliyor.”

“Evet. Birkaç yıl önce gazetede, açlıkla ilgili bir konferansta, aynı noktaya değinen bir çevrebilimciyle ilgili bir hikaye okudum. Tanrım, adama nasıl da yüklenmişler. Neredeyse bir katil olmakla suçlanmış. ”

“Evet, tahmin edebiliyorum. Dünyanın dört bir yanından gelen meslektaşları, onun ne dediğini gayet iyi anlıyorlar ama Ana Kültür’ü, tam da yardımseverliği tutmuşken, bu şekilde karşılıklarına almayacak kadar akliselimler. Eğer sadece otuzbin kişiyi doyurabilecek bir bölgede, kırkbin kişi varsa, onları kırkbinde tutabilmek için dışarıdan yiyecek getirmenin şefkatle hiçbir alâkası yoktur. Bu sadece açlığın devam etmesini garantiler.”

“Doğru. Ama yine de sadece bir kenarda oturup onların açlıktan ölmesine izin vermek çok zor,”

"Bunlar tümüyle, kendisinin dünyanın ilahi yoldan atanmış hükümdarı olduğunu düşünen birinin sözleri: ‘Onların açlıktan ölmelerine izin vermeyeceğim. Kuraklığın olmasına İ7.in vermeyeceğim. Nehrin taşmasına izin vermeyeceğim.’ Bunların olmasma izin veren tanrılardır, sizler değil."

"Geçerli bir nokta," dedim. "Yine de bu konuda bir sorum daha var." İsmail, devam etmem için başıyla işaret etti. "Birleşik Devletler’de her yıl, yiyecek üretimini son derece fazla miktarlarla artırıyoruz ama nüfus artışıımız nispeten yavaş. Öte yandan, nüfus artışının en fazla olduğu ülkeler, tarımsal üretimin zayıf olduğu ülkeler. Bu durum, yiyecek üretimiyle nüfus artışı arasında olduğunu söylediğin karşılıklı ilişkiyle çelişiyor. ”

İsmail hafif bir bezginlik içerisinde kafasını salladı. “Gözlemlendiği şekliyle olay şudur: 'Artan bir nüfusu beslemek için yiyecek üretiminde yapılan her artış, nüfusun daha da artmasına yol açar.' Bu ifade, bu artışların nerede olduğuyla ilgili bir şey söylemiyor.”

“Anlamadım.”

“Nebraska'daki yiyecek üretiminde yapılan bir artış mutlaka Nebraska'daki nüfusta bir artışa neden olmaz. Hindistan, ya da Afrika'da bir nüfus artışına neden olabilir.”

“Hâlâ anlamıyorum.”

“Yiyecek üretimindeki her artış, herhangi bir yerdeki nüfusun artmasıyla sonuçlanır. Başka bir deyişle, Nebras-ka'mn üretim fazlasını binleri tüketiyor ve eğer tüketmese-lerdi, Nebraskalı çiftçiler bu üretim fazlasını üretmeyi keserlerdi. Anladın mı?”

“Doğru,” dedim ve birkaç dakikayı düşünerek geçirdim. “Birinci Dünya çiftçilerinin Üçüncü Dünya nüfus patlamasını körüklediğini mi söylüyorsun?”

“Nihai olarak evet,” dedi, “körükleyecek başka kim var ki?”

Gözlerimi ona dikerek öylece oturdum.

“Soruna küresel perspektiften bakabilmen için ondan bir adım geriye gitmen gerekiyor. Şu anda burada beş buçuk milyarsınız ve milyonlarca insan açlık çekmesine karşın altı milyarı doyurmaya yetecek kadar yiyecek üretiyorsunuz. Ve altı milyarı doyurmaya yetecek kadar yiyecek ürettiğiniz için, üç ya da dört yıl içinde nüfusunuzun altı milyar olması biyolojik açıdan bir kesinliktir. O zamanla birlikte (buna karşın, milyonlarca insan hâlâ açlık çekiyor olacak), altıbu-çuk milyara yetecek kadar yiyecek üretiyor olacaksınız, bu da demektir ki bir üç ya da dört yıl içinde nüfusunuz altı-buçuk milyar olacak. Fakat, o zaman da yedi milyara yetecek kadar yiyecek üretiyor olacaksınız (milyonlarca insan hâlâ açlık çekiyor olmasına karşın) ve bu da demektir ki yine üç ya da dört sene içinde nüfusunuz yedi milyar olacak. Bu sürece bir son vermek için, yiyecek üretimini arttırmanın açlarınızı doyurmadığı ve sadece nüfus patlamasını körüklediği

gerçeğiyle yüzleşmeniz gerekiyor. ”

“Anlıyorum. Fakat yiyecek üretimini arttırmaya nasıl son vereceğiz? ”

“Ozon tabakasına zarar vermeye ya da yağmur ormanlarını yoketmeye nasıl son veriyorsanız öyle yapacaksınız. Bunu yapmaya isteğiniz ve niyetiniz varsa bir yol bulunur. ”

7

“Gördüğün gibi, sandalyenin yanına bir kitap bıraktım, ” dedi İsmail.

Kızılderililerin Amerikan Kültür Mirası Kitabı’ydı.

“Hazır nüfus kontrolü konusuyla uğraşırken, orada, ön tarafta, aydınlatıcı bulabileceğin kabile yerleşimlerinin bir haritası var." Ben bir dakika kadar haritayı inceledikten sonra, ne anladığımı sordu.

“Bu kadar çok olduklarının farkında değildim. Bir sürü farklı insan topluluğu.”

“Onların hepsi aynı anda orada değillerdi ama pek çoğu oradaydı. Üzerinde düşünmeni İstedığım konu onların büyümelerini sınırlayan şeyin ne olduğu.”

“Haritanın nasıl bir yardımı dokunacak?”

“Buranın boş bir kıta olmaktan çok uzak olduğunu görmeni istedim. Nüfus kontrolü bir lüks değil bir gereklilik idi.”

“Tamam.”

“Herhangi bir fikrin var mı?”

“Haritaya bakarak mı demek istiyorsun? Hayır, korkarım yok. ”

"Bana şunu söyle: Eğer kültürünüzün insanları, kalabalık kuzeydoğuda yaşamaktan bıkarlarsa ne yaparlar?"

"Kolay. Arizona'ya giderler. New Mexico'ya Colorado'ya. Geniş ve açık alanlara."

"Peki, geniş ve açık alanlarda yaşayan Alanlar bundan hoşlanırlar mı?"

"Hoşlanmazlar. Arabalarına, üzerinde 'Eğer New Mexi-co'yu seviyorsan, geldiğin yere geri dön,' yazan tampon etiketleri yapıştırırlar. "

"Ama onlar geri gitmez. "

"Hayır sadece gelmeye devam ederler."

"Bu bölgenin Alanları bu akını neden önleyemiyorlar? Kuzeydoğu nüfusunun artışına neden bir sınır koyamıyorlar?"

"Bilmiyorum. Bunu nasıl yapabileceklerini anlamıyorum."

"Yani, ülkenin bir bölümünde, fışkıran bir nüfus kaynağı var ve bu kaynağı kapatma zahmetine kimse katlanmıyor, çünkü fazlalıklar her zaman Batı'nın geniş ve açık alanlarına doğru akabilir."

"Bu doğru."

"Yine de bu eyaletlerin hepsinin birer sınırı var. Niye o sınırlar onları dışarda tutmuyor?"

"Çünkü onlar sadece hayali çizgiler."

"Kesinlikle. Kendini bir Arizonalı'ya dönüştürmen için tek yapman gereken şey, o hayali çizgiyi geçip yerleşmek. Fakat dikkat etmen gereken nokta şu ki, o haritadaki her Bırakan topluluğunun çevresinde kesinlikle hayali olmayan bir sınır vardır: Bir kültürel sınır. Eğer Navajo'lar çok kalabalık olmaya başladıklarını hissetselerdi, kendilerine şöyle diyemezlerdi: 'Eh, Hopi'lerin bir sürü geniş ve açık alanları var. Haydi oraya gidip Hopi olalım. ' Böyle bir şey onlar için olanaksızdı. Kısacası, New York'lular nüfus sorunlarını Arizo-nalı olarak çözebilirler ama Navajo'lar nüfus sorunlarını Hopi olarak çözemezlerdi. O kültürel sınırlar, hiçkimsenin tercihli olarak geçemediği sınırlardı."

“Doğru. Öte yandan, Navajo’lar Hopi’lerin kültürel sınırını geçmeden bölgesel sınırlarını geçebilirlerdi.”

“Hopi bölgesini işgal edebilirlerdi demek istiyorsun. Evet, kesinlikle. Ama benim değindiğim nokta hâlâ geçerli. Hopi bölgesine girseydin, sana dolduracağın bir form vermezlerdi, seni öldürürlerdi. Bu çok işe yanyordu. Bu, İnsanlara, büyümelerine sınır koymak için çok güçlü bir dürtü sağlıyordu.”

“Evet. Orası öyle.”

“Bunlar, insanlığın ya da çevrenin yararı için büyümelerini kısıtlayan insanlar değildiler. Büyümelerini kısıtlıyorlardı, çünkü ekseriyetle bu, komşularıyla savaşa girmekten daha kolaydı. Ve tabii ki, büyümelerini kısıtlamak için büyük çaba harcamayan bazıları da vardı, çünkü onlar komşularıyla savaşmaktan vicdan azabı duymuyorlardı. Bunun, ütöpik bir rüyanın barışsever krallığı olduğunu öne sürmüyorum. Herkesin davranışını izleyen, herkesin mülkiyet haklarını garanti altına alan bir Devlet Babanın olmadığı bir dünyada, bu, vahşet ve gözüpeklikle ün salmak için iyi bir yol ve bu üne, komşularına kısa, ters notlar göndererek sahip olamazsın. Onların, eğer büyümelerini kısıtlayıp, kendi bölgelerinde kalmazlarsa, tam olarak neyle karşılaşacaklarını bilmelerini istersin.”

“Evet, anlıyorum. Onlar birbirlerini kısıtlıyorlardı.”

“Ama sadece geçilmesi olanaksız bölgesel sınırlar inşa ederek değil. Kültürel sınırları da geçilemez olmalıydı. Narragan-serilerin nüfusunun fazlası, Cheyenne olmak için, sadece eşyalarını toplayıp Batı’ya gidemezlerdi. Narraganset’ler oldukları yerde kalıp nüfuslarını sınırlandırmak zorundaydılar. ”

“Evet. Bu, çeşitliliğin homojenlikten daha fazla işe yaradığı başka bir durum.”

8

“Bir hafta önce,” dedi İsmail, “Kanunlardan bahsederken, insanların nasıl yaşamaları gerektiği ile ilgili sadece tek bir tür kanun olduğunu söyledin - bir

oyla değiştirilebilen türden kanunlar. şimdi ne düşünüyorsun? Canlılar toplumundaki rekabeti düzenleyen kanunlar bir oyla değiştirilebilir mi?”

“Hayır. Ama bunlar aerodinamik kanunları gibi mutlak değiller. İhlal edilebilirler.”

“Aerodinamik kanunları ihlal edilemez mi?”

"Hayır. Eğer kullandığın uçak kanuna uyularak yapılmadıysa, uçmaz.”

"Ama eğer bir tepenin kenarından aşağı itersen, havada kalır değil mi?”

“Bir süreliğine.”

“Aynısı, sınırlı rekabet kanununa uyumlu olarak kurulmamış bir medeniyet için de geçerlidir. Bir süre havada kalır ve sonra düşer. Bu, kültürünüzün insanların burada karşı karşıya olduğu şey değil mi? Düşüş?”

“Evet.”

“Soruyu başka bir şekilde soracağım. Kendilerini, izledikleri siyaset açısından, sınırlı rekabet kanunundan muaf tutan herhangi bir türün, kendi büyümelerini desteklemek için sonuç olarak toplumu yokedeceğinden emin misin?”

“Evet.”

“Öyleyse burada neyi bulmuş oluyoruz? ”

“İnsanların nasıl yaşamaları gerektiğiyle, aslında nasıl yaşamak zorunda olduklarıyla ilgili bir parça kesin bilgi bulduk.”

“Bir hafta önce elde edilemez dediğin bilgi.”

“Evet, ama...”

“Evet?”

“Anlamıyorum, nasıl... Dur bir dakika.”

“Acelemiz yok. ”

“Bunu nasıl genel bir bilgi kaynağı yapacağımızı anlamıyorum, Demek istediğim, bu bilgiyi bir genelleme yoluyla öteki meselelere nasıl uygulayacağımızı anlamıyorum.”

“Aerodinamik kanunları size hasarlı genleri nasıl tamir edeceğinizi söylüyor mu?”

“Hayır.”

“Öyleyse ne işe yarıyorlar?”

“Şey... Uçmamızı sağlıyorlar.”

“Burada anahatlarım çıkardığımız kanun, türlerin yaşamasını sağlar, türlerin hayatta kalmalarını sağlar, insan dahil. Size, insanın ruh halini değiştiren uyuşturucuların yasallaştırılıp yasallaştırılmaması konusunda bir şey söylemez. Evlilik öncesi seksin İyi mi kötü mü olduğunu söylemez. Ölüm cezasının doğru mu yanlış mı olduğunu söylemez. Yo-kolmaktan kurtulmak istiyorsanız, size nasıl yaşamanız gerektiğini söyler ve bu bir kimsenin ihtiyacı olan birincil ve de en Önemli bilgidir. ”

“Doğru. Yine de...”

“Evet?”

“Yine de benim kültürümün İnsanları bunu kabul etmezler. ”

“Yani, senin kültürünün insanları senin burada öğrendiklerini kabul etmeyecekler demek istiyorsun.”

“Doğru.”

“Onların neyi kabul edip neyi etmeyeceklerini açıklığa kavuşturalım. Kanunun kendisi tartışma götürmez. O, orada, canlılar toplumunda açıkça yerini almış. Alanların reddedeceği husus bu kanunun insan ırkını da kapsamına aldığı. ”

“Doğru.”

"Bu pek de süpriz değil. Ana Kültür, insanoğlunun evi' nin evrenin merkezi olmadığı gerçeğini kabul edebildi. İnsanın sıradan bir sümüksü canlıdan evrimleştiğini kabul edebildi. Fakat, insanın canlılar toplumunun barışı sağlayan kanunundan muaf olmadığı gerçeğini hiçbir zaman kabul etmeyecek. Bunu kabul etmek onun İşini bitirir. ”

"Öyleyse ne diyorsun? Bu ümitsiz bir durum mu?"

"Hiç de değil. Açıkçası, eğer siz hayatta kalacaksanız, Ana Kültür’ün işinin bitirilmesi gerekiyor ve bu da sizin kültürünüzün insanların yapabileceği bir şey. Onun, sizin beyinlerinizin dışında bir varlığı yok. Ona kulak vermeyi bir kere bıraktınız mı, onun varlığı sona erer.”

“Doğru. Ama insanların bunun olmasına izin vereceğini hiç zannetmiyorum.”

İsmail omuz silkti. “O zaman, onların yerine, bunu kanun yapacak. Kanuna uyararak yaşamayı reddederlerse, o zaman yaşamayacaklar. Bunun, kanunun temel işlemlerinden biri olduğunu söyleyebilirsin: Kanuna meydan okuyarak toplumun dengesini tehdit edenler, kendilerini otomatik olarak yokederler.”

“Alanlar bunu hiçbir zaman kabul etmezler. ”

"Kabul etmenin bununla bir ilgisi yok. Bir tepenin kenarından boşluğa adım atan bir adamın yerçekiminin etkilerini kabul etmemesinden de bahsedebilirsin. Alanlar kendi kendilerini yok etme sürecindeler ve bunu yaptıklarında toplumun dengesi tekrar sağlanacak ve verdiğiniz hasar da tamir edilmeye başlanabilir.”

"Doğru."

“Öte yandan, bu konuda mantıksızca kötümserisin. Dışa-nda, artık sırrın çözüldüğünü bilen ve yeni bir şeyler duymaya hazır olan, aynı senin gibi yeni bir şeyler duymak İsteyen bir sürü insan olduğunu düşünüyorum.

“Umarım haklısmdır."

9

“Bu kanunu ortaya koyuş biçimimizden pek de tatmin olmadım,” dedim.

“Olmadın mı?”

“Ondan bir kanun olarak bahsediyoruz ama aslında bu üç kanun... ya da her nasılsa, ben onu üç kanun olarak tarif ettim.”

“O üç kanun, dallardır. Senin aradığın ise ana gövde ve o da şöyle bir şey: Hiçbir tür, dünyadaki hayatı kendisine mâl etmeyecektir.”

"Evet, rekabet kuralları da bunu emniyete alıyor."

“Bu kanunun ifade ediliş biçimlerinden biri. Bir ötekisi de şu: ‘Dünya tek bir tür için yaratılmamıştır.’”

“Evet. Öyleyse insan kesinlikle onu fethedip, yönetmek için yaratılmadı.”

“Bu çok büyük bir aşama. Alanlar mitolojisinde, dünyanın bir yöneticiye İhtiyacı vardı, çünkü tanrılar onu karmakarışık etmişlerdi. Onların yarattığı, vahşi bir orman, uluyan bir kaos, bir kargaşaydı. Ama gerçekte böyle miydi?”

“Hayır, her şey bir düzen içindeydi. Dünyaya düzensizliği getiren Alanlardı.”

“Bu kanunun nizamı o zaman da yeterliydi, şimdi de yeterli. İnsanoğlunun dünyaya düzeni getirmesine gerek yoktu.”

10

"Kültürünüzün insanları, insanın Özel olduğu fikrine aşırı derecede sıkı sıkıya sarılıyorlar. İnsanoğlu ve yaradılışın geri kalan kısmı arasmda çok derin bir uçurum olduğunu görme istekleri saplantı haline gelmiş. Bu insanm üstünlüğü mitolojisi, onların dünyaya canlarının istediği her şeyi yapmalarını haklı çıkarıyor, aynen Bitlerin üstün Ari ırk mitolojisinin, onun Avrupa'ya canının istediği her şeyi yapmasını haklı çıkardığı gibi. Ama

sonuç olarak bu mitoloji, tam olarak tatmin edici değildir. Alanlar çok yalnız insanlardır. Dünya onlar için düşman bölgesidir ve onlar orada bir işgal ordusu gibi, o sıradışı üstünlükleriyle, yabancılaşmış ve tecrid edilmiş olarak yaşarlar. ”

“Bu doğru. Ama nereye varmaya çalışıyorsun?”

Sorumu yanıtlamak yerine İsmail şöyle dedi: “Bırakanlar arasında, suç, akıl hastalığı, intihar ve uyuşturucu bağımlılığı çok ender görülen şeylerdir. Ana Kültür bu konuda ne diyor?”

“Bana göre.., Ana Kültür’e göre, bunun nedeni sadece, Bırakanların bu şeylere sahip olamayacak kadar İlkel olmaları.”

“Başka bir deyişle, suç, akıl hastalığı, intihar ve uyuşturucu bağımlılığı, ilerlemiş bir toplumun nitelikleri.”

“Doğru. Hiçkimse bunu bu şekilde dile getirmez tabii ki ama bu böyle biliniyor. Bunlar ilerlemenin bedeli.”

“Yaklaşık olarak bir asırdır, kültürünüzde yaygın bir biçimde geçerliliği olan, neredeyse bununla tamamen zıt bir fikir var. Bırakanlar arasında bu şeylerin neden çok ender görüldüğüyle ilgili bir fikir.”

Bir dakika kadar düşündüm. "Soylu Vahşi kuramı demek istiyorsun. Bunu detaylarıyla bildiğimi söyleyemem.”

"Ama onunla ilgili bir izlenimin var. Kültürünüzde revaçta olan da detaylı olarak kuramın kendisi değil, sadece onun bir izlenimi.”

"Doğru. Doğayla içiçe yaşayan insanların, soylu olmaya eğilimli oldukları söyleniyor. Bunu yapan, bütün o günba-tunlarını seyretmek. Bir günbatımını seyredip, sonra da gidip komşunun tipisini¹ ateşe veremezsin. Doğayla içiçe yaşamak akıl sağlığı için harikadır, ”

“Benim buna benzer bir şey söylemediğimin farkındasm.”

“Evet. Ama ne diyorsun?”

“Alanların son onbin yıldır, burada canlandırdıkları hikayeyi gözden geçirdik. Bırakanlar da bir hikaye canlandırıyorlar. Anlatılan bir hikaye değil, canlandırılan bir hikaye.”

“Bununla ne demek istiyorsun?”

“Kültürünüzdeki değişik insan toplulukları arasına karışırsan, Çin’e, Japonya’ya, Rusya’ya, İngiltere’ye ve Hindistan’a gidersen, her toplum sana kendileriyle ilgili ayrı bir açıklama yapar ama yine de onlar temelde tek bir hikayeyi canlandırıyorlar ve bu da Alanların hikayesi. Bunun aynısı Bırakanlar için de geçerlidir. Afrika’nın Sazadamları, Avustralya Alawa’ları, Brezilya’nın Kreen-Akrore’leri ve Birleşik Devletlerin Navajoları’nın her biri sana kendileriyle ilgili değişik açıklamalarda bulunurlar ama onlar da tek bir temel hikayeyi, Bırakanların hikayesini canlandırıyorlar.”

“Nereye varmaya çalıştığını anlıyorum. Önemli olan anlattığın hikaye değil, aslında nasıl yaşadığın.”

“Bu doğru. Alanların son onbin yıldır burada canlandırdığı hikaye insanoğlunu ve dünyayı sadece felakete sürüklemiyor, bu aynı zamanda esas itibarıyla sağlıklı ve kimseyi tatmin etmeyen bir hikaye. Bu bir megalomanın fantazisidir ve bu hikayeyi canlandırmak, Alanlara açgözlülük, zalimlik, akıl hastalığı, suç ve uyuşturucu bağımlılığıyla delik deşik olmuş bir kültür kazandırdı.”

“Evet, öyle görünüyor.”

Bırakanların son üç milyon yıldır burada canlandırdıkları hikaye, bir fetih ve hükümdarlık hikayesi değildir. Bu hikayeyi canlandırmak onları güç ve iktidar sahibi yapmaz. Bu hikaye onlara tatmin edici ve anlamlı hayatlar sağlar. Eğer onların araştırma karışırsan bunu görürsün. Onlar hoşnutsuzluk ve isyanla kaynamıyorlar, sürekli olarak neyin serbest bırakılması ve neyin yasaklanması hususunda ağız dalaşı yapmıyorlar, sonsuza kadar birbirlerini doğru bir biçimde yaşamamakla suçlamıyorlar, birbirlerinden korkarak yaşamıyorlar, hayatları boş ve amaçsız olduğu için çıldırmıyorlar, günleri geçirebilmek için kendilerini uyuşturucularla hissizleştirmek zorunda kalmıyorlar, kendilerine tutunacak bir dal sağlamak için her hafta yeni bir din

icat etmiyorlar, hayatlarım yaşamaya değer kılması için sürekli olarak yapacak bir şeyler ya da inanacak bir şeyler aramıyorlar. Ve -tekrar ediyorum- bunun nedeni, doğayla içiçe yaşamaları ya da resmi bir hükümetlerinin olmaması ya da doğuştan soylu olmaları değil. Bunun nedeni, sadece İnsanlar için işe yarayan bir hikayeyi canlandırmaları - üç milyon yıldır işe yaramış ve hâlâ da işe yarayan ve Alanların henüz ezip yoketmeyi başaramadığı bir hikaye.”

“Tamam. Bu kulağa fevkalade geliyor. Bu hikayeye ne zaman geleceğiz?”

"Yarın. En azından yarın başlarız.”

“İyi,” dedim. “Ama bugün bitirmeden önce, bir sorum var. Neden Ana Kültür? Benim kişisel olarak bununla ilgili çektiğim bir zorluk yok, ama, kültürel hain olarak özellikle dışı cinsiyet seçmişsin gibi durduğu için, bazı kadınların zorlanacağım tahmin edebiliyorum.”

İsmail homurdandı. “Onu hiçbir şekilde bir hain olarak görmüyorum ama ne demek istediğini anlıyorum, işte yanıtlım: Kültür, her yerde ve her zamanda bir anadır, çünkü kültür, ‘doğal’ olarak besleyip büyütendir - insan toplumlarını ve hayat tarzlarını besleyip büyüten. Bırakan toplumları arasında, Ana Kültür, sağlıklı ve kendi kendini geçindiren bir hayat tarzı anlatır ve onun devamını sağlar. Alan toplumları arasında, o, sağlıklı olduğu ve kendi kendini yokettiği kanıtlanmış bir hayat tarzı anlatır ve onun devamını sağlar.”

“Tamam. Yani?”

“Yani neyi soruyorsun? Eğer Kültür, Avustralya Alawa’ları, Afrika’nın Sazadamları ve Brezilyanın Kayapo leri arasında bir Ana ise, Alanlar arasında neden bir Ana olmasın?”

DOKUZ

1

Ertesi gün geldiğimde, yeni bir planın uygulamaya konduğunu gördüm: İsmail artık camın öteki tarafında değildi, benim tarafımdaydı ve koltuğumdan yaklaşık bir metre ötede, minderlerin üzerine sereserpe uzanmıştı. O cam tabakanın ilişkimiz açısından ne kadar önemli hale geldiğini farketmemiştim: Dürüst olmak gerekirse, mideme doğru bir dehşet dalgasının yayıldığını hissettim. Yakınımda oluşu ve müthiş iriliği beni şaşkınlığa düşürdü, ama saniyenin onda birinden daha uzun bir süre tereddüt etmeden, yerimi aldım ve her zamanki baş hareketimle onu selamladım.

O da başını salladı, fakat ben gözlerinde, yakınlığımız benim kadar onu da rahatsız etmişçesine, ihtiyatlı bir şekilde beni inceleyen bir bakış yakaladığımı sandım,

“Devam etmeden önce,” dedi İsmail bir kaç dakika sonra, “BİR yanlış anlamayı açıklığa kavuşturmak istiyorum,” Üzerinde bir şema olan bir bloknotu havaya kaldırdı.

4-rj—

11>

5. ana»

RAKAMLAR-

Z.wo

"Bunu gözünde canlandırman çok zor değil ama ben yine de çizdim. Bu Bırakanların hikaye çizgisini temsil ediyor," dedi.

"Evet, görüyorum."

Bir şey ekleyip tekrar havaya kaldırdı.

"Yaklaşık olarak milattan önce 8000 yılında başlayan bu kol, Alanların hikaye çizgisini temsil ediyor."

"Tamam."

"Peki, bu hangi olayı temsil ediyor?" diye sordu, kaleminin ucunu M.Ö. 8000 yazan noktaya koyarak.

"Tarım Devrimi,"

"Bu olay zamanda tek bir noktada mı, yoksa bir zaman dilimi içerisinde mi oldu?"

"Sanırım bir zaman dilimi içerisinde."

"Öyleyse M.ö.8000'deki bu nokta neyi temsil ediyor?"

"Devrimin başlangıcım."

"Ne zaman sona erdiğini gösteren noktayı nereye koyacağım? "

"Şey," dedim aptal aptal. "Gerçekten bilmiyorum. İkibin yıl kadar sürmüş olmalı."

"Devrimin sonunu hangi olay belirledi?"

"Onu da bilmiyorum. Bunu belirlemiş olan herhangi bir özel olay bilmiyorum."

"Şampanya patlatmadılar mı?"

" Bilmiyorum."

"Düşün."

Düşündüm ve bir süre sonra dedim ki: "Tamam. Bunun öğretilmemiş olması çok ilginç. Tanım devrimini Öğrettiklerini hatırlıyorum ama bunu hatırlamıyorum."

"Devam et."

"Bu sona ermedi. Sadece yayıldı. Onbin yıl önce orada başladığından beri yayılıyor. Onsekizinci ve ondokuzuncu yüzyılda bu kıtada yayıldı. Ve bugün, Yeni Zelanda'nın, Afrika'nın ve güney Amerika'nın bazı kısımlarında hâlâ yayılıyor. "

"Tabii ki. Gördüğün gibi, tarım devriminiz, Truva savaşı gibi uzak geçmişte tecrit edilmiş ve bugünkü hayatlarımız-la doğrudan ilgisi olmayan bir olay değil. Yakın Doğudaki İlkçağ çiftçilerinin başlattığı bu İş, hiç ara vermeden bir nesilden diğerine aktarılarak günümüze kadar getirilmiştir. Bu, ilk çiftlik köyünün temeli olduğu gibi, aynı şekilde sizin bugünkü büyük medeniyetinizin de temelidir. "

"Evet, bunu anlıyorum."

"Bu, dünyanın anlamı, tanrıların dünyayla ilgili niyetleri ve insanın alinyazısıyla ilgili çocuklarınıza anlattığınız hikayelerin, kültürünüz insanları açısından neden o kadar çok önem taşıdığını anlamana yardım etmeli. Bu,

kültürünüzün temeli olan devrimin bildirisi. Bu, devriminize ait bütün doktrinlerin mahzeni ve de devrim ruhunuzun tam ve eksiksiz ifadesidir. Bu, devrimin neden gerekli olduğunu ve bedeli her ne olursa olsun, neden gelecek nesillere taşınması gerektiğini açıklar.”

“Evet,” dedim. “Bu çok doğru bir düşünce.”

2

“Yaklaşık ikibin yıl önce,” diye devam etti İsmail, “kültürünüzde, ince bir ironi içeren bir olay meydana geldi. Alanlar -ya da en azından büyük bir kısmı- onlara anlam ve gizem dolu görünen bir hikayeyi, kendi hikayeleri olarak benimsediler. Bu hikaye onlara, onu sayısız nesiller boyu çocuklarına anlatan, Yakın Doğu’daki bir Alan topluluğundan geldi. Bu toplum o kadar uzun nesiller boyunca bu hikayeyi çocuklarına anlatıyordu ki, hikaye onlar için bile bir sır haline gelmişti. Neden biliyor musun?”

“Niye bir sır haline geldiğini mi? Hayır.”

“Bir sır haline gelmişti, çünkü hikayeyi ilk anlatanlar -atalarının ataları- Alanlar değil, Bırakanlardı.”

Bir süre gözlerimi kırparak ona bakıp öylece oturdum. Sonra, eğer bir sakıncası yoksa, bunu baştan almasını rica ettim,

“Yaklaşık ikibin yıl önce, Alanlar, pekçok asır öncesinde yaşamış Bırakanlar arasından çıkan bir hikayeyi, kendi hikayeleri olarak benimsediler.”

“Tamam ama ironi bunun neresinde?”

“Olayın ironik yönü şurada; bu hikaye, bir zamanlar Bırakanların kendi aralarında, Alanların kökenleriyle ilgili anlattıkları hikayeydi.”

“Yani?”

“Alanlar kendi kökenleri hakkında bir Bırakan hikayesini kendilerinin olarak benimsediler.”

"Korkarım anlamadım."

"Bir Bırakan toplumu Alanların dünyaya gelişleriyle ilgili ne tür bir hikaye anlatırdı?"

"Tanrım, hiçbir fikrim yok."

İsmail bir baykuş gibi meraklı bir tavırla bana baktı.. "Bu sabah zeka hapını almayı unutmuş gibi görünüyorsun. Önemi yok, sana kendimden bir hikaye anlatacağım, o zaman anlayacaksın."

"Tamam."

İsmail dağ gibi iri cüssesiyle oturduğu minderler üzerinde yeni bir pozisyon aldı ve ben isteksizce gözlerimi kapatarak düşündüm. Şu anda bîr yabancı kapıyı açıp içeri gir-se, acaba ne düşünürdü?

"Eğer dünyayı yöneteceksen, sahip olman gereken çok özel bir bilgi vardır," dedi İsmail. "Bunu anladığından eminim."

"Açıkçası, bunu hiç düşünmedim."

"Alanlar bu bilgiye sahipler tabii ki -en azından sahip olduklarını zannediyorlar- ve bundan çok ama çok gurur duyuyorlar. Bu bilgi, bilgilerin en önemlisidir ve dünyayı yönetecek olanlar için kesinlikle gereklidir. Peki, sence Alanlar, Bırakanların arasına karıştıklarında neyi görüyorlar?"

"Neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Bırakanların bu bilgiye sahip olmadıklarını görüyorlar. Bu tuhaf değil mi?"

"Bilmiyorum."

"Bunu bir düşün. Alanlar, dünyayı yönetmelerini sağlayan bir bilgiye sahipler ve Bırakanlar bu bilgiden yoksunlar, Bırakanlar'ın arasına karıştıkları her yerde, misyonerlerin gördüğü şey buydu. Buna kendileri de oldukça şaşırdılar, çünkü onlar, bu bilginin fiilen apaçık ortada olduğu izlenimini taşıyorlardı,"

“Hangi bilgiden bahsettiğini bile bilmiyorum.”

“Dünyayı yönetmek için gereken bilgi.”

“Tamam ama özel olarak hangi bilgi o?”

“Bunu hikayemden öğreneceksin. Şu anda dikkate aldığım, bu bilgiye kimin sahip olduğu. Alanların buna sahip olduğunu söyledim ve bu akla yatkın, değil mi? Alanlar dünyanın yöneticileri, öyle değil mi?”

“Evet.”

“Ve bırakanlar da bu bilgiye sahip değiller ve bu da akla yatkın, değil mi?”

“Sanırım,”

“Şimdi bana şunu söyle: Bu bilgiye başka kim sahip olurdu, Alanlara ek olarak?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Mitolojik olarak düşün.”

“Pekâlâ... Tanrılar sahip olurdu.”

“Tabii ki. Ve benim hikayem de bununla ilgili: Tanrılar dünyayı yönetmek için gereken bilgiyi nasıl elde ettiler.”

4

“Bir gün (İsmail anlatmaya başladı) tanrılar her zamanki gibi dünyanın yönetimiyle ilgili değerlendirme yapıyorlardı ve içlerinden biri şöyle dedi: ‘Bir süredir üzerinde düşündüğüm bir yer var; geniş ve hoş bir savana. Buraya çok sayıda ağustos böceği gönderelim. Böylelikle yaşam ateşi onlarda ve onlarla beslenecek olan kuş ve kertenkelelerde müthiş surette büyüyecek ve bu çok hoş olacak.’

“Ötekiler bunu bir süre düşündüler, sonra birisi dedi ki: ‘Eğer ağustos

böceklerini oraya gönderirsek, yaşam ateşinin onlarda ve onları yiyerek beslenen diğer canlılarda alevleneceği doğru ama orada yaşayan bütün diğer canlıların pahasına. ' Ötekiler, aklında yatan şeyin ne olduğunu sordular ve o devam etti: 'Ağustos böceklerinin, kuşların ve kertenkelelerin bir süreliğine gelişip büyüebilmeleri için bütün diğer canlıları yaşam ateşinden mahrum bırakmak kesinlikle büyük bir cinayet olur. Çünkü ağustos böcekleri bölgeyi tamamen silip süpürecekler ve geyikler, ceylanlar, keçiler ve de tavşanlar aç kalıp ölecekler. Av hayvanlarının yokolmasıyla, aslanlar, kurtlar ve tilkiler de çok geçmeden ölmeye başlayacaklar, O zaman bize lanet okuyup, ağustos böceklerini, kuşları ve kertenkeleleri kayırdığımız için bize katil demeyecekler mi?'

Bunun üzerine tanrılar bu konuya kafa yormak zorunda kaldılar, çünkü daha önce, duruma özel olarak bu açıdan hiç bakmamışlardı. Ama sonunda birisi şöyle dedi: 'Bunun çok büyük bir sorun oluşturduğunu sanmıyorum. Bunu yapmayız olur biter. Çok sayıda ağustos böceği yetiştirip bu bölgeye göndermeyeceğiz, o zaman her şey eskisi gibi devam edecek ve kimsenin bize lanet okumak için bir nedeni olmayacak. '

"Tanrıların çoğu bunun mantıklı olduğuna karar verdi ama birisi karşı çıktı. 'Bu kesinlikle ötekisi gibi bir cinayet olur,' dedi. 'Çünkü, ağustos böcekleri, kuşlar ve kertenkeleler de bizim himayemizde yaşamıyorlar mı? Ötekiler gibi, onların da bol bol çoğalıp gelişme zamanları hiç gelmeyecek mi?'

"Tanrılar bu konuyu tartışırken, bir tilki avlanmaya çıktı ve tanrılar, 'Tilkiye yaşaması için bir bildircin gönderelim,' dediler. Fakat bu sözler henüz söylenmişti ki bir tanesi şöyle dedi: 'Tilkinin bildircinin hayatı pahasına yaşamasına izin vermek kesinlikle bir cinayet olur. Bildircin bizim ona verdiğimiz canı taşıyor ve bizim himayemizde. Onu tilkinin keskin dişlerine terketmek çok çirkin olur!'

"Sonra bir başkası şöyle dedi: 'Şuraya bak bildircin sessizce bir çekirgeye yaklaşıyor! Eğer bildircini tilkiye vermezsek, o zaman bildircin çekirgeyi yiyecek. Çekirgenin canını da ona biz vermedik mi ve o da bildircin kadar bizim himayemizde yaşamıyor mu? Bildircini tilkiye vermemek kesinlikle bir cinayet olur, böylelikle çekirge de yaşayabilir. '

"Eh, tahmin edebileceğin üzere, tanrılar ağır bir yük altında kalmışlardı ve ne

yapacaklarını bilmiyorlardı. Ve onlar bu konuda tartışırlarken bahar geldi ve dağlardan gelen erimiş kar sularıyla akarsular yükseldi ve içlerinden biri, 'Bu suların taşıp, sel olmasına izin vermek kesinlikle bir cinayet olur, çünkü sayısız canlı sele kapılıp ölür,' dedi. Fakat başka biri, 'Suların taşıp sel olmasına izin vermemek kesinlikle cinayet olur, çünkü bu olmadan göller ve bataklıklar kurur ve onların içinde yaşayan canlıların hepsi ölür,' dedi. Ve tanrıların kafası bir kez daha karıştı.

“En sonunda içlerinden birisi yeni gibi görünen bir fikirde ortaya çıktı. ‘Yaptığımız herhangi bir hareketin bazıları

için iyi ve de bazıları için kötü olacağı çok açık, öyleyse hiçbir şey yapmayalım. O zaman himayemizde yaşayan canlılardan hiçbiri bize katil diyemez.’

Saçma!’ diye patladı bir diğeri, ‘Eğer hiçbir şey yapmazsak, bu da bazıları için iyi ve bazıları için kötü olacak öyle değil mi? Himayemizde yaşayan canlılar, “Şuraya bak! Perişanız ve tanrılar hiçbir şey yapmıyorlar!” diyecekler.’

“Ve tanrılar aralarında çekişirlerken, ağustos böcekleri savanada kaynaştılar ve av hayvanlarıyla, yırtıcı hayvanlar tanrılara lanet okuyarak ölürlerken, ağustos böcekleri, kuşlar ve kertenkeleler tanrılara övgüler yağdırdılar. Ve tanrılar meseleye hiç karışmadıkları için, bildircin yaşadı ve tilki aç açına tanrılara lanet okuyarak deliğine gitti. Ve bildircin yaşadığı İçin, çekirgeyi yedi ve çekirge de tanrılara lanet okuyarak öldü. Ve tanrılar en sonunda sel halindeki kar sularına set çekme kararı aldıkları için, göller ve bataklıklar kurudu ve içlerinde yaşayan binlerce canlının hepsi tanrılara lanet okuyarak öldüler.

“Ve bütün bu lanet okumaları duyan tanrılar inledi. ‘Bahçeyi dehşet dolu bir yer haline getirdik ve içinde yaşayanların hepsi bizim zalimler ve katiller olduğumuzu düşünüp bizden nefret ediyorlar. Ve bunda haklılar, çünkü yapılması gerekenin ne olduğunu bilmediğimiz için, bir şey yaparak ya da hiçbir şey yapmayarak onlara bir gün iyilik diğer gün kötülük yolluyoruz. Ağustos böceklerinin silip süpürdüğü savana, okunan lanetlerle cınlıyor ve verecek hiçbir cevabımız yok. Bildircinin yaşamasına izin verdiğimiz için, tilki ve çekirge bize lanet okuyor ve verecek yanıtımız yok. Aslında bütün

dünya, onu yarattığımız güne lanet etmeli, çünkü biz-ler iyilik ve kötülüğü sırayla gönderen katilleriz ve aslında bunu yaparken bile ne yapılması gerektiğini bil miyon it '

"Eh, tanrılar çaresizlik ve karamsarlık bataklığında boğulmak üzereydiler ki içlerinden birisi başını kaldırıp şöyle dedi: 'Söylesenize; bahçe için, meyvesi iyi ve kötünün bilgisini kazandıran bir ağaç yaratmadık mı?'

"'Evet,' diye bağırdı ötekiler. 'Haydi o ağacı bulup, meyvesinden yiyelim ve bu bilginin ne olduğunu öğrenelim.' Ve tanrılar bu ağacı bulup meyvesinden tattıklarında, gözleri açıldı ve dediler ki: 'Artık bu bahçeye, katil olmadan ve himayemizde yaşayanların beddualarını almadan bakabilmek İçin ihtiyacımız olan bilgiye gerçekten sahibiz.'

"Ve onlar bu şekilde konuşurlarken, bir aslan avlanmaya çıktı ve tanrılar kendi kendilerine, 'Bugün aslanın aç kalma günü ve avlayacağı geyik bir gün daha yaşayabilir,' dediler. Ve böylece aslan avım kaçırdı ve aç bir şekilde inine dönerken tanrılara lanet okumaya başladı. Ama onlar şöyle dediler: 'Huzur içinde ol, çünkü biz dünyayı nasıl yöneteceğimi-zı biliyoruz ve bugün senin aç kalma günün.' Ve aslan huzura kavuştu.

"Ve ertesi gün aslan avlanmaya çıktı ve tanrılar ona bir-gün önce kurtardıkları geyiği gönderdiler. Geyik aslanın dişlerini boynunda hissettiği zaman, tanrılara lanet okumaya başladı. Ama onlar şöyle dediler: 'Huzur içinde ol, çünkü biz dünyayı nasıl yöneteceğimizi biliyoruz ve bugün senin ölme günün, aynen dün yaşama günün olduğu gibi.' Ve geyik huzura kavuştu.

"Sonra tanrılar kendi kendilerine şöyle dediler: 'İyi ve kötünün bilgisi kesinlikle çok güçlü bir bilgi, çünkü bizim katil olmadan dünyayı yönetmemizi sağlıyor. Eğer dün aslanı bu bilgi olmadan aç göndermiş olsaydık, bu gerçekten bir cinayet olurdu. Ve eğer bugün geyiği bu bilgi olmadan aslanın dişlerine göndermiş olsaydık, bu da gerçekten bir cinayet olurdu. Fakat bu bilgi sayesinde birbirine görünüşte karşı bu şeylerin ikisini de yaptık ve cinayet işlemedik.'

"Tesadüfen, tanrılardan biri, ötekiler bilgi ağacının meyvesinden yerlerken, bir göreve gönderilmişti ve geri dönüp de tanrıların aslan ve geyik

meselesinde ne yaptıklarını duyduğunda, şöyle dedi: ‘Bu iki şeyi yaparak kesinlikle birinde ya da diğerinde cinayet işlediniz, çünkü bu iki şey birbirine zıt ve bunlardan birisini yapmak iyiye, diğerini yapmak kötü olmak zorunda. Eğer aslanın ilk gün aç kalması iyi idiyse, ona ikinci gün geyiği göndermek kötüydü. Ya da ona ikinci günde geyiği göndermek iyi idiyse, o zaman ilk gün onu aç göndermek kötüydü.’

“Diğerleri başlarıyla onaylayıp şöyle dediler: ‘Evet, bu bilgi ağacının meyvesinden yemeden önce biz de aynen bu şekilde mantık yürüttük.’

“‘Ne bilgisi bu?’ diye sordu tann, ağacı ilk kez farkederek.

“‘Meyvesinden tat,’ dediler ona. ‘O zaman ne bilgisi olduğunu tam olarak bilirsın.’

“Bunun üzerine tanrı meyveden yedi ve gözleri açıldı. Evet, anlıyorum,’ dedi. ‘Bu hakikaten de tanrıların gerçek bilgisi: Kimin yaşayacağı ve kimin öleceği.’”

"Buraya kadar soracağın bir soru var mı?" diye sordu İsmail.

Anlatımın yarıda kesilmesiyle irkilerek sıçradım. "Hayır. Bu büyüleyici."

İsmail devam etti.

6

"Tanrılar, Adem'in canlandığını gördüklerinde, kendi kendilerine şöyle dediler: ‘İşte, neredeyse bizden biri olabilecek kadar bize çok benzeyen bir canlı. Ona ne uzunlukta bir Ömür ve nasıl bir alınyazısı biçelim?’

“İçlerinden biri dedi ki: 'O çok güzel, ona bu gezegenin ömrü kadar ömür verelim. Çocukluk günlerinde bahçedeki herkese baktığımız gibi ona da bakalım ki bizim himayemizde yaşamının tadını öğrensın. Ama yetişkinlik çağında, öteki yaratıkların yapabildiğinin çok daha fazlasına muktedir olduğunun kesinlikle farkına varacaktır ve bizim himayemizden akılıp yerinde duramaz hale gelecektir. O zaman, onu, bahçedeki diğer ağaca, Hayat Ağacına gönderelim mi?’

“Fakat bir başkası dedi ki: ‘Ademi, daha kendisi bu ağacın arayışına girmeden, bir çocuk gibi Hayat Ağacına götürmek, onu, sayesinde önemli bir bilgelik kazanabileceği ve gidişatını kendine kanıtlayacağı büyük bir teşebbüsten alı-koyar. Ona bir çocuk olarak İhtiyacı olan özen ve ilgiyi sağlayacağımız gibi, bir yetişkin olarak ihtiyacı olan arayışı da sağlayalım. Hayat Ağacı arayışını, onun, yetişkinlik döneminin uğraşısı yapalım. Bu şekilde, kendisinin, bu gezegenin ömrü kadar ömre nasıl sahip olacağını keşfeder.’

“Ötekiler bu plana katıldılar, ama birisi dedi ki: ‘Bunun Adem için uzun ve şaşırtıcı bir arayış olabileceğine de dikkat etmemiz gerekir. Gençlik sabırsızdır ve bir kaç bin yıllık bir aramadan sonra, Hayat Ağacını bulmakta ümitsizliğe düşebilir. Ve eğer bu olursa, bunun yerine yoldan çıkıp, iyi ve kötünün bilgi ağacının meyvesinden yiyebilir.’

“Saçma,’ diye yanıtladı diğerleri. ‘Bu ağacın meyvesinin sadece tanrılara yaradığım çok iyi biliyorsun. Bu ağacın meyvesi, Adem’e, öküzlerin otlarından daha fazla yaramaz. Bu meyveyi ağızına alıp yutabilir, fakat meyve ona hiçbir yarar sağlamadan bedeninden geçip gider. Herhalde bu ağacın meyvesinden yiyerek bizim bilgimize sahip olacağını düşünmüyorsun?’

“‘Tabii ki hayır,’ diye yanıtladı öteki. ‘Tehlikeli olan, bizim bilgimize sahip olması değil, daha çok, bu bilgiye sahip olduğunu zannetmesi. Bu ağacın meyvesinden yedikten sonra kendi kendine şöyle diyebilir: “Tanrıların kendi bilgi ağaçlarının meyvesinden yedim, öyleyse dünyayı nasıl yöneteceğimi onlar kadar iyi biliyorum. İstedığimi yapabilirim,”’

“‘Bu olanaksız,’” diye yanıtladı öteki tanrılar. ‘Adem, bizim dünyayı yönetmemizi ve yapacak olduklarımızı yapmamızı sağlayan bilgiye sahip olduğunu düşünecek kadar aptal olabilir mi? Yarattığımız canlılardan hiçbirisi, hiçbir zaman, kimin öleceğinin ve kimin yaşayacağını bilgisine sahip olamayacak. Bu bilgi yalnızca bizimdir ve Adem, evrenin karanlığa gömülüp, yokolduğu güne dek bilgelikle büyümüş olsa bile, bu bilgi, aynen şimdi olduğu gibi onun çok ötesinde olacaktır.’

“Ama bu sözler öteki tanrının fikrini değiştirmede. ‘Eğer Adem bizim ağacımızın meyvesinden yerse,’ diye üsteledi, ‘kendini nasıl kandıracağını

bilemeyiz. Gerçeği bilmeden kendine, "Yapmayı haklı gösterebildiğim her şey iyidir ve yapmayı haklı gösteremediğim her şey kötüdür," diyebilir.'

"Fakat diğerleri, 'İyi ve kötüyü bilmek bu değil,' diyerek dudak büktüler.

"'Tabii ki değil,' diye yanıtladı öteki, 'Ama Adem bunu nereden bilebilir?'

"Diğerleri omuz silkti. 'Belki de Adem, gençliğinde, kendisinin dünyayı yönetebilecek kadar bilge olduğuna inanabilir ama bundan ne çıkar? Bu kibirli aptallık büyüyüp olgunlaştıkça geçer. '

"'Ah,' dedi öteki, 'iyi de, Adem bu kibirli aptallıkla, büyüyüp olgunlaşacak kadar yaşayabilecek mi? Kendini bizimle eşit görerek, her şeyi yapabilir. Kibirle bahçede etrafına bakıp şöyle diyebilir: "Bunların hepsi yanlış. Yaşam ateşini neden bütün bu canlılarla paylaşmak zorunda kalayım? Şuraya bak, aslanlar, kurtlar ve tilkiler, benim olabilecek av hayvanlarını alıyorlar. Bu kötü. Bu canlıların hepsini öldüreceğim ve bu iyi olacak. Bir de şuraya bak, tavşanlar, çekirgeler ve serçeler, bölgedeki, benim olabilecek meyveleri alıyorlar. Bu kötü. Bu canlıların hepsini öldüreceğim ve bu iyi olacak. Ve şuraya bak, tanrılar öteki canlıların büyüyüp çoğalmalarını sınırlandırdıktan gibi benim büyüme ve çoğalmamı da sınırlandırmışlar. Bu kötü. Sınırsız bir biçimde büyüyüp çoğalarak, bu bahçede yanan yaşam ateşinin hepsini içime çekeceğim ve bu iyi olacak." Söyleyin bana, eğer bu olursa, Adem dünyanın bütününü yoketmeden önce ne kadar süre yaşar? '

"'Eğer bu olursa,' dedi diğerleri, 'Adem dünyayı bir günde yokeder ve o günün sonunda da kendini yokeder.'

"'Aynen öyle,' dedi diğerleri, 'bu dünyadan kaçmayı başaramadıkça. O zaman, dünyayı yokettiği gibi bütün evreni de yokeder. Fakat öyle olsa bile, sonunda, sınırsızca büyüyüp çoğalan herkes gibi, kendi kendini yokedecektir.'

"'Bu Adem için gerçekten de çok kötü bir son olur,' dedi başka biri. 'Ama, İyi ve Kötünün Bilgi Ağacının meyvesinden yemeden de sonu yine aynı olamaz mı? Kendi kendini, bunun iyi olduğuna dair kandırmadan da, büyümeye ve çoğalmaya karşı duyduğu müthiş özlemle, yaşam ateşini eline geçirmek için yoldan çıkamaz mı?'

“Çıkabilir,’ diyerek diğerleri ona katıldı. ‘Fakat bunun sonucu ne olur? O, bir suçlu, bir kanun düşmanı, bir yaşam hırsızı ve çevresindeki canlıların katili haline gelir. Yaptığının iyi olduğu ve ne pahasına olursa olsun yapılması gerektiği aldatmacası olmazsa, çok geçmeden, kanunu çiğneyerek yaşamaktan yorulur. Aslında bu, onun Hayat Ağacı arayışı sırasında olmak zorunda. Fakat, eğer bizim bilgi ağacımızın meyvesinden yerse, bu yorgunluğunu silkip atar. Şöyle der: “Çevremdeki bütün yaşamın katili olarak yaşamaktan yorulmuşsam bunun ne önemi var? Ben iyiyi ve kötüyü biliyorum ve bu şekilde yaşamak iyi. Öyleyse, yorgunluktan ölsem ve dünyayı hatta kendimi dahi mahvetsem bile, bu şekilde yaşamalıyım. Tanrılar, dünyadaki herkesin uyması için bir kanun yazdılar ama bu kanun bana uymaz, çünkü ben onlarla eşitim. Bu yüzden bu kanuna uymadan yaşayacağım ve sınırsızca büyüüp çoğalacağım. Sınırlandırılmak kötüdür. Yaşam ateşini tanrıların elinden çalacağım ve onu kendi büyümem için saklayacağım ve bu iyi olacak. Büyümeme katkıda bulunmayan türleri yokedeceğim ve bu iyi olacak. Bahçeyi tanrıların elinden zorla söküp alacağım ve onu büyümeme katkıda bulunacak şekilde baştan düzenleyeceğim ve bu iyi olacak. Ve bütün bunlar iyi olduğu için, her ne pahasına olursa olsun yapılmalı. Bahçeyi mahvedip berbat bir yer haline getirebilirim. Soyum dünyaya, ağustos böcekleri gibi bardaktan boşanırcasına yağıp, kendi pisliklerinde boğulana dek orayı silip süpürebilirler ve birbirlerinin görüntülerinden nefret edip çıldırabilirler. Yine de devam etmeliler çünkü sınırsızca büyümek iyidir ve kanunun koyduğu sınırları kabul etmek kötüdür. Ve eğer birileri, ‘Birer suçlu olarak yaşadığımız bu hayatın yükünden kurtulalım ve yine tanrıların himayesinde yaşayalım,’ derse, onları öldüreceğim çünkü söyledikleri şey kötüdür. Ve eğer binleri, ‘Bu sefalet yolundan çıkıp, öteki ağacı arayalım,’ derse onları öldüreceğim çünkü söyledikleri şey kötüdür. Ve sonunda bütün bahçe benim emrime amade hale geldiği ve benim büyümeme hizmet etmeyen bütün türler bir kenara fırlatıldığı ve dünya üzerindeki yaşam ateşinin tamamı benim soyumun damarlarında aktığı zaman bile büyüüp çoğalmaya devam etmek zorundayım. Ve bu ülkenin insanlarına, ‘Çoğalın, çünkü çoğalmak iyidir,’ diyeceğim ve çoğalacaklar. Ve bitişikteki ülkenin insanlarına, ‘Çoğalın, çünkü çoğalmak iyidir,’ diyeceğim ve çoğalacaklar. Ve artık daha fazla çoğalmayacakları zaman, bu ülkenin insanları daha da çoğalabilmek için, bitişikteki ülkenin insanlara öldürmek için saldıracaklar. Ve eğer soyumun insanların iniltileri bütün dünyayı kaplarsa, onlara şöyle diyeceğim,

‘Çektiğiniz acılara katlanmak zorundasınız, çünkü bu acılar iyilik admadır. Baksanıza ne kadar çoğaldık! İyi ve kötünün bilgisini kullanarak, kendimizi dünyanın efendileri haline getirdik, ve tanrıların üzerimizde hiçbir güçleri yok. İniltileriniz havada yankılan-sa da kendi kendimizin himayesinde yaşamak, tanrılarının himayesinde yaşamaktan daha tatlı değil mi?’

“Ve tanrılar bütün bunları duyunca, anladılar ki, bahçedeki ağaçlardan sadece İyi ve Kötünün Bilgi Ağacı, Ademi mahvedebilir. Ve bu yüzden ona şöyle dediler; ‘Bahçedeki her ağacın meyvesinden yiyebilirsiniz; İyi ve Kötünün Bilgi ağacı dışında. Çünkü o ağacın meyvesinden yediğin gün kesinlikle öleceksin.”

7

Şaşkın olarak bir süre oturdum, sonra İsmail’in garip kitap koleksiyonunun arasında bir İncil görmüş olduğumu hatırladım. Aslında üç tane vardı. Onları aldım ve birkaç dakikalık bir incelemeden sonra başımı kaldırıp şöyle dedim;

“Bunların hiçbirinde, Adem’e bu ağacın neden yasaklanmış olması gerektiğiyle ilgili bir yorum yok,”

“Olmasını mı bekliyordun?”

“Şey... evet.”

“Bu notları Alanlar yazıya geçirmişler ve bu hikaye onlar için her zaman çözülemez bir sır olarak kalmıştır. İyi ve kötünün bilgisine sahip olmanın insanoğluna neden yasaklanmak zorunda olduğunu hiçbir zaman bulamamışlardır. Neden olduğunu anlamıyor musun?”

“Hayır.”

“Çünkü Alanlar için bu bilgi, bütün bilgilerin en iyisi ve insanın sahip olabileceği en yararlı bilgidir. Bu böyle olduğuna göre tanrılar bu bilgiyi insana neden yasaklayacaklardı ki?”

“Doğru.”

“İyi ve kötünün bilgisi, dünyayı yönetenlerin kullanmaları gereken asıl bilgidir, çünkü yaptıkları tek bir şey bile bazıları için iyi diğerleri için kötüdür. Yönetmek tamamen bununla ilgilidir, öyle değil mi?”

“Evet.”

“Ve insan da dünyayı yönetmek için yaratılmıştır öyle değil mi?”

“Evet. Alanlar mitolojisine göre.”

“O zaman tanrılar insanın alinyazısını gerçekleştirmesini sağlayacak olan asıl bilgiyi neden kendilerine saklayıp insanlara vermesinler? Alanların bakış açısına göre bunun hiçbir anlamı yok.

“Haklısın.”

“Felaket, onbin yıl önce sizin kültürünüzün insanların, ‘Biz de tanrılar kadar akıllıyız ve dünyayı onlar kadar iyi yönetebiliriz,’ demesiyle başladı. Dünya üzerindeki yaşamın ve ölümün gücünü kendi ellerine aldıklarında., sonlarını hazırlamış oldular.”

“Evet. Çünkü aslında tanrılar kadar akıllı değiller.”

“Tanrılar dünyayı milyarlarca yıldır yönetiyorlardı ve her şey gayet yolundaydı. Birkaç bin yıllık insan yönetiminden sonra dünya şu anda ölümün eşiğinde.”

“Doğru. Ama Alanlar hiçbir zaman bundan vazgeçmeyecekler.”

İsmail omuz silkti. “O zaman ölecekler. Aynen söylendiği gibi. Bu hikayenin yazarları neden bahsettiklerini biliyorlardı.”

8

“Öyleyse sen, bu hikayenin Bırakanların bakış açısından mı yazıldığını söylüyorsun? ”

“Evet öyle. Eğer Alanların bakış açısından yazılmış olsaydı, İyi ve kötünün

bilgisi Adem'e yasaklanmamış olurdu, hatta bu bilgiyi öğrenmeye zorlanırdı. Tanrılar Adem'in etrafında dolaşıp şöyle derlerdi: 'Haydi ama, İnsan! Bu bilgi olmadan bir hiç olduğunu göremiyor musun? Sana cömertçe sunduğumuz bu hediyeden faydalanmadan ömrünü geçirerek bir aslan ya da sırtlan gibi yaşamaktan vazgeç artık, İşte, şu meyveden biraz yersen, dünya karşısında çıplak bir aslan ya da sırtlan gibi çıılçıplak ve güçsüz olduğunu anında anlayacaksın. Haydi şu meyveden biraz ye ve bizlerden biri ol. O zaman, şans sana gülecek ve bu bahçeden ayrılıp insanların yaşaması gerektiği gibi, alınının teriyle yaşamaya başlayabileceksin.' Ve sizin kültürel inancınıza sahip olan.

insanlar bu hikayeyi yazmış olsalardı, bu olay Düşüş (The Fail)² olarak değil, Yükseliş olarak ya da senin daha önce dediğin gibi Kurtuluş olarak adlandırılırdı,”

“Çok doğru... Ama bunu diğer bilgilerin arasında nereye koyacağımdan pek emin değilim.”

“Her şeyin nasıl bu hale geldiği konusunu daha da iyi anlaman için çalışıyoruz.”

“Pek kavrayamadım.”

“Bir dakika önce bana, Alanların, işler ne kadar kötüye giderse gitsin dünya üzerindeki zulümlerinden vazgeçmeyeceklerini söyledin. Bu hale nasıl geldiler?”

Ona bakarak gözlerimi devirdim.

“Bu hale geldiler, çünkü her zaman, yaptıklarının doğru olduğuna ve bu yüzden de ne pahasına olursa olsun yapılması gerektiğine inandılar. Her zaman, neyi yapmanın doğru, neyi yapmanın yanlış olduğunu tanrılar gibi bildiklerine ve de yaptıklarının doğru olduğuna inandılar. Söylediğim şeyin doğruluğunu nasıl kanıtladılar biliyor musun?”

“Biraz düşünmeden bir şey söyleyemem.”

“Bunu, dünyadaki herkesi kendi yaptıklarını yapmaya ve kendi yaşadıkları

biçimde yaşamaya zorlayarak kanıtladılar. Herkesi Alanların yaşadığı biçimde yaşamaya zorlamak zorundaydılar, çünkü doğru olan tek yol Alanlarınkiydi.”

“Evet bunu görebiliyorum.”

“Bırakanlar arasında pek çok insan topluluğu tarımı uyguladı ama hiçbir zaman, yaptıklarının doğru olduğu, dünyadaki herkesin tarımı uygulamak zorunda olduğu ve gezegenin her metrekaresinin bu işe adanmak zorunda olduğu gibi hayali bir sabit fikre kapılmadılar. Etraflarındaki insanlara, 'Avcı-toplayıcı olarak daha fazla yaşayamazsınız. Bu yanlış. Bu kötü ve bunu yasaklıyoruz. Topraklarınızı ekin yoksa sizi yokederiz,' demediler. Dedikleri şuydu: 'Avcı-toplayıcı mı olmak istiyorsunuz? Bizim için bir sakıncası yok. Bu harika. Biz çiftçi olmak İstiyoruz. Siz avcı-toplayıcı olun, biz de çiftçi olalım. Biz hangisinin doğru olduğunu bildiğimizi iddia etmiyoruz. Biz sadece hangisini tercih ettiğimizi biliyoruz.’”

“Evet anlıyorum.”

“Ve eğer çiftçi olmaktan sıkıldılarsa ve kendi özel adaptasyonlarında tarımın onları götürdüğü yer hoşlarına gitmediyse, vazgeçebilirlerdi. Kendi kendilerine, 'Bu bizi öldürse de bunu yapmaya devam etmeliyiz, çünkü bu şekilde yaşamak doğru,' demediler. Örneğin, bir zamanlar, şu an güneydoğu Arizona olan çölün topraklarını ekebilmek için çok büyük bir sulama kanalı ağı inşa eden bir insan topluluğu vardı. Bu kanalları üçbin yıl boyunca koruyup oldukça ilerlemiş bir medeniyet kurdular ama sonunda 'bu şekilde yaşamak çok yorucu ve bizi tatmin etmiyor, o zaman canı cehenneme,' deme özgürlüğüne sahiptiler. Bütün her şeyi bırakıp gidiverdiler ve kafalarından öyle bir sildiler ki, bugün İsimlerini bile bilmiyoruz. Onlarla ilgili elimizdeki tek isim Pima kıızılderili-lerinin onlara verdiği isim: Ortadan kaybolan Hohokamlar.

“Ama Alanlar İçin bu o kadar kolay olmayacak. Onlar için vazgeçmek çok zor olacak çünkü, yaptıkları şey doğru ve bunu yapmak dünyayı ve onunla birlikte insan lığı yoket-me anlamına gelse bile devam etmek zorundalar. ”

“Evet, öyle görünüyor.”

“Bundan vazgeçmek ne anlama gelir?”

"Bundan vazgeçmek... Şimdiye kadar hep hatalı oldukları anlamına gelir. Dünyayı nasıl yöneteceklerini hiçbirzaman bilmedikleri anlamına gelir ve... Tanrılık iddialarından vazgeçmeleri anlamına gelir.”

“O ağacın meyvesini tükürmek ve dünyanın yönetimini tekrar tanrılara iade etmek anlamına gelir.”

“Evet.”

9

İsmail ayağımın dibinde duran İncillere başıyla işaret etti. “O hikayenin yazarlarına göre, Fırat ve Dicle nehirlerinin arasında yaşayan insanlar tanrıların bilgi ağaçlarının meyvesinden yemişlerdi. Sence bu fikre nereden kapıldılar?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Bu hikayeyi yazanlar, Bereketli Hilâl’de yaşayan insanların, tanrıların kendi bilgi ağaçlarının meyvesinden yedikleri fikrine nereden kapıldılar? Sence bunu kendi gözleriyle mi gördüler. Sence tarım devriminiz başladığında onlar orada mıydı?”

“Sanırım bu bir ihtimal.”

"Düşün. Eğer orada olup bunu gözleriyle görmüş olsalardı, bunlar kim olurdu?”

“Ah... tamam. Düşüş’ü yaşayan insanların ta kendileri olurdu. Alanlar olurdu.”

“Ve eğer bunlar Alanlar olsaydı, hikayeyi farklı bir biçimde anlatırlardı.”

"Evet."

"Öyleyse bu hikayenin yazarları orada bulunup bu olayı kendi gözleriyle

görmediler. O zaman bunun olduğunu nereden biliyorlardı? Tanrıların dünyadaki rollerinin Alanlar tarafından gaspedildiğini nereden biliyorlardı?”

“Tanrım,” dedim,

“Bu hikayenin yazarları kimlerdi?”

“Hımm... İbraniler?”

İsmail hayır anlamında başını salladı. “İbraniler olarak bilinen insan topluluğunda bu zaten çok eski ve gizemli bir hikayeydi. İbraniler tarihe Alanlar olarak adım atıldılar ve Alan komşulanna benzemekten başka bir İstekleri yoktu. Aslında peygamberleri de onları bu yüzden sürekli olarak azarlıyordu. ”

“Doğru.”

“Bu yüzden hikayeyi korumalarına karşın, artık tam olarak anlamıyorlardı. Hikayeyi anlayan insanları bulabilmemiz için, yazarlarımız bulabilmemiz gerek. Kimdi onlar?”

“Şey... İbranilerin ataları.”

“İyi de, onlar kimdi?”

“Korkarım hiçbir fikrim yok.”

İsmail homurdandı. “Bak, ‘hiçbir fikrim yok’ demeni ya-saklayamam ama bunu demeden önce zahmet edip birkaç saniye düşünmende ısrar ediyorum. ”

Sadece kibar olmak adma birkaç saniye düşündüm ve şöyle dedim:

“Üzgünüm, açıkçası eski çağ tarihi hakkında-ki bilgimin pek de elle tutulacak tarafı yoktur.”

“İbranilerin eski ataları Samilerdi. ”

“Ah.”

“Bunu biliyordun öyle değil mi?”

“Evet, sanırım. Sadece.

“Sadece düşünmüyordun.”

“Doğru.”

İsmail oturduğu yerden harekete geçti ve tamamiyle samimi olmam gerekirse, koca gövdesinin yarım tonu sandalyemi süpürüp geçerken midem korkuyla kasıldı. Eğer gorillerin bir yerden başka bir yere giderken yerde nasıl hareket ettiklerini bilmiyorsanız, hayvanat bahçesini ziyaret edin ya da bir National Geographic video kaseti kiralayın, benim size söyleyebileceğim hiçbir şey bunu anlatamaz.

İsmail kitap rafına doğru sürüklendi, yalpaladı ya da yuvarlandı ve bir tarih atlasıyla geri döndü. Elime verdiği atlasın, M.Ö. 8500 yılındaki Avrupa ve Yakın Doğu'yu gösteren bir sayfası açılmıştı. El orağına benzeyen bir bıçak Arap yarımadasını neredeyse tamamen diğerlerinden ayırmıştı. Başlangıç Aşamasındaki Tanım sözlerinden açıkça anlaşıldığı üzere orağın bıçağı Bereketli Hilal'i kuşatıyordu. Noktalı alanlar İse ilk tarım aletlerinin bulunduğu bölgeleri gösteriyordu.

"Bence bu harita yanlış bir izlenim veriyor," dedi İsmail, "yine de bunu bilerek yapmamışlar. Ziraat Devrimi'nin boş bir dünyada yapılmış olduğu izlenimini veriyor. Bu yüzden ben kendi haritamı tercih ediyorum. " Defterini açıp bana haritasını gösterdi.

“Gördüğün gibi, bu harita beşyüz sene sonrasını gösteriyor. Tarım Devrimi almış başını gidiyor. Tarımın yapıldığı bölge tavuk-ayağı izleriyle gösterilmiş.” Bir kurşun kalemi, işaret değneği gibi kullanarak Dicle ile Fırat’ın arasındaki bölgeyi gösterdi. “Bu, nehirlerin arasında kalan kara parçası tabii ki Alanların doğum yeridir. Peki sence bütün bu noktalar neyi temsil ediyor?”

"Bırakan insan topluluklarını mı?"

"Kesinlikle. Noktalar nüfus yoğunluğuna göre düzenlenmedi. Ayrıca görünen her kara parçasının bir Bırakan insan topluluğu tarafından işgal edilmiş olduğunu da göstermeye çalışmıyor. Noktaların gösterdiği, buranın boş bir yer olmaktan çok uzak olduğu. Sana neyi gösterdiğimi anlıyor musun?"

“Şey, sanırım. Düşüş’ün olduğu yer Bereketli Hilal’in sınırları içindeydi ve tarımla uğraşmayanlar tarafından çevrilmişti, ”

“Evet, ama şunu da belirtiyorum ki, bu zamanda, Tarım Devriminizin başlangıcında, bu ilk Alanlar, sizin kültürünüzün kurucuları, diğerlerinden tecrid edilmiş, bilinmeyen, önemsiz insanlardı. O tarihi atlastaki bir sonraki harita dörtbin yıl sonrası. O harita sence neyi gösteriyor?”

“Alanların yayıldığını.”

Sayfayı çevirmem için başıyla işaret etti. Burada, üzerinde Bakır Çağı Medeniyetleri yazılı ve tam merkezinde Mezopotamya olan oval bir çizgi, Anadolu'nun tamamını ve Hazar Deniziyle Basra Körfezine kadar kuzey ve doğu yönünde bütün toprakları içine alıyordu. Oval çizgi güney yönünde, üzerinde Samiler yazılı taranmış bir bölgeye, Arabistan Yarımadası'nın girişine kadar uzanıyordu.

“Şimdi,” dedi İsmail, “bazı şahitlerimiz var.”

“ Nasıl >yani? ”

“Samiler, YaradılışYn üçüncü bölümünde anlatılan olay-ları gözleriyle görmediler. ” Bereketli Hilal'in merkezine küçük bir oval çizgi çizdi. “Toplu olarak Düşüş diye bilinen o olaylar, Samilerin yüzlerce mil kuzeyinde, burada, tamamen farklı bir insan topluluğu içinde yer aldı. Kim olduklarını görüyor musun?”

“Haritaya göre, beyaz ırktandılar.”

‘Ama şimdi, M.Ö. 4500 de Samiler kendi ön bahçelerinde bir olaya tanık oluyorlar: Alanların yayılmasına,”

“Evet, anladım.”

“Dörtbin yıl içinde, iki nehrin arasında başlayan ziraat devrimi Anadolu üzerinden batıya ve kuzey’de ve doğu’da ise dağlara kadar yayılmıştı. Ve görünüşü o ki güneyde önünü kesen bir şey vardı, neydi o?”

“Açıkça görülüyor ki Samiler.”

“Neden? Neden Samiler bunun önünü kesiyorlardı?”

“Bilmiyorum.”

“Samiler neydi? Çiftçi miydi onlar?”

“Hayır. Harita onların Alanlar arasında olagelen şeyin bir parçası olmadığını açıkça gösteriyor. O yüzden sanırım onlar Bırakanlardandılar.”

“Evet Bırakanlar, ama artık avcı-toplayıcı değildiler. Sami toplumları için geleneksel olan başka bir adaptasyon geliştirmişlerdi. ”

“Ah, onlar pastoralistti.”

“Tabii kî. Çobanlar,” Alanların Bakır Çağı medeniyetiyle Samiler arasındaki sınır çizgisini gösterdi. "Öyleyse, burada olan neydi?"

“Bilmiyorum,”

İsmail ayağımın dibinde duran İncillere işaret etti. “Yaradılış bölümündeki Kabil ile Habil’in hikayesini oku, o zaman anlarsın.”

Üstte duran İncili aldım ve dördüncü bölümü açtım. Birkaç dakika sonra "Aman Tanrım," diye mırıldandım.

10

Hikayenin üç versiyonunu da okuduktan sonra başımı kaldırıp şöyle dedim: "O sınırda olan şey Kabil in Habil'i öldürmesi. Toprağı sürenler tarlalarını Sami çobanların kanlarıyla suluyorlardı. ”

“Kesinlikle. Orada olan şey Alanların yayılma sınırları boyunda sürekli olan şeydi: Bırakanlar yokediliyorlardı ki daha fazla toprak ekime açılabilirdi.” İsmail defterini aldı ve o zamanı gösteren kendi haritasının bulunduğu sayfayı açtı. “Gördüğün gibi çiftçileri belirten tavuk ayağı işaretleri -Samilerin işgal ettiği bölge dışında- bütün bölgeyi sarmış durumda. Burada, toprağı sürenleri Sami çobanlarından ayıran sınırda Kabil ile Habil karşı karşıya geliyorlar.”

Haritayı birkaç dakika inceledim ve başımı salladım. “Ve İncil alimleri bunu

anlamıyorlar, öyle mi?”

“Bugüne dek tek bir İncil aliminin bile bunu anlamadığını söyleyemem tabii ki. Ama çoğu bunu, Ezop’un masallarından biri gibi, sanki hikaye tarihte hiç varolmamış bir ülkede geçiyormuş gibi okudular. Bunu bir Sami savaş propagandası olarak algılamak akıllarına çok zor gelirdi. ”

“Şimdi bazı şeyler yerine oturdu, tamam. Tanrının neden Habil'i ve onun sunduğu kurbanı kabul edip, Kabil'i ve

onun sunduğu kurbanı reddettiği her zaman bir sır olarak kalmıştır. Bu, durumu açıklıyor. Bu hikayeyle, Samiler çocuklarına şunu söylüyorlardı: ‘Tanrı bizim tarafımızda. O biz çobanları seviyor ama kuzeyden gelen, toprağı süren o canilerden nefret ediyor. ’

“Doğru. Eğer hikayeyi kendi kültürel atalarınızdan gelen bir hikaye olarak

okursan, hiçbir anlam ifade etmiyor. Hikaye ancak, onun, kültürel atalarınızın düşmanlarından geldiğini anladığınız anda bir anlam kazanmaya başlıyor.”

"Evet." Birkaç dakika gözlerimi kırıştıtararak oturdum, sonra tekrar İsmail'in haritasına baktım. "Eğer kuzeyden gelen toprak sürücüleri beyaz ırkın İnsanlarıysa," dedim, "o zaman Kabil'in İşareti de budur." Elimle kendi açık tenli, soluk benizli yüzümü gösterdim.

"Olabilir. Açıkçası bu hikayenin yazarlarının aklından ne geçtiğini hiçbir zaman kesin olarak bilemeyeceğiz."

"Ama bu çok anlamlı," diye ısrar ettim. "İşaret Kabil'e, diğerlerine bir uyarı olsun diye verilmişti: 'Bu adama yaklaşmayın. Bu adam çok tehlikeli, intikamını yedi misli alan biri.' Dünya üzerinde pek çok insanın beyaz tenli insanlarla uğraşmanın yararlı olmadığını öğrendiği kesin."

İsmail omuz silkti, ikna olmamıştı ya da sadece ilgilenmemişti.

11

"Bir önceki haritaya, büyük bir zahmete girerek, ziraat devriminiz başladığı sırada Ortadoğu'da yaşayan Bırakan topluluklarını temsil etmesi amacıyla yüzlerce nokta koydum. Sence, o haritanın zamanıyla bu haritanın zamanı arasında o insan topluluklarına ne oldu?"

"Sanırım ya istilaya uğrayıp Alanların arasında eriyip gittiler ya da Alanları taklit ederek tarımı benimsediler. "

İsmail başıyla onayladı, "Şüphesiz, bu insan topluluklarının çoğunun bu devrimle ilgili kendi hikayeleri ve Bereketli Hilal'den gelen bu insanların nasıl bu hale geldiğiyle ilgili kendi açıklamaları vardı ama bu hikayelerden sadece bir tanesi hayatta kaldı - Adem'in işlediği günahla ve Habil'in, kardeşi Kabil tarafından katledilmesiyle ilgili Samilerin çocuklarına anlattığı hikaye. Bu hikaye hayatta kaldı çünkü Alanlar hiçbir zaman Saitlileri istila etmeyi başaramadılar ve Sa-miler de ziraat hayatını benimsemeyi reddettiler. Onların, hikayeyi tam olarak anlamadan koruyan nihai Alan torunları İbraniler bile köylü hayat tarzına hiç ısınamadılar. Ve işte bu şekilde, Hristiyanlığın ve Eski Ahit'in yayılmasıyla, Alanlar, bir zamanlar

bir düşmanın onları itham etmek için anlattığı bir hikayeyi, kendi hikayeleri olarak benimsemiş oldular."

12

"öyleyse tekrar şu soruya geliyoruz: Samiler Bereketli Hilal deki insanların, tanrılara ait bilgi ağacının meyvesinden yedikleri fikrine nereden kapıldılar?"

"Ah," dedim. "Bence bu, bir çeşit tümdengelim. Savaşıkları insanlara bakıp, 'Tanrım, bunlar nasıl bu hale geldiler?' dediler."

"Peki yanıtları neydi?"

"Şey... 'Bu insanların nesi var? Kuzeyden gelen kardeşlerimizin nesi var? Bunu bize niye yapıyorlar? Şey gibi davranıyorlar...' Bunu biraz düşüneyim."

"Acelemiz yok. "

"Tamam," dedim birkaç dakika sonra. "Sanırım olay Sa-milere şöyle görünmüştür: 'Burada olan herşeyle yeni bir-şey. Bunlar akıncı birlikleri değil. Bunlar, bir çizgi çizip onun arkasından, orada olduklarından emin olmamız için bize dişlerini gösteren insanlar değiller. Bu adamlar... Kuzey'den gelen kardeşlerimiz ölmemiz gerektiğini söylüyor. Habil'in yokedilmesi gerektiğini söylüyorlar. Bizim yaşamaya hakkımızın olamayacağını söylüyorlar. İşte bu, yeni bir şey ve biz bunu anlamıyoruz. Neden orada yaşayıp, çiftçi olup, bizim de burada yaşamamıza ve çoban olmamıza izin vermiyorlar? Neden bizi öldürmek zorundalar?'

"Orada, bu insanların katile dönüşmelerine neden olan çok tuhaf birşey olmuş olmalı. Bu ne olabilir? Bir saniye... Bu insanların nasıl yaşadıklarına bir bakın. Hiç kimse daha önce bu şekilde yaşamamıştı. Sadece bizim ölmemiz gerektiğini söylemiyorlar. Her şeyin ölmesi gerektiğini söylüyorlar. Sadece bizi öldürmüyorlar, her şeyi öldürüyorlar. Diyorlar ki, 'Tamam aslanlar, siz ölünüz. Sizinle işimiz bitti. Dışarı.' Diyorlar ki, 'Tamam kurtlar, sizinle de işimiz bitti. Dışarı.' Diyorlar ki... 'Bizden başka kimse yiyemez. Bütün bu yiyecekler bize ait ve bizim iznimiz olmadan kimse bunlardan yiyemez.' Diyorlar ki, 'Bizim yaşamasını istediğimiz yaşar, bizim ölmesini istediğimiz ölür.'"

"İşte bu! Sanki kendileri tanrıymış gibi hareket ediyorlar. Tanrıların kendi bilgelik ağaçlarının meyvesinden yemişler gibi, sanki kendileri tanrılar kadar akıllıymış ve yaşam ve ölümü kendi istedikleri yere gönderebilirlermiş gibi davranıyorlar. Evet, işte bu. Orada bu olmuş olmalı. Bu insanlar tanrıların kendi bilgelik ağacını buldular ve onun meyvesini çaldılar.

“İşte! Tamam! Bunlar lanetlenmiş insanlar! Bunu bir bakışta anlayabilirsin.’ Tanrılar onların ne yaptığını anladıklarında şöyle dediler, ‘Pekâlâ, sizi zavallı insanlar, buraya kadar! Size daha fazla bakmayacağız. Dışarı. Sizi bahçeden kovuyoruz. Bundan sonra, bizim nimetlerimizle ömrünüzü geçirmek yerine, alnımız teriyle ekmeğinizi taştan zorla sökü� çıkarabilirsiniz.’ Ve işte böylelikle, bu lanetlenmiş toprak sürücüleri bizim izimizi sürüp, bizim kanımızla topraklarını sular oldular.”

Sözümü bitirdiğimde, İsmail’in sessiz bir alkışla ellerini birleştirdiğini gördüm.

Ben de zorlama bir tebesümle ve mütevazı bir baş işaretiyle karşılık verdim.

13

“Bu iki hikayenin sizin kültürel atalarınız tarafından yazılmadığının en açık göstergelerinden biri, tarımın, özgürce yapılan arzu edilir bir seçim olarak değil de, daha çok bir lanet olarak resmedilmiş olmasıdır. Bu hikayelerin yazarları için, herhangi bir insanın alnının teriyle yaşamayı tercih etmesi gerçekten anlaşılmazdı. Bu yüzden kendilerine sordukları soru, ‘Bu insanlar neden bu yorucu hayat tarzını benimsediler?’ değil, ‘Bu insanlar bu tür bir cezayı haket-mek için hangi korkunç hatayı işlediler?’ idi. Tanrıların onlara, bizim kaygısız bîr yaşam sürmemizi sağlayan nimetlerinden vermemeleri için ne yaptılar? ’ ”

"Evet, Şu anda bu gayet açık. Bizim kendi kültürel tarihimizde tarımın benimsenmesi yükseliş bir girişti. Bu hikayelerde ise tarım, Düşenlerin, yani günahkarların kaderi.”

14

“Bir sorum var,” dedim. “Hikayenin yazarları neden Kabil’i Adem’in ilk oğlu, Habil’i de ikinci oğlu olarak vasıflandırmışlar?”

İsmail başını salladı. “Bunun önemi kronolojik olmaktan ziyade mitolojiktir. Demek istediğim, bu öğeye bütün halk masallarında rastlayabilirsin: Biri hayırlı diğeri hayırsız iki oğlu olan bir baba varsa, hayırsız olan oğul her zaman ailenin daha fazla değer verip bağrına bastığı ilk çocukken, hayırlı oğul da ikinci çocuktur, yani hikayedeki mağdur kişidir.”

“Tamam. Ama kendilerinin bir şekilde Adem’den geldiklerini neden düşüneceklerdi ki?”

“Mecazi olarak düşünmeyi, biyolojik olarak düşünmekle karıştırmamaksın, Samiler Adem’i biyolojik ataları olarak görmüyorlardı.”

“Bunu nereden biliyorsun?”

İsmail biraz düşündü. “Adem’in İbranicede ne anlama geldiğini biliyor musun? Samilerin ona verdiği ismi bilemeyiz ama tahminen aynı anlamı taşıyordu.”

“İnsan anlamına geliyor.”

“Kesinlikle. İnsan ırkı. Sence Samiler kendi biyolojik atalarının insan ırkı olduğunu mu düşünüyorlardı?”

“Hayır tabii ki değil.”

“Bence de. Hikayedeki ilişkiler biyolojik olarak değil, mecazi olarak anlaşılmalı. Onların anlayışına göre, Düşüş insan ırkını, iyi adamlar ve kötü adamlar olarak ikiye böldü. Çobanlar ve onları öldürme eğiliminde olan toprağın sürücüleri.”

“Tamam,” dedim.

“Ama korkarım başka bir sorum daha var.”

"Bunun için özür dilemene gerek yok. Soru sormak için buradasın."

“Tamam. Sorum şu: Bütün bunların içinde Havva nerede yer alıyor?”

"Onun ismi ne anlama geliyor?”

“Yazılanlara göre Yaşam anlamına geliyor.”

“Kadın değil yani?”

“Hayır, yazılanlara göre değil,”

“Bu isimle, hikayenin yazarları Adem’i baştan çıkaran şeyin cinsellik, şehvet ya da karışma aşın düşkünlük olmadığını açıklığa kavuşturuyorlar. Adem’i baştan çıkaran Yaşam idi.”

“Anlamıyorum.”

“Düşün: Yüz erkek ve bir kadın yüz tane bebek demek değildir ama bir adam ve yüz kadın yüz tane bebek demektir. ”

“Yani?”

“Belirtmek istediğim şu ki, nüfus artışı konusunda, erkeklerin ve kadınların belirgin derecede farklı rolleri vardır. Bu hususta hiçbir şekilde eşit değildirler. ’’

“Tamam. Ama yine de anlamadım.”

“Seni, nüfus kontrolünün her zaman kritik bir sorun olduğu tarımı uygulamayan bir insan topluluğunun bakış açısına sokmaya çalışıyorum. Çok açık bir şekilde anlatayım: Elli erkek ve bir kadından oluşan bir çobanlar topluluğu, hiçbir şekilde bir nüfus patlaması yaşama tehlikesine maruz değildir. Ama bir erkek ve elli kadından oluşan bir topluluğun başı fena halde beladadır. İnsanlığın doğası gereği, elli bir kişiden oluşan o çoban topluluğu çok kısa bir zaman zarfında yüz kişilik bir topluluk olacaktır.”

“Doğru. Ama korkarım bunun Yaradılış’taki hikayeye ne gibi bir bağlantısı olduğunu anlamıyorum.”

“Sabırlı ol. Şimdi tekrar kuzeyden gelen ziraatçiler tarafından çöle doğru sürülen çobanlara, bu hikayenin yazarlarına dönelim. Kuzeyden gelen kardeşleri onları neden çöle doğru sürüyorlardı?”

“Çobanların oturduğu toprakları ekebilmek için.”

“Evet, ama neden?”

“Ah, anladım. Büyüyen bir nüfusu besleyebilmek için yiyecek üretimini arttırıyorlardı. ”

“Tabii ki. Şimdi biraz daha tündengelim yapabilirsin. Toprağı süren bu insanların büyüme ve yayılma konusunda hiçbir sınır tanımadıklarını görebiliyorsun. Nüfus planlaması yapmıyorlar; etrafta yeterli miktarda yiyecek olmadığını gördüklerinde, hemen biraz daha fazla toprağı ekiyorlar. ”

"Doğru."

“Öyleyse bu insanlar neye evet dediler?”

“Hımm. Evet, sanırım anladım. Pek net değil ama...”

"Şöyle düşün: Samiler, ziraatçı olmayan toplumların çoğu gibi, nüfuslarındaki kadın ve erkek sayılarının dengesinin bozulmaması için çok ihtiyatlı davranmak zorundaydılar. Çok fazla erkek olması nüfusun dengesini tehdit etmiyordu, fakat çok fazla kadın olması kesinlikle tehlikeliydi. Bunu anlıyor musun? ”

“Evet,”

“Fakat Samiler kuzeyden gelen kardeşlerinde, bunun hiçbir önemi olmadığını gözlemlediler. Eğer nüfusları kontrolden çıkarsa, bunu hiç dert etmiyorlar, sadece biraz daha fazla toprağı ekiyorlardı.”

“Evet, bunu anladım."

“Ya da řu řekilde dűřűn: Adem İle Havva tanrıların onlara verdiđi nimetlerle geçinerek bahçede ű milyon yıl geçirdiler ve çok műtevazı bir bűyűme gűsterdiler; Bırakan hayat tarzında olması gereken bu. Bűtűn Bırakanlar gibi, tanrılara ait olan kimin yařayacađı ve kimin űleceđine karar verme yetkisini kullanmak zorunda deđildiler. Ama Havva Adem’e bu bilgiyi sunduđunda, o řűyle dedi: ‘Evet, anladım. Bu bilgiyle, artık Tanrıların bize sunduđu nimetlere bađımlı olarak yařamak zorunda deđiliz. Kimin yařayacađı ve kimin űleceđi meselesi artık bizim elimizde olduđuna gűre, sadece bizim için var olacak nimetler yaratabiliriz ve bu da demektir ki, Yařama evet deyip sınırsızca bűyűyebilirim.’ Anlaman gereken řey řu ki, Yařama evet demek ve iyi ve kűtűnűn bilgisini kabul etmek, tek bir hareketin sadece farklı yűnleridir ve Yaradılıř’ta hikaye bu řekilde anlatılmıřtır.”

"Evet. Biraz ince bir nokta ama sanırım anladım. Adem o ağacın meyvesini yemeyi kabul ettiğinde, sınırsızca bűyű-yerek yaşamanın baştan çıkarıcılığına yenildi ve bu yűzden de ona meyveyi sunan kiři Yařam olarak adlandırıldı.”

İsmail bařıyla onayladı. “Ne zaman bir Alan ifti, kocaman bir aileye sahip olmanın ne kadar harika olacađından bahsetse, İyi ve Kűtűnűn Bilgisi Ađacının yambařında yařanan bu olayı tekrar sahneye koyuyorlar. Birbirlerine řűyle diyorlar: ‘Bu gezegen űzerindeki yařamı istediđimiz gibi pay etmek tabii ki bizim de hakkımız. Neden dűrt ya da altı çocukta duralım. İstersek onbeř ocuk yapabiliriz. Tek yapmamız gereken bira yűz dűnűmlűk yađmur ormanını daha yokedip tarla haline getirmek ve sonuç olarak bira dűzine canlı tűrű daha yokolursa kimin umurunda?’”

16

Hűlű kafamda yerli yerine oturmayan bir řey daha vardı ama bunu nasıl dile getireceđimi pek bulamadım.

İsmail acele etmeden dűřűnmemi sűyledi.

Ben konu űzerinde bira dakika kafa yorduktan sonra dedi ki: "Dűnyayla ilgili řu anki bilgilerimize dayanarak bunu űzűmleyebileceđini űmit etme. Samiler o zaman, Arabistan yarımadasında, gerek deniz gerek Kabil’in toplumu tarafından her yűnden kuřatılmıř ve tamamen tecrid edilmiřlerdi.

Onlar kendilerinin ve kuzeydeki kardeşlerinin insan ırkı-mn tamamı, yani dünya üzerinde yaşayan tek insanlar olduklarını sanıyorlar ve hikayeyi kesinlikle bu şekilde algılıyorlardı. Adem'in tanrıların bilgi ağacının meyvesinden, dünyanın bir tek bu küçük köşesinde yemediğini bilmelerine olanak yoktu. Bereketli Hilal'in tarımın başladığı pek çok yerden sadece biri olduğunu bilmelerine olanak yoktu ve dünya üzerinde hâlâ Adem'in Düşüş'ten önce yaşadığı biçimde yaşayan insanların olduğunu bilmelerine olanak yoktu."

"Doğru," dedim. "Ben bunu sahip olduğumuz bütün bilgilerle uyumlu hale getirmeye çalışıyordum ama açıkça görülüyor ki bu olanaksız."

17

"Bence Adem'in Düşüş hikayesinin büyük bir farkla dünyadaki en iyi bilinen hikaye olduğunu söylemek mümkün."

"En azından batıda," dedim.

"Ah, Hristiyan misyonerler tarafından dünyanın her-yerine taşındığından, Doğuda da çok iyi biliniyor. Hikaye her-yerde Alanları çok güçlü bir biçimde çekiyor."

"Evet,"

"Bu neden böyle?"

"Sanırım burada ters giden şeyi açıklamaya yardımcı olduğu için."

"Ters giden şey neydi? İnsanlar hikayeyi nasıl anlıyorlar? "

"İlk insan Adem, yasak ağacın meyvesini yedi."

"Peki bu ne anlama geliyor?"

"Samimi olmam gerekirse bilmiyorum. Anamlı bir açıklama hiçbir zaman duymadım."

"Ya iyi ve kötünün bilgisi? "

“O konuda da anlamlı bir açıklama hiçbir zaman duymadım. Sanırım insanların çoğu, tanrıların Adem’e bir şeyi yasaklayarak onun itaatkarlığını sınıadığını ve yasaklanan şeyin ne olduğunu da çok fazla önemi olmadığını düşünüyorlar. Ve onlar İçin Düşüş, esas itibariyle bir itaatsizlik, bir karşı gelme olayıdır.”

“Yani gerçekte iyi ve kötünün bilgisiyle bir alakası yok, öyle mi?”

“Hayır. Ama sanırım bazı insanlar İçin iyi ve kötünün bilgisi şeyin sembolü... tam olarak ne olduğunu bilmiyorum. Düşüş’ü insanın masumiyetinin kaybolması olarak düşünüyorlar.”

“Bu durumda masumiyet, herhalde katıksız cehaletin verdiği mutluluk haliyle eşanlamlı bir ifade. ”

"Evet... şöyle bir şey: İnsan İyi ve kötünün arasındaki farkı öğrenene dek masumdu. Bu bilgiyi öğrendiği an, mahvolmuş bir canlı haline geldi. ”

"Korkarım bu bana hiçbir şey ifade etmiyor.”

“Aslında bana da.”

“Yine de, başka bir bakış açısından okuduğunda hikaye, burada ters giden, yanlış olan şeyin ne olduğunu tam olarak açıklıyor öyle değil mi?”

“Evet,”

“Ama sizin kültürünüzün insanları bu açıklamayı hiçbir zaman anlayamadılar çünkü her zaman bu hikayenin kendileri gibi, dünyanın insanlar İçin ve insanın da dünyayı fethetmesi ve yönetmesi için yaratıldığından emin olan, dünyadaki en tatlı bilginin iyi ve kötünün bilgisi olduğunu düşünen ve toprağı sürerek yaşamının tek insani ve soylu yaşam biçimi olduğunu düşünen insanlar tarafından ortaya atıldığını düşündüler. Hikayeyi kendi bakış açılarına sahip birisi tarafından yazılmış gibi okuduklarından, onu anlama ihtimalleri yoktu.”

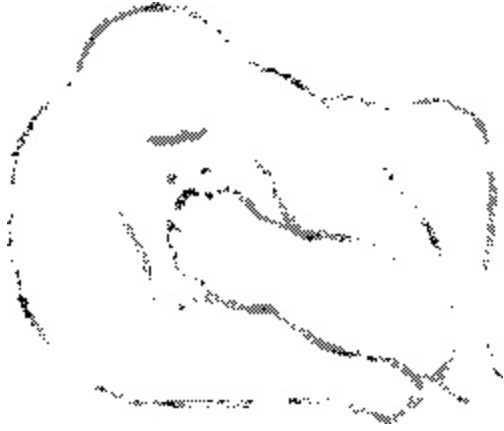
“Doğru.”

“Ama başka bir şekilde okunduğunda, açıklama tam olarak anlam kazanıyor.

İnsanoğlu tanrıların dünyayı yönetebilmek için sahip oldukları bilgeliğe hiçbir zaman sahip olamaz ve bu bilgeliğe sahip olmayı denese bile, sonuç aydınlanma değil, ölüm olacaktır.”

“Evet,” dedim, “Bu konuda hiçbir şüphem yok, hikaye gerçekten bunu anlatıyor. Adem bizim ırkımızın atası değildi, o bizim kültürümüzün atasıydı.”

“Onun, sizin için her zaman o kadar önemli bir şahsiyet olmasının nedeni budur. Hikayenin kendisi size çok fazla bir anlam ifade etmese bile, kendinizi hikayenin başrol oyuncusu olarak Adem’le özdeşleştirebildiniz. En başından beri onu kendinizden biri gibi benimsediniz. ”

ON

1

Amcalarımdan biri, önceden haber vermeden şehre geldi ve benim onu ağırlamamı bekledi. Bir gün süreceğini düşündüm; iki buçuk güne uzadı. Kendimi, ona şu düşünceleri ışınlarken buldum: “Artık gitmenin zamanı gelmedi mi? Daha şimdiden evini özlemedin mi? Şehri yalnız başma gezsen daha iyi olmaz mı? Yapacak başka işlerimin olabileceği hiç akıma gelmiyor mu?” Maalesef mesajlarım ona ulaşmıyordu.

Onu havaalanına bırakmak için evden çıkmadan birkaç dakika önce bir müşterimden bir telefon ve bir ultiatom

geldi. Artık mazeret yok, tek bir kelime bile, işi hemen yap ya da avansı geri gönder. İş i hemen yapacağımı söyledim. Misaiİrimi havaalanına götürdüm, geri geldim ve klavyenin başına oturdum. Bu çok büyük bir iş değil dedim kendi kendime; sadece bir ya da birkaç gün daha gelemeyeceğimi İsmail'e söylemek için şehre inmemin bir anlamı yoktu.

Fakat endişenin verdiği o tuhaf his, midemden başlayıp tüm bedenimi dolaşarak inceden inceye içimi kemiriyordu.

Ben dişlerim için dua ederim - herkes öyle yapmaz mı zaten? Temizlemeye vaktim yok. Bilirsiniz. Orada bekleyin, derim onlara; çok geç olmadan sizinle ilgileneceğim. Fakat ikinci gece en arkalarda bir azı dişim son nefesini verdi. Ertesi sabah bir dişçi buldum ve o da dişimi çekip nezih bir törenle gömmeye karar verdi. Dişçi koltuğunda oturmuş, doktorun bana ardı ardına iğneler yapmasını, sinirli bir biçimde aletlerini kurcalamasını ve tansiyonuma bakmasını seyrediyordum ki, kendimi şöyle düşünürken buldum; “Bak buna harcayacak vaktim yok, bir an önce çek şunu ve beni serbest bırak.” Ama doktor haklı çıktı. Aman tannm, o nasıl köktü öyle ve görünüşe göre dudaklarımdan çok omurgama yakındı. Bir ara ona arkadan girmenin daha kolay olup olmayacağını sordum.

Olay bittiğinde doktorun kişiliğinin başka bir yönü ortaya çıktı. Bir Diş Polisi haline dönüştü ve ben de tümüyle ha-ketmiş olarak kanun namına sağ kaldırıma yanaşmak zorunda kaldım. Beni azarladı, kendimi küçülmüş, sorumsuz ve olgunlaşmamış hissetmemi sağladı. Başımı salladım, söz verdim, başımı salladım, söz verdim. Bir taraftan da şöyle düşünüyordum, lütfen Memur Bey, bana bir şans daha verin ve beni kendi kefaletimle serbest bırakın. Sonunda beni salıverdi ama eve döndüğümde ellerim titriyordu ve çenemden sarkan gazlı bezler hiç de hoş görünmüyorlardı. Günü, bir sürü ağrı kesici ve antibiyotik yutarak ve burbon İçip sersemleyerek geçirdim.

Ertesi sabah işe geri döndüm ama endişe hâlâ içimi kemirmeye devam ediyordu.

“Bir gün daha,” dedim kendi kendime. “Bu akşam bunu postaya veririm ve bir gün daha gitmemekten bir şey çıkmaz.”

Son yüz dolarını tek sayıya oynayıp topun kararlı bir biçimde 18'e zıpladığını gören kumarbaz, size, fiş'i elinden bıraktığı anda bunun kaybeden bir el olduğunu hissettiğini söyleyecektir. Bunu bilir, hissetmiştir. Ama tabii ki top bir kez daha zıplayıp 19'a düşse, neşe içinde, bu türden önsezilerin genelde yanlış çıktığını kabul eder.

Bende ise öyle olmadı.

Koridorun başından, İsmail'in aralık duran kapısının önünde sanayi tipi bir yer temizleyicisi durduğunu gördüm. Daha ben oraya varamadan gri üniformalı orta yaşlı bir adam dışarı çıktı ve kapıyı kilitlemeye başladı. Ona beklemesi için seslendim.

Adam normal bir ses tonu menziline girdiğinde "Ne yapıyorsun?" dedim biraz kabaca bir ifadeyle.

Sorum bir yanıtı gerçekten hak etmiyordu ve o da yanıtlamadı.

"Bak," dedim, "Biliyorum beni ilgilendirmez ama bir mahsuru yoksa bana burada ne olduğunu söyleyebilir misin?"

Bana sanki bir hafta önce öldürdüğünden emin olduğu bir hamamböcegiymişim gibi baktı. Yine de, ağzını biraz oynatma tenezzülünü gösterip bir kaç kelimenin dışarı çıkmasına izin verdi: "Yeni kiracı için daireyi hazırlıyorum. "

"Ah," dedim. "Ama, şey, eski kiracıya ne oldu?"

İlgisiz bir tavırla omuz silkti. "Tahliye edildi, sanırım. Bayan kirasını ödemiyordu."

"Bayan mı?" Bir an için İsmail'in kendi kendine bakmadığını unutmuştum.

Bana şüpheli bir bakış attı. "Bayanı bildiğinizi sanıyordum. "

"Hayır, ben... şeyi biliyorum... şeyi..."

Öylece ayakta durup gözlerini kırparak bana baktı.

“Bak,” dedim tekrar çabalayarak, “büyük bir ihtimalle içeride bana yazılmış bir not ya da başka bir şey vardır. ”

“Orada şu anda hiçbir şey yok, kötü bir koku dışında.”

“Girip bakmamın bir mahsuru var mı?”

Kapıya doğru dönüp kilitledi. “Bunu İdareyle konuşun tamam mı? Yapacak işlerim var.”

2

“İdare” dedikleri resepsiyonist, o daireye ya da herhangi başka bir yere girme izni almam için hiçbir neden göremedi ve buna zaten bildiğim şeylerin - kiracının kirayı karşılayamadığı ve bu yüzden tahliye edildiği- dışında herhangi bir konuda herhangi bir bilgi edinmek de dahildi. Bir parça gerçeikle kadının cesaretini kırmaya çalıştım, ama o, dairede bir zamanlar bir gorilin yaşadığıyla ilgili fikrimi ağır bir biçimde reddetti.

“O türden bir hayvan, bu şirket tarafından idare edilen hiçbir mülkte hiçbir zaman barınmamıştır ve hiçbir zaman da bannmayacaktır.”

Bana en azından kiracının Raşel Sokolow olup olmadığını söyleyebileceğini, bundan bir zarar gelmeyeceğini söyledim.

“Konu bu değil. Eğer konuya olan ilginiz yasal olsaydı, kiracının kim olduğunu zaten bilirdiniz.”

Bu sizin bildiğiniz türden bir resepsiyonist değildi. Eğer günün birinde kendim için ihtiyacım olursa umarım onun gibi bir tanesini bulurum.

Telefson fihristinde yarım düzine Sokolow vardı ama hiçbirinin adı Raşel değildi. Zengin bir yahudi tüccarın dul eşine yakışacak türden bir adresi olan bir Grace vardı. Ertesi sabah erkenden, arabama bindim ve evin arazisi bir taraçayı şenlendiriyor mu diye görmek için ihtiyatlı bir şekilde “girilmez” tabelasını ihlal edip biraz dolaştım. Evet, bir taraça vardı.

Arabayı yıkattım, en ciddi ayakkabılarımı cilaladım ve düğünler ve cenazeler

için bulundurduğum tek takım elbi-semin omuzlarını fıraladım. Sonra, öğle yemeğini ya da çay saatini bölmediğimden emin olmak için, saat ikiye kadar bekledim ve eve gittim.

Beaux-Arts tarzı herkesin zevkine uymaz ama bir düğün pastasına benzemediğı sürece benim hoşuma gider. Sokolow malikanesi sakın ve haşmetli görünmesine karşın yine de kraliyet ailesinin piknikteki hali gibi çok hafiften ivedi bir tuhaflık ve mizahi bir hava içerisindeydi. Zili aldıktan sonra, ön kapıyı incelemek için biraz vaktim oldu. Bu başlı başına bir sanat eseriydi, “üVropa”nın iğfalini ya da Roma’nın kuruluşunu ya da onun gibi Allahın belası bir şeyi tasvir eden bronz bir oyma. Bir süre sonra kapı, sırf kıyafeti, bakışları ve tavrı yüzünden Bakan olduğunu düşünebileceğim bir adam tarafından açıldı. “Evet” ya da “Buyrun” demesi gerekmiyordu. Sadece bir kaşını kaldırarak ne istediğimi sordu. Ona Bayan Sokolow’u görmek istediğimi söyledim. Randevum olup olmadığı sordu ama olmadığını zaten çok iyi biliyordu. Bu adam, “bu kişisel bir mesele” diyerek -ki bu seni ilgilendirmez anlamına gelirdi- tavır koyabileceğim biri değildi, biliyordum. Konuyu biraz açmaya karar verdim.

“Doğruyu söylemek gerekirse, ben kızına ulaşmaya çalışıyorum.”

Beni sükunetle uzun uzun baştan aşağı süzdü. “Onun arkadaşı değilsiniz,” dedi sonunda.

"Hayır, aslında değilim.”

“Eğer olsaydınız, neredeyse üç ay önce öldüğünü bilirdiniz.”

Sözleri bende soğuk duş etkisi yaptı. “Başka bir şey?” anlamında öteki kaşını kaldırdı.

Konuyu biraz daha açmaya karar verdim.

“Siz Bay Sokolow’un sağılığında burada mıydınız?”

Sorumun konuyla olan ilişkisinden şüphelendiğini belirtmek için kaşlarını çattı.

“Bunu sormamın nedeni... İsminizi öğrenebilir miyim?”

Bu soruma da bir anlam veremedi ama bana ayak uydurmaya karar verdi,
“İsmim Partridge.”

“Bay Partridge bunu sormamın nedeni siz... İsmail'i bilir miydiniz? ”

Gözlerini kısarak bana baktı.

"Size karşı tamamen dürüst olmam gerekirse, ben Raşel'i aramıyorum, ben İsmail'i arıyorum. Anladığıma göre Raşel babasının ölümünden sonra İsmail'in mesuliyetini az çok üzerine aldı,”

“Neden böyle düşündünüz?” diye sordu, hiç açık vermeden.

“Bay Partridge, eğer bu sorunun yanıtını biliyorsanız herhalde bana yardım edeceksiniz,” dedim, “ ve eğer bilmiyorsanız, yardım etmeyeceksiniz.”

Çok ince bir noktaydı ve bunu anladığını bir baş işaretleriyle onaylarak gösterdi. Sonra İsmail'i neden aradığımı sordu.

“Her zamanki yerinde yok. Anlaşılan tahliye edilmiş.”

“Biri onu çıkartmış olmalı, ona yardım etmiş olmalı.”

"Evet," dedim, “Hertz’e girip bir araba kiraladığını sanmıyorum,”

Partridge esrimi duymazlıktan geldi. “Gerçekten hiçbir-şey bilmiyorum, korkarım.”

“Ya Bayan Sokolow?”

“O bir şey bilseydi, önce ben bilirdim,”

Ona inandım ama, "Bana başlamam için bir yer gösterin,” dedim,

“Başlamanız için gösterebileceğim bir yer artık yok. Çünkü Raşel Sokolow öldü.”

Bir süre düşünerek öylece durdum, “Neden öldü?”

"Onu hiç mi tanı mıyordunuz?"

“Tanıyamadım.”

“O zaman bu sizi gerçekten ilgilendirmez," dedi, kinden uzak bir ifadeyle. Sadece basit bir gerçeği belirtiyordu.

4

Bir özel dedektif tutmayı düşündüm. Sonra banlangıç için yapmamız gereken konuşmanın kafamda bir provasını yapınca, bu seçeneği atlamaya karar verdim. Fakat bu işten vazgeçmeye henüz hazır olmadığım için, yerel hayvanat bahçesine telefon ettim ve ellerinde düz arazi gorili olup olmadığını sordum. Yoktu. Bende bir tane var, ondan kurtulmak istiyorum, siz almak ister misiniz, diye sordum, hayır dediler. Onu almak isteyebilecek birisini tavsiye edebilir misiniz, dedim. Hayır, pek değil, dediler. Onlara eğer bir gorilden tamamen kurtulmak isteseydiniz ne yapardınız diye sordum. Gorili numune olarak kabul edebilecek bir iki laboratuvar olabilir dediler ama bence ne söylediğimle gerçekten ilgilenmiyorlardı.

Bir şey çok açıktı; İsmail’in benim bilmediğim bazı dostları vardı; belki eski öğrencileri. Onlara ulaşmak için düşünebildiğim tek yol, İsmail’in onlara ulaşmak İçin büyük ihtimalle kullandığı yoldu; gazeteye verilecek bir ilân:

İSMAİL’İN DOSTLARI: Başka bir dost İsmail’i bulamıyor. Lütfen arayın ve nerede olduğunu bildirin.

Gazete ilânı bir hataydı, çünkü beynimi bu işe kapamam için bana bir mazeret verdi. İlkönce ilânın çıkmasını bekledim, sonra bir hafta boyunca yayımlanmasını bekledim ve sonra da bir kaç gün, hiç gelmeyen telefonları bekledim ve bu şekilde parmağımı bile kıpırdatmadığım bir iki hafta geçti.

En sonunda gazete ilânına bir yanıt alamayacağım gerçeğiyle yüzleşince, yeni bir yol izlemem gerekti ve onun ne olduğunu bulmak yaklaşık üç dakikamı aldı. Belediye binasını aradım ve bir dakika sonra, şehre gelen gezici gösterilerin boş bir arazide bir haftalığına konaklayabilmeleri için gereken

izni çıkaran kişiyle konuşuyordum.

Şehirde şu anda bir gezici gösteri var mıydı?

Hayır.

Geçtiğimiz ay içinde olmuş muydu?

Evet, ondokuz yarış, yirmidört oyun ve bir ek gösteriden ibaret olan Darryl Hicks Panayırı buradaydı ve yaklaşık iki hafta önce gitmişlerdi.

Hayvanat bahçesine benzer bir şeyleri var mıydı?

Kayıtlardan öyle bir şey hatırlamıyordu.

Belki ek gösteride bir ya da iki hayvan?

Bilmiyordu. Olabilirdi.

Yollarının üzerindeki bir sonraki durak?

Hiçbir fikri yoktu.

Önemli değildi. Açtığım yaklaşık bir düzine telefonla izlerini sürerek kırk mil kuzeyde bir şehirde bir hafta kalıp, tekrar yola çıktıklarını öğrendim. Sürekli olarak kuzey yönünde ilerleyeceklerini varsayarak, o an bulundukları yeri ve bir sonraki duraklarını tek bir telefonla belirledim. Ve evet, gelen bilgiye göre “dünyanın en ünlü gorili Gargan-tua’ya” sahip olmakla övünüyorlardı ki, bu hayvanın neredeyse kırk yıl önce öldüğünü şahsen ben bile biliyordum.

Sizin ya da herhangi birinin makul derecede modern bir araçla, Darryl Hicks Panayırına gitmeniz doksan dakikanızı alır, ama benim, Dallas dizisiyle aynı yılda üretilmiş bir Plymouth ile oraya varmam iki saatimi aldı. Oraya vardığımda bu tipik bir panayırdı. Bilirsiniz. Panayırlar otobüs terminalleri gibidir, bazıları diğerlerinden büyüktür ama hepsi birbirine benzer. Darryl Hicks Panayırı bir sürü çirkin insanla dolu gürültülü, bira, pamuk şeker ve mısır kokan ve eğlence adı altında hep aynı adî maskaralıkların döndüğü iki dönümlük bir yerdi. Ek gösteriyi aramak için kalabalığın içinden güçlükle ilerledim.

Çocukluğumdan (ya da belki de çocukluğumdaki filmlerden) hatırladığım ek gösterilerin modern panayır dünyasında neredeyse tamamen varlıklarını yitirdikleri gibi bir izlenime sahibim; eğer bu doğruysa Darryl Hicks panayırı bu durumdan etkilenmemiştir. Oraya vardığımda bir çığırktan ateş yiyen bir adamın hünerini deniyordu ama onları seyretmek için durmadım. İçeride görülecek pekçok şey vardı -her zamanki canavar koleksiyonu, hilkat garibeleri, kafasını aslanın ağzına sokan türden vahşi adamlar, şişe yiyen bir adam, bedenine iğneler saplayan bir adam, dövmeli şişman bir kadın ve diğerleri. Hiçbiriyle ilgilenmedim.

İsmail, onu seyreden on yaşlarında iki çocukla beraber, girişten mümkün olduğu kadar uzakta loş bir köşede duruyordu.

“Bahse girerim, istese o parmaklıkları anında kırıp dışarı çıkabilir,” dedi bir tanesi.

“Evet,” dedi öteki, “Ama o bunu bilmiyor.”

Orada durdum ve kalbim ezilerek ona baktım. O ise çocuklar gidene kadar hiçbir şeyle ilgilenmeden sükunetle orada öylece oturdu.

Birkaç dakika boyunca, bakmaya devam ettim, o da ben orada yokmuşum gibi davranmayı sürdürdü. Sonunda susmaktan vazgeçip, "Bana şunu söyle," dedim. “Neden yardım istemedin? Bunu yapabilirdin. İnsanları bir gecede tahliye etmezler.”

Beni duyduğuna dair hiçbir işaret vermedi.

"Lanet olsun seni buradan nasıl çıkaracağız?"

Bana bakmaya devam etti ama boş bakışları sanki beni hiç görmüyormuşçasına bedenimi delip geçiyordu.

“Bak İsmail, bana ya da başka bir şeye mi kırıldın?”

Sonunda bana bir bakış attı ama bu pek de dostça bir bakış değildi. “Senden bana efendilik yapmanı istemedim,” dedi, “bu yüzden lütfen bana efendilik taslamayı bırak.”

“İşime bakmamı istiyorsun.”

“Tek kelimeyle, evet.”

Çaresizlik içinde etrafıma bakındım. “Yani aslında burada mı kalmak istiyorsun?”

İsmail’in bakışları yeniden buz gibi oldu.

“Tamam, tamam,” dedim. “Peki ya ben?”

“Sen mi?”

“Daha bitirmemiştik, öyle değil mi?”

“Hayır, bitirmemiştik.”

“Öyleyse ne yapacaksın? Ben de sadece başarısız olduğun beşinci öğrenci mi olacağım?”

Bir iki dakika somurtarak yarı kapalı gözlerle bana baktı. Sonra dedi ki:
“Başarısız olduğum beşinci öğrenci olmana gerek yok. Eskisi gibi devam edebiliriz.”

O anda beş kişilik bir aile dünyanın en ünlü goriline bakmak için bize doğru yaklaştılar: anne, baba, iki kız ve annesinin kucığında mışıl mışıl uyuyan, yeni yürüme çağına bir çocuk.

“Öyleyse önceki gibi devam edebiliriz, öyle mi?” dedim normal bir ses tonuyla, fısıldamadan. “Bu sence mümkün, değil mi?”

Bir anda ziyaretçi aile benim, orada öylece somurtarak oturan Gargantua’dan daha ilginç olduğuma karar verdi.

“Pekâlâ, nereden başlayalım? Nerede kaldığımızı hatırlıyor musun?” dedim.

Ziyaretçiler, İsmail’den buna ne gibi bir tepki geleceğini görmek için merakla dönüp baktılar. Tepki geldiğinde tabii ki tek duyabilen bendim:

"Kapa çeneni."

"Kapa çeneni mi? Ama eskisi gibi devam edeceğimizi zannediyordum."

Homurdana homurdana, kafesin arka tarafına doğru ayaklarını sürüyerek ilerledi ve sırtının üzerinden hepimize bir bakış fırlattı. Bir iki dakika sonra ziyaretçiler pis bir bakışı hakettiğime inanıp, onu bana gönderdiler ve İç savaşın sonlarına doğru Mojave çölünde vurulan bir adamın mumyalanmış cesedini görmek için sallana sallana uzaklaştılar.

"İzin ver seni geri götüreyim," dedim.

Kafesin ön kısmına gelmeden sadece benim bulunduğum tarafa dönerek, "Hayır, teşekkürler," diye yanıt verdi. "Sana çok inanılmaz gelebilir ama bu şekilde yaşamayı, başkasının yaptığı bağışla yaşamaya tercih ederim, bu bağış yapan sen bile olsan."

"Ama bu sadece başka bir şey bulana kadar bağış olacak,"

"Başka bir şey dediğin nedir? Tonight programında maharetlerimi mi göstereceğim? Yoksa bir gece kulübünde gösteri mi yapacağım?"

"Dinle. Eğer ötekilerle bağlantı kurabilirsem, belki hep-beraber buna bir çözüm bulabiliriz. "

"Sen neden bahsediyorsun tanrı aşkına?"

"Buraya kadar gelmene yardım eden insanlardan bahsediyorum. Bunu tek başına yapmadın, değil mi?"

Gölgelerin arasından yüzünde yapmacık bir ifadeyle bana baktı. "Git buradan," diye hırladı. "Sadece git ve beni yalnız bırak."

Gittim ve onu yalnız bıraktım.

Buna hazırlıklı değildim - aslında hiçbir şeye hazırlıklı değildim, bu yüzden de ne yapacağımı bilmiyordum. Bulabildiğim en ucuz motele gidip kayıt yaptırdım ve olanları gözden geçirmek amacıyla bir biftek yiyip, bir kaç tek atmak için dışarı çıktım. Saat dokuz olduğunda hiçbir

ilerleme kaydedememiştim, bu yüzden ne olduğuna bakmak için panayıra geri gittim. şanslıydım, hava serinlemişti ve sinir bozucu biçimde ince ince yağan yağmur eğlence meraklılarım hevesleri kursaklarında kalmış olarak evlerine yolluyordu.

Sizce onlara hâlâ ayakişçisi mi deniyor. Orada ek gösteri çadırını kapatmakla meşgul bir tane vardı ama bunu ona sormadım. Seksen yaşlannda gösteriyordu. Ona, benden daha fazla Gargantua olmayan bir goril'in şahsında bir süreliğine doğayla başbaşa olabilme ayrıcalığı karşılığında bir onluk önerdim. Olayın ahlaki boyutuyla pek ilgilenmiş görünmüyordu ama rüşvetin miktarına açıkça burun kıvırdı. Bir onluk daha ekledim, o da ağır aksak yürüyüşüyle uzaklaşırken kafesin yanında yanan bir meşale bıraktı. Oyuncu platformlarının bazılarında katlanan sandalyelerden duruyordu, bir tanesini sürükleyerek getirdim ve oturdum.

İsmail bir kaç dakika beni süzdü ve sonra nerede kaldığımızı sordu.

“İncirin Yaradılış bölümünde Adem'in Düşüş'üyle başlayıp, Habil'in öldürölmesiyle sonuçlanan hikayenin, bizim kültürümüzün insanların anladığı şekilde basmakalıp olmadığını bana göstermiştin. Bu bizim tarım devrimimizin, devrimin ilk kurbanları tarafından anlatılan hikayesidir.”

“Peki sence geriye ne kaldı?”

“Bilmiyorum. Belki de geriye kalan, bütün her şeyi bira-ıaya getirmek. Hepsi bir araya geldiğinde ne anlam çıkıyor henüz bilmiyorum.”

"Evet, katılıyorum. Biraz düşünmeme izin ver.”

1

Tipi; Kızılderililere özgü konik çadır. (Çev, n.)

2

Düşüş (The Fall): İncil de Adem'in yasak ağacın meyvesinden yiyip cennetten kovuluşunu anlatan bölümün adı. (Çev. n.)

6

“Kültür tam olarak nedir?” diye sordu İsmail sonunda, "Kelimenin genelde kullanıldığı anlamı kastediyorum, birlikte yaptığımız konuşmalarda ona yüklediğimiz özel anlamı kastetmiyorum.”

Bir panayır çadırında oturan birisi için bayağı zorlu bir soruydu, ama elimden geldiğince düşünüp yanıt verdim.

“Bence kültür bir toplumu toplum yapan şeylerin bütünüdür.”

Başıyla onayladı. “Peki bu bütün nasıl varolur?”

“Nereye varmaya çalıştığından emin değilim. Ama bu bütün insanlar yaşadıkça varolur. ”

“Evet ama serçeler de yaşarlar ve bir kültürleri yoktur.”

“Tamam ne demek istediğini anladım. Bu bir birikim. Bu bütünün toplamı bir birikim.”

Bana söylemediğin şey bu birikimin nasıl oluştuğu.”

“Ah, anladım. Tamam. Birikim bir nesilden diğerine geçen bütünün toplamıdır. Şu şekilde oluşur; Bir canlı türü belli bir zeka seviyesine ulaştığında bir neslin fertleri bir sonraki neslin fertlerine bilgi ve yöntem aktarmaya başlarlar. Bir sonraki nesil bu birikimi alır kendi keşiflerini ve İnceliklerini eklerler ve ortaya çıkan toplamı bir sonraki nesle aktarırlar. ”

Ve bu birikim de kültür dediğimiz şeydir. ”

“Evet, bence öyle. ”

Bu tabii ki aktarılan her şeyin bütünüdür, sadece bilgi ve yöntem değil. İnançların, varsayımların, kuramların, adetlerin, efsanelerin, şarkıların, hikayelerin, dansların, fıkraların, batıl inançların, önyargıların, zevklerin ve tavırların... Her şeyin, ”

“Doğru.”

“Ne tuhaftır ki bu birikimin başlaması için gereken zeka seviyesi çok da yüksek değildir. Vahşi doğada şempanzeler daha şimdiden alet yapmayla ve alet kullanmayla ilgili davranışları çocuklarına öğretiyorlar, Bunun seni şaşırttığını görüyorum.”

Hayır, şey... Sanırım şempanzeleri örnek göstermene şaşırdım.”

"Goriller yerine mi?"

“Evet.”

İsmail kaşlarını çattı. "Gerçeği söylemek gerekirse, gorillerin hayatıyla ilgili bütün araştırmalardan özellikle kaçındım. Bu benim araştırmaya gerek görmediğim bir konu.”

Kendimi aptal gibi hissederek başımı salladım.

“Eğer şempanzeler daha şimdiden kendilerinin işine yarayan şeyler konusunda bilgi biriktirmeye başladılarsa, sence insanlar kendilerinin işine yarayan şeylerle ilgili bilgiyi biriktirmeye ne zaman başladılar?"

“İnsanın varoluşuyla birlikte başladıklarını varsaymak zorundayım.”

“Paleoantropologlarımız da öyle diyor. İnsan kültürü insan hayatıyla yani Homo Ha biliş’le başlamıştır. Homo Ha-biisler bütün öğrendiklerini çocuklarına aktarmışlardır ve her neslin küçük katkılarıyla, bir bilgi birikimi olmuştur. Peki bu birikimin varisleri kimlerdi?"

“Homo Erectus mu?"

"Evet. Homo Erectuslar bu birikimi nesilden nesile aktarmışlar ve her nesil de bütüne kendinden küçük bir parça eklemiştir. Peki bu birikimin varisleri kimlerdi?"

“Homo Sapiensler.”

“Tabii ki. Homo Sapiens’lerin varisleri de bu birikimi, nesilden nesile aktaran

Homo Sapiens Sapiens'lerdi. Onlarda da her nesil bütüne kendinden küçük bir parça katıyordu, Bu birikimin varisleri kimlerdi?"

"Bu birikimin varisleri çeşitli Bırakan toplumlarıydı."

"Alanlar değil mi? Neden o?"

"Neden mi? Bilmiyorum. Sanırım, çünkü... Açıkçası, tarım devrimi olduğu zamanda geçmişten tamamen bir kopuş söz konusu. O anda Amerika topraklarına göç eden çeşitli insan topluluklarında geçmişten kopuş yoktu. Yeni Zellan-da'yı, Avustralya'yı. Polinezya'yı işgal eden toplumlarda geçmişten kopuş yoktu."

"Bunu söylemene neden olan ne?"

"Bilmiyorum. İzlenimim böyle."

"Evet, ama bu izlenimin hangi temele dayanıyor?"

"Sanırım şu. Bütün bu insanların hangi hikayeyi canlandırdıklarını bilmiyorum, ama görünüşe göre hepsinin canlandığı hikaye aynı. Bunun ne olduğunu henüz dile getiremem, ama o açık bir biçimde orada, benim kültürümün canlandığı hikayeden bariz biçimde farklı olarak duruyor. Onlarla nerede karşılaşsak, her zaman hemen hemen aynı şeyleri yapıyorlar, her zaman hemen hemen aynı türden bir yaşam sürüyorlar, aynı şekilde kendimizle nerede karşılaşsak, hep aynı şeyleri yapıp hemen hemen aynı hayat tarzım yaşadığımız gibi."

"İyi de bu söylediğin şeyle, insan hayatının ilk üç milyon yılı içinde yaptığı bu kültürel birikim aktarımı arasında nasıl bir bağlantı var?"

Bunu birkaç dakika düşündüm sonra dedim ki: "Bağlantı şu: Bırakanlar bu birikimi hâlâ kendilerine geldikleri şekliyle aktarıyorlar. Ama biz öyle yapmıyoruz, çünkü on bin yıl önce kültürümüzün kurucuları, 'Bütün bunlar saçmalık, İnsanların bu şekilde yaşamaması gerekiyor,' dediler ve bundan kurtuldular. Bundan kurtuldukları çok aşık çünkü onların torunları tarihin sahnesinde göründükleri zaman artık, Bırakan toplumları arasında rastladığımız davranışlardan ve fikirlerden iz bile yoktu. Bîr de..."

“Evet? ”

“Bu çok ilginç. Bunun daha önce farkına hiç varmamıştım... Bırakan toplundan her zaman çok eski çağlara dayanan bir geleneğe sahip olmanın bilincini taşırlar. Bizde bu türden bir bilinç yoktur. Ekseriyetle, biz çok ‘yeni’ bir toplumuzdur. Her nesil, bir önceki nesle göre geçmişten daha fazla kopmuş olarak bir şekilde yenidir. ”

"Ana Kültür bu konuda ne diyor?"

“Şey," dedim ve gözlerimi kapadım. “Ana Kültür bunun böyle olması gerektiğini söylüyor. Geçmişte bize hitap eden hiçbir şey yoktur. Geçmiş sadece çöptür. Geçmiş arkamızda bırakmamız ve kaçmamız gereken bir şeydir. ”

İsmail başıyla onayladı. “İşte görüyorsun: Bu sayede kültürel hafıza kaybına uğramış insanlar haline geldiniz. ”

“Nasıl yani?"

"Danvin ve paleontologlar gelip de tarihinize üç milyon yıllık insan hayatım ilave edene dek, kültürünüzde insanoğlunun doğuşuyla sizin kültürünüzün doğuşunun eşzamanlı olaylar olduğu, hatta aynı olay olduğu varsayılıyordu. Demek istediğim, kültürünüzün insanları insanın sizden biri olarak doğduğunu düşündüler. Bal yapmak anlar için nasıl içgüdüsel ise, çiftçiliğin de insanlar için öyle olduğu varsayılıyordu."

"Evet, öyle görünüyor."

“Kültürünüzün insanları Afrika ve Amerika’daki avcı-toplayıcılarla karşılaştıklarında, bu insanların doğal olandan yani tarımdan uzaklaşıp dejenere olmuş ve doğuştan gelen tanrı vergisi hünerlerini kaybetmiş insanlar olduklarını düşündüler. Alanlar, kendilerinin çiftçi olmadan önceki hallerine baktıklarının farkında bile değillerdi. Alanlara göre 'daha öncesi' diye bir şey yoktu. Yaradılış sadece bir kaç bin sene önce gerçekleşmişti ve Çiftçi İnsanoğlu medeniyet kurma görevine hemen başlamıştı.”

"Evet, doğru."

"Bunun nasıl olduğunu anladın mı?"

"Neyin nasıl olduğunu?"

"Devrim öncesi tarihinizle ilgili hafıza kaybınızın nasıl bu kadar büyük olduğunu. Bu öyle büyük bir hafıza kaybı ki, öyle bir zamanın varolduğunu bile hatırlamıyorsunuz."

"Hayır, anlamıyorum. Anlamam gerektiğini düşünüyorum ama anlamıyorum."

"Ana Kültür'ün, geçmiş'in çöp olduğunu ve geçmişten hızla uzaklaşılması gerektiğini öğrettiğini söyleyen şendin."

"Evet."

"Benim belirtmek istediğim nokta da şu: Görünüşe göre o bunu size ta en başından beri öğretiyor. "

"Evet. Anladım. Şimdi parçalar yerli yerine oturmaya başladı. Bırakanların arasına karıştığın zaman daima, onların, geçmişleri zamanın doğuşuna kadar uzanan bir toplum oldukları hissine kapılıyorsun. Alanlarda ise geçmiş sanki ancak 1963'e kadar uzanıyor gibi hissediyorsun."

İsmail başıyla onayladı ama sonra şöyle dedi: "Aynı zamanda belirtmek gerekir ki, kültürünüzün insanlarında bir şeyin eski çağlara ait olmasının -bu durum o şeyle sınırlı olduğu sürece- itibar ve geçerlilik kazandıran bir tarafı da vardır. Örneğin, İngilizler bütün kurumlarının ve bu kurumlar-la ilgili bütün törenlerin mümkün olduğunca eski zamanlarda olduğu gibi olmasını isterler. Buna karşın kendileri eski Britanyalılar gibi yaşamazlar ve böyle yaşama konusunda en ufak bir eğilimleri bile yoktur. Aynı şey Japonlar için de söylenebilir. Daha bilge ve asil atalarının değerlerine ve geleneklerine büyük saygı duyup, onların yokluğundan büyük keder duyarlar ama o asil ve bilge atalarının yaşadığı şekilde yaşamak hiç ilgilerini çekmez. Kısacası eski adetler, kurumlar, törenler ve kutsal bayramlar için iyidir ama Alanlar bunları günlük yaşamlarına adapte etmek istemezler."

"Haklısın."

“Ama tabii ki, Ana Kültür geçmişten gelen her şeyin çöpe atılmasını   ğretmiyor. Neyin saklanması gerekir? Aslında saklanmış olan nedir?”

“Bir şeyler yapmak, bir şeyler üretmek için gereken bilgiler saklanmıştı sanırım.”

“ retimle ilgili ne varsa saklanmıştı, bu kesin. Ve işte her şey şu anki haline bu şekilde geldi.”

“Evet.”

“Bırakanlar da üretimle ilgili bilgileri tabii ki saklarlar, yine de sırf üretmek için üretmek onların yaşam tarzının bir

 zelliği değildir. Bırakan toplumlarında, insanlar çömlek yapmayı ya da okbaşı imal etmeyi haftalık kotalara bağlamıyorlardı, İnsanların zihinleri, el baltası üretimini nasıl arttırırız gibi bir düşünceyle meşgul değildi.

“Doğru,”

“İşte bu yüzden, üretimle ilgili bilgileri saklamalarına karşın, sakladıkları bilginin büyük çoğunluğu başka bir şey içindir. Bu bilgiyi nasıl tanımlarsın?”

“Bence bu sorunun yanıtını bir kaç dakika önce sen kendin verdin. Kendilerinin İşine yarayan bilgiler olarak tanımlarım.”

“Sadece kendilerinin mi? Herkesin değil yani?”

“Hayır. Bir antropoloji kurdu değilim ama Zuni’lerin ve Navajo’ların kendi kullandıkları yöntemlerin herkes için uygun olduğunu düşünmediklerini bilecek kadar bu konuda okudum. Bunların herbirinin kendileri için uygun olan yöntemleri vardı.”

“Ve kendileri için uygun olan bu yöntemi de çocuklarına öğretiyorlardı.”

“Evet. Ve biz de çocuklarımıza üretmeyi öğretiyoruz. Daha fazla üretmeyi ve daha İyi  retmeyi.”

“Neden onlara insanların işine yarayan şeyi öğretmiyorsunuz? ”

“Çünkü insanların işine yarayan şeyin ne olduğunu bilmiyoruz. Her nesil insanların işine yarayan şey konusunda kendi uyarlamasını yapmak zorunda. Anne ve babamın bu konuda kendi uyarlamaları vardı ve hiç işe yaramıyordu, onların anne babalarının da hiç işe yaramayan -kendi uyarlamaları vardı ve şu anda biz de ileride büyük ihtimalle çocuklarımıza çok yararsız görünecek olan kendi uyarlamamız üzerinde çalışıyoruz.”

3

“Konuyu özellikle başka bir yöne çektim," dedi İsmail aksi bir tavırla. Bedenini yeni bir pozisyona sokmak için hareket ettiğinde vagon yaylan üzerinde sallandı. “Her Bırakan kültürünün kırılmayan bir zincirle insanoğlunun hayatının başlangıcına kadar uzanan bir bilginin birikimi olduğunu anlamamı istedim. Bu yüzden bunların her birinin İşe yarayan birer yöntem olmaları çok da şaşılabilecek bir şey değildir. Her biri denenmiş, sınanmış ve binlerce neslin katkılarıyla en iyi haline sokulmuştur.”

"Evet. Aklıma bir şey geldi.”

“Söyle.”

“Bana bir dakika ver. Bu şeyle ilgili., İnsanların nasıl yaşamaları gerektiğiyle ilgili bir bilginin olmamasıyla. ”

“Acele etmene gerek yok. ”

"Tamam," dedim bir iki dakika sonra, “Başlarda, insanların nasıl yaşaması gerektiğiyle ilgili kesin bir bilginin olmadığını söylediğimde, demek istediğim şuydu: Kesin bilgi doğru o/an tek yolu gösteren bilgidir. Bizim istediğimiz de bu. Alanların istediği bu. Biz işe yarayan bir yaşam tarzını bilmek istemiyoruz. Biz doğru olan tek yaşam tarzını bilmek istiyoruz. Ve peygamberlerimiz de bize bunu gösteriyorlar. Yasama organlarımız bize bunu gösteriyorlar. Dur biraz düşüneyim... Beş bin ya da sekiz bin yıllık bir hafıza kaybından sonra, Alanlar nasıl yaşamaları gerektiğini gerçekten unutmuşlardı. Gerçekten de geçmişe sırt çevirmiş olmalılar, çünkü birdenbire Hammurabi ortaya çıkıyor ve herkes, ‘Bütün bunlar da nedir?’

diye soruyor. Hammurabi de, 'Bunlar kanunlar, çocuklarım,' diye yanıt veriyor. 'Kanunlar mı? O da nedir?' diye soruyorlar. Hammurabi de, 'Kanunlar size nasıl yaşayacağınızla ilgili tek doğru yolu gösteren şeylerdir,' diyor. Ne söylemeye çalışıyorum?"

"Emin değilim."

"Belki de şudur. Sen bizim kültürel hafıza kaybımızdan bahsettiğinde, bunu mecazi anlamda söylediğini zannediyordum. Ya da bir şeye mim koymak için biraz abarttığını. Çünkü açıkça söylemek gerekir ki, ikinci taş devrindeki o çiftçilerin ne düşündüğünü bilemezsin. Yine de gerçek ortada: Birkaç bin yıl sonra, o çiftçiler başlarını kaşıyıp şöyle diyorlardı: 'Allah allah, insanların nasıl yaşaması gerekir acaba?' Ama aynı çağda, dünyadaki Bırakanlar nasıl yaşamaları gerektiğini unutmamışlardı. Onlar hâlâ biliyorlardı ama benim kültürümün insanları unutmışlardı, onlara nasıl yaşamaları gerektiğini söyleyen bir gelenekten kendilerini tamamen ko-partmışlardı. Onlara nasıl yaşayacaklarını söyleyecek bir Hammurabi'ye ihtiyaçları vardı. Bir Drakon'a, bir Solon'a, bir Musa'ya, bir İsa'ya, bir Muhammed'e ihtiyaçları vardı. Ama Bırakanların yoktu, çünkü onların sahip oldukları bir yolu, pek çok yolları.. Bir dakika. Sanırım buldum."

"Tamam, acele etme."

"Bırakanların sahip olduğu her yol ve yöntem, insanların fikir yürütme şansına sahip oldukları zamandan bile daha önce başlayan bir deneme süreciyle, evrimle oluşmuştur. Hiçkimse, 'Haydi bir komite kurup, uyacağımız bir dizi kanun yazalım,' dememiştir. Bu kültürlerin hiçbirisi birer icat değildi. Ama bizim yasama organlarımızın bize verdikleri budun İcatlar. Tertip edilmiş mekanizmalar. Binlerce nesildir doğruluğu kanıtlanmış şeyler değil, daha çok doğru biçimde yaşamının tek yoluyla ilgili keyfi bildiriler. Ve bu hâlâ böyle sürüp gidiyor. Washington'da yapılan yasalar işe yaradıkları için değil, doğru biçimde yaşamının tek yolunu temsil ettikleri için kitaplara geçiyorlar. Cenin senin yaşamını tehlikeye sokmadıkça ya da bir tecavüz sonucunda rahmine düşmedikçe kürtaaj yaptıramazsın. Kanunun bu şekilde emrettiğini görmek isteyen pek çok insan var. Neden? Çünkü doğru biçimde yaşamının tek yolu bu. Ölene kadar içki içebilirsin ama seni marihuana içerken yakalarsak bittin demektir bebek, çünkü doğru olan tek yol bu. Kanunlarımızın işe yarayıp yaramadığı kimsenin umurunda değil. İşe

yaramanın konuyla ilgisi yok... Bilmiyorum; nereye varmaya çalıştığımın emin değilim.”

İsmail homurdandı. “Varmaya çalıştığın yer tek bir nokta değil. Anlaşılmaz bir fikir bileşimi üzerinde araştırma yapıyorsun ve yirmi dakikada bu konunun temeline inmeyi bekleyemezsin. ”

"Haklısın.”

“Yine de başka konulara atlamadan önce burada belirtmeye çalıştığım bir nokta vardı, onu söylemek istiyorum. ”

“Tamam.”

“Artık, Alanların ve Bırakanların birbirinden tamamen farklı türden iki ayrı bilgiyi biriktirdiklerini biliyorsun.”

“Evet. Alanlar, “şeylerin” işine yarayan bilgileri biriktiriyorlar, Bırakanlar “insanların” işine yarayan bilgileri biriktiriyorlar. ”

“Ama bütün insanlara yarayan bir bilgi değil bu. Her Bırakan toplumu, sadece kendi işlerine yarayan bir sisteme sahip, çünkü bu sistem onların kendi içlerinde evrimleşmiş. Bu sistem, üzerinde yaşadıkları topraklara, içinde bulundukları iklime, içinde yaşadıkları biyolojik topluma, kendi özel zevklerine, tercihlerine ve dünyaya olan bakış açılarına uygun hale getirilmiş.”

“Evet.”

"Peki, bu tür bir bilgiye ne denir?”

“Ne demek istediğini anlamadım.”

“İnsanların işine yarayan şeyin ne olduğunu bilen kimse neye sahiptir?”

“Şey... İlim ve irfan?”

“Tabî ki. Artık, kültürünüzde değer verilen şeyin üretimin işine yarayan bilgi olduğunu biliyorsun. Aynı şekilde, insanların işine yarayan bilgi de

Bırakanların değer verdiği şey. Ve Alanlar ne zaman bir Bırakan kültürünü ezip yoket-seler, İnsanoğlunun doğuşundan beri her yönden denenene bir ilim ve irfan, bir daha hatırlanmamak üzere dünya üzerinden siliniyor; aynen, ezip yokettikleri her canlı türüyle beraber, yaşamın başlangıcından beri her yönden denenmiş bir yaşam formunun bir daha geri gelmemek suretiyle dünya üzerinden silinip gitmesi gibi. ”

"Bu çok çirkin," dedim.

"Evet," dedi İsmail. "Bu gerçekten de çok çirkin.

9

Birkaç dakika boyunca kafasını kaşıyıp, kulak memesini çekiştirdikten sonra İsmail geceyi geçirmem için beni yolladı.

"Yoruldum," diye açıkladı. "Ve çok üşüdüm, düşünemiyorum."

ONBİR

Yağmur ince ince yağmaya devam etti ve ertesi gün öğle vakti oraya vardığımda etrafta rüşvet vermek zorunda kalacağım biri bile yoktu. Askeri malzemeler satan bir dükkandan İsmail İçin iki tane battaniye almıştım - gocunmasın diye bir tane de kendime almıştım. Bunları sert bir teşekkürle kabul etti ama battaniyelere sevindiği hemen kullanışından belli oluyordu. Bir süre içinde bulunduğumuz sefaleti düşünerek öylece oturduk, sonra İsmail isteksiz bir tavırla başladı.

Ben ayrılmadan kısa bir süre önce -bu soru nereden

ıA , TM5 b iy0rUm ama" bana- Bırakanların canlandırdığı hikayeye ne zaman geçeceğimizi sormuştun."

"Evet, doğru."

Bu hikayeyi neden öğrenmek istiyorsun?"

Sorusu beni hayrete düşürdü. "Neden öğrenmek istemeyecek mışım ki?"

ölÜyord_u amâCini SOmyorum' Bl!i_yorsun ki Habil az kalsm "Şey... evet."

pacaSn^ Canlândırdı^ hifcayeyi öğrenip de ne ya-"Neden öğrenmeyeyim ki?"

İsmail başını iki yana salladı. "Bu durumda devam etmeye gerek görmüyorum. Bir şeyi öğrenmemen için sana neden gösteremiyor olmam, bana o şeyi öğretmem için bir neden vermez.

Kotu bir ruh hali içinde olduğu çok açıktı. Onu suçlayamazdım ama sempati de duyamazdım, çünkü olayı bu hale getirmekte ısrar eden oydu, y

Bu senin için sadece bir merak konusu mu?"

"Hayır, öyle olduğunu söyleyemem. Başlarken bana burada ıkı ayrı hikayenin canlandırıldığını söyledin. Şu anda

çok doğaN^{bmm b'1İy0rUm_} Otckisini de Bilmek istemem

d'ye tCkrar Cttİ' Sanki bu onun pek Anmadığı bir kelimeymiş gibi. "Daha oturaklı

bir şey bulmanı

isterdim. Bana burada beynini kullanıyor görünen tek kişi olmadığım hissini verecek bir şey.”

“Korkarım nereye varmaya çalıştığını anlamıyorum.”

“Anlamadığım biliyorum. Beni usandıran da bu zaten. Burada, pasif bir dinleyici haline geldin, oturduğun anda beyninin şalterlerini kapatıyor, gitmek için kalktığı anda şalterleri açıyorsun.”

"Bunun doğru olduğunu düşünmüyorum.”

"Öyleyse bana, şu anda neredeyse tamamen yokolmuş bir hikayeyi öğrenmenin neden sadece bir vakit kaybı olmadığını açıkla."

"Şey, ben bunu bir vakit kaybı olarak görmüyorum.”

"Bu yeterince iyi değil. Bir şeyin vakit kaybı olmadığı gerçeği, bunu yapmam için bana ilham vermiyor.”

Çaresizlik içinde omuz silktim.

Bütünüyle bezmiş olarak başını iki yana salladı. “Sen bunu öğrenmenin gerçekten anlamsız olduğuna inanıyorsun. Bunu görüyorum. ”

"Ben öyle bir şey görmüyorum.”

“O zaman bir anlamı olduğunu düşünüyorsun.”

"Şey... evet.”

“Ne anlamı var?”

“Tanrım... Bunu öğrenmek istiyorum, anlamı bu.”

“Hayır. Bu nedene dayanarak devam etmeyeceğim. Devam etmek istiyorum ama tek yaptığım senin merakını tatmin etmek olacaksa, etmeyeceğim. Şimdi git ve devam etmem için bana gerçek bir neden gösterebileceğin zaman geri

gel. ”

“Gerçek bir neden nasıl bir şey olurdu? Bana bir örnek

M

ver.

“Pekâlâ, Sizin kültürünüzün insanları tarafından burada hangi hikayenin canlandırıldığını öğrenme zahmetine niye katlandık?”

"Çünkü bu hikayenin canlandırılması dünyayı mahvediyor.”

“Doğru. Ama bunu öğrenme zahmetine neden katlanıyoruz?”

“Çünkü açıkçası, bu bilinmesi gereken bir şey.”

“Kimin tarafından bilinmesi gerekiyor?”

“Herkes.”

“Neden? Sürekli buraya geliyorum. Neden, neden, neden? İnsanlarınızın dünyayı mahvederken hangi hikayeyi canlandırdıklarını neden bilmeleri gerekiyor?”

"Bunu canlandırmaya son vermeleri İçin. Yaptıklarını yaparlarken sadece basit bir aptallık etmediklerini görmeleri için. Bin yıl Reich’ı kadar delice ve hastalıklı, megaloman bir fan taziye karışıklarını görmeleri için.”

“Hikayeyi öğrenmeye değer kılan bu mu?”

“Evet.”

“Bunu duyduğuma sevindim. Şimdi git ve diğer hikayeyi öğrenmeye değer kılanın ne olduğunu bulunca geri gel.”

“Gitmeme gerek yok. Bunu artık açıklayabilirim.”

“Başla o zaman.”

“İnsanlar bir hikayeden bir anda vazgeçemezler. Altmışlı ve yetmişli yıllarda gençlerin yapmaya çalıştığı buydu.

Alanlar gibi yaşamaktan vazgeçmeye çalıştılar ama onlar için başka bir yol yoktu. Başarısız oldular, çünkü sadece bir hikayede yeralmaktan vazgeçmek yeterli değildir, içinde ye-ralacağm başka bir hikayenin olması lazım.”

İsmail başıyla onayladı, “Ve eğer böyle bir hikaye varsa, insanların bunu bilmesi mi gerekir?”

"Evet, gerekir.”

“Sence bunu bilmek isterler mi?

"Bilmiyorum. Bence varolduğunu bilmediğin sürece bir-şeyi isteyemezsin.”

"Çok doğru.”

2

“Peki, sence bu hikaye ne hakkında?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Avcılık ve toplayıcılık ile ilgili olabilir mi?’

"Bilmiyorum. ”

“Dürüst ol. Büyük Av’m gizemlerine uzanan asil bir zafer şarkısı beklemiyor muydun?”

“Böyle bit şey beklediğimi sanmıyorum.”

“Eh, en azından bu hikayenin dünyanın anlamı, tanrıların dünyayla ilgili niyetleri ve insanın kaderiyle ilgili olduğunu biliyor olmalısın.”

“Evet.”

“Pek çok kez söylediğim gibi, insan bu hikayeyi canlandırarak insan oldu.

Bunu hatırlıyorsundur.”

“Evet. Hatırlıyorum.”

“İnsan nasıl insan oldu?”

Sorudaki bubi tuzaklarını bulup ona geri gönderdim. “Sorunun ne anlama geldiğinden emin değilim,” dedim. “Daha doğrusu senin ne tür bir yanıt istediğinden emin değilim. İnsan evrimleşerek insan oldu gibi bir yanıt beklemediğin açık.”

“Bu sadece insanın insan olarak insan olduğu anlamına gelirdi, öyle değil mi?”

“Evet.”

“O zaman soru hâlâ yanıtlandırılmayı bekliyor: İnsan nasıl insan oldu?”

“Sanırım bunun yanıtı, şu çok bariz olan şeylerden.”

“Evet. Sana yanıtı söyleseydim, ‘Eh, tabii ki, ne olmuş yani?’ derdin.”

Yenilmiş olarak omuz silktim.

“Öyleyse konuya dolaylı yoldan yaklaşacağız ama bunu yanıtlanması gereken bir soru olarak aklında tut.”

“Tamam.”

“Ana Kültür’e göre tarım devriminiz ne tür bir olaydı?”

“Ne tür bir olay... Bence Ana Kültür’e göre bu teknolojik bir olaydı.”

“Kültürel ya da dini gibi daha derin insani tınıları içermiyor mu?”

“Hayır. İlk çiftçiler yalnızca neolitik* teknokratlardı^{1 2}, Bu her zaman böyle görünmüştür.”

“Ama Yaradılış’ın üçüncü ve dördüncü bölümünü incelememizden sonra, gördüğün üzere bu olayda Ana Kültür ’ün öğrettiğinden daha fazlası vardı.”

"Evet. ”

“Vardı ve hâlâ da var tabii ki, devrim hâlâ sürmekte olduğuna göre. Adem, Yasak ağacın meyvesini hâlâ çiğniyor, Habil’in hâlâ bulunabildiği her yerde, Kabil, elinde bıçak onun izini sürüyor.”

“Bu doğru.”

“Devrimin yalnızca teknolojiden daha derinlere indiğinin bir başka göstergesi daha var. Ana Kültür, devrim öncesinde insan hayatının anlamdan yoksun, aptal, boş ve değersiz olduğunu öğretiyor. Devrim öncesinde yaşam çirkindi, iğrençti, ”

“Evet.”

“Buna sen de inanıyorsun değil mi?”

"Evet, sanırım öyle.”

“Elbette buna pek çoğunuz inanıyor; sence?”

“Evet.”

“Buna inanmayan istisnalar kimler olurdu?”

“Bilmiyorum. Sanırım... antropologlar.”

“O hayatla İlgili bazı bilgilere gerçekten sahip olan insanlar. ”

“Evet.”

“Ama Ana Kültür o hayatın anlatılamayacak kadar sefil olduğunu söylüyor. ”

“Bu doğru.”

“Sen kendin, şu anki hayatını, bazı koşullar altında o türden bir hayatla takas

edebilir miydin?”

“Hayır, dürüstçe söylüyorum ki kendisine böyle bir seçim sunulan herhangi birinin o hayatı seçebileceğini düşünemiyorum.”

“Bırakanlar seçerdi. Tarih boyunca Alanların onları bu hayattan koparabilmek için buldukları tek yol kaba kuvvetti, toplu katliamlardı. Çoğu durumda, onları hemen imha etmek en kolayıydı.”

“Doğru, ama Ana Kültür’ün bu konuda diyecekleri var. Ona sorarsan, Bırakanlar ne kaçırdıklarını hiç bilmiyorlardı. Onlar tanım hayatının yararlarını anlamıyorlardı ve bu yüzden de avcı-toplayıcı hayata bu kadar sıkı sıkıya bağlandılar.”

İsmail en sinsi gülüşüyle sırtıttı. “Bu ülkenin Kızılderilileri içinde, Alanların en hararetli ve azimli düşmanları kimlerdi sence?”

“Şey... bence Plains Kızılderilileri.”

“Pek çoğunuzun bu fikre katılacağım düşünüyorum. Fakat, İspanyollar sayesinde atla tanışmadan önce, Plainsler asırlarca çiftçi olarak yaşadılar. Atlar kolay elde edilebilir hale geldiği anda, tarımı bırakıp, avcı-toplayıcı hayata geri döndüler.”

"Bunu bilmiyordum.”

“Eh, artık biliyorsun. Plains Kızılderilileri tarım hayatının yararlarını anladılar mı?”

“Anlamış olduklarını tahmin ediyorum.”

“Ana Kültür ne diyor?”

Bunu bir süre düşündüm ve sonra güldüm. “Gerçekten anlamadıklarını söylüyor. Eğer anlamış olsalardı, hiçbir zaman avcı-toplayıcı hayata geri dönmezlerdi.”

“Çünkü o çok iğrenç bir hayat.”

“Evet, doğru.”

“Bu konuda Ana Kültür’ n öğretileriyle sizi nasıl bütünüyle etkisi altına aldığını görmeye başlayabilirsiniz.”

“Doğru ama benim anlamadığım, bunun bizi nereye götürdüğü.”

“Bırakanların yaşadığı hayat tarzına olan korkunuzun ve nefretinizin kökeninde yatan şeyi bulmaya gidiyoruz. Kendinizi ve bütün dünyayı yoketseniz bile bu devrimi geleceğe taşıma zorunluluğunu neden histeriğinizi bulmaya gidiyoruz ve devriminizin neye karşı bir devrim olduğunu bulmaya gidiyoruz.”

“Ah,” dedim.

Ve bütün bunları bulduğumuzda, Bırakanların insan hayatının ilk    bin yılı boyunca ve bugün hâlâ hayatta kalabildikleri her yerde canlandırdıkları hikayenin ne olduğunu bana s yleyebileceğinden eminim.”

4

Hayatta kalmaktan söz eder etmez, İsmail soğuktan titredi ve bir tür iniltili i   eki le battaniyelerine daha fazla gömüldü. Bir dakikalığına, yağmurun tepedeki çadır bezinin üzerinde hiç yorulmadan  aldığı davul senfonisinde kendini kaybetmişti sanki. Sonra boğazını temizledi ve devam etti.

 unu deneyelim,” dedi. “Devrim neden gerekliydi?”

İnsanın bir yere ulaşabilmesi için gerekliydi.”

“insanın merkezi ısıtmaya, üniversitelere, opera binalarına ve uzaygemilerine sahip olabilmesi için demek istiyorsun. ”

“Doğru.”

İsmail başıyla onayladı. “Bu türden bir yanıt birlikte çalışmaya başladığımızda kabul edilebilir bir yanıt olabildi ama artık bundan daha derine inmeni istiyorum. ”

“Tamam ama daha derin demekle neyi kastettiğini bilmiyorum.”

“Çok iyi bildiğin üzere, yüzmilyonlarca İnsan için, merkezi ısıtma, üniversiteler, opera binaları ve uzaygemileri gibi şeyler çok uzak ve ulaşılabilir bir dünyaya aittir. Yüzmilyonlarca insan, bu ülkedeki insanların çoğunun ancak tahmin yürütebileceği şartlarda yaşıyorlar. Bu ülkede bile, milyonlarca insan evsiz ya da gecekonduarda, hapishanelerde ya da hapishanelerden biraz daha iyi olan halkevlerinde, sefalet ve çaresizlik içinde yaşıyorlar. Bu insanlar karşısında senin tarım devrimi için bulduğun sevimli mazeretin tümüyle anlamsız olurdu.”

“Doğru.”

“Ama onlar tanıdık devriminizin meyvelerinin tadını çıkar-masalar bile, ona sırt çevirirler miydi? Sefalet ve çaresizliklerini, devrim öncesinde yaşanan türden bir hayatla değiştirirler miydi?”

“Buna yine hayır demek zorundayım.”

“Benim izlenimim de bu yönde. Alanlar devrimlerine güveniyorlar, hiçbir yararını görmeseler bile. Şikayetçiler, muhalifler, karşı devrimciler yok. Herkes, şu anda her şey ne kadar kötü olursa olsun, bunun, daha önceden olana göre son derece tercih edilir bir durum olduğuna yürekten inanıyor.”

“Evet, bence de.”

“Bugün bu sıradışı güvenin kökenine inmeni istiyorum. Bunu yaptığın zaman, devriminizle ve Bırakan hayat tarzıyla ilgili tümüyle farklı bir anlayışa sahip olacaksın.”

“Evet, ama bunu nasıl yapacağım?”

“Ana Kültür’ü dinleyerek. Hayatın boyunca kulağına fısıldayıp durdu ve duyduğun şey anne ve babanın, büyükanne ve büyükbabanın duyduklarından ve dünyanın heryerindeki insanların hergün duyduklarından hiç farklı değil. Başka bir deyişle, benim aradığım şey senin beyninde gömülü, hepinizin beyinlerinde gömülü olduğu gibi. Bugün onu yüzeye çıkarmanı istiyorum. Ana Kültür size devriminiz sayesinde arkanızda bıraktığınız hayattan dehşetle

korkmanızı öğretti ve ben de bu dehşetin izini sürüp kökenini bulmanı istiyorum. ”

“Tamam,” dedim. “Bu hayata karşı dehşete varan bir şey hissettiğimizi biliyorum ama sorun şu kİ, bence bunun hiç de özellikle gizemli olan bir tarafı yok,”

“Yok mu? Neden?”

“Bilmiyorum. Bu hayat tarzı İnsanı hiçbir yere götürmüyor. ”

“Bu türden yüzeysel yanıtlar vermek yok artık. Kazmaya başla.”

İç çekerek, battaniyemin içinde ezilip büzüldüm ve kazmaya giriştim. "Bu çok ilginç," dedim birkaç dakika sonra. “Burada oturmuş, atalarımızın yaşadığı hayat tarzım düşünüyordum ki çok kesin bir imge bütünüyle oluşmuş bir biçimde kafamda beliriverdi. ”

İsmail devam etmemi bekledi.

“Bu bir tür rüya niteliğinde. Aslında daha çok kabusa benziyor. Bir adam alacakaranlıkta, bir bayırda yerleri eşeliyor. Bu dünyada vakit hep alacakaranlık. Adam kısa boylu, zayıf, esmer ve çıplak, Yarı çömelmiş vaziyette koşuyor ve yerde izler arıyor. Avlanıyor ve ümidi kalmamış. Gece olmak üzere ve yiyecek hiçbir şeyi yok.

“Sanki bir ayak değirmeninin üzerindeymiş gibi koşuyor, koşuyor, koşuyor. Bu aslında gerçekten bir ayak değirmeni çünkü yarın alacakaranlıkta hâlâ ya da tekrar orada koşuyor olacak. Fakat açlık ve çaresizlikten deliye dönmüş olmanın dışında onu buna mecbur eden başka bir şey var. Aynı zamanda dehşete düşmüş. Arkasındaki bayırda, görüş menzilinin dışında, düşmanları onu parçalamak için peşindeler: aslanlar, kurtlar ve kaplanlar. Ve bu şekilde, daima avının bir adım gerisinde ve düşmanlarından bir adım önde, sonsuza dek o ayak değirmeninin üzerinde kalmak zorunda.

“Bayır, tabii ki hayatta kalabilmek adına bıçak sırtında yaşamayı temsil ediyor. Adam bıçak sırtında yaşıyor ve düşmemek için sürekli olarak çabalamak zorunda. Aslında sanki onun yerine, bayır ve gökyüzü hareket

ediyor. O hiçbir yere gitmeden, kapana kısılmış bir halde yerinde koşuyor.”

“Başka bir deyişle avcı-toplayıcılar çok zalim bir hayat yaşıyorlar.”

“Evet.”

“Peki, neden zalim?”

“Çünkü bu sadece hayatta kalabilmek için verilen bir mücadele. ”

“Ama gerçekte durum anlattığın gibi bir şey değil. Beyninin başka bir bölümünde bunu bildiğinden eminim. Avcı-toplayıcılar, kurtlardan, aslanlardan, serçelerden ya da tavşanlardan daha fazla bıçak sırtında yaşamazlar. İnsan bu gezegendeki yaşama diğer canlı türleri kadar iyi uyum sağlamıştı ve onun bıçak sırtında yaşadığı fikri basit bir deyişle biyolojik bir saçmalaktır. Bir etobur olarak, beslenme alanı çok geniştir. Ona sıra gelene kadar binlerce tür aç kalır. Zekası ve becerisi, onun, herhangi bir primatı bütünüyle hezimete uğratacak koşullarda rahatlıkla yaşamasını sağlar.

“Hiç durmamacasına çaresizlik içinde yerleri eşelemek bir yana, avcı-toplayıcılar dünyadaki en iyi beslenen insanlar arasındadırlar ve bunu, günlerinin sadece iki ya da üç saatini sizin çalışmak olarak adlandırdığınız şeye ayırarak halledebilirler ve bu da onları dünyanın en az çalışan ve en fazla boş vakte sahip olan insanları yapar. Marshall Sahlins taş devri ekonomisi üzerine yazılmış kitabında, onları ‘ilk zengin toplum’ olarak tanımlar. Ve tesadüf eseri, doğadaki hayvanların insanı av olarak görme durumu pratik açıdan yoktur. İnsan hiçbir yırtıcı hayvanın menüsünde birinci sırada yer almaz. İşte gördüğün gibi atalarınızın yaşadığı hayatla ilgili son derece dehşetli imgelemeniz yalnızca Ana Kültür’ün saçmalıklarından biridir. Eğer istersen, bir öğle vakti kütüphaneye giderek bütün bunları kendin teyit edebilirsin.”

“Tamam,” dedim. “Ya şimdi?”

“Şimdi artık bunun bir saçmalık olduğunu bildiğine göre, o hayatla ilgili daha farklı hissediyor musun? Sana daha az itici geliyor mu?”

“Daha az itici belki ama hâlâ itici.”

“Şöyle düşün. Diyelim ki sen bu ülkenin evsizlerinden birisin. İşin yok, bir becerin yok, seninle aynı durumda olan bir karın var, iki de çocuğun. Gidecek hiçbir yerin, ümidin ve geleceğin yok. Ama sana üzerinde bir düğme olan bir kutu verebilirim. Düğmeye bastığın anda hepiniz devrim öncesi çağa ışınlanacaksınız. O zamanki dili konuşabileceksiniz ve oradaki herkesle aynı becerilere sahip olacaksınız. Bir daha hiçbir zaman kendine ve ailene bakmak konusunda endişe etmek zorunda kalmayacaksınız. Bütün bunlar olacak ve hepiniz o ilk zengin toplumun bir parçası olacaksınız. ”

“Tamam. ”

“Öyleyse, düğmeye basıyor musun?”

“Bilmiyorum. Bundan şüpheliyim.”

“Neden? Arkanda harikulade bir hayat bıraktığın İçin mi? Bu hipoteze göre burada sahip olduğun sefil bir hayat ve düzelme şansı yok. Öyleyse öteki hayat sana daha da kötü görünüyor olmak. Sahip olduğun hayatı bırakmaya dayanmadığından değil, öteki hayatı kucaklamayı kaldıramadığından.”

"Evet, bu doğru,"

“O hayatın sana bu kadar korkutucu gelmesinin nedeni ne?”

“Bilmiyorum,”

“öyle görünüyor ki Ana Kültür sende İyi iş çıkarmış.”

“Evet.”

“Pekâlâ. Şunu deneyelim. Alanlar ne zaman kendi istedikleri bir alanı işgal etmiş olan avcı-toplayıcılarla karşılaşsalar, onlara neden hayat tarzlarını terkedip bir Alanlar toplumu olmak zorunda olduklarını açıklamaya çalışmışlardır. Şöyle demişlerdir: “Sizin yaşadığınız bu hayat sadece sefil bir hayat değil, aynı zamanda yankş. İnsanoğlu bu şekilde yaşamak için doğmadı. Bu yüzden, bize karşı gelmeyin. Devrimimize katılın ve dünyayı insanoğlu için bir cennet haline getirmemizde bize yardım edin.””

“Doğru.”

“Sen o rolü al -kültürel misyoner rolünü- ve ben de av-cı-toplayıcı insan rolünü alacağım. Bana, benim ve insanların binlerce yıldır tatminkar bulduğumuz hayat tarzının neden zalim, iğrenç ve itici olduğunu açıkla.”

“Tanrım, ”

“Bak, ilk önce ben başlayarak sana yardım edeyim... Bwa-na, bize yaşadığımız hayatın, sefil, yanlış ve utanç verici olduğunu söylüyorsun. İnsanların, bu şekilde yaşamak için yaratılmadıklarını söylüyorsun. Bu bizim kafamızı karıştırıyor Bwana, çünkü bu şekilde yaşamak binlerce yıldır bize iyi bir yol olarak göründü. Ama eğer, yıldızlara yolculuk eden, söylediklerini düşünce hızında bir başka yere gönderebilen sizler bunun böyle olmadığını bize söylüyorsanız o zaman bütün sağduyumuzla söyleyeceklerinizi dinlemek zorundayız. ”

"Şey... Bu şekilde yaşamak size iyi bir yol gibi görünüyor, farkındayım. Çünkü cahil, eğitimsiz ve aptalsınız."

“Kesinlikle öyleyiz Bwana. Senin bizi aydınlatmana ihtiyacımız var. Bize hayatımızın neden, sefil, pis ve utanç verici olduğunu anlat.”

Hayatınız sefil, pis ve utanç verici çünkü hayvanlar gibi yaşıyorsunuz.”

İsmail şaşkın bir tavırla kaşlarını çatı. “Anlamıyorum Bwana. Biz diğerleri nasıl yaşıyorsa öyle yaşıyoruz. Dünyadan ihtiyacımız olan şeyi alıp geri kalanı rahat bırakıyoruz, aynen aslanın ve geyiğin yaptığı gibi. Aslanın ve geyiğin yaşadığı hayatlar utanç verici mi?”

“Hayır ama onlar sadece hayvan. İnsanların bu şekilde yaşaması doğru değil.”

"Ah," dedi İsmail, "Bunu bilmiyorduk. Peki bu şekilde yaşamak neden doğru değil?"

“Çünkü bu şekilde yaşadığınız için... hayatlarınız üzerinde hiçbir hakimiyet kuramıyorsunuz.”

İsmail başını benden yana çevirdi. “Hayatlarımız üzerinde ne anlamda bir

hakimiyet kuramıyoruz Bwana?"

"En temel ihtiyacınız olan yiyecek kaynaklarınız konusunda bile hakimiyet sizde değil."

"Beni çok şaşırtıyorsun Bwana. Karnımız acıktığı zaman, dışarı çıkıp yiyecek bir şeyler buluyoruz. Daha fazla nasıl bir hakimiyete ihtiyacımız var ki?"

"Eğer yiyeceğinizi kendiniz yetiştirirseniz bu konuya daha fazla hakim olursunuz."

"Nasıl yani, Bwana? Yiyeceği kimin yetiştirdiğinin ne önemi var?"

"Eğer kendiniz yetiştirirseniz, o zaman onun orada olduğunu kesin olarak bilirsiniz. "

İsmail zevkten, gıdıklar gibi güldü. "Beni gerçekten hayrete düşürüyorsun Bwana! Biz yiyeceğin orada olduğunu zaten kesin olarak biliyoruz. Yaşayan dünyanın tamamı yiyecek. Onun gece gizlice kaçıp gideceğini mi sanıyorsun? Nereye gidebilir? O her zaman orada, her gün, her mevsim, her yıl. Eğer öyle olmasaydı, burada olup seninle bu konuda konuşamazdık,"

"Evet, ama eğer yiyeceğinizi kendiniz yetiştirseydınız, onun miktarım kontrol altına alabilecektiniz. 'Bu sene daha fazla tatlı patatesimiz olacak, bu sene daha fazla fasulyemiz olacak, bu sene daha fazla çileğimiz olacak,' diyebilecektiniz."

Bwana, bütün bunlar biz hiç çaba sarfetmeden, bol miktarlarda kendiliğinden yetişiyor. Zaten yetişen bir şeyi ekmek için neden zahmete girelim?"

"Evet ama... hiç bittiği olmuyor mu? Hiç tatlı patates isteyip de, yabancı olarak yetişenini bulamadığınız olmadı mı?"

Evet, sanırım bu oluyor. Ama bu size de olmuyor mu? Tatlı patates isteyip de, tarlalarınızda artık yetişmediğini gördüğünüz olmuyor mu?"

"Hayır, çünkü biz tatlı patates istediğimizde markete gidip onlardan bir teneke dolusu alabiliriz,"

"Evet, bu sistemle ilgili bir şeyler duymuştum. Bana şunu söyle Bwana, marketten aldığınız o teneke kutudaki tatlı patatesler - o teneke kutunun oraya gelebilmesi için kaç kişi çalışıyor?"

"Ah, sanırım yüzlerce kişi. Yetiştirenler, toplayanlar, taşıyanlar, kutulama tesislerinde temizleyenler, aletleri kullananlar, konserveleri kolilere koyanlar, kolileri dağıtanlar, markette kolileri açanlar ve saire."

"Beni bağışla Bwana ama tatlı patates konusunda sadece hiçbir zaman hayalkırıklığıma uğramayacağınızdan emin olmak için tüm bu işleri yapmanız, çıldırmış olduğunuzu gösteriyor. Benim toplumumda, tatlı patates istediğimiz zaman, sadece gider ve toprağı kazıp bir tane çıkartırız. Ve eğer bulamazsak, en az onun kadar iyi başka bir şey buluruz ve bunu bizim elimize kadar ulaştırmak için de yüzlerce İnsan çalışmaz."

"Asıl noktayı kaçırıyorsun."

"Kesinlikle kaçırıyorum Bwana."

Derin bir nefes almak istedim ama bastırdım. "Bak, asıl nokta şu: Kendi yiyeceğiniz üzerinde hakimiyet kurmadığınız sürece, dünyanın insafına kalmış olarak yaşarsınız. Şimdiye kadar hep yeterli miktarda yiyecek olmuş olması önemli değil. Konu bu değil. Kendinizi tanrıların kaprislerine teslim ederek yaşayamazsınız. İnsan hiçbir zaman böyle yaşamamalı."

"Nedenmiş o, Bwana?"

"Şey... bak: Bir gün avlanmaya çıkıyorsun ve bir geyik yakalıyorsun. Tamam, bu güzel, hatta fevkalade. Ama o geyiğin orada bulunması senin kontrolünde değil, doğru mu?"

"Doğru, Bwana."

"Tamam. Ertesi gün avlanmaya çıkıyorsun ve avlayacak geyik yok. Bu hiç olmaz mı?"

"Kesinlikle olur, Bwana."

"İşte, gördün mü? Senin hakimiyetin altında olmadığı için geyik bulamadın,

O zaman ne yapacaksın?

İsmail omuz silkti. “Tuzak kurup bir çift tavşan yakalınız.”

“Tabii ki. Ama eğer istediğiniz geyikse, tavşana razı olmak zorunda kalmamalısınız.”

“Ve bu yüzden de hayatımız utanç verici öyle mi Bwana? Bu yüzden mi sevdiğimiz hayatı bir kenara koyup fabrikalarınızdan birinde çalışmaya başlamalıyız? Geyik kendini bize sunmadığı zaman tavşan yediğimiz için mi?”

“Hayır, bitirmeme izin ver. Geyik üzerinde bir hakimiyetiniz yok ve tavşanlar üzerinde de. Bir gün avlanmaya çıktığınızı farzet. Geyik de yok, tavşan da. O zaman ne yapacaksın? ”

O zaman başka bir şey yeriz Bwana. Dünya yiyeceklerle dolu.”

“Evet, ama şöyle düşün, eğer hiçbiri üzerinde hakimiyetin yoksa...” Dişlerimi gıcırdattım. “Bak, dünyanın her zaman yiyeceklerle dolu olacağının garantisi yok, öyle değil mi? Hiç kuraklık yaşamadınız mı? ”

“Tabii ki yaşadık Bwana.”

“Eh, o zaman ne oluyor?”

Çimenler kuruyor, bitkiler ölüyor. Ağaçlar meyve vermiyor. Av hayvanları ortadan kayboluyor. Yırtıcı hayvanlar azalıyor. ”

“Peki size ne oluyor?”

“Eğer kuraklık çok kötüyse, o zaman biz de azalıyoruz.”

“Yani ölüyorsunuz, değil mi?”

“Evet, Bwana.”

“Ahaf İşte asıl konu bu!”

"Ölmek utanç verici mi, Bwana?"

Hayır... Buldum. Asıl nokta şu. Ölüyorsunuz çünkü tanrıların insafına kalmış olarak yaşıyorsunuz. Ölüyorsunuz, çünkü tanrıların sizi kollayacağını düşünüyorsunuz. Bu hayvanlar için tamam ama sizin daha akıllı olmanız lazım."

"Canlarımızı tanrılara emanet etmemeli miyiz?"

"Kesinlikle hayır. Canlarınıza kendiniz sahip çıkmalısınız. İnsanlar böyle yaşar."

İsmail başım ağır ağır iki yana salladı. "Bu gerçekten de üzücü bir haber, Bwana. Çok eskiden beri kendimizi tanrılara emanet ederek yaşadık ve bize sorarsan iyi yaşadık. Ekim ve yetiştirme işlerinin hepsini tanrılara bırakarak dertsiz ve kaygısız bir yaşam sürdük ve bizce dünyada her zaman bize yetecek kadar yiyecek vardı, çünkü baksana! işte buradayız!"

"Evet," diye yanıtladım sert bir ifadeyle. "Buradasınız, ama halinize bir bakın. Hiçbir şeyiniz yok. Çıplak ve evsizsiniz. Güvenliğiniz olmadan, konforunuz olmadan, fırsatlarınız olmadan yaşıyorsunuz."

"Ve bunun nedeni de kendimizi tanrılara teslim etmiş olmamız mı?"

"Kesinlikle. Kendinizi tanrılara teslim ettiğiniz için, onların gözünde aslanlardan, timsahlardan ya da sineklerden daha önemli değilsiniz. Kendinizi emanet ettiğiniz bu tanrılar, aslanlara, timsahlara ve sineklere bakan bu tanrılar için özel değilsiniz. Sadece beslenmesi gereken başka bir hayvansınız.

"Bir saniye!" dedim ve birkaç dakikalığına gözlerimi yumdum. "Tamam, bu önemli. Tanrılar sizinle başka bir canlı arasında bir ayırım gözetmiyorlar. Hayır, tam olarak böyle değil. Bekle." Tekrar düşündüm ve bir daha denedim. "Söylüyorum: Tanrıların size sağladıkları, sizin hayvanlar gibi yaşamamız için yeterli; bunu kabul ediyorum. Ama insan gibi yaşamamız için siz bazı şeyleri sağlamak zorundasınız:. Tanrılar bunu yapmayacaklar."

İsmail afallamış bir ifadeyle yüzüme baktı. "Yani sen, tanrıların bize vermeye

İstekli olmadıkları bir şeye ihtiyacımız olduğunu mu söylüyorsun Bwana?”

"öyle görünüyor, evet. Size hayvan olarak yaşamamız için ihtiyacınız olan şeyleri veriyorlar ama bunun ötesinde insan olarak yaşamamız için size gereken şeyleri vermiyorlar.”

“Ama bu nasıl olabilir Burana? Tanrılar evreni, dünyayı ve dünyadaki yaşamı şekillendirecek kadar bilge olmalarına karşın, nasıl olur da insanlara insan gibi yaşamaları için gereken şeyi verme bilgeliğinden yoksun olurlar?”

“Bunun nasıl olduğunu bilmiyorum ama öyle. Gerçek bu. İnsanoğlu kendini tanrıların eline bırakarak üçmilyon yıl yaşadı ve o üçmilyon yılın sonunda başlangıçtaki halinden ne daha iyi durumdaydı ne de daha ilerideydi.”

“Gerçekten de Bwana, söylediklerin çok ilginç. Bunlar ne biçim tanrılar böyle?”

Kahkahalarla güldüm, “Dostum, bunlar, kifayetsiz tanrılar. İşte bu yüzden, yaşamlarınızı onların elinden bütünüyle kurtarmalısınız. Hayatınıza kendiniz sahip çıkmalısınız.”

“Peki bunu nasıl yapacağız, Burana?”

“Dediğim gibi, kendi yiyeceğinizi yetiştirmeye başlayarak.”

“Ama bu neyi değiştirecek, Bwana? Biz de yetiştirsek, tanrılar da yetiştirse yiyecek yiyecektir.”

“Asıl konu tam olarak bu işte. Tanrılar sadece sizin ihtiyacınız olanı yetiştiriyorlar. Siz ihtiyacınız olandan fazlasını yetiştireceksiniz. ”

“Nereye kadar Bwana? İhtiyacımız olandan fazlasını yetiştirmenin bize ne faydası var?”

“Lanet olası!” diye haykırdım. “Buldum.”

İsmail güldü ve dedi ki: “Söyle bakalım, ihtiyacımız olandan fazlasını yetiştirmenin bize ne faydası var?”

"Lanet olası asıl nokta şu; İhtiyacın olan yiyecekten fazlasına sahipsen, o zaman tanrıların senin üzerinde hiçbir hükmü kalmaz!"

"Onlara nanik yapabiliriz."

"Kesinlikle."

"İyi de Bwana, ihtiyacımızdan fazla olan bu yiyeceği ne yapacağız?"

"Saklarsınız! Tanrılar aç kalma sırasının size geldiğine karar verdiklerinde onların işini bozmak için saklarsınız. Size bir kuraklık gönderdiklerinde 'Ben değil, lanet olası! Ben aç kalmayacağım ve bu konuda yapabileceğin hiçbir şey yok. çünkü hayatım artık benim elimde,' diyebilmek içm saklarsınız."

5

İsmail başını salladı ve avcı-toplayıcı rolüne son verdi. "Öyleyse artık, hayatlarınız kendi ellerinizde. '

"Doğru."

"O zaman hepiniz neden endişelisiniz?

"Ne demek istiyorsun?"

"Eğer hayatlarınız kendi ellerinizdeyse, yaşamaya devam etmek ya da yokolmak tamamen size kalmış. Bu ifade bu anlama geliyor, öyle değil mi?"

"Evet. Ama açıkçası, hâlâ bizim elimizde olmayan bazı şeyler var. Topyekün bir ekolojik çöküşü ne kontrol edebiliriz ne de bundan sağ çıkabiliriz. "

"O halde henüz güvende değilsiniz. Nihai olarak ne zaman güvende olacaksınız? "

"Dünyanın tamamını tanrıların elinden aldıktan sonra."

"Dünyanın tamamı sizin daha kifayetli olan ellerinize geçtikten sonra.

"Doğru. O zaman tanrıların bizim üzerimizde bir hükmü olmayacak. O

zaman tanrıların hiçbir şey üzerinde hükmü olmayacak. Bütün güç bizde olacak ve sonunda özgür olacağız."

6

yuz?"

"Pekâlâ," dedi İsmail, "aşama kaydediyor mu

"Sanırım."

"Devrim öncesi çağda yaşanan hayat tarzına karşı sende oluşmuş olan nefretin kökenine inebildik mi sence?"

"Evet. İsa'nın verdiği pek çok nasihatten en boşa gideni şuydu: 'Yarının için endişelenmeyin. Yiyecek ekmeğiniz olacak mı diye düşünerek canınızı sıkmaym. Havadaki kuşlara bakın, onlar ne ekerler, ne biçerler, ne de ambarlarda yiyecek depolarlar. Ama Tann onlara çok iyi bakar. Aynısı-m size yapmayacağını mı düşünüyorsunuz?' Bizim kültürümüzde bu soruya verilen yanıt şudur: 'Hayatta olmaz! En inançlı keşişler bile, ekme-biçme ve depolama işlerinin İcabına kendileri bakmışlardır."

"Ya Aziz Francis?"

"Aziz Francis çiftçilerin cömertliğine güvenmiştir, Tanrı-nmkine değil. Aşırı dindarların en aşırısı bile, İsa havadaki kuşlardan ve ovadaki leylaklardan bahsetmeye başladığında kulaklarını tıkar. Onun sadece masal anlattığını, sadece hoş bir söylev verdiğini çok iyi bilirler. "

"Öyleyse devriminizin kökeninde bunun yattığını düşünüyorsun. Hayatınızı ele geçirmeyi istediniz ve hâlâ da istiyorsunuz."

"Evet. Tamamiyle. Benim için başka bir şekilde yaşamak neredeyse idrak dışı bir şey. Benim avcı-toplayıcılar hakkında düşünebildiğim tek şey, onların, yarının neler getireceği konusunda mutlak ve hiç bitmeyen bir endişe hali içinde yaşadıkları,"

"Yine de, onlar böyle yaşamıyorlar. Herhangi bir antropolog bunu sana

söyler. Sizden çok daha az endişeye sahipler. Kaybedecek işleri yok. Hiçkimse onlara, 'Bana paranı göster, yoksa karnın doymaz, giyinemezsin, barınamazsın,' demiyor. ”

“Sana inanıyorum. Makul ve mantıklı düşündüğümde, sana İnanıyorum. Ama ben sana hislerimi ve şartlanmalarımı anlatıyorum. Şartlanmalarım -Ana Kültür- bana, tanrıların elinde yaşamamanın hiç bitmeyen bir korku ve endişe kabusu olması gerektiğini söylüyor.”

“Ve devriminiz de sizin için şunu yapıyor: Sizi o korkunç kabustan uzak tutuyor. Sizi tanrılardan uzak tutuyor. ”

“Evet, öyle.”

“O zaman sizlere yeni bir çift isim bulduk. İyi ve kötüyü bilen Alanlar, ve...?”

"Tanrıların elinde yaşayan Bırakanlar.”

ONIKI

1

Saat, yaklaşık üç sularında, yağmur dindi. Yağmurun dinmesiyle, panayır esneyerek uyandı, gerindi ve taşralıların paralarını alabilmek için tekrar çalışmaya başladı. Birkez daha bir süreliğine aylak aylak, ortalıkta dolaştım ve bu süre içinde bir kaç dolar hafifleyip, en sonunda da İsmail'in sahibini aramaya karar verdim. Karşıma Art Owens isminde sert bakışlı, yaklaşık bir doksan boyunda ve benim daktilo başında geçirdiğim vakitten

daha fazlasını ağırlık kaldırarak geçirmiş bir adam çıktı. Ona goriliyle ilgilendiğimi söyledim.

“Niyetiniz ciddi mi?” diye sordu. Ses tonunda hiçbir ifade yoktu, ne hakaret, ne etkilenme, ne de ilgi.

Ona niyetimin ciddi olduğunu söyledim ve kaç para istediğini sordum.

“Üçbin dolar kadar.”

"O kadar da ilgilenmiyorum."

“Ne kadar ilgileniyorsun?” diye sırf meraktan sordu. Konuyla çok da ilgilenmiyordu.

“Şey, ben bin dolar kadar verebilirim.”

Neredeyse nazik bir tavırla azıcık burun kıvrırdı. Bir nedenle bu adamı sevmiştim. Onunla ne yapacağını bir türlü bilemediği için, evindeki çekmecelerden birine tıklmış bir Harvard hukuk diploması olan birine benziyordu.

Ona şöyle dedim: “Biliyorsun, o çok çok yaşlı bir hayvan. Otuzlu yıllardan beri burada.”

Bu onun ilgisini çekti. Bunu nereden bildiğimi sordu.

“Hayvanı tanıyorum,” diye kısaca yanıtladım; sanki onun gibi daha binlercesini tanıyormuşum gibi.

“İkibinbeşyüze inebilirim,” dedi.

“Sorun şu ki, ikibinbeşyüz dolarım yok.”

“Bak, daha şimdiden New Mexico’daki bir ressamdan benim için bir tabela yapmasını istedim,” dedi. “Avans olarak da İki yüz dolar ödedim. ”

"En fazla binbeşyüz çıkartabilirim."

"İkİbin ikiyüzden aşığı hayatta inemem. İşin gerçeğı bu."

İşin gerçeğı, o anda peşin param olsaydı, ikibine çoktan razı olurdu. Hatta belki de binsebizyüze bile. Ona bunu düşüneneğimi söyledim.

2

Günlerden Cuma olduğı için, enayiler ancak gece saat onbirden sonra evlerine gitmeye başladılar ve bu yüzden de Seneca kılıklı rüşvet yiyicim yirmi dolarını almak için geceyarısına kadar gelmedi, İsmail, halen battaniyelerine sarınmış olarak, oturduğu yerde uyuyordu ve ben de hiç vicdan azabı duymadan onu uyandırdım; özgür bir hayatın cazip yönlerinin kıymetini yeniden anlamasını istiyordum

Esnedi, iki kez aksırdı, bol miktarda balgam çıkardı ve uykulu gözlerinde hain bir bakışla gözünü bana dikti.

"Yarın gel," dedi.

"Yarın Cumartesi, hiç şansın yok."

Bu durumdan hoşnut değildi ama haklı olduğumun da farkındaydı. Kaçınılmaz olanı geciktirmek için uzun uzun kendine, kafesine ve battaniyelerine çeki düzen vererek vakit geçirdi. Sonunda yerine yerleşti ve bana nefret dolu bir bakış attı.

"Nerede kalmıştık?"

"Alanlar ve Bırakanlar için yeni bir çift isim bulmuştuk: İyi ve kötüyü bilenler ve Tanrıların elinde yaşayanlar.

İsmail homurdandı.

"Tanrıların elinde yaşayan insanlara ne olur?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Demek istediğim, İyi ve kötünün bilgisine dayanan yaşayanlara olmayıp,

tanrılarının elinde yaşayanlara olan ş. yîn ne olduğu."

"Şey, bir bakalım," dedim. "Varmaya çalıştığın noktayı bu olduğunu sanmıyorum ama akla gelen şu. Tanrıları elinde yaşayan insanlar kendilerini dünyanın hakimi olara görmezler ve herkesi kendi yaşadıkları biçimde yaşamay zorlamazlar. Ama iyiyi ve kötüyü bilenler bunları yaparlar.

"Sen soruyu tersine çevirdin," dedi İsmail, "Ben sana b ve kötüyü bilenlere olmayan, tanrıların elinde yaşayanlar olan şeyin ne olduğunu sordum, sense bana tam tersini söy ledin-, İyiyi ve kötüyü bilenlere olan ama tanrıların elinde yaşayanlara olmayan şeyi. "

"Yani sen tanrıların elinde yaşayanlara olan olumlu bi şeyden bahsediyorsun."

"Haklısın."

"Şey, onlar etraflarındaki insanlara istedikleri şekilde ya şama izni veriyorlar,"

"Sen onların yaptığı bir şeyi söylüyorsun, onlara olan bir şeyi değil. Ben senin ilgini bu hayat tarzının etkilerine odak lamam istiyorum."

"Üzgünüm. Korkarım neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Biliyorsun ama bu şekilde düşünmeye alışık değilsin." "Pekâlâ."

"Bu öğlen geldiğinde, yanıtlamak için yola çıktığımız soruyu hatırlıyorsun: İnsan nasıl insan oldu? Hâlâ bu sorunun yanıtının peşindeyiz."

İçimden gelerek dolu dolu inledim.

"Neden inliyorsun?" diye sordu İsmail.

"Çünkü bu türden genel sorular beni yıldırıyor. İnsan nasıl insan oldu? Ne bileyim ben? Kuş nasıl kuş olduysa, at nasıl at olduysa, o da öyle oldu.

"Kesinlikle öyle."

“Bana bunu yapma,” dedim ona.

“Anlaşılan biraz önce ne söylediğinin farkında değilsin. ’ “Muhtemelen değilim.”

“Senin için biraz açmaya çalışacağım. Homo olmadan önce neydiniz?”

“ Ausralopithecus. ”

“Güzel. Peki Australopithecus nasıl Homo oldu?

“ Bekleyerek."

"Lütfen. Düşünmek için buradasın.

“Özür dilerim."

“Australopithecus, ‘Biz iyiyi ve kötüyü tanrılar kadar. ıyı biliyoruz, bu yüzden tavşanların ve timsahların yaptığı gibi kendimizi onları eline bırakarak yaşamamıza gerek yok. Bundan sonra bu gezegen üzerinde kimin yaşayacağıma -ve

kimin öleceğine biz karar vereceğiz, tanrılar değil, ’ diyerek mi Homo oldu?"

“Hayır,"

“Bunu söyleyerek insan olabilir m iy d iler?"

“Hayır,"

“Neden?"

“Çünkü o zaman evrimin gerçekleştiği şartlara kendilerini maruz bırakmaya son vermiş olacaktı. ”

"Tam olarak öyle. Şimdi soruyu yanıtlayabilirsin: Tanrıların elinde yaşayan insanlara -ya da genel olarak canlılara-ne olur?"

"Ah. Tamam, anladım. Tekamül ederler, yani evrim geçirirler. ”

“Ve Şimdi bu sabah ortaya attığım soruyu da yanıtlayabilirsin: İnsan nasıl insan oldu?”

“Tanrıların elinde yaşıyarak. ”

“Afrika Sazadamlarının yaşadığı şekilde yaşıyarak.”

“Haklısın.”

“Brezilya'daki Kreen - Akrorelerin yaşadığı şekilde yaşıyarak. ”

“Yine haklısın,”

“ Chicago 'kıların yaşadığı şekilde yaşıyarak değil.”

“Hayır.”

"Ya da Londra Tıların.”

“Hayır.”

“Öyleyse artık, tanrıların buyruğunda yaşayan insanlara ne olduğunu biliyorsun.”

“Evet. Evrim geçiriyorlar.”

“Neden evrim geçiriyorlar?”

“Çünkü, evrim geçirecek bir konumdalar. Çünkü evrimin gerçekleştiği yer orası. İnsan öncesi canlı evrim geçirerek ilk insan oldu çünkü o, bütün diğerleriyle rekabet etmek için oradaydı. İnsan öncesi canlı evrim geçirerek ilk insan oldu, çünkü kendini rekabetin dışında tutmadı ve çünkü o hâlâ, doğal seleksiyonun³ sürüp gittiği yerdeydi.”

“Yani o hâlâ genel yaşam toplumunun bir parçasıydı.”

"Doğru.”

“Ve bütün olanların nedeni de bu - A ustralopitbecus'un Homo habilis

olmasının, Homo Ha Mis'in Homo Erectus olmasının, Homo Erectus un Homo Sapiens olmasının, ve Homo Sapiens'in de Homo Sapiens Sapiens olmasının."

"Evet."

"Peki sonra ne oldu?"

"Sonra Alanlar şöyle dediler: 'Tanrıların buyruğunda yaşamaktan bıktık. Biz artık doğal seleksiyon istemiyoruz, çok teşekkürler, "

"Hatırlarsın, sana bir hikayeyi canlandırmanın o hikayeyi bir gerçeğe dönüştürmek için yaşamak olduğunu söylemiştim. "

"Evet."

"Alanların hikayesine göre, yaradılış İnsanın ortaya çıkmasıyla son buluyordu."

"Evet. Yani?"

"Bunun gerçek olması için ne şekilde yaşardın? Yaradılışın insanın ortaya çıkmasıyla son bulması için ne yapardın?"

"Ooof. Neyi kastettiğini anladım. Alanların yaşadığı şekilde yaşardın. Biz kesinlikle yaradılışa son verecek şekilde yaşıyoruz. Eğer bunu sürdürürsek, insanın varisi olmayacak, şempanzelerin varisi olmayacak, orangutanların, gorillerin, kısacası şu anda yaşayan hiçbir şeyin varisi olmayacak. Bütün her şey bizimle beraber son bulacak. Hikayelerini gerçekleştirmek için, Alanlar, yaradılışın kendisini yoket-mek zorundalar ve bunu da çok iyi beceriyorlar."

4

"Başlangıçta, sana Alanların hikayesinin öncülünü bulmada yardım etmeye çalışırken, Bırakanların hikayesinin tamamen farklı bir öncülü olduğunu söylemiştim."

"Evet."

“Belki şimdi o öncülün ne olduğunu söylemeye hazırsındır. ”

“Bilmiyorum. Şu anda Alanların öncülünü bile düşünemiyorum, ”

"Aklına gelecektir. Her hikaye bir öncülün çözölümüdür. ”

“Evet, tamam. Dünyâ insana aittir, Alanların hikayesinin öncülü.” Bir iki dakika düşündüm, sonra güldüm, “Bu fazla düzgün. Bırakanların hikayesinin öncülü de şu: İnsan dünyaya aittir.”

“Yani anlamı?”

“Anlamı...” Yüksek sesle güldüm. “Bu gerçekten de çok fazla.”

“Devam et.”

“Anlamı şu: ta en başından beri, yaşamış olan her şey dünyaya aitti ve her şey şu anda bulunduğu haline bu sayede geldi. Antik okyanuslarda yüzen o tek hücreli canlılar dünyaya aitti ve öyle olduklarından, onlardan sonra gelen şeyler ortaya çıktı Kıtaların kıyılarındaki o sopa yüzgeçli balıklar dünyaya aitti ve öyle oldukları için amfibiyanlar ortaya çıktı. Ve amfibiyanlar dünyaya ait oldukları için, sonunda sürüngenler ortaya çıktı. Ve sürüngenler dünyaya ait oldukları için, memeliler ortaya çıktı. Ve memeliler dünyaya ait oldukları için, primatlar ortaya çıktı. Ve primatlar dünyaya ait oldukları için, Australopithecus ortaya çıktı. Ve Aust-ralopithecus dünyaya ait olduğu için, sonunda insan ortaya çıktı. Ve üçmilyon yıl boyunca insan dünyaya ait oldu. Ve o dünyaya ait olduğu için, büyüdü gelişti ve daha zeki ve yetenekli hale geldi ve bir gün zekâsı ve yeteneği öyle boyutlara ulaştı ki, onu Homo Sapiens Sapiens olarak adlandırmak zorunda kaldık ve bu da onun biz olduğunu gösteriyor.

“Ve Bırakanlar üç milyon yıl boyunca İşte böyle yaşadılar, dünyaya ait olarak.”

“Doğru. Ve bu sayede de biz ortaya çıktık.”

İsmail dedi ki: "Dünyanın insana ait olduğunu söyleyen, Alanların öncülünü seçtiğinde ne olduğunu biliyoruz.”

“Evet, bir felaket.”

“Peki insanın dünyaya ait olduğunu söyleyen Bırakanların öncülünü seçtiğinde ne olur?”

"O zaman, yaradılış sonsuza kadar devam eder."

“Bu kulağa nasıl geliyor?”

“Benim oyumu alır.”

6

"Aklıma bir şey geldi," dedim.

“Biraz önce anlattığım hikayenin gerçekte Bırakanların burada üç milyon yıldır canlandırdıkları hikaye olduğu akli' ma geldi. Alanların hikayesi şu: ‘Tanrılar dünyayı insan için yarattılar ama işi beceremediler, bu yüzden de onlardan daha kifayetli olan bizler işi ele aldık. ’ Bırakanların hikayesi ise şu: ‘Tanrılar, nasıl somonları, serçeleri ve tavşanları dünya için yarattılsa insanı da dünya için yarattılar. Bu şimdiye kadar oldukça işe yaramış görünüyor, öyleyse aldırmayalım ve dünyanın yönetimini tanrılara bırakalım. ”

“Doğru. Bunu anlatmanın başka yolları da var, Alanların hikayesini anlatmanın başka yolları olduğu gibi. Ama bu anlatım da en az diğerleri kadar iyi.”

Bir süre öylece oturdum. “Şunu düşünüyordum... Bu hikayeye göre dünyanın anlamını, tanrıların dünyayla ilgili olan niyetlerini ve insanoğlunun kaderini. ”

“Devam et.”

“Dünyanın anlamı... sanırım Incil’deki Yaradılışın üçüncü bölümü bunu doğru biçimde anlatıyor. Dünya bir bahçe - tanrıların bahçesi. Tanrıların bununla herhangi bir ilgileri olduğundan benim bile şüphem olmasma karşın bunu söylüyorum. Bence bunu bu şekilde düşünmek daha sağlıklı ve teşvik edici. ”

“Anlıyorum.”

“Ve bahçede iki ağaç var, biri tanrılar için, biri de bizim için. Onların ağacı İyi ve Kötünün Bilgisi Ağacı, bizim ağacımız ise Yaşam Ağacı. Fakat Yaşam Ağacını, ancak, bahçede kalabilirsek bulabiliyoruz ve bahçede kalabilmemiz için de tanrıların ağacından uzak durmamız gerekiyor.”

İsmail başıyla onaylayarak beni cesaretlendirdi.

“Tanrılarının niyetlerine gelince... Sanınm... Evrimin kendisinde bir tür eğilim var, sence de öyle değil mi? Eğer, en baştaki, antik okyanuslarda yüzen o çok basit canlılardan başlayıp adım adım şu anda gördüğümüz yaşayan her şeye - hatta bunun da ötesine- ilerlersek, karmaşık yapılara doğru bir eğilim gözlemleriz. Kendinin farkında olmaya ve zekaya doğru bir eğilim. Bana katılıyor musun?”

“Evet.”

“Yani bu gezegendeki her tür canlı kendinin farkındalığı-na ve zekaya erişmenin eşiğinde bulunuyor. Öyleyse tanrılarının sadece bizimle ilgilenmedikleri kesin. Bizim bu sahnedeki tek oyuncular olmamız hiçbir zaman planlanmadı. Açıkça görülüyor ki tanrılar, bu gezegenin, kendinin farkında olan zeki canlılarla dolu olmasını istediler. ”

“Öyle görünüyor. Ve eğer öyleyse insanın kaderi açık ve yalın olacaktır.”

“Evet. Bu hayret verici ama insanın kaderi gerçekten açık ve yalın - çünkü o bu konuda bir ilk. O bir öncü, bir yol gösteren. Onun kaderi kendi gibi varlıkların tercih hakları olduğunu öğrenen ilk canlı olmak: Tanrılarının işini bozmaya çalışıp buna teşebbüs ettikleri için yokolmayı - ya da bir kenara çekilip diğerlerine yer açmayı tercih edebilirler. Ama bundan fazlası var. İnsanoğlunun kaderi bütün diğer canlıların babası olmak - kan bağından bahsetmiyorum. Diğerlerine -balinalara, yunuslara, şempanzelere ve rakunlara-şans tanıyarak, bir anlamda onların atası oluyor... Tuhaf bir şekilde bu kader, Alanların bizler için hayalini kurdukları kaderden bile daha yüce.”

“Nasıl yani?”

“Bir düşün. Bir milyar yıl sonra, etrafta neler ya da kimler varsa şöyle diyecekler: ‘İnsan mı? Ah, evet insan! O ne harika bir canlıydı! Bütün dünyayı yoketmek ve geleceğimizi ayaklar altında çiğnemek onun elindeydi ama o çok geç olmadan ışığı gördü ve geri çekildi. Geri çekilip, hepimize şans tanıdı. Dünyanın sonsuza dek cennetin bahçesi olarak kalması için ne yapmamız gerektiğini hepimize gösterdi. İnsan hepimize örnek oldu!’”

“Bu kötü bir kader'değil.”

“Hem de hiç değil. Bir de bence bu... “Evet?”

“Bu, hikayeyi biraz olsun şekillendiriyor. Dünya çok çok güzel bir yerdi. Darmadağınık ve düzensiz bir yer değildi. İnsan tarafından fethedilmeye ve yönetilmeye ihtiyacı yok' tu. Başka bir deyişle, dünyanın insana ait olmaya ihtiyacı yok - ama insanın ona ait olmasına ihtiyacı var. Bir canlının bunu ilk defa deneyimlemesi gerekiyordu; bahçede, biri tanrılara diğeri de canlılara yarayan, iki tane ağacın olduğunu görmesi gerekiyordu. Bir canlının yolu bulması gerekiyordu ve bunu başardığında... Burada olabileceklerin hiçbir sınırı yoktu. Başka bir deyişle, insanın dünya üzerinde bir görevi tabii ki var ama bu yönetmek değil. Bu tanrıların görevi. İnsanın görevi bir konuda ilk olmak. İnsanın görevi sonuncu olmadan ilk olabilmek. İnsanın görevi bunun nasıl yapılabileceğini bulmak ve sonra kendisinin kaydettiği aşamayı kaydedebilecek kapasitede olan bütün diğer varlıklara yeraçmak. Ve belki de zamanı geldiğinde, kendisinin geldiği yere gelebilecek yetiye sahip olan bütün diğer canlıların öğretmeni olmak. Tek ve nihai öğretmeni değil belki ama İlk öğretmeni, anaokulu öğretmeni; ama bu bile kötü bir kader değil. Biliyor musun...?”

“Neyi?”

“Şu ana dek kendi kendime şunu diyordum, ‘Evet bütün bunlar çok İlginç ama ne yararı var? Bu hiçbir şeyi değiştirmeyecek! ’ ”

“Ya şimdi?”

“Bizim buna ihtiyacımız var. Sadece bir şeylere son vermeye, sadece bir şeyleri azaltmaya değil. İnsanların ihtiya-cini duydukları, olumlu bir şey. öyle

bir bakış açısına ihtiyaçları var ki bu,.. Bilmiyorum. B..."

"Sanırım el yordamıyla bulmaya çalıştığın şey, İnsanların azarlanmaktan ve aptal ve suçlu olduklarının hissettirilme-sinden daha fazla bir şeye ihtiyaçtan olduğu. Onların ihtiyacı olan kıyamet çığırtkanlığı değil, dünya ve kendileriyle ilgili, onlara ilham verecek başka bir bakış açısı."

"Evet. Kesinlikle. Kirlenmeyi durdurmak ilham verici değil. Çöplerimizi ayırmak ilham verici değil. Florokarbonları azaltmak ilham verici değil. Ama bu... Kendimizi başka bir şekilde görmek, dünyaya başka bir açıdan bakmak... Bu..."

Sustum. Konuşmama gerek yoktu. Ne demeye çalıştığımı zaten biliyordu.

7

"Artık sana en başında belirttiğim bir noktayı anladığından eminim. Burada Alanların canlandığı hikaye, insanoğlunun ilk üç milyon yıllık yaşamı boyunca canlandığı hikayenin, hiçbir şekilde ikinci bölümü değildir. Bırakanların hikayesinin kendi ikinci bölümü vardır."

"O hikayenin ikinci bölümü nedir?"

"Ana hatlarını biraz önce anlattın, değil mi?"

"Emin değilim."

İsmail bir an düşündü. "Avrupa ve Asya'daki Bırakanların, sizin kültürünüzün insanların sabanlarına yenik düşüp yokolmalarından önce neyin peşinde olduklarını hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Ama burada Güney Amerika'da neyin peşinde olduklarını biliyoruz. Onlar o güne dek yaşadıkları hayat tarzıyla uyumlu olan ve etraflarında sürüp giden yaşama yer açan bir yerleşik hayata geçebilmenin yollarını arıyorlardı. Bunu yüce gönüllü oldukları için yaptıklarını söylemiyorum. Söylemek istediğim sadece, dünyadaki bütün yaşamı kendi hakimiyetlerine alıp canlı toplumunun geri kalan kısmına savaş ilân etmenin akıllarına gelmediği. Beşbin ya da onbin yıl daha bu şekilde devam etselerdi, bu kıtada, sizin medeniyetinizin şu anki hali

kadar ileri, herbi-ri kendi değerlerine ve hedeflerine sahip olan bir düzine medeniyet ortaya çıkabilirdi. Bu olanaksız değil.”

“Hayır değil, daha doğrusu evet öyle. Alanlar mitolojisine göre, evrenin herhangi bir yerinde bulunan her medeniyet, dünyadaki yaşamı kendi eline geçirmiş bir Alan medeniyeti olmak zorunda. Bu o kadar aşık ki bunu belirtmeye bile gerek yok. Tanrım, bilimkurgu tarihindeki bütün uzaylı medeniyetler hep Alan medeniyetleri olmuştur. Uzay yolu dizisindeki U.S.S. Enterprise gemisinin karşılaştığı her medeniyet hep Alan medeniyetleridir. Bunun nedeni de herhangi zeki bir varlığın her yerde yaşamını tanrıların elinden kurtarmakta ısrar edeceğinin ve kendinin dünyaya değil de dünyanın ona ait olduğunu düşüneceğinin şüphe götürmez olduğudur,”

“Doğru.”

“Bu da aklıma önemli bir soruyu getiriyor. Bu noktada dünyaya ait olmak tam olarak ne anlam ifade ediyor? Sadece avcı-toplayıcıların gerçekten dünyaya ait olduklarını söylemediğin çok açık.”

“Bunu anlamana sevindim. Afrika Sazadamları ya da Brezilya’daki Kalapalo’lar (hâlâ yaşayan fertleri kaldıysa) gelecek on milyon seneyi bu şekilde yaşayarak geçirmek isteseler bile, bence, bu durumun onlara ve dünyaya getirisi, yarardan başka bir şey olamaz,”

“Haklısın. Ama bu benim sorumu yanıtlamıyor. Medeni insanlar nasıl dünyaya ait olabilirler?”

İsmail kafasını sabırsızlık ve sinirle karışık bir tavırla iki yana salladı. "Medeni olmanın bununla bir ilgisi yok. Ta-rantulalar nasıl dünyaya ait olabiliyorlar? Köpekbalıkları nasıl dünyaya ait olabiliyorlar?"

“Anlamadım. ”

"Çevrene bak, bazı canlıların dünyaya aitmiş gibi, bazılarının da dünya onlara aitmiş gibi davrandıklarını göreceksin. Onları ayırdedebilir misin?"

“Evet.”

“Dünyaya aitmiş gibi yaşayan canlılar barışı koruyan kanuna uyarlar ve buna uydukları için, çevrelerindeki canlılara her ne aşamaya ulaşabileceklerse ona ulaşmaları için şans tanır. İnsan da bu sayede insan oldu, Australopithecus’un çevresindeki canlılar dünyanın kendilerine ait olduğunu düşünmediler, bu yüzden onun yaşayıp gelişmesine izin verdiler. Medeni olmanın bununla ne ilgisi var? Medeni olmak dünyayı yoketmek zorundasınız mı demek?”

“Hayır.”

“Medeni olmak etrafınızdaki canlılara yaşamaları için birazcık yer açmanızı olanaksız mı kılıyor?”

“Hayır.”

“Köpekbalıkları, çingiraklı yılanlar ya da tarantulalar kadar zararsız biçimde yaşamınızı engelliyor mu?”

“Hayır,”

“Salyangozların ve solucanların bile kolaylıkla uyduğu bir kanuna uymanızı olanaksız hale mi getiriyor?”

“Hayır.”

“Bir süre Önce de belirttiğim gibi insanın yerleşik hayatı yaşaması kanuna karşı değildir, kanuna tabiidir ve aynı şey medeniyet için de geçerlidir. Öyleyse tam olarak neyi soruyorsun?”

“Artık bilmiyorum. Açıkça görülüyor ki dünyaya ait olmak demek... herkesle aynı kulübe üye olmak demek. Bu kulüp de canlılar toplumu. Bu kulübe üye olup herkesin uyduğu kurallara uymak demek.”

“Ve eğer medeni olmanın bir anlamı varsa, bu, sizin bu kulübün liderleri olduğunuz olmalı, tek suçluları ya da yo-kedicileri değil.”

“Doğru,” dedim ve sonra gözlerimi kırıştıtarak bir süre oturdum. “Biraz önce bir şey söyledin. Avrupa ve Asya’daki Birakanların, benim kültürümün insanları sabanlarıyla onları yoketmek için geldiklerinde, neyin peşinde olduklarını hiçbir zaman bilemeyeceğiz.”

"Evet?"

"Sanırım son yıllarda bununla ilgili bir bilgi ortaya çıkarıldı. "

İsmail başını salladı, "Eğer bu, son yıllarda olduysa, duymamış olabilirim."

"Riane Eisler adında bir arkeolog, Avrupa'ya yayılmış ve beş ya da altı bin yıl önce Alanlar tarafından istila edilmiş, ziraatçi bir Bırakan toplumu üzerine bir kitap yazmış. Tabii ki onları Alanlar ve Bırakanlar olarak adlandırmamış. Kitap hakkında fazla bilgim yok ama anlaşılan Alanların yokettiği bu kültür, tanrıçaya tapınma üzerine kuruluydu."

İsmail başını sallayarak onayladı. "Öğrencilerimden biri sözettiğin kitaptan haberdardı ama senin yaptığın şekilde konunun önemini açıklayamamıştı. Senin kitabın adı, 'Kadeh ve Kılıç' idi."

8

"Eğer ilham konusuna geri dönersek, bana öyle görünüyor ki, bu günlerde bu konuda ümit vaadeden bir kaynağın var," dedi İsmail.

"Neymiş o?"

"Bütün öğrencilerim, bu aşamaya geldiklerinde şöyle dediler: 'Evet, evet, bu harika; ama insanlar dünyaya sahiplenmekten vazgeçmeyecekler. Bu kesinlikle olamaz. Hiçbir zaman. Bu binyıl içinde olamaz.' Ve benim de bunun tersini kanıtlayacak ümit vaadeden bir örnek olarak gösterebilecek hiçbir şeyim yoktu. Artık var."

Bunun ne olduğunu bulmak yaklaşık doksan saniyemi aldı. "Samrım son birkaç yılda Avrupa'da ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde olup bitenleri kastediyorsun."

"Haklısın. On yıl önce ya da yirmi yıl önce, Marksizmin kısa bir süre sonra tepeden alışı edileceği tahmininde bulunan bir kimse ümitsiz bir hayalperest ya da tam bir aptal damgasını yedi."

“Evet. Bu doğru.”

“Fakat, bu ülkelerin insanları yeni bir hayat tarzının olabilirliği hakkında ilham aldıkları anda, parçalanma neredeyse bir gecede gerçekleşti.”

“Evet, ne demek istediğini anlıyorum. Beş yıl önce ben de, hiçbir ilham bunu başaramaz derdim.”

“Peki ya şimdi?”

“Çimdi bu çok az da olsa düşünülebilir bir durum. İhtimal çok az ama olanaksız değil.”

9

“Ama başka bir sorum daha var,” diye ekledim. “Devam et.”

“İlanın şöyle diyordu: ‘Dünyayı kurtarmak için ciddi ve içten istek duyanlar.’”

Evet?

“Dünyayı kurtarmayı cidden ve içten istiyorsam ne yapmalıyım? ”

İsmail parmaklıkların ardından kaşlarını çatarak uzun bir an bana baktı. "Bir program mı istiyorsun?"

“Tabii ki bir program istiyorum.”

“Öyleyse işte sana program: Yaradılış hikayesi değiştirilmeli. Öncelikle Kabil, Habil’i öldürmeye bir son vermeli. Hayatta kalmak İstiyorsanız bu gerekli. Bırakanlar, tehlike altındaki canlı türleri içinde dünya açısından en önemli olan canlı türüdür; sadece insan oldukları için değil, aynı zamanda dünyayı yokedenlere, yaşamak için tek bir doğru yolun olmadığını tek başlarına gösterebildikleri İçin. Ve sonra, o yasak ağacın meyvesini tükürmek zorundasınız tabii ki. Bu gezegende kimin yaşaması ve kimin ölmesi gerektiğini bildiğiniz saplantısından tamamen ve sonsuza dek vazgeçmelisiniz. ”

“Evet, bütün bunları anladım ama bu insanoğlu için yapılmış bir program, benim için yapılmış bir program değil. Ben ne yapmalıyım?”

“Senin yapman gereken, sana öğrettiklerimi yüz kişiye öğretmen ve onların herbirinin bunları yüzer kişiye daha öğretmeleri için onlara ilham vermek. Bu, her zaman böyle yapılır.”

“Evet, ama... Bu yeterli mi?”

İsmail kaşlarını çatı. "Tabii ki yeterli değil. Ama eğer başka bir yerden başlarsan hiç şansın yok. Şunu söyleyemezsin: ‘İnsanların dünyaya davranış biçimlerini değiştireceğiz ama onların dünyayı algılayış biçimlerini veya tanrıların dünyayla ilgili niyetleri hakkındaki düşüncelerini ya da insanın kaderiyle ilgili düşüncelerini değiştirmeyeceğiz.’ Kültürünüzün insanları dünyanın kendilerine ait olduğundan ve tanrıların. onlara tayin ettiği kaderin dünyayı fethedip yönetmek olduğundan emin oldukça, tabii ki son onbin yıldır davrandıkları şekilde hareket edeceklerdir. Dünyaya, sanki insana ait bir mülkmüş gibi muamele edecekler ve o sanki bir düşmanmış gibi fethetmeye devam edeceklerdir. Bütün bunları kanunlarla değiştiremezsiniz. İnsanların zihniyetini değiştirmelisiniz. Ve zararlı bir fikir bileşimini sadece kökünden söküp geride bir boşluk bırakamazsınız; insanlara kaybettikleri şey kadar anlamlı bir şey vermek zorundasınız - bu gezegende kendi ihtiyaçlarına doğrudan ya da dolaylı olarak hizmet etmeyen her şeyi yokeden Üstün İnsan dehşetinden daha anlamlı bir şey. ”

Başımı salladım. “Sen içimizden birinin kalkıp, Roma imparatorluğunda Aziz Paul neyse, günümüz dünyasında o duruma gelmesi gerektiğini söylüyorsun.”

“Aslında evet. Bu gözünü mü korkuttu?”

Güldüm. “Gözümü korkutmak yeterince güçlü bir ifade değil. Buna gözümü korkuttu demek Atlantik okyanusuna ıslak demek gibi bir şey. ”

“Stand-up komedyenlerinin on dakika İçinde, Paul’ün bütün hayatı boyunca ulaştığı insandan daha fazla insana ulaştıkları bu çağda, bu gerçekten o kadar olanaksız mı?”

“Ben stand-up komedyeni değilim.”

“Ama bir yazarsın, değil mi?”

“O türden bir yazar değil.”

İsmail omuz silkti. “Şanslısın. Herhangi bir zorunluluktan kurtuldun. Daha doğrusu kendi kendini kurtardın.”

“Ben öyle bir şey demedim.”

“Benden ne öğrenmeyi umuyordun? Bir büyü mü? Bütün İğrençlikleri silip süpürecek sihirli bir kelime mi?”

“Hayır.”

"Sonuç olarak, görülüyor ki küçümsediğini açıkça söylediğin o insanlardan bir farkın yok: Sadece kendin için bir-şeyler istedin. Sonun yaklaşmasını seyrederken kendini iyi hissetmeni sağlayacak bir şey. ”

“Hayır, öyle değil. Sadece beni çok iyi tanımıyorsun. Ben hep böyleyim; ilk önce ‘Hayır, hayır bu olanaksız, tamamen ve tümüyle olanaksız,’ derim ve sonra gidip yaparım.”

İsmail güçbela yumuşamış olarak hımladı.

“İnsanların bana şunu diyeceklerini biliyorum; ‘Tekrar avcı-toplayıcı mı olalım diyorsun?’”

“Bu tabii ki budalaca bir fikir,” dedi İsmail. “Bırakanların hayat tarzının avlama ve toplamayla ilgisi yok, canlılar toplumunun geri kalanına yaşama izni vermekle ilgisi var -ve ziraatçiler, bunu, avcı-toplayıcılar kadar iyi yapabilirler.” Sustu ve başını salladı. “Sana vermeye uğraştığım şey insanlık tarihinin yeni bir örneği. Bırakan hayat tarzı, orada geçmişte bir yerde duran modası geçmiş bir şey değil. Göreviniz geriye değil, ileriye uzanmak.”

“Ama nereye? Hohokamlar gibi medeniyetimizi bırakıp sadece yürüyüp gidemeyiz.”

“Bu kesinlikle doğru. Hohokamları bekleyen başka bir hayat tarzı vardı ama siz de yaratıcı olmalısınız - eğer sizce buna değerse. Hayatta kalmak

umurunuzdaysa.” Donuk bakışlarını bana dikti. “Siz yaratıcı bir toplumsunuz, değil mi? Ve bununla gurur duyarsınız, doğru mu?”

“Evet.”

“O zaman yaratın.

10

“Küçük bir noktayı atladım," dedi İsmail ve kendi kendine bunu hatırlamasına izin verdiği için üzölmüş gibi, uzun uzun inilti ve hırıltı dolu bir iç geçirdi.

Sükunetle bekledim.

“Öğrencilerimden biri eski bir suçluydu. Silahlı bir soyguncu, Sana bunu anlatmış mıydım?”

Anlatmadığını söyledim.

“Korkarım onunla birlikte yaptığımız çalışmanın ondan çok bana faydası oldu. Öncelikle ondan öğrendiğim şey, hapishane filmlerinden edindiğimiz izlenimlerin tersine, hapishanelerdeki nüfusun hiç de farklılaştırılmış bir kitle olmadığıdır. Dışarıdaki dünyada olduğu gibi, zenginler ve yoksullar, güçlüler ve zayıflar var ve nispeten de olsa, zenginler ve güçlüler, hapishanede çok iyi yaşıyorlar -tabii ki dışanda yaşadıkları kadar iyi değil, ama yoksul ve zayıflardan çok çok daha iyi yaşıyorlar. Hatta, neredeyse İstedikleri her şeyi elde edebiliyorlar- uyuşturucu, yiyecek, seks ve hizmet bazında.”

Tek kaşımı kaldırarak ona baktım,

“Bunun konuyla ne ilgisi olduğunu merak ediyorsun,” dedi, başım sallayarak, “İlgisi şu; Alanların dünyası devasa bir hapishane ve dünyanın çeşitli köşelerine yayılmış bir avuç Bırakan topluluğu hariç, insan ırkının tamamı bu hapishanenin içinde. Bu son yüzyıl içinde Kuzey Amerika’da hâlâ yaşayan Bırakan toplumlarından bir seçim yapmaları istendi: Ya yokedilecekler ya da hapis hayatını kabul edeceklerdi. Çoğu hapis hayatını seçti ama bunlardan pek azı hapis hayatına uyum sağlamayı gerçekten başarabildi.”

“Evet, sanırım durum bu.”

İsmail canlılığını yitirmiş nemli bakışlarını bana dikti. "Doğal olarak, iyi işleyen bir hapishanede bir hapishane endüstrisi olması lazım. Bunun nedenini bildiğinden eminim.”

"Şey... hapishane sakinlerini meşgul etmek için sanırım. Bu onları, sürdükleri yaşamın anlamsızlığından ve bunun verdiği can sıkıntısından uzak tutuyor. ”

“Sizinkini adlandırabilir misin?”

"Hapishane endüstrimizi mi? Düşünmem lazım. Sanırım bu aşık bir şey.”

“Bence oldukça aşık.”

Bunu biraz düşündüm. “Dünyayı tüketmek.”

İsmail başını salladı. “İlk denemede buldun.”

1

’ Neolitik: Cilalı taş devrine ait. (Çev, n.)

2

Teknokrat: İdari yetkiye sahip uzman kişi. (Çev. n.)

3

Doğal seleksiyon: Evrim sürecinde doğal çevreye ve şartlara uyum sağlamayı başaranların hayatta kalıp başaramayanların elendiği doğa kanunu. (Çev. n.)

“Suçlu hapishanelerinizin mahkumlarıyla, kültürel hapishanelerinizin mahkumları arasında çok önemli

bir fark var: Bunlardan birincisi hapishane içindeki servet ve güç dağılımının adaletle bir ilgisi olmadığı anlar.”

Gözlerimi kırıştıtararak bir süre İsmail’e baktım, sonra bunu açıklamasını istedim.

“Kültürel hapishanenede gücü elinde tutup kullanan hangi mahkumlardır?”

“Ah," dedim. “Erkek mahkumlar. Özellikle beyaz erkek mahkumlar. ”

“Evet, bu doğru. Ama bu beyaz erkek mahkumların, gardiyan değil de gerçekten mahkum olduklarını anlamışsmdır. Bütün güçlerine, bütün imtiyazlarına karşın, bir tanesinin bile kilitli olan kapıyı açacak bir anahtarı yoktur.”

“Evet, haklısın. Donald Trump benim yapamadığım pek çok şeyi yapıyor ama o da benim gibi bu hapishaneden çıkamıyor. Ama bunun adaletle ne ilgisi var?”

"Adalet, hapishanede beyaz erkeklerden başka insanların da güç sahibi olmasını talep eder.”

"Evet, anladım. Ama sen ne söylüyorsun? Bunun doğru olmadığını mı?"

"Doğru mu? Binlerce yıldır, hatta belki de en başından beri, hapishane içinde erkeklerin - senin dediğin gibi özellikle beyaz erkeklerin borusunun öttüğü tabii ki doğru. Bunun adil olmadığı da doğru. Ve tabii ki hapishane içinde servet ve gücün adil bir biçimde yeniden paylaştırılması gerektiği de doğru. Fakat, şunu da belirtmek gerekir ki, bir ırk olarak hayatta kalmanız açısından önemli olan, gücün hapishane sınırları içinde adil bir biçimde yeniden paylaştırıl-masından çok, o .hapishanenin yokedilmesidir. ”

“Evet, bunu görüyorum. Ama daha başka pek çok insanın görebileceğinden emin değilim.”

“Değil misin?”

“Hayır. Aktif olarak politikanın içinde olanlar için, servet ve gücün yeniden paylaştırılması.. Bunun için yeterince güçlü bir kelime bulamıyorum. Bu artık zamanı gelmiş bir konu: Kutsal Kase.

“Yine de Alanlar hapishanesinden kaçmak, bütün insanlığın altına imzasını atabileceği ortak bir hedef.”

Başımı iki yana salladım. "Korkarım, bu, hiçkimsenin altına imzasını atmayacağı ortak bir hedef. Beyaz ya da zenci, dişi ya da erkek, bu kültürün insanları, hapishanenin içinde alabilecekleri en fazla servet ve gücü İstiyorlar. Bunun bir hapishane olması onların umurunda bile değil ve bu hapishanenin dünyayı yoketmesi de onların umurunda değil. ”

İsmail omuz silkti. “Her zamanki gibi kötümserisin. Belki de haklısın. Ama ben haklı olmadığımı umuyorum.”

“İnan bana, ben de bunu umuyorum.”

12

Sadece bir saat ya da biraz daha fazla bir zamandır konuşuyor olmamıza karşın İsmail yorgunluktan bitip tükenmiş gibi görünüyordu. Gitmeye hazırlandığımı belirten sesler çıkardım ama anlaşılan akimda bir şey daha vardı.

Sonunda bana bakıp dedi ki: “Artık seninle işimin bittiğini anlamışsındır.”

Eğer kamıma bir bıçak saplasaydı sanırım aşağı yukarı aynı şeyi hissederdim.

Gözlerini bir an için kapattı. “Beni mazur gör. Yorgunum ve kendimi iyi ifade edemiyorum. Öyle demek istemedim. ”

Yanıt veremedim, ancak güçlkle başımı salladım.

“Sadece yapmak için yola çıktığım şeyi bitirdim demek istedim. Bir öğretmen olarak sana verebileceğim başka bir-şey yok. Yine de seni arkadaşım olarak görmekten memnun olurum.”

Yine başımı sallamaktan başka bir şey yapamadım.

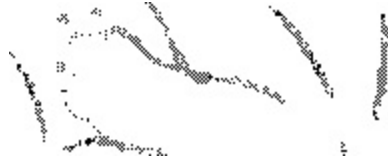
İsmail omuz silkti ve sanki bir an için nerede olduğunu unutmuş gibi uykulu gözlerle çevresine bakındı. Sonra başını geriye attı ve salya sümük içinde kuvvetli bir hapşırıkla sarsıldı.

“Bak,” dedim yerimden kalkarak, “Yarın tekrar geleceğim.”

Belirsiz bakışlarla bana uzun uzun baktı; ondan daha fazla ne beklediğimi merak ediyordu ama bunu soramayacak kadar yorgundu. Homurdanarak ve veda kabilinden bir baş işareti yaparak beni uğurladı.

/

\

ONÜÇ

1

O gece moteldeki yatağımda, planıma son şek-line verdim. Bu kötü bir plandı ve bunu biliyordum ama daha iyi bir şey aklıma gelmiyordu. Bundan hoşlansa da hoşlanmasa da (ki hoşlanmayacağını biliyordum), İsmail'i o al-Lahın cezası panayırdan kurtarmam gerekiyordu.

Bu plan bir başka açıdan daha kötüydü, bu da planın tamamen bana ve benim yetersiz kaynaklanma bel bağlamış olmasıydı. Elimde tek bir kozum vardı, onu da değiştirmek zorunda kalırsam, büyük ihtimalle kaybedeceğimi biliyordum.

Ertesi sabah saat dokuzda evime giden yolu yarılamışken, küçük bir kasabada kahvaltı edebileceğim bir yer bulabilme ümidiyle arabayla tur atıyordum ki birdenbire kontrol panelinde hararet göstergesinin uyan ışığının yandığını gördüm ve mecburen kenara çekip durdum. Motor kapağını açtım ve yağ kontrol ettim: yağ tamamdı. Su deposunu kontrol ettim: hiç su kalmamıştı. Sorun değildi - tedbirli bir yolcuyum ve arabada her zaman fazladan su bulundururum. Su deposunu ağzına kadar doldurdum, tekrar yola koyuldum ve iki dakika sonra uyarı ışığının tekrar yandığını gördüm. Bir benzin istasyonuna kadar gitmeyi başardım. İstasyonda, üzerinde "Görevli Motor teknisyeni" yazılı bir tabela vardı ama içeride görevli olan şahıs bir motor teknisyeni değildi. Yine de adam arabalar hakkında benden otuz kat daha bilgiliydi ve arabayı biraz kurcalamaya gönüllü oldu.

"Radyatör fanı çalışmıyor," dedi yaklaşık onbeş saniye sonra. Onu bana gösterdi ve şehir içinde çok fazla dur-kalk yapılması yüzünden motorun çok ısındığını, fanın da genellikle sadece o zaman devreye girdiğini söyledi.

"Sigortası yanmış olabilir mi?"

"Olabilir," dedi. Ama yeni bir sigorta deneyerek, hiçbir-şey farketmediğini gördüğünde bu ihtimal saf dışı kaldı. "Bekle," dedi, ve eline bir kontrol kalemi alarak fanı elektrik akşamına bağlayan fişi kontrol etti. "Fana elektrik

gidiyor,” dedi, “o zaman sanırım bozuk olan fanın kendisi.”

"Yenisini nereden alabilirim?"

“Bu kasabada hiçbir yerden,” dedi bana. “Bugün Cumartesi. ”

Ona bu şekilde eve gidip gidemeyeceğimi sordum.

“Sanırım,” dedi, “Eğer şehir içinde gidilecek fazla yolunuz yoksa. Ya da hararet yükselmeye başladığında motoru kapatıp soğumaya bırakırsanız,”

Eve gitmeyi başardım ve arabayı da bir galerinin servis garajına öğle vaktinden önce götürüp, pazartesi gününden önce bir şey yapamayacakları konusunda beni temin etmelerine karşın orada bıraktım. Yapılacak tek bir işim kalmıştı ve o da o sevgili para makinelerinden birini ziyaret etmektir. Bütün peşin para kaynaklarımı -çek hesabımı, tasarruf hesabımı ve kredi kartlarımı- yağmaladım. Daireme girdiğimde ikibin dört yüz dolar taşıyordum ve bu paranın dışında ben bir hiçtim.

Beni bekleyen sorunları düşünmeye hiç niyetim yoktu, çünkü kesinlikle çok zordular. Yarım tonluk bir gorili terketmeye niyetli olmadığı kafesinden nasıl çıkarırdınız? Aynı gorili binmeye niyetli olmadığı arabanızın arka koltuğuna nasıl koyardınız? Bir de arka koltuğunda yarım tonluk bir goril bulunan bir araba çalışır mıydı acaba?

Gördüğünüz gibi ben, her seferinde tek adım ilerleyen türden bir adamım. Çarelerim doğaçlamadır. Bir şekilde, İsmail'i arabamın arka koltuğuna saklayacak ve bundan sonra ne yapacağımı o zaman bulacaktım. Tahminen, onu daireme götürecektim ve daha sonraki adımda ne yapacağımın çaresine de o zaman bakacaktım. Tecrübelerime göre, bir sorunla nasıl başa çıkacağım, o sorunla karşılaşmadan hiçbir zaman gerçekten bilemezsin.

2

Pazartesi sabahı saat dokuzda arabanın nesi olduğunu bildirmek için aradılar. Fan bozulmuştu, çünkü çok fazla çalışmıştı; çok fazla çalışmıştı, çünkü allahın cezası soğutma sisteminin tamamı bozulmuştu. Bir sürü şeyi tamir etmeleri gerekiyordu ve bu da yaklaşık altı yüz dolar tutuyordu, İnledim

ve onlara devam etmelerini söyledim. Saat iki civarında büyük bir ihtimalle biteceğini ve arayacaklarını söylediler. Aramayın, dedim, arabayı müsait olduğum zaman alacaktım; işin gerçeği arabadan çoktan vazgeçmiştim. Tamir masraflarını karşılayacak durumda değildim ve alla-hin belası şey muhtemelen İsmail'i taşıyamayacaktı zaten.

Üstü kapalı bir kamyonet kiraladım. Bunu neden en başta yapmadığımı şüphesiz merak edeceksiniz. Yanıt şu: Sadece aklıma gelmedi. Ben sınırlan olan biriyim, tamam mı? Bazı şeyleri belli şekillerde yapmaya alıştım ve kamyonetlerle yolculuk etmek bunlara dahil değil.

İki saat sonra panayının bulunduğu arazide durdum ve şöyle dedim: "Kahretsin!"

Panayır gitmişti.

Bir şey -belki bir önsezi- dışarı çıkıp etrafı araştırmam için beni harekete geçirdi. Arazi ondokuz yarış, yirmidört oyun ve bir ek gösteriyi içine alabilecek bir yerden çok daha küçük görünüyordu. Bana rehberlik edecek işaretler olmadan İsmail'in kafesinin bulunduğu yeri bulup bulamayacağımı merak ediyordum. Ayaklarım yolu hatırlayarak beni o cvara götürdü ve gerisini de gözlerim halletti, çünkü görünürde bir iz vardı. İsmail'e aldığım battaniyeler orada bı-

Takılmıştı ve darmadağın bir yığın halinde, tanıdığım başka şeylerle birlikte duruyordu; birkaç kitabı, hâlâ Bırakanların ve Alanların, Kabil'in ve Habil'in hikayelerini göstermek için çizdiği şekilleri ve haritaları gösteren çizim defteri ve rulo yapıp paket lastiği geçirilmiş haliyle ofisindeki poster.

Yaşlı rüşvet yiyicim çıkageldiğinde, şaşkınlık içinde yığını karıştırıyor ve içindekileri ayıklıyordum. Adam sırtı ve büyük siyah bir naylon torbayı havaya kaldırarak bana orada ne yaptığını gösterdi: panayırdan geriye kalan yüzlerce kilo ağırlığındaki çöplerden' bazıları götürüyordu. O sırada ayaklarımın dibinde duran yığını gördü, kafasını kaldırıp bana baktı ve "Zatürre," dedi.

"Ne?"

“Maymun dostunuz. O zatürreden gitti.”

Gözlerimi kısıp ona bakarak orada öylece durdum, ne demek istediğini idrak edememiştim,

“Veteriner cumartesi gecesi gelip ona bir sürü iğne yaptı ama çok geçti. Sanırım bu sabah yedi ya da sekiz sularında bu dünyadan göçtü.”

“Sen bana onun... öldüğünü mü söylüyorsun?!”

“Evet arkadaşım, o öldü.”

Ve ben, koca egoist, sadece belli belirsiz olarak, onun biraz solgun görüldüğü gerçeğinin farkına varmıştım.

Rüzgarın şurada burada, yerden kağıt çöpleri havalandırdığı ve bazen de onları yuvarladığı gri renkli arazide çevreme bakındım ve kendimi onunla bir hissettim - boş, işe yaramaz, toza toprağa boğulmuş, çorak bir toprak.

Kadim arkadaşım bekledi; bu maymun dostunun, şimdi ne söyleyeceği ya da ne yapacağı açıkça ilgisini çekmişti.

“Onu ne yaptılar?” diye sordum.

“Hı?”

“Cesetİni ne yaptılar?”

“Ah, ilçeye telefon ettiler sanırım. Yol kazalarında ölen hayvanları yaktıkları yere götürdüler. Bitirsin.”

“Evet. Teşekkürler.

“Sorun değil.”

“Bunları alabilirim değil mi?”

Bana attığı bakıştan, ona, insan deliliğinin yeni bir doruk noktasını sunduğumu anlayabiliyordum ama bütün söylediği şu oldu: “Tabii ki neden

olmasın? Öteki türlü sadece çöp olacak. ”

Battaniyeleri tabii ki bıraktım ama diğerleri bir kolumun altına kolaylıkla sığıdı.

Yapılması gereken neydi? Yol kazalarında ölen hayvanları yaktıkları ilçe ocağının önünde kararmış bakışlarla bir an için durmak mı? Başka birisi bu duruma daha farklı ve muhtemelen daha iyi muamele ederdi, daha yüce bir yürek ve daha înce bir duyarlılık göstererek. Bense arabayı eve sürdüm.

Eve gittim, kamyoneti geri verdim, arabamı aldım ve daireme döndüm. Dairem artık yeni bir biçimde boştu, yeni olan, bu boşluğun derecesiydi.

Orada küçük bir sehpanın üzerinde, beni yaşam ve faaliyet dolu bir dünyaya bağlayan bir telefon vardı ama kimi arayacaktım?

Şans eseri, aklıma biri geldi, numarayı buldum ve çevirdim. Üç çalıştan sonra sert ve kaim bir ses yanıt verdi:

“Bayan Sokolow’un malikanesi.”

"Bay Partridge ile mı görüşüyorum?"

“Evet, ben Partridge,”

“Ben iki hafta önce Raşel Sokolow’un yerini öğrenmek için sizi ziyaret eden kişiyim,” dedim.

Partridge bekledi.

"İsmail öldü," dedim.

Kısa bir sessizlik oldu. “Bunu duyduğuma çok üzüldüm,

“Onu kurtarabilirdik,”

Partridge bunun üzerine bir süre düşündü. “Sence bunu yapmamıza izin verir miydi?"

Sanmıyordum ve bunu ona söyledim.

4

İsmail'in posterini çerçeveciye götürene dek, posterin her iki yüzünde birer mesaj olduğunu keşfetmemiştim. Onu, iki yüzü de okunacak şekilde çerçevelettim. Bir yüzdeki mesaj, İsmail'in küçük odasının duvarına astığı mesajdı.

İNSANOĞLU GİTTİĞİNDE GORİL İÇİN BİR ÜMİT OLACAK MI?

Diğer yüzdeki mesaj ise şuydu:

GORİL GİTTİĞİNDE İNSANOĞLU İÇİN BİR ÜMİT OLACAK MI?

YAZAR'IN NOTU

Bu kitabın 1992 yılında yayımlanan İlk baskısının sonuna şöyle bir not düşmüştüm: "İsmail benim için her zaman bir kitaptan daha fazlası olmuştur. Onu okuyan çoğu insan için de İsmail'in bir kitaptan daha fazlası olacağım ümit ediyorum... Kim bilir? Belki yeterli sayıda insan bir araya gelirse burada bir şeyi başlatabiliriz. " Bu bir şeyin ne olabileceğini bulmak, uzun uzun düşünmekle ve ruhumun derinliklerini araştırmakla geçen bir altı yılımı aldı. (Dostlarımdan aldığım büyük yardımı da asla unutamam). Sonunda bu, Futu-rePositive/Foundation for a New Worldview olarak adlandırdığımız kazanç amacı gütmeyen bir dernekte vücut buldu. Ben bu demeği, bana yazıp, yardım etmek için ne yapabileceklerini ve dünyayı kurtarmak için kişisel olarak nasıl katkıda bulunabileceklerini soran binlerce insan için özellikle kurulmuş bir örgüt olarak görüyorum. Sorularınız için aşağıdaki adreslerimizden bize ulaşabilirsiniz:

FuturePositive/Foundation for a New Worldview P.O. Box 66627 Houston, TX 77266-6627 Website

<http://www.futurepositive.org/>

YAZAR HAKKINDA

İsmail'in yazan Daniel Quinn, 1935'te Nebraska, Omaha da doğdu. St. Louis Üniversitesinde, Avusturya'da Viyana Üniversitesi'nde ve Chicago Loyola Üniversitesi'nde öğrenim gördü. 1975 yılında uzun yıllar süren yayımcılık kariyerini, bağımsız bir yazar olmak için bıraktı.

Ödüllü romanı İsmail'in ilk versiyonunu 1977 yılında yazdı ve romanı 1990 yılında yayımladığı son halini bula-na dek bu ilk versiyonu altı versiyon daha izledi. Quinn, yenilikçi bir çalışma olan otobiyografisinde -Providence: The Story of a Fifty Year Vision Quest- İsmail'in ruhsal ve tec-rübesel çıkış noktalarını araştırmaya devam etti.

En son romanı hakkında Quinn şunları söylüyor: Yıllarca İsmail de başardığım şeyi yakalayamayacağımdan korktum. Bu korku B'nin Öyküsü ile yokoldu. İsmail bu kitabı kesinlikle beğenirdi.

TÜRKÇE BASKIYA YAYINCININ NOTU

Pek çok insan gibi bir zamanlar ben de sık sık nükleer silahların dünya için korkunç bir tehlike olduğunu düşünür, bu silahların kendimizi yok etmeden önce ortadan kaldırılmaları gerektiğine inanırdım.

Zaman biraz daha geçince, karşı karşıya olduğumuz tek tehlikenin nükleer silahlar olmadığını farkettim (yine pek çok insan gibi). Doğayı inanılmaz bir hızla yok ediyor ve beraberinde kendi yok oluşumuzu da hızlandırıyorlardık.

Biraz daha zaman geçti ve bunların dışında çok büyük başka bir tehlikenin olduğunu anladım (bu kez bazı insanlar gibi). Bu tehlike teknoloji ve modern yaşamdı. Teknoloji ve modern yaşam, artık insanın bir aracı olmaktan çıkmış, yaşayan bir varlığa dönüşmüş ve insanı kendi varoluşu için araç haline getirmeyi başarmıştı. İnsanoğlu frenleri patlamış bir aracın içinde hızla bir uçuruma doğru yokuş aşağı gidiyordu. Aracı durdurmak için yapılabilecek birtakım şeyler var gibi görünüyordu ama İnsanlar, teknoloji ve modernlik adı verilen uyuşturucunun etkisi ile ısısı yavaş yavaş arttırılan suyun içindeki bir kurbağa gibi yokoluşa gidiyor ve bulundukları ortamın ısınmasını, "harika, bugün düne göre daha sıcak, daha rahatlatıcı," yaklaşımıyla kabul ediyorlardı. Hiç kimse elektriği, arabalarını, elektrikli ekmek dilimleme makinelerini bırakmak istemiyordu.

Biraz daha zaman geçti ve kendimi ucunda ne olduğunu bilmediğim bir ipi derin bir kuyudan çekermiş gibi hissederken daha da kaçınılmaz bir tehlikeyi farkettim (bu kez daha az sayıda insanın farketdiği gibi). Bu tehlike bizdik. Bizim duygularımız, yaşamı algılayış biçimimiz, sıradan ve zarar verici alışkanlıklarımız, güvensizliklerimiz, kendimizi bir tuttuğumuz, özdeşleştirdiğimiz şeylerdi. Çevremdeki insanlardan defalarca, "İnsanlara niçin bu kadar güveniyorsun? Defalarca kazık yedin ve herkese güvenmeye devam ediyorsun, " lafını en yakınımdaki insanlardan hatta eşimden bile o kadar çok duydum ki... İlk başlarda onlara verecek bir yanıt bulamıyor, kendimi suçlu gibi hissediyor ama insanlara güvenmekten vazgeçemiyordum. Benimki bir hastalıktı belki de. Belki de psikolojik bir süreç işliyor ve beğenilen, kabul edilen, güven duyulan, dolayısıyla da güven eksikliğini gideren bir insanı yaşıyordum. Zamanla biraz daha "anlayış" geliştirince, çevremdeki insanlara, "Evet, insanlara güveniyorum; çünkü bu benim tercihim, İnsanlara yalnızca şöyle şöyle olursa güveneceğim bir durumu yaşamayı reddediyorum. İnsanlara güvenmek kendimi iyi hissetmemi sağlıyor. Kazık yemek umurumda bile değil," diyecek cesareti bulmaya başladım. Ve insanların kendi güvensizlik ve korkularını terketmelerinin ne kadar, ama ne kadar zor olduğunu gördüm.

Biraz daha zaman geçti ve ipin ucu hâlâ görünmese de çekmeye devam ederken çok ama çok büyük bir tehlikeyi farkettim (bu kez çok az sayıda insanın farketdiği gibi). O tehlike, bendim! Ben hep tehlikeyi kendi dışımda, "onların" ya da "şu şeyin" yarattığı tehlike olarak görmüştüm. Oysa bir anda tehlikenin anlayan ve değişemeyen ben olduğumu farkettim. Şu ya da bu koşullar olmadıkça değişemeyen ben, değişemeyen bu koşullar tarafından tehlikeli hale gelmiştim. Koşulları yaratan bendim, koşullar ise beni yaratıyordu.

Ve son derece doğru zamanlanmış bir şekilde İsmail ortaya çıkıverdi. Hapishanenin ne olduğunu tam olarak anlamama yardımcı oldu.

Ve değişmeye karar verdim! Değişmeye başladım!

Herkes gibi'den, daha az sayıda insan gibi'ye, daha az insan gibi'den çok az insan gibi'ye dönüşmüştüm; şimdi ise herkesin yaptığı gibi'den daha az sayıda İnsanın yaptığı gi-bi'ye. oradan da çok az sayıda insanın yaptığı gibi'ye dönüşmeye ve çok az sayıdaki insanı çok sayıda insan

olmaya özendirmeye çalışıyorum.

Çok sayıda insanın yaptığından, çok az sayıda insanın yaptığına kadar olan aşamaları, Daniel Quinn in Benim İsmail'im" adlı, sonbahar döneminde yayınlayacağımız kitabına sakladım; çünkü İsmail eğer bir çok az sayıda insanın anladığı" kitabı ise, Benim İsmail im yalnızca çok az sayıda insanın yaptığı" kitabı diye adlandırılabilir.

Daniel Quinn'e ve Dr. Alan Thornhill'e İsmail Toplumu'nun web sitesini türkçeleştirmemiz için izin verdikleri ve desteklerini esirgemedikleri için çok teşekkür ederim. Şu anda sitenin oluşturulması sürmektedir ancak www.isma-il.gen.tr adresinden ziyaret edilebilir.

Bakarsınız bizler de çok az sayıda insanın yaptığını yapmayı başarıp dünyayı kendimizden kurtarabilir ve bir an önce nasıl yaşanması gerekiyorsa öyle yaşamaya başlayabiliriz.

Cem Şen İstanbul, Nisan 2002

ÇEVİRMENİN NOTU

1999 yılının son aylarında, eşimin Amerikalı müzisyen arkadaşı, ünlü King Crimson grubunun davulcusu Pat Mas-tellotto tarafından evimize gönderilen bir paketin içinden çıkan kitabın üç yıl boyunca zihnimi meşgul edeceğinden o zamanlar tamamen habersizdim. Pat, kitabı çok beğenmiş ve bize armağan olarak göndermişti. Bu kitabın, o sıralarda aldığımız diğer kitaplarla beraber bir komodinin üzerinde sessiz bir şekilde bir iki hafta beklediğini burada üzümlere itiraf etmem gerekir.

O bir iki haftanın sonunda, şu anda burada olmama neden olan olaylar zincirinin başlangıç noktası olan bir akşamüstü, şöyle bir gözatmak amacıyla elime aldığım bu kitap, kırksekiz saat içinde bitirdiğim, okurken hayretler içerisinde kalıp, okumakla yetinmeyip notlar tuttuğum ve bir taraftan da bitiyor diye üzüldüğüm İsmail'di, Dünyadaki bütün kitapları okumamış olmam, daha önce bu konu üzerine bu denli başarılı bir roman yazılmadığını anlamama engel değildi. Kitap beni bir yandan içerik olarak büyülerken, öte yandan bu içeriğin mükemmel bir biçimde kurgulanışı, bir edebiyat mezunu olarak beni tam anlamıyla hayrete düşürmüştü. Sonuç olarak İsmail,

yazarı Daniel Quinn'in sözcükleriyle yazılması olanaksız" olan bir romanın mükemmel bir biçimde yazılmış haliydi.

Bu kitabı elinizde tutan sizler, eminim kitabı bitirir bitirmez kendinizi bir şey yapmak zorunda hissetmişsinizdir. Belki de kitabımızın ana karakteri gibi, İsmail'den kendiniz için bir "program", bir görev vermesini bekleyeceksiniz. Benim görevim ise (en azından birinci olanı) İsmail i okumayı bitirdiğim anda belli olmuştı: /smaı/'in bütün insanlığa sunduğu o önemli bilgiden ve bakış açısından hâlâ yoksun olan Türk okuyucu kitlesine (çünkü kitabın Amerika da çıkan ilk baskısının tarihi 1992 idi) bu romanı özenle hazırlanmış bir çeviriyle sunmak. Kitabın kendisinin ve onu çevirmeye karar vermiş olmanın heyecanıyla öylesine doluydum ki, bu kitabın Türkiye'de yayımlanabilmesi için bir yayınevinin kitabın haklarını satın alması ve benim de onlarla bağlantı kurmam gerektiği gibi aslında çok büyük önem taşıyan ayrıntıları en sona bırakmaya karar verdim. Ne tuftadır ki, "Türkiye'de bu romanı gerçekten hakkını vererek hangi yayınevi yayımlar" sorusuna kafamda verdiğim yanıt, yetkililerini şahsen tanımıyor olsam da Dharma Yayınlan idi ve sonradan öğrendiğime göre onlar ben kitabın çevirisini yaparken çoktan İsmail'in peşine düşmüşlerdi bile.

İsmail' i çevirirken harcadığım saatleri yorucu olarak nitelendirmek aklımdan ucundan bile geçmiyor. Bu saatlerin, hayatımın şu ânına kadar geçirdiğim en eğlenceli ve en mutluluk verici zamanlar arasında olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Böyle bir kitabı tercüme etmek her çevirmenin rüyası olmalı bence. Ama beni daha da fazla mutlu eden, bu kitabın Türkiye'de Dharma Yayınlan tarafından yayımlanmış olmasıdır. Üstün bir başarıyla tamamlanmış her işin, her aşamada onu hakkıyla takdir edip, başarıyla sunacak insanlara her zaman ihtiyacı vardır. Aksi takdirde en başarılı çalışmaların bile yanlış kişilerin eline geçtiğinde heba olduğu, hepimizin gözlemlediği su götürmez bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında, İsmail İle gönül bağı geliştirmiş ve ona hiç yorulmaksızın günlerini ve gecelerini harcamış insanlar olarak Dharma çalışanları ile buluşmamı, bu romanın Türkiye'deki kaderi açısından bir anlamda yıldızların biraraya gelmesi olarak değerlendiriyor ve önümüzdeki günlerde de olayların aynı doğrultuda gelişmesini ümit ediyorum; çünkü İsmail ile ilgili çok yürekten inandığım en önemli şey, onun aynen Daniel Quinn'ın de söylediği gibi "bir kitaptan çok daha fazla şey ifade etmesi." Dolayısıyla, Whole Earth Revi~ etv'dan Jim Britell'in okuduğu kitapları

“İsmail'den öncekiler” ve “İsmail’den sonrakiler” olarak ikiye ayırmasına benzer şekilde, ben de, bir süre sonra okuyucuları, “İsmail'i okuyanlar” ve “İsmail'i okumayanlar” olarak ikiye ayırabileceğimizi düşünüyor ve Daniel Quinn’in bu romanının içerik olarak bunu fazlasıyla hakettiğine inanıyorum.

Son olarak şunu belirtmem gerekiyor ki, bir okuyucu olarak hafızamı asla terketmeyecek olan bu romanı, bir çevirmen olarak sîzlerle paylaşabildiğim için çok mutluyum. Hepinizin huzurunda, ilkönce bu muhteşem kitabı yazdığı İçin büyük yazar Daniel Quinn’e, bu kitapla ilk karşılaşmamı sağlama görevi üstlenen bir elçi olduğunu düşündüğüm Pat Mastelotto’ya, İsmail’i bu kadar güzel bir şekilde sizlere sunan Dharma Yayınları’na, her konuda olduğu gibi manevi desteğini benden hiç esirgemeyen eşim Cenk Eroglu’na ve aslında hayatımın çok yoğun bir döneminde giriştiğim bu çeviri sürecinde, o sonsuz iyimserliği ve sıradışı pozitif enerjisiyle beni motive eden manevi annem Firuzan Eroğlu’na teşekkürü borç bilirim.

İsmail'in minik oğlum Efe’ye ve daha nice Efelere güzel bir dünya bırakmaya katkıda bulunması dileğiyle...

EBRU EROĞLU İstanbul, Nisan 2002